

Planul de Dezvoltare Regionala Regiunea Vest

CUPRINS

ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A REGIUNII VEST

CAPITOLUL I.

DESCRIEREA REGIUNII VEST

I.1. Geografia Regiunii Vest

I.2. Caracteristici regionale

CAPITOLUL II.

SITUAȚIA ECONOMICĂ A REGIUNII VEST.....

II.1. Contextul macroeconomic național și pe regiuni de dezvoltare.....

II.1.1. Produsul Intern Brut

II.1.2. Balanta Comerciala si Deficitul de Cont Curent

II.1.3. Inflatia si Cursul de Schimb Valutar

II.1.4. Deficitul Bugetar

II.1.5. Sistemul Bancar

II.2. Contextul macroeconomic regional

II.3. Sectoarele economice ale Regiunii Vest

II.3.1. Agricultura

II.3.2. Industria

II.3.3. Sectorul serviciilor

II.4. Prezentarea generală a întreprinderilor din industrie, construcții și servicii.....

II.4.1. Definirea și încadrarea întreprinderilor

II.4.2. Repartiția întreprinderilor în regiune

II.4.3. Rezultatele economice ale întreprinderilor din Regiunea Vest

II.4.4. Eficiența folosirii forței de muncă

II.4.5. Investițiile brute realizate în întreprinderi

II.4.6. Inovarea și informatizarea în IMM-uri

II.5. Investiții străine în Regiunea Vest

II.6. Comerțul exterior în Regiunea Vest

II.7. Turismul în Regiunea Vest

II.7.1. Potențial și resurse turistice

II.7.2. Tipurile și formele de turism

II.7.3. Principalele structuri de primire turistică și fluxul turistic

II.7.4. Principalele probleme în turism

II.7.5. Exemplu de succes

II.8. Disparități intraregionale

II.8.1. Principalele caracteristici ale Regiunii Vest

II.8.2. Aspecte demografice

II.8.3. Aspecte economice

II.8.4. Activitatea industrială

CAPITOLUL III.

POTENȚIALUL INFRASTRUCTURII REGIUNII VEST

III.1. Infrastructura de transport	
III.1.1. Rețeaua de căi ferate	
III.1.2. Rețeaua de căi rutiere	
III.1.3. Coridoare Pan-Europene	
III.1.4. Transportul aerian	
III.1.5. Căile navale	
III.2. Infrastructura de utilități	
III.2.1. Rețeaua de alimentare cu apă	
III.2.2. Rețeaua de canalizare	
III.2.3. Rețeaua de distribuție a gazului natural	
III.2.4. Rețeaua de încălzire centrală	
III.2.5. Rețeaua de electricitate	
III.3. Infrastructura de învățământ, sanitară și socială	
III.3.1. Infrastructura de învățământ	
III.3.2. Infrastructura sanitară	
III.3.3. Infrastructura socială	
III.4. Infrastructura de sprijinire a afacerilor	
III.4.1. Parcuri și zone industriale în Regiunea Vest	
III.4.2. Infrastructura de transfer tehnologic și de inovare	
III.4.3. Incubatoare de afaceri	
III.5. Infrastructura în domeniul cercetării	
III.6. Unitățile cultural-artistice	

CAPITOLUL IV.

POPULAȚIA, RESURSELE UMANE ȘI PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

IV.1. Populația Regiunii Vest	
IV.2. Resursele umane	
IV.3. Analiza Pieței Muncii	
IV.4. Oportunități egale	

CAPITOLUL V.

CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU ÎN REGIUNEA VEST

V.1. Calitatea aerului	
V.2. Calitatea apelor	
V.2.1. Calitatea apelor de suprafață	
V.2.2. Calitatea apelor subterane	
V.3. Calitatea solului	
V.4. Situația pădurilor	
V.5. Situația ariilor protejate	
V.6. Managementul deșeurilor în Regiunea Vest	
V.6.1. Introducere	
V.6.2. Deșeuri menajere	
V.6.3. Deșeuri industriale	
V.6.4. Deșeuri periculoase	
V.6.5. Nămoluri	
V.6.6. Activitatea de salubritate	

V.7. Zone critice	
V.7.1. Zone critice sub aspectul poluării atmosferice	
V.7.2. Zone critice sub aspectul poluării apelor	
V.7.3. Zone critice sub aspectul poluării solului, subsolului și apelor subterane	
V.7.4. Zone critice sub aspectul gestiunii deșeurilor	
CAPITOLUL VI. SPAȚIUL RURAL ÎN REGIUNEA VEST	
VI.1. Analiza și diagnoza spațiului rural	
VI.2. Factori favorabili și nefavorabili ai dezvoltării zonelor rurale	
VI.2.1. Zone rurale în care prevalează factorii favorabili dezvoltării	
VI.2.2. Zone rurale în care predomină factorii defavorabili dezvoltării	
ANALIZA SWOT A REGIUNII VEST	
STRATEGIA REGIUNII VEST	

ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A REGIUNII VEST

CAPITOLUL I. DESCRIEREA REGIUNII VEST

I.1. Geografia Regiunii Vest

Localizare

Regiunea este situată în partea de Vest a României la granița cu Ungaria și Serbia, fiind alcătuită din patru județe: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș.

Regiunea Vest are următoarele puncte extreme: extremitatea sudică a regiunii se află în localitatea Berzasca, județul Caraș - Severin - 44°35'12" latitudine nordică, extremitatea nordică în localitatea Berechiu, județul Arad - 46°38' latitudine nordică, extremitatea vestică în localitatea Beba Veche, județul Timiș - 20°15' longitudine estică, iar extremitatea estică în apropiere de localitatea Uricani, județul Hunedoara - 23° longitudine estică.

Istoric vorbind, Regiunea cuprinde *provincia Banatului*, provincie istorică românească cu o dezvoltare economică timpurie și mai puternică în comparație cu alte provincii din țară. De asemenea, Regiunea Vest cuprinde ținutul *vechii Dacii*, cu capitala la Sarmizegetusa, în județul Hunedoara de astăzi.

Situația geografică a celor trei județe de frontieră (Arad, Caraș-Severin și Timiș) furnizează Regiunii Vest un grad de deschidere determinant pentru viitorul său și constituie un atu major, iar prezența Dunării care formează frontiera cu Serbia întărește această dimensiune de „zonă de trecere, zonă de contacte”.

Regiunea Vest face parte din *Euroregiunea Dunăre - Criș - Mureș - Tisa (DCMT)*, care implică cele patru județe ale Regiunii Vest, trei comitate din Ungaria și regiunea autonomă Voivodina din Serbia. Euroregiunea a fost înființată în 1997 pe baza unui protocol de colaborare semnat de către reprezentanții autorităților locale din cadrul regiunilor componente. Acel protocol semnat în 1997 s-a dovedit a fi un suport puternic pentru apariția primelor instituții frontaliere și dezvoltarea unor relații cât mai intense între administrațiile aflate de-o parte și de alta a granițelor.

Cadrul geografic

Regiunea Vest are un relief variat și armonios distribuit în zone de câmpie, deal și munte. Zonele de câmpie fac parte din Marea Câmpie de Vest și predomină în județul Timiș. În schimb, în județele Caraș-Severin și Hunedoara munții ocupă 65% din suprafață. Cele mai importante vârfuri muntoase ale regiunii sunt: Vf. Parâng 2519 m (M-ții Parâng), Vf. Peleaga 2509 m și Vf. Retezat 2482 m (M-ții Retezat).

Din punct de vedere hidrografic remarcăm existența unor rețele de suprafață importante ce aparțin bazinelor Mureșului, Crișului Alb, Crișului Negru, Begăi, Timișului, Carașului, Nerei, Cernei și Jiului. De asemenea, putem vorbi de afluenți importanți, ai Mureșului: Aranca, Strei (cu Râul Mare) și Cerna sau ai Timișului: Bistra, Bârzava.

Este de remarcat că toate cursurile de apă ale regiunii sunt afluenți fluviului Dunăre, care reprezintă cel mai mare curs de apă al Regiunii Vest, precum și faptul că râurile: Crișul Alb, Crișul Negru, Mureș, Bega, Timiș, Bârzava, Caraș și Nera au și caracter transfrontalier, trecând în Ungaria și Serbia.

În urma unor lucrări hidrotehnice de anvergură a apărut un număr însemnat de *lacuri de acumulare*, pe aproape toate râurile importante ale regiunii. Astfel, putem enumera: Porțile de Fier pe Dunăre; Gozna, Breazova, Secu, pe râul Bârzava; Trei Ape, pe râul Timiș; Poiana Mărului, pe râul Bistra; Surduc, pe râul Bega; Herculane, pe râul Cerna; Cinciș, pe râul Strei; Valea cu Pești, pe râul Jiu și Gura Apelor pe Râul Mare.

Un aspect important este cel al existenței unui mare număr de *lacuri naturale*, situate în special în zonele montane ale regiunii. Se pot enumera astfel lacurile:

Lacul Dracului, lac carstic în Cheile Nerei; Ochiul Bei, în Munții Aninei; Iezerul Țarcu, Pietrele Albe, lacuri glaciare în Munții Țarcu; Tăul Mare, Tăul Mic, Tăul Porții, Bucura, Zănoaga, Tăul Negru, Judele, Slăveiul, Stănișoara, Țapului, Galeșul, lacuri glaciare în Munții Retezat; Gâlcescu, Roșiile, Zăvoaiele, Mândra, Deneș, lacuri glaciare în Munții Parâng; Iezerul Mare și Iezerul Mic, lacuri glaciare în Munții Șurianu.

În Munții Banatului, se află cel mai întins *masiv carstic* din România, masa de calcar jurasic și cretacic având o largă dezvoltare de-a lungul unei fâșii ce se întinde din Reșița până la Dunăre. Numărul fenomenelor carstice descoperite în acest areal este impresionant, fiind în jur de 1500, dintre care peșteri, avene, cursuri de apă și lacuri subterane.

Clima este continental-moderată, cu influențe sub-mediteraneene, pe culoarul Dunării și Valea Cernei, cu temperaturi medii multianuale ce oscilează între 10-12⁰C. Media multianuală a precipitațiilor se situează între 560-580 l/m², sensibil mai ridicată în zonele montane.

Resurse naturale

Ca urmare a reliefului variat, regiunea posedă bogate și diverse resurse naturale: *hidrocarburi lichide și gazoase în partea de câmpie* (Pecica, Turnu, Șandra, Calacea, Dudeștii Vechi), *minereuri metalifere* (fier, mangan, molibden, cupru, uraniu, metale prețioase) în zonele de deal și montane. *Aur și argint* se găsesc la Chișnidia, Dud, Cladova, *fier* la Dezna, Moneasa, Ocna de Fier, Dognecea.

În județele Hunedoara și Caraș-Severin sunt concentrate *zăcămintele de cărbuni* la Lupac, Doman, Secu, Sinersig, Depresiunea Petroșani etc. În Valea Jiului cărbunile – huila se exploatează din anul 1840, perimetrul minier fiind recunoscut oficial la data de 5 martie 1859. La Anina se află cea mai veche mină de cărbune cocsificabil din România. *Materiale de construcții* se află de-a lungul Văilor Mureșului (nisip, granit, granodiorit și diorit) și Crișului Alb (andezit, asbest), în Câmpia de Vest (argile refractare) la Cărpiniș, Biled, Jimbolia, *marmură* la Rușchița, *țiței și gaze* la Biled și Satchinez, *nisip pentru sticlă* la Tomești.

Izvoarele termale și minerale constituie, de asemenea, importante bogății naturale ale regiunii cunoscute și captate din cele mai vechi timpuri. Sunt valorificate potențialele balneare ale apelor termale de la Băile Herculane (județul Caraș-Severin), Geoagiu Băi (județul Hunedoara). Sunt valorificate intens apele minerale de la

Lipova (județul Arad), Buziaș (județul Timiș) precum și apa plată de la Băile Herculane (județul Caraș-Severin).

Importantele *resurse forestiere* ale regiunii (31% din totalul suprafeței) depășesc media națională (28%). În județele Hunedoara și Caraș-Severin, acest procent este mult mai mare (44%-46%).

INDUSTRIA ȘI RESURSE ALE SUBSOLULUI / INDUSTRY AND NATURAL RESOURCES

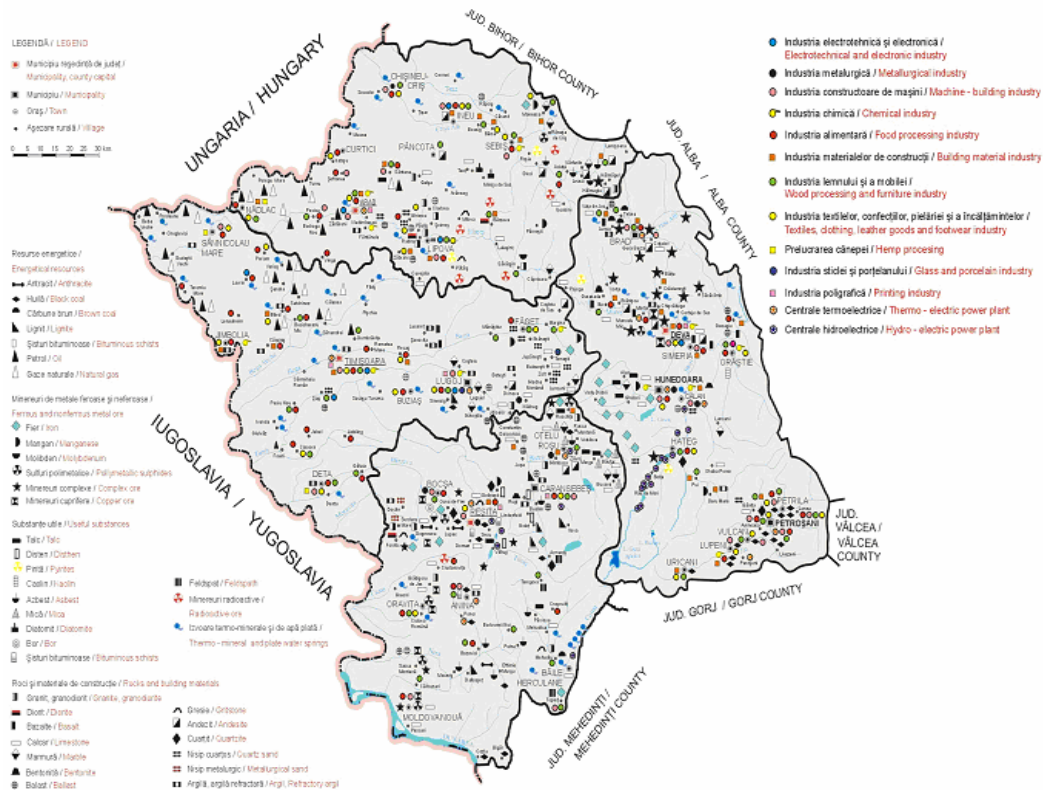

Figura I.1. Industria și resursele subsolului din Regiunea Vest

I.2. Caracteristici regionale

Regiunea Vest este un spațiu multicultural, pluriethnic și multiconfesional, cu o suprafață de 32 034 km², reprezentând 13,4 % din suprafața țării și având o populație de 1 946 647 de locuitori la 1 iulie 2003. Ea dispune de un remarcabil potențial turistic, rețeaua de drumuri publice europene, naționale și județene care străbat regiunea totalizând, în anul 2004, 10 205 km lungime, căile feroviare însumând o lungime totală de 2 007 km lungime (din care electrificate 690 km).

Regiunea este străbătută și se leagă de Ungaria și Serbia prin magistrale europene, stradale și feroviare. Regiunea Vest dispune de aeroporturi în fiecare județ, în orașele Timișoara, Arad, Caransebeș și Deva, acestea acoperind diferitele cerințe de transport aerian, în funcție de stare și dotări. Orașele Arad și Timișoara dispun de aeroporturi internaționale care preiau fluxurile de turiști din principalele capitale europene. Dunărea, arteră fluvială europeană, înlesnește legăturile acestei regiuni cu principalele orașe din bazinul său hidrografic. De asemenea, Dunărea are o importanță deosebită în ceea ce privește transportul de mărfuri către Europa Centrală și Marea Neagră.

Tabel I.1. Căi de acces în Regiunea Vest la 31.12.2004

Județul	Drumuri publice		Linii de cale ferată	
	Total km	Din care modernizate km	Total km	Din care electrificate km

Arad	2 240	499	483	196
Caraș-Severin	1 944	765	400	160
Hunedoara	3 120	693	338	223
Timiș	2 901	692	786	111
Regiunea Vest	10 205	2649	2007	690

Sursa: Lungimea căilor de transport la sfârșitul anului 2004, INS, 2005

Populația regiunii a scăzut constant între cele două recensăminte ale populației, de la 2 111 947 locuitori, în anul 1992, până la 1 958 648 de locuitori, în 2002. În anul 2002, densitatea populației era de 61,1 loc/km², considerabil mai mică față de densitatea populației la nivel național (90,9 loc/km²).

Populația Regiunii Vest este concentrată în 42 orașe (din care 12 municipii) și 276 comune (318 unități administrativ teritoriale).

Tabel I.2. Principalele caracteristici ale populației Regiunii Vest (1 iulie 2003)

	Regiunea Vest	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș
Suprafața (km ²)	32 034	7 754	8 520	7 063	8 697
Populația	1 946 647	461 744	333 860	489 872	661 171
Densitatea populației / km ²	60,8	59,5	39,2	69,4	76,0
Populație rurală	746 100	228 403	145 060	112 507	260 130
Populație ocupată civilă la sfârșitul anului	811 000	197 200	124 100	187 000	302 700

Sursă: Breviar Statistic – Regiunea Vest 2004, Direcția Regională de Statistică Timiș

Populația se caracterizează prin **diversitate culturală**, aici conviețuind comunități de maghiari, germani, romi, sârbi și ucrainieni. Grupul minorităților care trăiesc în Regiunea Vest reprezenta la recensământul din anul 2002, 11,7 % din populația regiunii.

Fenomenul de **migrație intra-regională** este prezent datorită forței de atracție pe care o exercită două dintre orașele regiunii, Timișoara, respectiv Arad, considerate veritabili poli de atracție atât pentru ansamblul județelor limitrofe, cât și pentru populațiile județelor din nordul și din nord-estul țării.

Regiunea Vest avea în anul 2003 un **grad de urbanizare** a populației (61,7% populație urbană) mai mare decât media națională (53,4% media națională), care se datorează și faptului că județul Hunedoara are cea mai ridicată rată de urbanizare din țară, după capitală, respectiv 77% din populație locuiește în zone urbane.

În ceea ce privește **spațiul rural**, acesta se caracterizează printr-o densitate redusă a populației. Acest declin demografic are ca principale cauze: migrația și îmbătrânirea populației, rata mortalității relativ ridicată și o capacitate scăzută de reînnoire demografică.

Evoluția și structura populației ocupate

Evoluția demografică din ultimul deceniu și restructurarea economică la nivelul regiunii și a țării au avut implicații asupra forței de muncă.

Astfel, populația ocupată în sectorul industrial a scăzut semnificativ în perioada 1993-2003, în mod deosebit în județele puternic industrializate, Hunedoara și respectiv Caraș-Severin. Pe fondul restructurării și disponibilizării populației ocupate în sectorul industrial, la nivelul Regiunii Vest se observă creșterea populației active în sectorul serviciilor.

În perioada 1993 – 2003, cea mai mare rată a șomajului, la nivel de regiune s-a înregistrat în decursul anilor 1998-1999, când aceasta depășea rata medie a șomajului la nivel național. Este perioada când județul Hunedoara ocupa locul întâi la șomaj pe țară și

avea o rată a șomajului de 21,3% ca urmare a disponibilizărilor masive de personal din domeniul mineritului.

Prăbușirea anumitor ramuri precum siderurgia sau sectorul minier în județele preponderent mono-industriale nu trebuie să mascheze dinamismul zonelor de activitate din jurul Timișoarei și Aradului, precum și de la nivelul altor orașe.

Astfel, orașe precum Lugoj, Sânnicolaul Mare în Timiș sau Chișinău Criș și Pecica în Arad cunosc o dezvoltare accentuată în ultima perioadă. De altfel, rata șomajului în județele Arad și Timiș este net inferioară celei din județele Hunedoara și Caraș-Severin.

Divizarea populației ocupate pe sectoare economice trebuie corelată cu **structura valorii adăugate brute** pe aceleași sectoare economice.

Tabel I.3. Evoluția structurii valorii adăugate brute în procente în Regiunea Vest

	1996	1997	1998		1999	2000	2001	2002
			Sec79	Sec95				
Agricultură / silvicultură	24,7	20,0	18,8	19,6	14,7	13,6	18,3	15,0
Industrie / construcții	38,8	33,9	31,2	27,4	36,6	37,0	36,4	36,8
Servicii	36,5	46,1	50,0	53,0	48,7	49,4	45,3	48,2

Sursă: Direcția Regională de Statistică Timiș

Tendențele care se degajă din tabelul I.3. confirmă următoarele:

- sectorul de servicii a crescut în raport cu producția internă a Regiunii Vest;
- producția agricolă a scăzut, ceea ce, raportat și la creșterea activelor agricole, este o mărturie a scăderii productivității din acest sector;
- contribuția producției industriale a fluctuat de la un an la altul și de la un județ la altul, după cum se prezintă în capitolul II.

Contextul național de restructurare și transformare a principalelor componente ale vechiului sistem economic afectează în mare măsură și Regiunea Vest, în special acei foști coloși industriali care se regăsesc încă, în principal, în două dintre județele regiunii, respectiv Caraș-Severin și Hunedoara. Astfel, efectele sociale și economice ale restructurării unor sectoare industriale precum cel minier, siderurgic, metalurgic și al construcțiilor de mașini sunt marcante și necesită măsuri sociale bine elaborate.

Profilul actual al Regiunii Vest confirmă faptul că aceasta se află în plină dezvoltare, creându-se astfel în cadrul mediului de afaceri un spirit economic de competiție care asigură perspective favorabile dezvoltării economiei de piață funcționabile.

CAPITOLUL II. SITUAȚIA ECONOMICĂ A REGIUNII VEST

II.1. Contextul macroeconomic național și pe regiuni de dezvoltare

II.1.1. Produsul intern brut

Tabelul II.1. Evoluția produsului intern brut în România în perioada 2000-2005

Nr. Crt	SPECIFICAȚIE	U.M.	Perioada					
			2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
1	Produs intern brut							
a	- prețuri curente	mil. RON	80.377	116.769	151.475	190.335	238.791	287.186
b	- prețuri comparabile	mil. Euro	40.278	44.865	48.464	50.681	58.914	72.407
2	Dinamica în prețuri reale	%	1,6%	5,7%	5,1%	5,2%	8,3%	4,1%
3	Structura PIB							
3.1.	Formarea PIB							
a	Valoare adăugată	%	84,7%	86,6%	85,9%	84,9%	90,2%	89,7%
	Agricultură și asimilate	%	11,1%	13,4%	11,4%	11,7%	13,0%	10,7%
	Industrie	%	27,3%	27,7%	28,1%	27,3%	27,0%	26,6%
	Construcții	%	4,9%	5,3%	5,8%	6,0%	6,1%	6,5%
	Comerț și servicii	%	41,4%	40,3%	40,5%	39,9%	44,1%	45,8%
b	Impozite și taxe nete	%	15,3%	13,4%	14,1%	15,1%	9,8%	10,3%
3.2.	Utilizarea PIB							
a	Formarea brută de capital fix	%	18,9%	20,7%	21,3%	22,2%	22,1%	24,6%
b	Variația stocurilor materiale	%	-0,4%	1,6%	0,3%	0,8%	0,4%	-1,1%
c	Consumul final	%	86,2%	85,2%	84,0%	84,9%	86,5%	87,3%
d	Export net	%	-4,6%	-7,4%	-5,7%	-7,8%	-9,0%	-10,8%
4	PIB pe locuitor	Euro/pers	1.794	2.000	2.224	2.332	2.714	3.343

Sursa: Institutul Național de Statistică al României

În anul 2005, în România, creșterea în termeni reali a produsului intern brut a fost de 4,1%, fiind la jumătate din nivelul creșterii în anul precedent (8,3% în anul 2004). Creșterea produsului intern brut (PIB) a fost caracterizată de fluctuații pe parcursul anului. După decelerări de ritm consecutive pe primele trei trimestre, PIB a înregistrat o revigorare abia în ultimul trimestru.

La nivel național creșterea economică a fost susținută în principal de construcții și servicii, industria având o contribuție mai modestă, în timp ce sectorul agricol a înregistrat o diminuare.

În ceea ce privește *modalitatea de formare a produsului intern brut*, s-au înregistrat următoarele dinamici în termeni reali:

- creșterea valorii adăugate brute, concomitent cu modificarea contribuției sectoarelor economice la formarea *produsului intern brut* :

* Estimare

- diminuarea ponderii valorii adăugate brute obținute în agricultură în PIB;
 - diminuarea ponderii valorii adăugate brute obținute în industrie în PIB;
 - creșterea valorii adăugate realizate în construcții;
 - creșterea valorii adăugate realizate în servicii.
- creșterea ponderii impozitelor și taxelor și impozitelor în PIB.

În ceea ce privește *modalitatea de utilizare a produsului intern brut*, s-au înregistrat următoarele dinamici în termeni reali:

- creșterea consumului final;
- creșterea formării brute a capitalului fix;
- adâncirea gravă a deficitului comercial

Nivelul scăzut al produsului intern brut pe locuitor reprezintă efectul ponderii scăzute a populației ocupate și a salariilor în totalul populației, precum și a productivității extrem de scăzute a resurselor umane în general, în majoritatea domeniilor și în special în agricultură.

Tabelul II. 2. *Dinamica produsului intern brut real pe regiuni de dezvoltare în perioada 2000-2005*

Nr	Regiune	Perioada					
		2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
1	Nord - Est	-2,5%	8,3%	5,2%	6,7%	5,7%	2,2%
2	Sud - Est	-2,7%	3,2%	5,3%	5,0%	10,3%	2,6%
3	Sud	-3,3%	6,2%	6,3%	6,5%	10,6%	3,7%
4	Sud - Vest	-1,0%	1,9%	0,5%	11,3%	9,1%	2,6%
5	Vest	-9,1%	8,5%	6,2%	9,6%	8,5%	5,6%
6	Nord - Vest	-0,9%	4,7%	6,8%	8,0%	6,3%	2,6%
7	Centru	2,7%	3,1%	7,4%	4,7%	8,4%	3,8%
8	București - Ilfov	23,4%	8,1%	3,4%	-1,9%	8,7%	7,3%
T	Total România	2,1%	5,7%	5,1%	5,2%	8,4%	4,1%

Surse: Institutul Național de Statistică al României, Comisia Națională de Prognoză

În anul 2005, la *nivel regional*, creșterile au fost diferite, de la 2,2% în Regiunea Nord – Est la 7,3% în Regiunea București. Evoluțiile regionale, au fost marcate de diminuarea producției agricole și de ritmul susținut al lucrărilor de construcții.

Creșterea economică a urmat o direcție vest-est (exceptând București), proximitatea piețelor vestice acționând ca factor de difuzare a creșterii. Creșterea economică a avut componente geografice semnificative, zonele subdezvoltate fiind concentrate în Nord - Est, la granița cu Moldova, și în Sud, de-a lungul Dunării. Subdezvoltarea este strict corelată cu șomajul și cu preponderența activităților rurale, mai ales agricole, precum și cu incapacitatea de atragere a investițiilor străine directe. Regiunile care au beneficiat cel mai mult de investiții străine directe sunt cele din vestul și centrul țării, fiind avantajate de poziția lor mai apropiată de piețele vestice și de dependența lor mai redusă de sectorul primar.

Pentru anul 2005, o creștere economică peste media pe economie (4,1%, față de anul 2004) au realizat numai regiunile București - Ilfov (7,3%) și Vest (5,6%). În Regiunea Vest, creșterea a fost susținută în principal de industrie și

* Estimare "Centralizator Date Economice", Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara

servicii, cu o valoare adăugată brută de 6,5%, respectiv 10%. Celelalte regiuni s-au situat sub media națională, mai aproape fiind regiunile Centru (3,8%) și Sud (3,7%). Regiunea Sud a realizat, în anul 2005, cel mai mare salt al valorii adăugate brute industriale (8%), dar aportul sporit al acesteia a fost în mare parte anihilat de reducerea producției agricole. Regiunile Sud – Est, Sud – Vest și Nord – Vest au realizat o creștere de 2,6%. Cel mai scăzut nivel s-a înregistrat în regiunea Nord – Est, 2,2%, în principal datorită diminuării valorii adăugate brute din industrie (-1,4%) și din agricultură (-15%).

Tabelul II. 3. Evoluția valorii adăugate brute în agricultură, silvicultură și piscicultură pe regiuni de dezvoltare în perioada 2000-2005

Nr	Regiune	Perioada					
		2000	2001	2002	2003	2004 *	2005 *
1	Nord - Est	-16,0%	18,8%	9,8%	-2,5%	6,5%	-15,0%
2	Sud - Est	-22,6%	14,3%	3,2%	8,5%	29,0%	-14,3%
3	Sud	-29,5%	52,2%	-19,9%	9,5%	36,3%	-13,9%
4	Sud - Vest	-22,5%	45,8%	-38,7%	25,0%	24,9%	-14,5%
5	Vest	-18,5%	48,6%	-9,4%	4,5%	13,1%	-14,2%
6	Nord - Vest	-8,7%	19,0%	3,9%	2,0%	8,2%	-13,3%
7	Centru	-2,3%	7,7%	6,3%	0,5%	13,0%	-13,0%
8	București - Ilfov	-25,7%	25,5%	-13,0%	-4,2%	35,2%	-5,4%
T	Total România	-18,1%	28,0%	-6,7%	5,2%	18,9%	-13,9%

Surse: Institutul Național de Statistică al României, Comisia Națională de Prognoză

În **agricultură**, inundațiile au determinat reducerea producției vegetale, care a condus la creșterea prețurilor legumelor și fructelor. Gripa aviară a avut impact asupra producției și vânzărilor de ouă și de carne de pui, determinând scăderea prețurilor prin reorientarea consumatorilor. Jumătate din cele opt regiuni de dezvoltare ale țării se bazează pe agricultură. Creșterea economică a înregistrat o încetinire față de anii anteriori datorită diminuării producției agricole și creșterii mai lente a producției industriale. În perioada 2000-2005, valoarea adăugată realizată în agricultură a reprezentat 12% din produsul intern brut total, în timp ce ponderea populației ocupate în agricultură a reprezentat 30,6% din populația ocupată totală. În toate regiunile, contribuția agriculturii la valoarea adăugată brută s-a redus cu mai mult de 10%, fiind puternic afectată de condițiile climaterice.

Tabelul II. 4. Evoluția valorii adăugate brute în industrie pe regiuni de dezvoltare în perioada 2000-2005

Nr	Regiune	Perioada					
		2000	2001	2002	2003	2004 *	2005 *
1	Nord - Est	4,7%	13,5%	-5,2%	7,2%	3,0%	-1,4%
2	Sud - Est	9,4%	5,3%	2,6%	3,6%	8,0%	-0,5%
3	Sud	8,3%	-4,3%	13,8%	4,3%	5,0%	8,0%
4	Sud – Vest	8,3%	-7,9%	9,0%	6,0%	6,0%	2,3%
5	Vest	10,8%	3,7%	3,5%	6,0%	11,0%	6,5%
6	Nord - Vest	2,9%	8,8%	5,8%	7,5%	4,0%	-1,8%
7	Centru	6,0%	10,4%	1,6%	-2,0%	10,0%	2,0%
8	București - Ilfov	1,1%	5,5%	8,9%	4,8%	5,3%	3,5%

* Estimare "Centralizator Date Economice", Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara

T	Total România	5,9%	4,4%	5,1%	4,4%	6,5%	2,5%
----------	----------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Surse: Institutul Național de Statistică al României, Comisia Națională de Prognoză

Evoluția *industriei* în anul 2005 a fost modestă, înregistrând o creștere de 2,5%. Aceasta se datorează în special evoluțiilor neuniforme care s-au consemnat în principalele sectoare. Capacitatea redusă a întreprinderilor autohtone de a satisface cererea internă și pierderile de competitivitate pe piețele externe (pe baza creșterii luptei concurențiale), problemele în activitățile de aprovizionare și desfacere ale producătorilor industriali sunt factori ce au temperat creșterea în acest sector. Creșterea numărului de salariați a fost mai mare ca ritm decât creșterea volumului de activitate. Creșterea productivității muncii de 5,2% a fost cu mult devansată de creșterea salariilor.

În industrie s-au înregistrat evoluții diferite de la o regiune la alta. Media națională a creșterii valorii adăugate brute din această ramură a fost de 2,5%, evoluții spectaculoase înregistrându-se în regiunile Sud (8%) și Vest (6,5%), în contrast cu acestea aflându-se regiunile Nord-Est cu -1,4%, Nord-Vest cu -1,8% și Sud-Est cu -0,5%. Evoluții modeste s-au înregistrat în regiunile București - Ilfov (3,5%), Sud-Vest (2,3%) și Centru (2%).

Tabelul II. 5. Evoluția valorii adăugate brute în construcții pe regiuni de dezvoltare în perioada 2000-2005

Nr	Regiune	Perioada					
		2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
1	Nord - Est	28,9%	12,9%	3,4%	12,0%	7,5%	10,2%
2	Sud - Est	28,5%	17,3%	-3,2%	6,0%	8,0%	10,5%
3	Sud	18,1%	8,6%	7,6%	7,5%	8,1%	9,1%
4	Sud - Vest	22,8%	6,0%	1,4%	10,0%	7,9%	9,0%
5	Vest	-53,4%	12,5%	11,1%	10,0%	7,7%	10,5%
6	Nord - Vest	19,9%	21,6%	-6,2%	12,0%	8,2%	9,4%
7	Centru	14,1%	13,7%	15,5%	7,1%	8,0%	8,8%
8	București - Ilfov	30,7%	3,0%	22,7%	0,4%	13,1%	10,6%
T	Total România	6,3%	11,1%	7,6%	7,0%	9,1%	9,9%

Surse: Institutul Național de Statistică al României, Comisia Națională de Prognoză

În *construcții*, evoluțiile în ceea ce privește valoarea adăugată brută s-au situat între 8,8% în Regiunea Centru și 10,6% în Regiunea București - Ilfov. Media națională a evoluției valorii adăugate brute din această ramură a fost de 9,9%.

Tabelul II. 6. Evoluția valorii adăugate brute în comerț și servicii pe regiuni de dezvoltare în perioada 2000-2005

Nr	Regiune	Perioada					
		2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
1	Nord - Est	-3,7%	3,1%	10,5%	9,5%	6,0%	9,0%
2	Sud - Est	-5,0%	-1,5%	8,4%	4,4%	5,5%	9,5%
3	Sud Muntenia	-2,7%	1,4%	12,9%	7,0%	6,2%	6,5%
4	Sud - Vest	-3,3%	-3,9%	12,8%	11,0%	6,0%	7,4%
5	Vest	-4,9%	3,8%	11,8%	14,0%	5,9%	10,0%
6	Nord - Vest	-1,9%	-0,1%	9,1%	8,0%	6,3%	7,5%

* Estimare "Centralizator Date Economice", Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara

7	Centru	-0,7%	-2,9%	10,8%	10,4%	6,1%	8,0%
8	București - Ilfov	35,5%	12,3%	-1,2%	-3,4%	9,2%	7,4%
T	Total România	5,5%	3,6%	7,1%	5,5%	6,8%	8,1%

Surse: Institutul Național de Statistică al României, Comisia Națională de Prognoză

În anul 2005, contribuția **comerțului și serviciilor** la valoarea adăugată brută națională a crescut cu 8,1%. O evoluție semnificativă s-a înregistrat în Regiunea Vest (10%), urmată de regiunile Sud – Est (9,5%) și Nord – Est (9%). Nivelul cel mai scăzut s-a realizat în Regiunea Sud (6,5%).

II.1.2. Balanța comercială și deficitul de cont curent

Tabelul II. 7. Evoluția deficitului de cont curent în perioada 2000-2005

Nr	SPECIFICAȚIE	U.M.	Perioada					
			2000	2001	2002	2003	2004	2005*
1	Balanța comercială (FOB)	mil.Euro	-1.867	-3.323	-2.752	-3.955	-5.323	-7.806
a	- exporturi (FOB)	mil.Euro	11.273	12.722	14.675	15.614	18.935	22.255
b	- importuri (FOB)	mil.Euro	13.140	16.045	17.427	19.569	24.258	30.061
2	Servicii – net	mil.Euro	-276	-129	5	62	-213	-434
3	Venituri – net	mil.Euro	-310	-315	-488	-1.195	-2.535	-2.309
4	Transferuri curente - net	mil.Euro	971	1.279	1.612	2.028	2.972	3.658
T	SOLD CONT CURENT	mil.Euro	-1.494	-2.488	-1.623	-3.060	-5.099	-6.891
5	Deficit comercial FOB în PIB	%	4,6%	7,4%	5,7%	7,8%	9,0%	10,8%
6	Deficit cont curent în PIB	%	3,7%	5,5%	3,3%	6,0%	8,7%	9,5%

Sursa: Banca Națională al României

Creșterea continuă a deficitului de cont curent în perioada 2000-2005 a fost influențată pe de o parte de competitivitatea scăzută a produselor realizate în România comparativ cu cele din Uniunea Europeană, iar pe de altă parte de aprecierea monedei naționale față de Euro cu 7,3% la finele anului 2005 față de aceeași perioadă a anului precedent și cu 2,1% în valori medii anuale.

Deprecierea balanței comerciale (exprimată în prețuri FOB) s-a datorat ritmului de creștere mai accentuat al importurilor față de ritmul de creștere al exporturilor.

Atfel, exporturile FOB realizate în anul 2005, au fost de 22 255 milioane euro, crescând cu 17,5% față de anul precedent. Doar 51,8% reprezintă exporturi definitive, iar 47,9% reprezintă perfecționarea activă (LOHN). Cea mai mare parte a exporturilor s-a realizat către țările din Uniunea Europeană, tendința fiind de creștere de la un an la altul.

Pe de altă parte, importurile CIF în anul 2005 au fost 32 568 milioane euro (30 061 milioane euro în prețuri FOB), fiind cu 23,9% mai mari față de anul 2004. Din acestea 76,2% reprezintă importuri definitive și 23% importuri temporare în vederea prelucrării active (LOHN). Creșterea importurilor provenite din țările Uniunii Europene (UE-25), acestea având un trend crescător.

Tabelul II.8. Balanța comercială CIF-FOB pe regiuni de dezvoltare în perioada 2003-2005

Nr	SPECIFICAȚIE	UM	Perioada		
			2003	2004*	2005*
A	EXPORT FOB				

* Estimare "Centralizator Date Economice", Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara

1	Nord - Est	mil.Euro	1.310	1.541	1.841
2	Sud - Est	mil.Euro	2.252	2.698	3.163
3	Sud Muntenia	mil.Euro	1.300	1.718	2.722
4	Sud - Vest	mil.Euro	845	1.125	1.393
5	Vest	mil.Euro	2.842	3.217	3.487
6	Nord - Vest	mil.Euro	1.877	2.135	2.500
7	Centru	mil.Euro	1.810	2.111	2.420
8	București - Ilfov	mil.Euro	3.378	4.390	4.729
T	Total România	Mil.Euro	15.614	18.935	22.255
B	IMPORT CIF				
1	Nord - Est	mil.Euro	1.290	1.624	1.889
2	Sud - Est	mil.Euro	2.140	2.877	3.376
3	Sud Muntenia	mil.Euro	1.561	2.021	3.394
4	Sud - Vest	mil.Euro	620	722	854
5	Vest	mil.Euro	2.810	3.139	3.423
6	Nord - Vest	mil.Euro	2.261	2.532	3.122
7	Centru	mil.Euro	2.780	3.028	3.757
8	București - Ilfov	mil.Euro	7.739	10.336	12.754
T	Total România	Mil.Euro	21.201	26.281	32.569
C	BALANȚĂ				
1	Nord - Est	mil.Euro	20	-83	-49
2	Sud - Est	mil.Euro	112	-180	-213
3	Sud Muntenia	mil.Euro	-261	-302	-672
4	Sud - Vest	mil.Euro	225	403	539
5	Vest	mil.Euro	32	77	65
6	Nord - Vest	mil.Euro	-384	-398	-622
7	Centru	mil.Euro	-970	-917	-1.337
8	București - Ilfov	mil.Euro	-4.361	-5.946	-8.025
T	Total România	Mil.Euro	-5.587	-7.346	-10.314

Sursa: Institutul Național de Statistică al României

La nivelul fiecărei regiuni, analiza evoluției comerțului exterior evidențiază diferențe semnificative.

În anul 2005, cea mai mare parte din volumul comerțului exterior al României a fost realizat de Regiunea București - Ilfov, care a reprezentat circa 21% din totalul exporturilor de bunuri și circa 40% din totalul importurilor, deficitul comercial reprezentând circa 78% din total țară.

În ceea ce privește exportul de bunuri, celelalte regiuni au ponderi în totalul pe țară cuprinse între 6,3% (Regiunea Sud - Vest) și 15,7% (Regiunea Vest).

La importul de bunuri, contribuțiile regiunilor sunt cuprinse între 2,6% (Regiunea Sud - Vest) și 11,5% (Regiunea Centru). La nivel de regiune, creșterea cea mai însemnată, atât la import (67,9%), cât și la export (58,4%), s-a realizat în Regiunea Sud. Creșteri peste media națională la exporturi au mai realizat regiunile Nord-Est (19,5%) și Sud-Vest (23,9%), iar la importuri numai Regiunea Centru cu 24,1%.

Ca urmare, s-au înregistrat deficite comerciale în aproape toate regiunile, Regiunea București - Ilfov, aflându-se pe primul loc din acest punct de vedere. Sold pozitiv al balanței comerciale s-a înregistrat doar în regiunile Sud - Vest și Vest.

II.1.3. Inflația și cursul de schimb valutar

În ceea ce privește evoluția cursurilor valutare, modificarea condițiilor de pe piața valutară a imprimat monedei naționale o evoluție diferită față de cele din anii precedenți.

Tabelul II.9. Evoluția inflației și a cursului valutar al Euro în perioada 2000-2005 *

Nr	SPECIFICAȚIE	UM	Perioada					
			2000	2001	2002	2003	2004	2005
1	Curs de schimb (ROL/EUR)							
a	La sfârșitul perioadei	RON/Euro	2,41	2,79	3,49	4,11	3,97	3,68
b	Mediu	RON/Euro	2,00	2,60	3,13	3,76	4,05	3,97
2	Inflația							
a	Nivel mediu anual	%	45,7%	34,5%	22,5%	15,3%	11,9%	9,0%
b	Nivel la sfârșitul perioadei	%	40,7%	30,3%	17,8%	14,1%	9,3%	8,6%

Sursa: Banca Națională al României

*Notă metodologică

Cursul de schimb mediu anual (RON/Euro) se calculează ca medie aritmetică simplă a cursurilor medii lunare comunicate de BNR.

Inflația a fost determinată pe baza IPC (indicele prețurilor de consum) în conformitate cu datele comunicate de Institutul Național de Statistică.

În anul 2005, Leul s-a apreciat în termeni reali față de Euro. Cursul la finele anului a fost de 3,68 ROL/Euro, fiind cu 7,3% mai redus față de aceeași perioadă din anul 2004. Cursul mediu anual a fost de 3,97 ROL/Euro, cu 2,1% mai mic față de valoarea anului 2004.

Prețurile de consum s-au majorat în cursul anului 2005, rata inflației la sfârșitul perioadei ajungând la 8,6%, fiind mai mică decât nivelul înregistrat în anul 2004 (9,3%). Astfel, în anul 2005, s-a înregistrat o creștere a prețurilor de 5,7% la produsele alimentare, față de 7,4% în anul 2004, o creștere de 9,8% a prețurilor la produsele nealimentare, față de 11,4% în anul anterior, iar în cazul serviciilor, creșterea a fost de 13,1% față de 8,7% în 2004.

Creșterea prețurilor de consum a avut loc în condițiile în care prețurile administrate au crescut cu 14,2% și prețurile volatile cu 13,7%. Ambele categorii, care nu pot fi influențate de BNR, au consemnat variații anuale superioare mediei, pe când prețurile libere au evoluat în general în sens invers. Cauzele au constat în ajustările aplicate tarifelor gazelor naturale, energiei electrice și termice, serviciilor de apă, canal, salubritate, recalcularea pensiilor și creșterea transferurilor din străinătate. Majorarea prețului internațional al petrolului a condus la scumpirea combustibililor.

II.1.4. Deficitul bugetar

Tabelul II. 10. Evoluția principalelor venituri aferente bugetului general consolidat în perioada 2000-2005

Nr	SPECIFICAȚIE	U.M.	Perioada					
			2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
T	Veniturile bugetului general consolidat, din care:	mil.Euro	12.583	13.515	14.363	15.096	17.474	21.045
1	- veniturile bugetului de stat	mil.Euro	6.416	5.694	5.734	6.722	7.943	9.228
2	- veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat	mil.Euro	2.556	2.929	3.111	3.343	3.989	4.298
3	- veniturile bugetului asigurărilor de sănătate	mil.Euro	1.426	1.603	1.753	1.468	1.697	2.137
4	- alte venituri	mil.Euro	2.185	3.288	3.764	3.563	3.845	5.383

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Eficacitatea și eficiența foarte scăzută a politicilor guvernamentale în domeniul fiscal, au determinat disfuncții majore în ceea ce privește finanțarea serviciilor publice, a fondurilor de pensii și a asigurărilor de sănătate.

Drept urmare, în perioada 2000-2005, ponderea veniturilor bugetului de stat, a reprezentat doar 13,2% din produsul intern brut, iar valoarea medie lunară a pensiilor a fost de doar 45 Euro pe persoană.

Tabelul II. 11. Evoluția bugetului general consolidat în perioada 2000-2005

Nr	SPECIFICAȚIE	UM	Perioada					
			2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
1	Bugetul general consolidat							
a	Venituri	mil.Euro	12.583	13.515	14.363	15.096	17.474	21.045
b	Cheltuieli	mil.Euro	14.188	14.958	15.627	16.266	18.191	21.631
c	Sold	mil.Euro	-1.606	-1.444	-1.264	-1.170	-717	-587
2	Ponderea în PIB a principalelor elemente							
a	Venituri	%	31,2%	30,1%	29,6%	29,8%	29,7%	29,1%
b	Cheltuieli	%	35,2%	33,3%	32,2%	32,1%	30,9%	29,9%
c	Sold	%	4,0%	3,2%	2,6%	2,3%	1,2%	0,8%

Surse: Ministerul Finanțelor Publice, Institutul Național de Statistică

Tabelul II. 12. Structura pe regiuni a veniturilor și cheltuielilor bugetelor locale în perioada 2000-2004

Nr	SPECIFICAȚIE	UM	Perioada				
			2000	2001	2002	2003	2004*
A	Venituri ale bugetelor locale						
1	Nord – Est	%	12,9%	14,6%	14,9%	15,1%	14,6%
2	Sud – Est	%	13,0%	12,6%	12,9%	13,0%	12,5%
3	Sud	%	12,2%	12,6%	12,7%	12,9%	12,8%
4	Sud – Vest	%	8,6%	9,2%	9,1%	8,8%	8,9%
5	Vest	%	8,6%	8,8%	8,8%	9,1%	9,4%

* Estimare "Centralizator Date Economice", Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara

6	Nord – Vest	%	11,4%	12,4%	11,8%	11,7%	11,8%
7	Centru	%	10,3%	10,8%	11,1%	11,1%	11,5%
8	București – Ilfov	%	23,0%	18,9%	18,7%	18,2%	18,5%
T	Total România	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
B	Cheltuieli ale bugetelor locale						
1	Nord – Est	%	13,0%	14,7%	14,9%	15,2%	14,8%
2	Sud – Est	%	13,0%	12,6%	12,9%	13,0%	12,5%
3	Sud	%	12,2%	12,7%	12,7%	13,0%	12,9%
4	Sud – Vest	%	8,5%	9,3%	9,1%	8,9%	9,0%
5	Vest	%	8,6%	8,9%	8,8%	9,1%	9,4%
6	Nord – Vest	%	11,4%	12,4%	11,8%	11,8%	11,8%
7	Centru	%	10,2%	10,8%	11,1%	11,1%	11,5%
8	București – Ilfov	%	22,9%	18,5%	18,7%	17,9%	18,0%
T	Total România	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

În anul 2005, evoluția deficitului bugetului general consolidat a fost favorabilă, prin reducerea cu 26,3% în termeni reali (exprimat în RON deflatat cu IPC), ajungând să dețină 0,8% din PIB față de 1,2% în anul 2004.

Veniturile totale au crescut în termeni reali cu 8,5%, reprezentând 29,1% din PIB. Astfel, luând în considerare principalele componente ale veniturilor totale, s-a înregistrat o creștere în termeni reali cu 4,7% a veniturilor bugetului de stat, reducerea cu 2,9% a veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, creșterea cu 13,5% a veniturilor bugetului asigurărilor de sănătate, creșterea cu 12,5% a veniturilor bugetelor locale și creșterea cu 26,1% a altor venituri.

Cheltuielile totale au crescut în termeni reali în anul 2005 cu 7,1%, reprezentând 29,9% din PIB. S-a constatat o creștere în termeni reali cu 4,8% a cheltuielilor bugetului de stat, reducerea cu 2,2% a cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat, creșterea cu 20,3% a cheltuielilor bugetului asigurărilor de sănătate, creșterea cu 11,3% a cheltuielilor bugetelor locale și creșterea cu 15,5% a altor cheltuieli.

Pe categorii componente de bugete, evoluția veniturilor și cheltuielilor componente au determinat următoarele evoluții pentru principalele componente: creșterea cu 7% a deficitului bugetului de stat, adâncirea majoră a deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, creșterea de peste 3,67 ori a deficitului bugetului asigurărilor de sănătate și creșterea cu 61,4% a excedentelor bugetelor locale.

Tabelul II.13. Execuția bugetelor locale în Regiunea Vest în perioada 2000-2004

Nr	SPECIFICAȚIE	UM	Perioada				
			2000	2001	2002	2003	2004*
1	Venituri - total						
T	Total România	mil.Euro	1.672	2.730	2.976	3.412	3.937
V	Regiunea Vest	mil.Euro	145	241	262	312	371
1	Arad	Mil.Euro	35	54	60	74	83
2	Caraș-Severin	Mil.Euro	21	36	40	44	53
3	Hunedoara	Mil.Euro	36	59	62	73	87
4	Timiș	Mil.Euro	54	91	100	121	150

* Estimare "Centralizator Date Economice", Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara

2	Cheltuieli - total						
T	Total România	mil.Euro	1.661	2.710	2.959	3.416	3.834
V	Regiunea Vest	mil.Euro	143	241	261	312	362
1	Arad	mil.Euro	34	54	60	72	78
2	Caraș-Severin	mil.Euro	21	36	40	45	52
3	Hunedoara	mil.Euro	36	59	62	74	86
4	Timiș	mil.Euro	53	91	99	122	145
3	Sold						
T	Total România	mil.Euro	10,84	19,98	17,14	-3,77	102,41
V	Regiunea Vest	mil.Euro	1,07	0,04	1,24	-0,24	9,45
1	Arad	mil.Euro	0,36	0,29	0,51	1,96	4,27
2	Caraș-Severin	mil.Euro	-0,09	0,11	0,32	-0,92	0,32
3	Hunedoara	mil.Euro	-0,32	0,05	0,16	-1,03	0,79
4	Timiș	mil.Euro	1,12	-0,41	0,25	-0,24	4,07

II.1.5. Sistemul bancar

Tabelul II. 14. Principalii indicatori legați de sistemul bancar pe regiuni de dezvoltare în anul 2004

Nr. Cr t.	Specificații	UM	Total România	Regiuni de dezvoltare							
				Nord-Est	Sud-Est	Sud	Sud-Vest	Vest	Nord-Vest	Centru	București-Ilfov
1	Societăți bancare	număr	39	12,84%	13,28%	14,10%	9,74%	8,86%	13,14%	14,76%	13,28%
2	Persoane ocupate	pers	44.860	12,80%	13,30%	14,10%	9,70%	8,90%	13,10%	14,80%	13,30%
3	Număr de clienți	mii	24.785	12,50%	11,60%	11,90%	8,30%	7,80%	10,70%	11,10%	26,10%
4	Număr de conturi	mii	32.279	11,90%	11,60%	12,00%	8,10%	8,20%	12,10%	11,40%	24,60%
5	Carduri	mii	5.764	12,80%	11,50%	10,20%	7,70%	9,80%	14,00%	12,20%	21,90%
6	Credite acordate	mil.Euro	13.265	8,70%	8,80%	8,60%	5,90%	7,20%	11,60%	8,70%	40,70%
7	Instrumente de economisire	mil.Euro	14.254	7,10%	8,40%	7,20%	4,20%	5,70%	7,60%	7,70%	52,10%
8	Dobânzi încasate	mil.Euro	2.008	6,60%	6,20%	6,40%	4,50%	4,70%	7,90%	7,00%	56,80%
9	Dobânzi plătite	mil.Euro	945	8,11%	8,48%	7,84%	4,78%	5,12%	8,44%	9,07%	48,17%
10	Câștig	mil.Euro	1.063	5,32%	4,20%	5,09%	4,19%	4,25%	7,41%	5,13%	64,40%

Sursa: Banca Națională al României

La finele anului 2005 în România, nicio bancă nu îndeplinea condițiile impuse de sistemului de rating bancar (conform criteriilor stabilite de BNR), astfel încât să obțină un scor maxim. Astfel nu au existat bănci cu rating 1, în condițiile în care a avut loc o creștere la activele deținute de băncile clasificate în rating 3 în detrimentul celor de rating 2.

Astfel, la finele anului 2005 față de aceeași perioadă a anului anterior, au avut loc următoarele evoluții ale principalilor indicatori de prudență bancară:

- creșterea riscului de capital
- modificarea riscului de credit
- reducerea riscului de lichiditate;
- reducerea rentabilității sectorului bancar:

Modificările riscurilor se pot explica prin faptul că în anul 2005 a avut loc o creștere semnificativă a sectorului bancar.

Creșterea cu 31,4% în termeni reali a activului bilanțier net agregat al sectorului bancar a fost determinată de: creșterea cu 33,7% a activității de creditare a clienților nebancari (ajungând să dețină o pondere de 47,3% în total active), majorarea cu 15,7% în termeni reali a operațiunilor interbancare (ajungând să dețină o pondere de 31,8% în total active), creșterea cu 7,8% a operațiunilor cu titluri de stat (ajungând să dețină o pondere de 1,6% în total active) și creșterea per ansamblu a altor elemente (care au ajuns să dețină o pondere de 19,3% în total active).

La finele anului 2005, valoarea creditelor și angajamentelor asumate de instituțiile de credit a crescut cu 24,9 % în termeni reali față aceeași perioadă a anului anterior.

Creditul neguvernamental s-a majorat în cursul anului 2005 cu 34,5% în termeni reali.

Structura în funcție de moneda de acordare s-a menținut relativ constantă, 40% fiind în lei și 60% în valută.

Din punctul de vedere al dinamicii creditului neguvernamental pe categorii de scadență, s-a observat o creștere a termenului de scadență:

- creșterea creditului pe termen lung:

- creditul pe termen lung în lei a crescut de 6,7 ori;

- creditul pe termen lung în valută a crescut de 1,8 ori;

- creșterea mai lentă a creditelor pe termen scurt și pe termen mediu.

În concluzie, creșterea semnificativă a sectorului bancar în anul 2005, a atras și modificarea unor riscuri în sens nefavorabil, însă fără să pericliteze siguranța sistemului.

II.2. Contextul macroeconomic regional

Principalii indicatori macroeconomici calculați la nivel regional sunt: **Valoarea Adăugată Brută (VAB)** și **Produsul Intern Brut (PIB)**. Indicatorii sunt exprimați în prețurile curente ale fiecărui an. Valoarea adăugată brută regională a fost calculată în prețuri de bază, iar produsul intern brut regional a fost calculat în prețuri de piață. Relația între PIBR (Produsul Intern Brut Regional) și VABR (Valoarea Adăugată Brută Regională) este:

$$\text{PIBR} = \text{VABR} + \text{IP} + \text{TV} - \text{SP}$$

IP = Impozite pe produse, inclusiv TVA

TV = Taxe Vamale

SP = Subvenții pe produse

Regiunea Vest este considerată a fi o regiune în creștere, cu rezultate economice superioare mediei naționale, adesea pe locul doi, după Regiunea București-Ilfov.

În Regiunea Vest, indicatorii economici au cunoscut evoluții semnificative, atât Produsul Intern Brut Total, cât și Produsul Intern Brut pe Locuitor crescând de la un an la altul, în concordanță cu tendința de pe plan național, însă într-un ritm mai susținut.

Tabel II.15. Produsul Intern Brut la nivel național și regional, 1998-2002

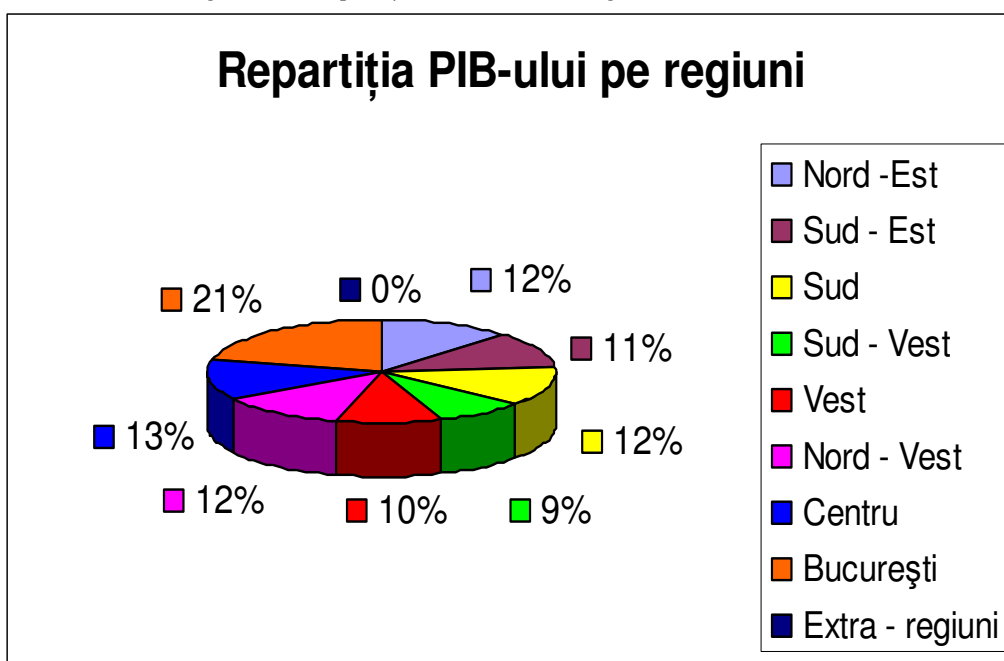
Produsul Intern Brut

miliarde lei prețuri
curente

Anul/Regiunea	1998	1999	2000	2001	2002
România	373 798.2	545 730.2	803 773.1	1 167 687.0	1 514 750.9
Nord – Est	50 385.4	68 522.3	96 348.4	143 397.3	186 074.2
Sud – Est	48 959.2	66 167.2	92 868.2	131 652.3	171 122.8
Sud	49 675.0	70 350.4	98 070.6	143 122.8	187 736.4
Sud – Vest	36 101.5	52 489.0	74 888.9	104 850.7	130 001.3
Vest	34 377.8	57 435.1	75 267.8	112 235.8	147 139.4
Nord – Vest	45 320.3	66 523.4	95 009.8	136 673.0	180 186.4
Centru	46 683.1	68 755.4	101 775.4	144 211.6	191 135.2
București-Ilfov	61 784.5	94 842.8	168 791.7	250 719.4	319 769.5
Extra – regiuni	511.4	644.6	752.3	824.1	1585.7

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

Figura II.1. Repartiția PIB la nivelul regiunilor de dezvoltare

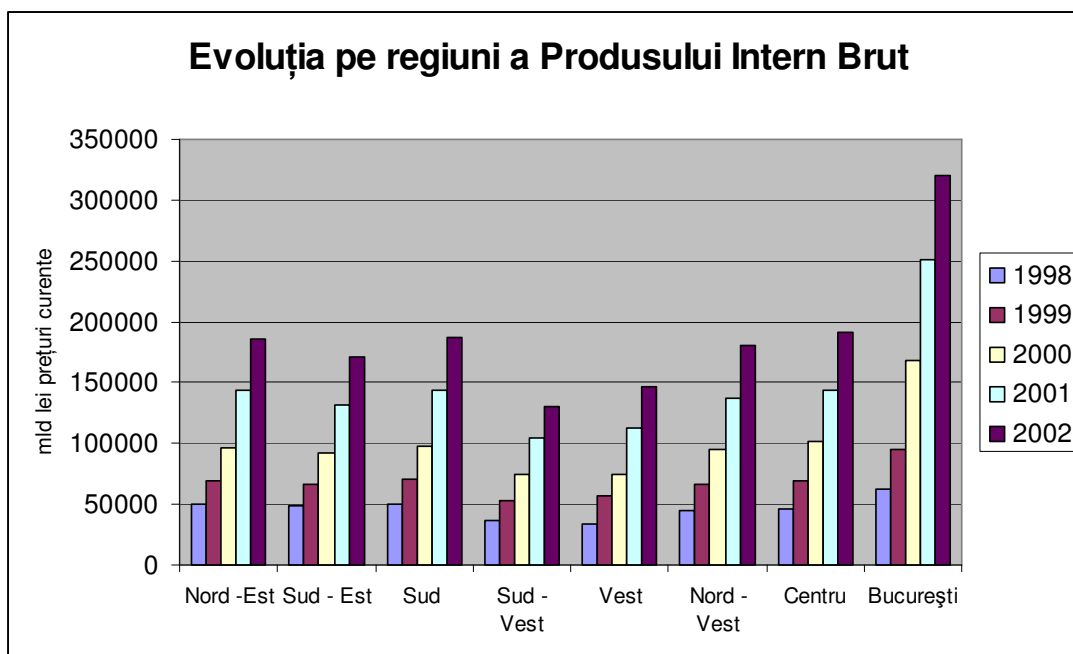

Figura II.2. Evoluția PIB la nivelul regiunilor de dezvoltare

Regiunea Vest se află pe locul șapte între regiunile de dezvoltare în ceea ce privește dimensiunea Produsului Intern Brut. După cum se observă din *Figura II.1. Repartiția PIB la nivelul regiunilor de dezvoltare*, Regiunea Vest contribuie cu 10% la crearea PIB-ului României. Explicația valorii reduse a acestui indicator la nivelul Regiunii Vest constă în dimensiunile reduse ale Regiunii Vest comparativ cu celelalte regiuni din România.

Indicatorul elocvent pentru determinarea nivelului de dezvoltare economică îl reprezintă însă Produsul Intern Brut pe locuitor. Astfel, în ceea ce privește PIB-ul pe locuitor, Regiunea Vest se află pe locul doi pe țară, fiind devansată doar de Regiunea București-Ilfov. Produsul Intern Brut/locuitor al Regiunii Vest reprezenta în anul 2002, 108,3% din Produsul Intern Brut/locuitor la nivel național, rezultând un nivel ridicat de dezvoltare economică a regiunii.

Tabelul II.16. PIB pe cap de locuitor la nivel național și regional, 1998-2002

Produsul Intern Brut pe Locuitor

*lei prețuri
curente*

Anul/ Regiunea	1998	1999	2000	2001	2002
România	16 611 185	24 300 009	35 826 421	52 109 359	69 500 586
Nord-Est	13 252 775	17 970 100	25 067 937	37 373 852	49 709 401
Sud-Est	16 635 893	22 531 695	31 852 822	44 899 977	59 667 573
Sud	14 245 353	20 249 537	29 207 409	41 379 815	55 626 987
Sud-Vest	14 951 802	21 822 638	30 009 565	43 780 931	55 530 625
Vest	16 761 724	28 065 066	36 767 039	55 211 613	75 274 146
Nord-Vest	15 859 722	23 342 559	33 313 431	48 110 836	65 381 319
Centru	17 584 213	25 981 291	38 386 449	54 650 268	75 053 889
București- Ilfov	26 945 539	41 486 213	74 082 426	110 286 431	144 669 683

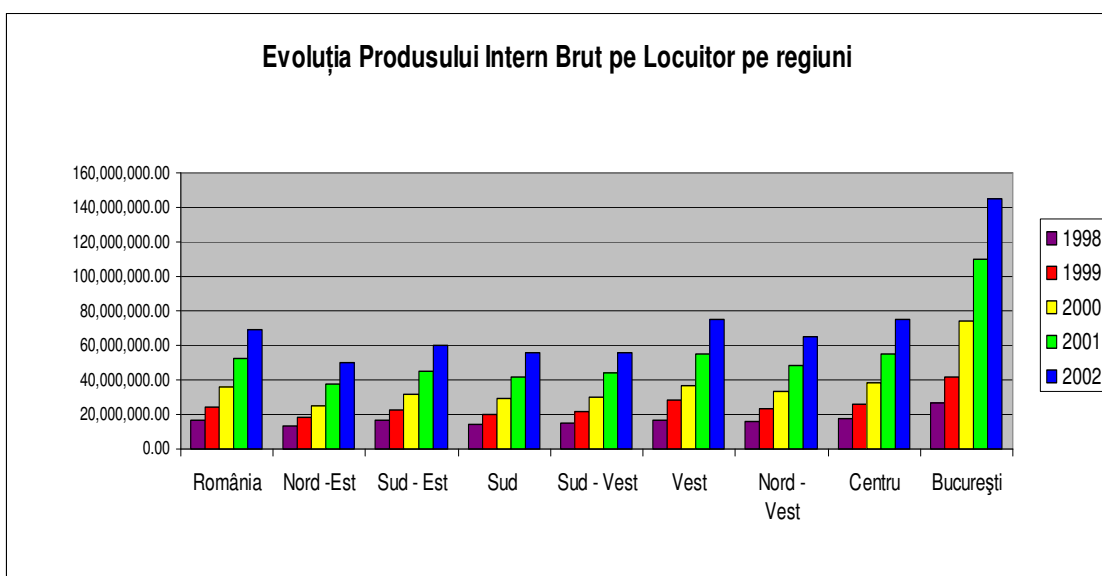

Figura II.3. Evoluția PIB pe cap de locuitor la nivelul regiunilor de dezvoltare

Evoluția PIB-ului pe locuitor în termeni reali (PIB exprimat în PPS - Power Purchase Standard) confirmă tendința de creștere a acestui indicator în prețuri curente. Creșterea relativă a PIB/locuitor în termeni reali a fost de 38% în perioada 1998 – 2002, înregistrându-se astfel cea mai dinamică evoluție din țară, după Regiunea București-Ilfov, semnal că ritmul de dezvoltare al Regiunii Vest a fost unul foarte accentuat.

Tabelul II.17. Evoluția pe regiuni a PIB-ului pe locuitor în termeni reali

Regiunea	RO	Nord - Est	Sud - Est	Sud	Sud - Vest	Vest	Nord - Vest	Centru	București - Ilfov
1998*	4,699.2	3,739.1	4,685.7	4,008.8	4,248.3	4,793.4	4,505.1	4,993.3	7,704.9
2002	6,058.0	4,337.1	5,198.9	4,853.1	4,867.2	6,593.8	5,726.2	6,547.3	12,564.7
Creștere relativă	29%	16%	11%	21%	15%	38%	27%	31%	63%

Sursa: PND 2007 – 2013

* Estimare Eurostat

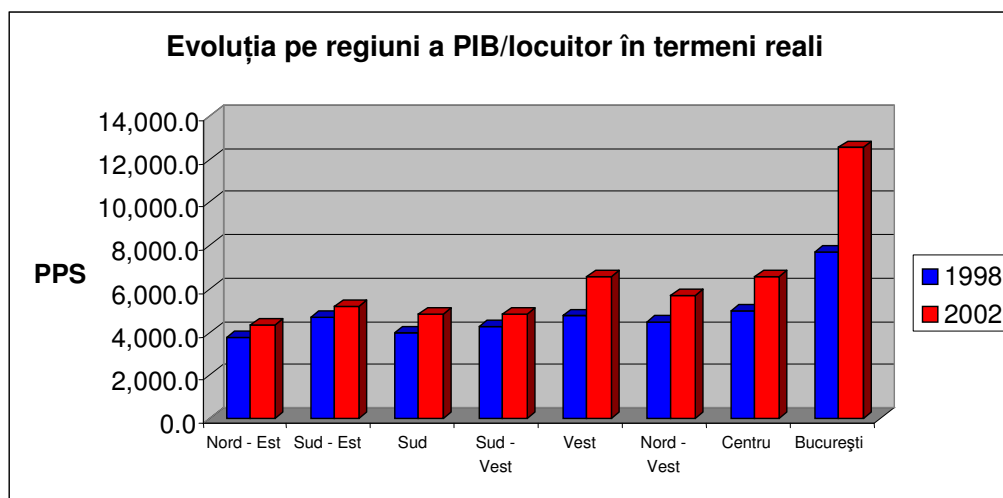

Figura II.4. Evoluția PIB pe locuitor pe regiuni în termeni reali

Structura *Valorii Adăugate Brute Regionale* s-a modificat în favoarea creșterii contribuției sectorului serviciilor și industriei, diminuându-se contribuția agriculturii.

Tabelul II.18. PIB-ul și VAB Regională Vest

- miliarde lei prețuri curente -

Anul Ramura	1998	1999	2000	2001	2002
Agricultură, vânătoare și silvicultură	6 003,2	7 450,6	9 064,5	18 460,4	19 877,2
Pescuit și piscicultură	0,6	1,7	1,9	2,2	2,3
Industrie [†]	6 589,3	12 231,4	20 738,4	30 330,8	39 393,2
Construcții	1 800,5	6 295,9	3 960,8	6 367,5	9 263,7

[†] Inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă

Comerț	3 786,6	6 048,7	6 778,3	9 214,0	11 728,4
Hoteluri și restaurante	847,7	1 235,4	1 695,1	1 973,2	3 288,2
Transport, depozitare și comunicații	3 530,7	5 635,2	8 256,9	12 584,9	15 831,9
Intermedieri financiare	484,2	662,2	834,1	1 471,6	2 465,0
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	5 130,4	7 647,5	9 502,7	13 658,3	19 915,0
Administrație publică și apărare	1 176,0	1 665,2	3 078,5	3 720,3	5 109,0
Învățământ	885,7	1 578,4	2 164,2	2 814,2	3 821,3
Sănătate și asistență socială	868,1	1 076,4	1 532,0	1 911,1	3 149,5
Servicii de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)	-513,4	-886,1	-806,1	-1 737,9	-1 638,7
Valoarea adăugată brută regională (VABR)	30 589,6	50 642,5	66 801,3	100 770,6	132 206,0
Impozite pe produs [‡]	3 672,7	6 493,3	8 270,2	11 775,3	15 372,6
Drepturi asupra importurilor (taxele vamale)	540,6	763,3	850,0	873,4	912,7
Subvenții pe produs	-425,1	-464,0	-653,7	-1 183,5	-1 351,9
Produs intern brut regional (PIBR) total	34 377,8	57 435,1	75 267,8	112 235,8	147 139,4
Produs intern brut regional pe locuitor	16 761 724	28 065 066	36 767 039	55 211 613	75 274 146

Sursa: INS 2005 Anuarul statistic al României 2004, pp. 624 - 629

Structura Valorii Adăugate Brute Regionale pe categorii de resurse arată că sectorul serviciilor a crescut în raport cu producția internă a Regiunii Vest, producția agricolă a scăzut, ceea ce, raportat la creșterea activelor agricole, este o mărturie a scăderii productivității din acest sector, iar industria are o pondere relativ constantă începând cu anul 1999.

Tabelul II.19. Evoluția structurii valorii adăugate brute în procente în Regiunea Vest

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Agricultură / silvicultură	23,2	18,40	16,9	14,7	13,6	18,3	15,0
Industrie / construcții	36,4	31,2	28,2	36,6	37,0	36,4	36,8
Servicii	40,4	50,4	54,9	48,7	49,4	45,3	48,2

Sursă: Direcția Regională de Statistică Timiș

[‡] Inclusiv TVA

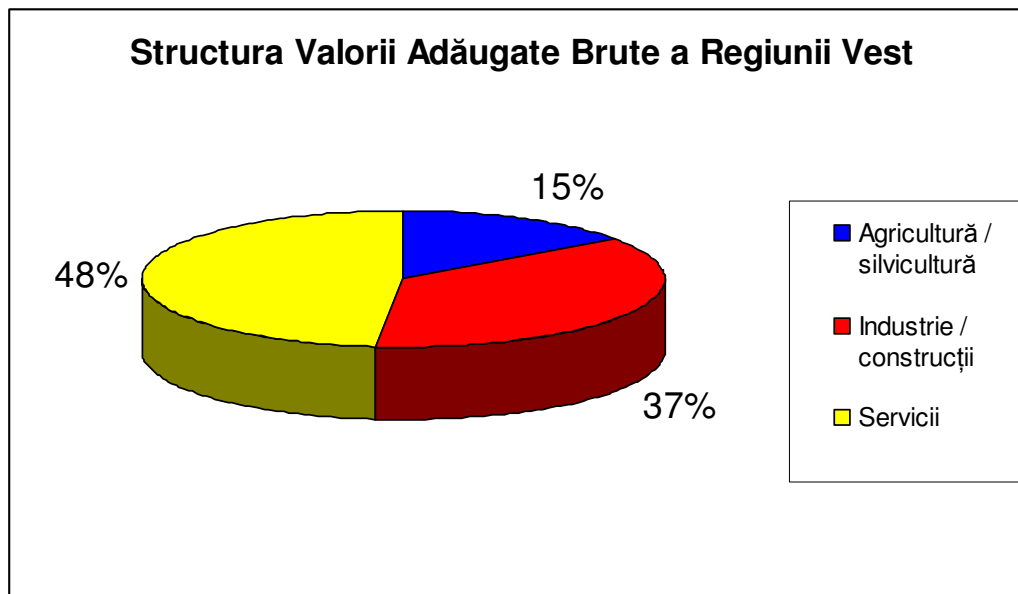

Figura II.5. Structura VAB la nivelul Regiunii Vest

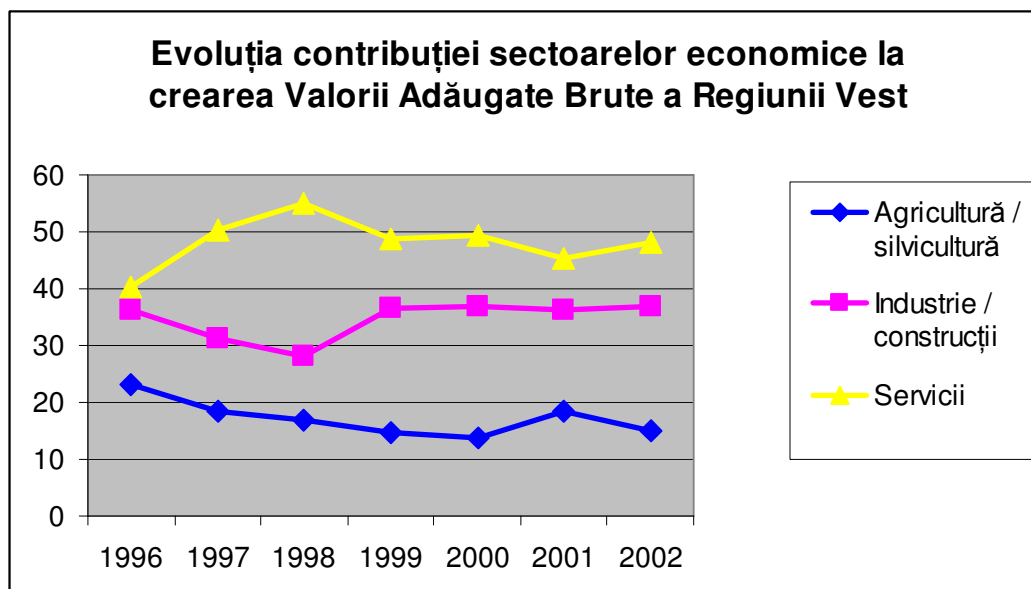

Figura II.6. Evoluția contribuției sectoarelor economice la crearea VAB în Regiunea Vest

Analizând ponderea pe care sectoarele de activitate o dețin în Valoarea Adăugată Brută a Regiunii Vest, se constată că cea mai ridicată contribuție la formarea VABR o are sectorul serviciilor (48,2%). În cadrul acestui sector, o pondere ridicată o deține domeniul tranzacțiilor imobiliare, remarcându-se o creștere importantă a ponderii acestui domeniu în VABR față de anul precedent (15,06% față de 13,55%) și domeniul transport – depozitare - comunicații (11,98%).

Se observă o contribuție scăzută dar constantă a sectorului hotelier la formarea VABR. Comerțul a înregistrat o scădere continuă începând cu anul 1998 până în anul 2002.

Industria are în continuare un aport ridicat la formarea VABR (29,8%), deși se observă o ușoară tendință de scădere a ponderii acestui sector în VABR față de ultimii doi ani.

În ceea ce privește domeniul construcțiilor, contribuția acestuia la formarea VABR este în creștere, acesta deținând în anul 2002 7,01% din VABR.

Contribuția sectorului agricol la formarea VABR cunoaște oscilații destul de importante, astfel că în anul 2001 ponderea acestui sector în VABR a cunoscut o creștere semnificativă față de anul precedent, pentru ca în 2002 să scadă din nou la 15,04% din VABR.

Tabelul II.20. Contribuția sectoarelor economice la VAB la nivelul Regiunii Vest

Anul Ramura	1998	1999	2000	2001	2002
Agricultură, vânătoare și silvicultură	19.62	14.71	13.57	18.32	15.04
Pescuit și piscicultură	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Industrie ¹	21.54	24.16	31.04	30.10	29.80
Construcții	5.89	12.43	5.93	6.32	7.01
Comerț	12.38	11.93	10.15	9.14	8.87
Hoteluri și restaurante	2.77	2.44	2.54	1.96	2.49
Transport, depozitare și comunicații	11.54	11.13	12.36	12.49	11.98
Intermedieri financiare	1.58	1.31	1.25	1.46	1.86
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	16.77	15.10	14.23	13.55	15.06
Administrație publică și apărare	3.84	3.29	4.61	3.69	3.86
Învățământ	2.90	3.12	3.24	2.79	2.89
Sănătate și asistență socială	2.84	2.13	2.29	1.90	2.38
Servicii de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)	-1.68	-1.75	-1.21	-1.72	-1.24
Valoarea adăugată brută regională (VABR)	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

Sursa: Calcule pe baza datelor de la Direcția Regională de Statistică, Timiș, 2005

¹ Inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă

Evoluția ponderii sectoarelor economice în VABR

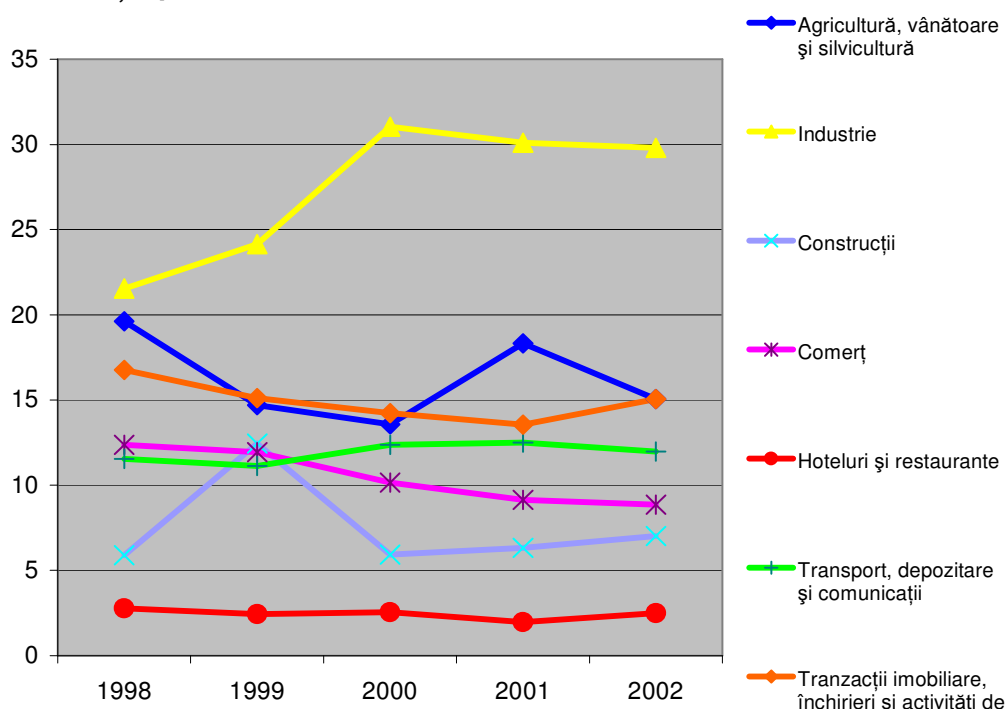

Figura II.7. Evoluția ponderii sectoarelor economice în VAB în Regiunea Vest

Creșterea PIB-ului este vizibilă atât pe ansamblul Regiunii Vest, cât și la nivelul fiecărui județ din regiune, însă cu mari diferențe între cele patru județe componente, evidențiindu-se disparitățile de dezvoltare intraregionale.

Astfel, în anul 2002, PIB-ul/locuitor în prețuri curente la nivelul județului Timiș reprezenta 130,8% din PIB-ul/locuitor la nivel național. La polul opus se află județul Caraș-Severin cu un PIB pe locuitor de doar 87,7% din PIB-ul/locuitor național.

Tabelul II.21. Produsul intern brut în Regiunea Vest 1998-2002

- miliarde lei prețuri curente-

Anul	1998	1999	2000	2001	2002
România	373 798,2	545 730,2	803 773,1	1 167 687,0	1 514 750,9
Regiunea Vest	34 377,8	57 435,1	75 267,8	112 235,8	147 139,4
Arad	8 739,9	14 855,3	18 388,7	26 688,5	33 012,4
Caraș-Severin	5 131,8	7 560,8	10 704,7	15 737,9	20 467,1
Hunedoara	6 845,2	11 803,4	17 032,0	24 683,3	33 454,3
Timiș	13 660,9	23 215,6	29 142,4	45 126,1	60 205,6

Sursa: Conturi naționale regionale 1998 – 2002, INS 2005

Tabelul II.22. Evoluția PIB/locuitor - indici de disparitate

- % -

Anul	1998	1999	2000	2001	2002
România	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Regiunea Vest	100,9	115,5	102,6	106,0	108,3
Arad	110,1	128,3	107,8	107,7	102,7
Caras-Severin	86,0	87,5	84,6	86,2	87,7
Hunedoara	77,6	92,2	90,9	91,3	97,5
Timiș	120,5	139,0	118,1	125,8	130,7

Sursa: Conturi naționale regionale 1998 – 2002, INS 2005

Județul Timiș contribuie cu 41% la formarea PIB-ului Regiunii Vest în timp ce județul Caras-Severin realizează doar 14% din PIB-ul regional.

Contribuția județelor la formarea PIB-ului Regiunii Vest

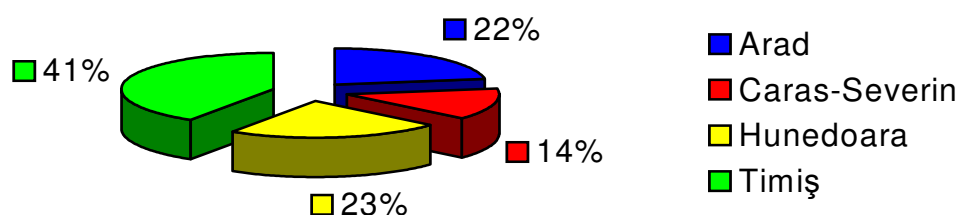

Figura II.8. Contribuția județelor din Regiunea Vest la formarea PIB-ului

Concluzii:

- În perioada 1998-2002, în Regiunea Vest, atât produsul intern brut total cât și produsul intern brut pe locuitor, exprimate atât în prețuri curente cât și în prețuri constante au crescut de la un an la altul, acești indicatori având un ritm de creștere superior mediei naționale.
- Regiunea Vest este devansată doar de Regiunea București-Ilfov în privința produsului intern brut pe locuitor. PIB-ul pe locuitor al Regiunii Vest reprezintă 108,3 din PIB/ locuitor la nivel național.
- Sectoarele cu contribuția cea mai ridicată la formarea valorii adăugate brute regionale sunt:
 - Serviciile, care au cea mai ridicată pondere și o tendință de creștere în conformitate cu trendul din Uniunea Europeană, unde acest sector contribuie cu aproximativ 70% la formarea Valorii Adăugate Brute;
 - Industria, care are în continuare o pondere ridicată și relativ constantă;
 - Agricultura, a cărei pondere este în scădere, fiind însă foarte ridicată comparativ ponderea sectorului agricol în Valoarea Adăugată Brută a Uniunii Europene (aproximativ 2%).

- Pe ansamblul regiunii se poate evidenția ca având tendință de creștere economică în perioada analizată industria, sectorul de transport - depozitare - comunicații, sectorul construcțiilor împreună cu sectorul tranzacțiilor imobiliare - închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor.
- În perioada analizată (1998-2002), în scădere economică se află comerțul, în timp ce sectorul agricol cunoaște o evoluție oscilantă.
- Creșterea PIB-ului /locuitor are loc și la nivelul fiecărui județ din regiune, însă valoarea și dinamica diferă mult de la un județ la altul. Astfel, județul Timiș se situează pe primul loc în țară după capitala țării, București, PIB-ul/locuitor reprezentând 130,8% din PIB-ul/locuitor la nivel național. La polul opus se află județul Caraș-Severin cu un PIB/locuitor de doar 87,7% din PIB-ul/locuitor la nivel național.

II.3. Sectoarele economice ale Regiunii Vest

II.3.1. Agricultură

Agricultura reprezintă a treia ramură economică ca importanță în Regiunea Vest, atât din punct de vedere al populației ocupate, cât și în ceea ce privește contribuția la formarea Produsului Intern Brut al Regiunii Vest.

În ultimii cincisprezece ani, agricultura a fost supusă unor modificări structurale ca urmare a schimbării statutului juridic al terenurilor și extinderii formei de proprietate privată. Condițiile pedoclimaterice favorabile oferă agriculturii multiple șanse de dezvoltare în viitor.

Agricultura continuă să rămână un sector cu o pondere destul de ridicată în cadrul VABR, remarcându-se însă oscilații puternice în ultimii ani. Sectorul agricol deține încă o pondere destul de mare în VABR (15,04%), preconizându-se o scădere a acesteia în viitor, urmând astfel tendințele din economia Uniunii Europene.

La fel ca în toată țara, în Regiunea Vest se practică o agricultură de subzistență, neperformantă, pentru autoconsum. Lipsa asocierii și slaba dotare tehnologică nu permit practicarea unei agriculturi eficiente și competitive.

Productivitatea scăzută din agricultură (cifră de afaceri scăzută raportată la numărul de persoane angajate în acest sector) este cauzată de fărâmițarea terenurilor aflate în proprietate privată, irigații necorespunzătoare, unități de producție mici.

Se constată însă un interes ridicat al investitorilor din UE vis-a-vis de terenurile agricole din regiune, care sunt de calitate superioară și nu sunt tratate cu pesticide (conform Recensământului General Agricol 2003 și studiilor ARPM Vest), aceștia cultivând produse agricole bio și ecologice destinate exportului.

Din suprafața totală a Regiunii Vest (32 034 km²), 59% reprezintă teren agricol (18 928,9 km²). Cele mai mari suprafețe agricole se află în județele cu relief preponderent de câmpie: Timiș (81% din suprafața județului) și Arad (66% din suprafața județului). În județele Hunedoara și Caraș-Severin, ponderea suprafețelor agricole este mult mai mică (40% respectiv 47%).

Fondul forestier al Regiunii Vest însumează 10969,76 km² reprezentând 34,24% din suprafața regiunii. Ponderea suprafețelor ocupate de păduri este însă mult mai mare în județele Caraș-Severin și Hunedoara (48,27%, respectiv 51,61% din suprafețele județelor respective). De remarcat faptul că 25% din pădurile din județul Caraș-Severin se încadrează în clasa de vârstă V, adică mai mult de 100 ani.

Suprafața agricolă a Regiunii Vest reprezintă un procent de 12,9% din suprafața agricolă a României. O pondere mai mare decât aceasta o au pășunile (16,5%) și fânețele (14,2%), iar o pondere sub medie o dețin terenurile arabile (11,6%) și viile (3,8%). Producția agricolă vegetală obținută în regiune reprezintă 12,5% din producția la nivel național, de pe o suprafață cultivată ce reprezintă numai 11,5% din suprafața cultivată la nivel național. Producția medie de cereale la hectar realizată în regiune este net superioară mediei obținute la nivel de țară, cu valori între 142,6% (ovăz) și 212,6% (grâu și secară).

Dotarea cu mașini agricole în Regiunea Vest este, de asemenea, superioară mediei la nivel național. Astfel, la o suprafață de teren arabil ce reprezintă 11,6% din suprafața arabilă a țării, numărul de mașini agricole, reprezintă între 13,6% (vindrovere pentru recoltat furaje) și 46,2% (combine pentru recoltat porumb) din parcul de mașini agricole existent la nivel național. Deși fânețele și pășunile din regiune reprezintă 14,2%, respectiv 16,5% din fânețele și pășunile din România, producția animală obținută în 2003 reprezintă doar 9,7% din cea obținută la nivel național, iar numărul de animale se încadrează între 6,0% (caprine) și 12,9% (ovine) din total efective existente pe plan național. În schimb, producția medie de lapte per cap de vacă este superioară mediei la nivel național. Deși efectivele de animale existente sunt exploatate în mod eficient, există un potențial de creștere a producției animale nevalorificat încă, dat de suprafața de pășuni și fânețe existentă în regiune.

Principalii indicatori statistici pentru anul 2003, sunt prezentați în tabelul următor:

Tabel II.23. Principalii indicatori din sectorul agricol din Regiunea Vest, 2003

Nr. crt.	Denumire indicator	U.M.	România	Regiunea Vest	Pondere %
1.	Suprafață totală	km ²	238.391	32.034	13,4%
2.	Suprafață agricolă, din care :	Hectare	14.717.426	1.892.888	12,9%
	- proprietate privată		14.155.954	1.840.379	13,0%
	- arabil		9.414.341	1.089.706	11,6%
	- pășuni		3.354.970	554.836	16,5%
	- fânețe		1.490.384	211.925	14,2%
	- vii		230.527	8.715	3,8%
	- livezi		227.204	27.706	12,2%
3.	Păduri		6.751.645	1.096.976	16,2%
4.	Ape și bălți		843.710	45.364	5,4%
5.	Alte suprafețe		1.526.290	168.089	11,0%
6.	Suprafața cultivată în regim de exploatare, din care :	Hectare	8.880.587	1.022.623	11,5%
	- în proprietate privată		8.640.726	1.003.177	11,6%
7.	Producția agricolă totală, din care :	Mil lei prețuri curente	404.118.197	46.232.136	11,4%
	- proprietate majoritar privată		395.657.906	45.753.967	11,6%
	- vegetală, din care :		259.192.480	32.378.814	12,5%
	- proprietate majoritar privată		254.276.149	32.086.744	12,6%
	- animală, din care :		141.175.163	13.660.284	9,7%
	- proprietate majoritar privată		140.335.359	13.615.929	9,7%
	- servicii agricole, din care		3.750.554	193.038	5,1%

	- proprietate majoritar privată		1.046.398	51.294	4,9%
8.	Producția medie la hectar - grâu și secară	Kg	1.428	3.036	212,6%
9.	Producția medie la hectar - orz și orzoaică		1.641	2.577	157,0%
10.	Producția medie la hectar – ovăz		1.334	1.902	142,6%
11.	Numărul de bovine	Mii capete	2.897	238	8,2%
12.	Numărul de porcine		5.145	649	12,6%
13.	Numărul de ovine		7.447	957	12,9%
14.	Numărul de caprine		678	41	6,0%
15.	Numărul de cabaline		897	60	6,7%
16.	Numărul de păsări		76.616	6.051	7,9%
17.	Numărul de albine	Mii familii	839.973	99.209	11,8%
18.	Bovine la 100 ha teren	Capete	20,2	12,4	61,4%
19.	Porcine la 100 ha teren		54,8	59,1	107,8%
20.	Ovine și caprine la 100 ha teren		56,7	52,1	91,9%
21.	Producția medie per animal lapte de vacă și bivoliță	Litri	3.198	3.331	104,2%
22.	Producția medie per animal lapte de oaie		48	50	104,2%
23.	Tractoare	Bucăți	169.177	27.971	16,5%
24.	Pluguri pentru tractor		132.142	21.528	16,3%
25.	Cultivatoare mecanice		27.366	5.583	20,4%
26.	Semănători mecanice		63.149	10.468	16,6%
27.	Mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice		9.525	2.122	22,3%
28.	Mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică		6.814	671	9,8%
29.	Combinae autopropulsate pentru recoltat cereale păioase		23.935	3.486	14,6%
30.	Combinae autopropulsate pentru recoltat porumb		1.113	514	46,2%
31.	Combinae autopropulsate pentru recoltat furaje		910	189	20,8%
32.	Vindrovere autopropulsate pentru recoltat furaje		1.408	213	15,1%
33.	Prese pentru balotat paie și fân		4.730	902	19,1%

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

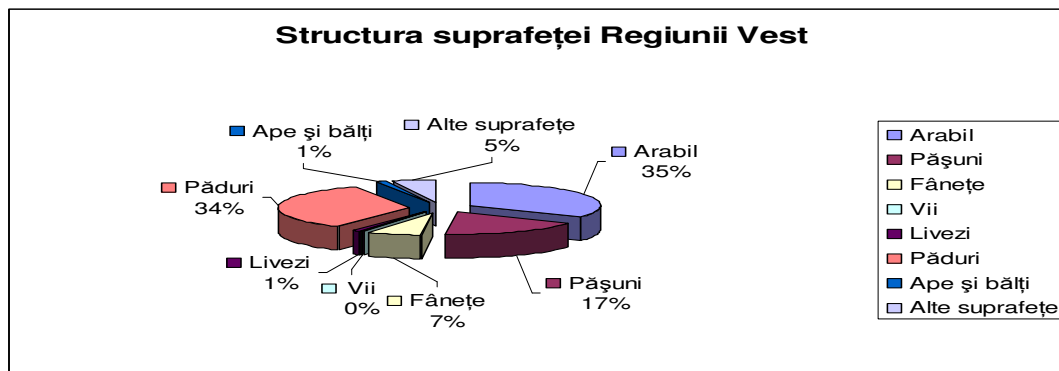

Figura II.9. Structura terenurilor din Regiunea Vest

II.3.2. Industria

Regiunea de Dezvoltare Vest este structurată din punct de vedere industrial pe următoarele sectoare: industria extractivă, siderurgică, metalurgică și constructoare de mașini, preponderente în județele Caraș-Severin, Hunedoara și aria aferentă orașului Nădrag din județul Timiș, respectiv industria prelucrătoare, preponderentă în județele Timiș și Arad.

Industria județelor Caraș-Severin și Hunedoara a fost afectată după anul 1989 de procesul de restructurare a sectorului minier și siderurgic, însoțite de disponibilizări masive de personal. Declinul economic al acestor două județe a fost atenuat în ultimii ani de dezvoltarea industriei prelucrătoare, preponderent în sistem lohn, precum și a sectorului construcțiilor și transporturilor.

Industria județelor Timiș și Arad este caracterizată de o mai mare diversificare industrială, îndeosebi în industria prelucrătoare. După anul 1989 s-a înregistrat declinul industriei alimentare, industriei chimice și industriei grele.

În ultimii ani s-a revigorat industria prelucrătoare, cu o proporție încă ridicată a sistemului de producție în lohn, impulsionată de investiții străine semnificative.

Industria contribuie cu peste 29% la formarea Valorii Adăugate Brute Regionale. Întreprinderile industriale care au sediul în regiune au realizat în anul 2002 peste o treime din cifra de afaceri totală, respectiv investițiile brute din regiune:

Tabel II.24. Indicatori ai sectorului industrial din Regiunea Vest

- anul 2002-

Nr. crt.	Domeniu de activitate	Număr total de firme	Cifra de afaceri totală (mii lei)	Număr total de salariați	Total investiții brute (mii lei)
1.	Industria extractivă	84	4.906.827.637	28.206	2.266.880.538
2.	Industria alimentară	1.064	8.067.685.722	13.774	999.191.409
3.	Industria băuturilor și a tutunului	100	3.923.468.528	3.166	710.166.113
4.	Industria ușoară	267	1.621.304.775	7.653	276.301.467
5.	Industria confecțiilor	518	10.370.639.876	31.600	792.060.997
6.	Industria pielăriei	331	4.263.304.008	27.062	693.403.265
7.	Industria lemnului, celulozei și hârtiei	681	3.709.759.410	10.907	983.324.377
8.	Industria produselor primare	471	11.082.774.553	12.170	3.128.113.542

9.	Industria metalurgică, a produselor metalice și a produselor din metal (exclusiv mașini, utilaje și instalații)	410	5.775.803.907	18.600	1.625.616.866
10.	Industria de mașini și echipamente	115	5.378.326.350	16.737	947.623.952
11.	Industria de echipamente electrice și optice	240	12.549.908.359	20.299	1.549.230.326
12.	Industria mijloacelor de transport	42	5.291.575.165	9.974	461.960.437
13.	Producția de mobilier	285	2.397.163.359	8.005	356.462.120
	Total industrie Regiune Vest	4.608	79.338.541.649	208.153	14.790.335.409
	Total economie Regiune Vest	28.816	229.664.029.348	420.625	42.398.650.311

Concluzii :

- Cel mai mare număr de firme activează în industria alimentară.
- Cifra de afaceri cea mai mare s-a realizat în industria de echipamente electrice și optice, industria produselor primare și industria confecțiilor.
- Cel mai mare număr de salariați este încadrat în industria confecțiilor, pielăriei, respectiv industria extractivă.
- În industriile lohn-intensive, cum sunt: industria confecțiilor, textilă, pielăriei, ușoară, parțial industria mașinilor și a echipamentelor, respectiv echipamente electrice și optice este angajată aproape 50% din forța de muncă din industria regională. În condițiile aderării țării noastre la Uniunea Europeană în anul 2007, se estimează că o parte însemnată din acești angajați își vor schimba locul de muncă până în anul 2010.
- Cele mai însemnate investiții s-au realizat în industria produselor primare, industria extractivă, industria metalurgică și industria de echipamente electrice și optice.

Indicatori Regiunea Vest 2002

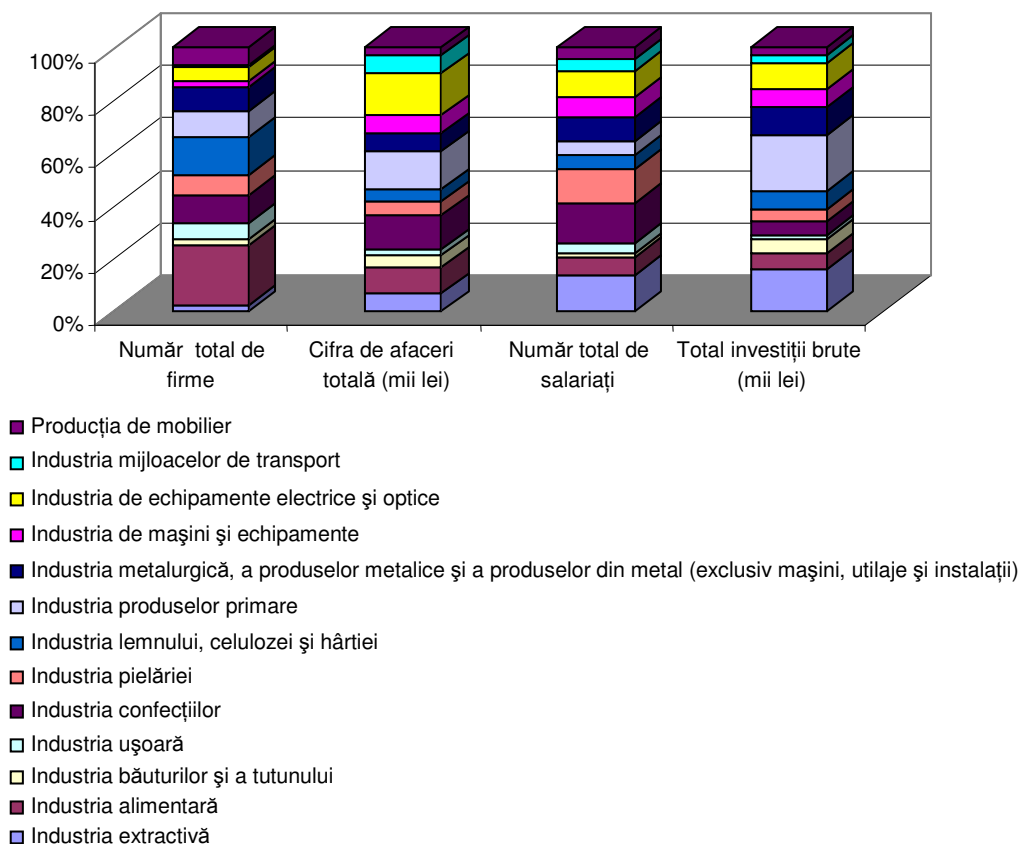

Figura 10. Indicatori ai sectorului industrial din Regiunea Vest

Industria extractivă cuprinde extracția și prepararea produselor energetice (cărbune, turbă, hidrocarburi, minereuri radioactive) și neenergetice (minereuri metalifere feroase și neferoase, minerale pentru industria materialelor de construcție, pentru industria chimică, sare etc.).

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 6,2% din cifra de afaceri din industria regională, cu 13,6% din numărul total al salariaților din industrie. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 15,3% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei extractive arată astfel:

- **INDUSTRIA EXTRACTIVĂ, DE PRELUCRARE A ȚIȚEIULUI ȘI COCSIFICARE A CĂRBUNELUI**

Microîntreprinderi

1. PARABELUM SRL (TIMIȘ)
2. BALNOV SRL (TIMIȘ)
3. EVIDENT SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. SITROM '97 SA (ARAD)
2. ARG CHEMISYSTEMS SA (HUNEDOARA)

3. ALLPE INTERNATIONAL SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mijlocii

1. COMPACT-PRODUCT SRL (TIMIȘ)
2. OMYA CALCITA SRL (HUNEDOARA)

Industria alimentară cuprinde prelucrarea cărnii, fabricarea sucurilor, a conservelor, uleiurilor, produselor de morărit, zahărului, ceaiului, cafelei, etc.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 10,2% din cifra de afaceri din industria regională, cu 6,6% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 6,8% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În ceea ce privește situația existentă la nivel regional în domeniul industriei alimentare, în „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, avem de-a face cu un clasament distinct pentru fiecare ramură a acestei industrii:

• **PRODUCȚIA, PRELUCRAREA ȘI CONSERVAREA CĂRNII, A PEȘTELUI, A FRUCTELOR ȘI LEGUMELOR**

Microîntreprinderi

1. EDISON SRL (TIMIȘ)
2. IRINA COMSERVICE SRL (HUNEDOARA)
3. PAVELONESCU SNC (HUNEDOARA)

Întreprinderi mici

1. BIAS-TIM SRL (CARAȘ-SEVERIN)
2. SABIKO-IMPEX SRL (TIMIȘ)
3. TARGO SRL (ARAD)

Întreprinderi mijlocii

1. FILIP D IMPEX SRL (ARAD)
2. AGRO COMPANY SRL DEVA FILIALA NOJAG (HUNEDOARA)
3. KOMOVIAND SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mari

1. AGRO COMPANY SRL (HUNEDOARA)

• **FABRICAREA ULEIURILOR, A GRĂSIMILOR ȘI A PRODUSELOR LACTATE**

Microîntreprinderi

1. VICEP SRL (TIMIȘ)
2. MIRASEB SRL (CARAȘ-SEVERIN)
3. FLANDRA SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. VESTLACT SRL (ARAD)
2. MARGARITA SRL (TIMIȘ)
3. HELVETICA MILK SRL (ARAD)

Întreprinderi mijlocii

1. SIMULTAN SRL (TIMIȘ)

• **FABRICAREA PRODUSELOR DE MORĂRIT, AMIDONULUI ȘI PRODUSELOR DIN AMIDON, PASTELOR FĂINOASE, PÂINII ȘI PRODUSELOR PROASPETE**

Microîntreprinderi

1. NOVAPANE SRL (TIMIȘ)
2. MISALPANE SRL (TIMIȘ)

3. RINDOR SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. PAR-GRAMIN SRL (TIMIȘ)
2. LABORATORUL SPORTUL SRL (HUNEDOARA)
3. IOSIDOR COMPANY SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. ARDELEAN ADRIAN COMPANY SRL (TIMIȘ)
2. RESPICOM SRL (CARAȘ-SEVERIN)
3. PROSPERO SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mari

1. FORNETTI ROMANIA SRL (TIMIȘ)
2. PANGRAM SA (CARAȘ-SEVERIN)

- FABRICAREA ZAHĂRULUI, PRODUSELOR DIN CACAO, A CIOCOLATEI ȘI A PRODUSELOR ZAHAROASE, PRELUCRAREA CEAIULUI ȘI A CAFELEI

Microîntreprinderi

1. ELOR SRL (HUNEDOARA)
2. APARENT SRL (TIMIȘ)
3. FABSS SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mici

1. L.S. MARLEN SRL (TIMIȘ)
2. TRANDAFIRUL-COFETĂRIE SRL (TIMIȘ)
3. PUNTO-BIGHI SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. LABORATOARELE FARES BIO VITAL SRL (HUNEDOARA)
2. TRIM-LINE SRL (TIMIȘ)

Industria băuturilor și a tutunului cuprinde fabricarea băuturilor alcoolice, a apelor minerale și a produselor din tutun.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 4,9% din cifra de afaceri din industria regională, cu 1,5% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă aproximativ 4,8% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei băuturilor arată astfel:

- INDUSTRIA BĂUTURILOR

Microîntreprinderi

1. AGAPIA IMPEX SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mici

1. GETICA TUR SRL (HUNEDOARA)
2. GENIAL STRUKTUR IMPEX SRL (TIMIȘ)
3. WINE PRINCESS SRL (ARAD)

Întreprinderi mijlocii

1. FARES DRINKS SRL (HUNEDOARA)
2. PHOENIX SA (TIMIȘ)

Industria ușoară cuprinde pregătirea fibrelor și filarea în fire, țesături, fabricarea materialelor textile, a instrumentelor muzicale, ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 2% din cifra de afaceri din industria regională, cu 3,7% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă aproximativ 1,9% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei produselor textile și de tricotaje arată astfel:

- **INDUSTRIA PRODUSELOR TEXTILE ȘI DE TRICOTAJE**

- **Microîntreprinderi**

1. ASOLTEX ROM SRL (ARAD)
2. DIGITEX SRL (TIMIȘ)
3. BELIROM SRL (HUNEDOARA)

- **Întreprinderi mici**

1. TEBA IAȚI INDUSTRY STRAIGHT KNITTER DIVISION SRL (ARAD)
2. KOMPOINT SRL (TIMIȘ)
3. HERBRETEX-TIM SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mijlocii**

1. I.M.P. ROMANIA INDUSTRIAL CO SRL (TIMIȘ)
2. FABRI SRL (HUNEDOARA)
3. PECAR COM SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mari**

1. MANITOBA TEX SRL (ARAD)
2. UZINELE TEXTILE TIMIȘOARA SA (TIMIȘ)
3. ANTON INDUSTRIES SRL (ARAD)

- **Întreprinderi foarte mari**

1. EYBL TEXTILE SRL (TIMIȘ)

Industria confecțiilor cuprinde fabricarea de îmbrăcăminte.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 13,1% din cifra de afaceri din industria regională, cu 15,2% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 5,4% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei confecțiilor de îmbrăcăminte și blănurilor arată astfel:

- **INDUSTRIA CONFECȚIILOR DE ÎMBRĂCĂMINTE ȘI BLĂNURILOR**

- **Microîntreprinderi**

1. CHP GROUP SRL (TIMIȘ)
2. ELLEPI - ROMÂNIA SRL (ARAD)
3. IVANKO SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mici**

1. SIR. TEX SRL (ARAD)
2. 3 & B TEXTIL CONF SRL (ARAD)
3. PIT.MOND SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mijlocii**

1. ARIES TEXTILE SRL (ARAD)
2. APP TEXTIL SA (HUNEDOARA)
3. AMATEX SA (ARAD)

- **Întreprinderi mari**

1. ROSKO TEXTIL SRL (ARAD)

2. TEBA BRAD INDUSTRY COTTON DIVISION SRL (HUNEDOARA)
3. CONFECȚII REȘIȚA SA (CARAȘ-SEVERIN)

Întreprinderi foarte mari

1. MODA-TIM SA (TIMIȘ)

Industria pielăriei cuprinde fabricarea articolelor de îmbrăcăminte din piele, a blănurilor, încălțăminte și marochinăriei.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 5,4% din cifra de afaceri din industria regională, cu 13,0% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 4,7% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei pielăriei, încălțăminte, articolelor de voiaj și marochinărie arată astfel:

- **INDUSTRIA PIELĂRIEI, ÎNCĂLȚĂMINTEI, ARTICOLELOR DE VOIAJ ȘI MAROCHINĂRIE**

Microîntreprinderi

1. TIMFIN SRL (TIMIȘ)
2. GHEATA DE ARGINT SRL (ARAD)
3. LABOS ROM SRL (ARAD)

Întreprinderi mici

1. AESSE MANUFACTURING SRL (TIMIȘ)
2. JOMO THERMOMOLDING SRL (TIMIȘ)
3. TIMIȘOARA SUOLE SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. ACELLUM SRL (TIMIȘ)
2. PRIMOS SRL (TIMIȘ)
3. SHOES GROUP 2000 SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mari

1. RIEKER ROMANIA SRL (TIMIȘ)
2. BONTIMES SRL (TIMIȘ)
3. RO ALTO GRADIMENTO SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi foarte mari

1. TECHNIC DEVELOPMENT SRL (TIMIȘ)
2. RILUG SRL (TIMIȘ)

Industria lemnului, celulozei și hârtiei cuprinde fabricarea produselor din lemn, a celulozei, hârtiei și cartonului, a articolelor de papetărie, ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat 4,7% din cifra de afaceri din industria regională, cu 5,2% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 6,6% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei lemnului, celulozei și hârtiei arată astfel:

- **INDUSTRIA CELULOZEI, HÂRTIEI ȘI A PRODUSELOR DIN HÂRTIE**

Microîntreprinderi

1. COMSERV SRL (HUNEDOARA)
2. ARCART VEST SRL (ARAD)
3. M & V COMPANY SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. FACTO ITOBOXO SRL (TIMIȘ)
2. KANTEX ARAD SRL (ARAD)
3. OTEL SERVICE SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. ZLOOP SRL (TIMIȘ)

Industria produselor primare cuprinde fabricarea gazelor, a produselor chimice, materialelor plastice, vopselelor, produselor farmaceutice, săpunurilor, detergenților și produselor de întreținere, articolelor din sticlă, produselor ceramice, cărămizilor, cimentului etc.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 14% din cifra de afaceri din industria regională, cu 5,8% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 21,1% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei primare arată astfel:

- **INDUSTRIA CHIMICĂ ȘI A FIBRELOR SINTETICE ȘI ARTIFICIALE**

Microîntreprinderi

1. DONATURE SRL (TIMIȘ)
2. POLICHIM-TIM SRL (TIMIȘ)
3. COROZIN SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. TELLURIUM CHEMICAL CO SRL (TIMIȘ)
2. DIASOL SA (TIMIȘ)
3. EXHELIOS SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. REDOXIM SRL (TIMIȘ)
2. DETERGENȚI SA (TIMIȘ)
3. FARES SA ORĂȘTIE (HUNEDOARA)

Întreprinderi mari

1. LINDE GAZ ROMANIA SRL (TIMIȘ)
2. PROCTER & GAMBLE MATERIALS MANAGEMENT ROMANIA SRL (TIMIȘ)
3. AZUR SA (TIMIȘ)

- **INDUSTRIA DE PRELUCRARE A CAUCIUCULUI ȘI A MASELOR PLASTICE**

Microîntreprinderi

1. TECHNIC PLASTIC ROUMANIE SRL (TIMIȘ)
2. FILPLAST SRL (HUNEDOARA)
3. LA RECLAMA SRL (ARAD)

Întreprinderi mici

1. CROWNSPAK SRL (TIMIȘ)
2. IKEM INTERNATIONAL SRL (ARAD)
3. ITROPLAST SRL (ARAD)

Întreprinderi mijlocii

1. QUASAR INDUSTRIES SRL (HUNEDOARA)
2. V.D.S. BALCAN TRADE SRL (ARAD)
3. LIPOPLAST SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mari

1. ELBROMPLAST SA (TIMIȘ)
2. CHIMICA SA (HUNEDOARA)

Întreprinderi foarte mari

1. CONTINENTAL AUTOMOTIVE PRODUCTS SRL (TIMIȘ)

Industria metalurgică, a produselor metalice și a produselor din metal (exclusiv mașini, utilaje și instalații) cuprinde producția de metale feroase, neferoase, fabricarea de construcții metalice, rezervoare, cisterne și containere metalice, unelte de mână, articole de feronerie, recipienti și ambalaje metalice ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 7,3% din cifra de afaceri din industria regională, cu 8,9% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 11% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional la secțiunea industria metalurgică arată astfel:

- **INDUSTRIA METALURGICĂ**

Microîntreprinderi

1. METAL WORK MARKET SRL (ARAD)

Întreprinderi mici

1. TURNĂTORIA DE PIESE DE OȚEL, FONTĂ, NEFEROASE SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mari

1. MEGAPROFIL SRL (TIMIȘ)

- **INDUSTRIA DE CONSTRUCȚII METALICE ȘI A PRODUSELOR DIN METAL (EXCLUSIV MAȘINI, UTILAJE ȘI INSTALAȚII)**

Microîntreprinderi

1. TIMMET SRL (TIMIȘ)
2. METAL-INOX SRL (CARAȘ-SEVERIN)
3. TRANS EURO INVEST SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mici

1. VEROFER SA (ARAD)
2. FERONERIA SA (ARAD)
3. JACQUEMET INVEST SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mijlocii

1. LUCPREST-BOMET SRL (TIMIȘ)
2. BARUM TECHNIK SRL (TIMIȘ)
3. BINALIA SA (ARAD)

Întreprinderi mari

1. VALMET PRODUCTION SRL (HUNEDOARA)
2. FERONERIA PROD SA (ARAD)
3. S.I.C.-KLITEHNIMA SRL (TIMIȘ)

Industria de mașini și echipamente cuprinde fabricarea de motoare, pompe, turbine, compresoare, mașini unelte, mașini și utilaje agricole și forestiere, utilaje pentru metalurgie, extracție și construcții, utilaje pentru industria alimentară, textilă,

pielăriei și încălțăminte, utilaje pentru industria hârtiei și cartonului, mașini și aparate electrocasnice, ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat 6,8% din cifra de afaceri din industria regională, cu un procent de 8% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 6,4% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional la secțiunea industrie de mașini și echipamente arată astfel:

- **INDUSTRIA DE MAȘINI ȘI ECHIPAMENTE**

- **Microîntreprinderi**

- 1. FASTEM SRL (TIMIȘ)
 - 2. RED COMP SRL (TIMIȘ)
 - 3. ASCENSORUL 3I TIMIȘOARA SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mici**

- 1. MODELL KRECH SRL (HUNEDOARA)
 - 2. MAS-CENMAIS SRL (TIMIȘ)
 - 3. ERROMED SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mijlocii**

- 1. SCULE ARAD SRL (ARAD)
 - 2. TIMCO SA (TIMIȘ)
 - 3. GEROM INVEST SA (HUNEDOARA)

- **Întreprinderi mari**

- 1. PROMPT SA (TIMIȘ)

Industria de echipamente electrice și optice cuprinde producția de fire și cabluri electrice și optice, componente electrice, aparatură și instrumente de control, calculatoare și echipamente electronice, receptoare și emițătoare radio-tv, aparatură și instrumente optice, fotografice și medicale, ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat 15,8% din cifra de afaceri din industria regională, cu 9,8% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 10,5% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional la secțiunea echipamente electrice arată astfel:

- **INDUSTRIA DE MIJLOACE ALE TEHNICII DE CALCUL ȘI DE BIROU**

- **Microîntreprinderi**

- 1. GO COMPUTERS SRL (TIMIȘ)
 - 2. NET CENTER SRL (TIMIȘ)
 - 3. COMPUTERS & NUMERIC CONTROL SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mici**

- 1. BOBBINTRONIC SRL (CARAȘ-SEVERIN)
 - 2. DIGITAL ELECTRONIC SRL (HUNEDOARA)
 - 3. BB COMPUTER SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mari**

- 1. ETA2U SRL (TIMIȘ)

- **INDUSTRIA DE MAȘINI ȘI APARATE ELECTRICE**

- **Microîntreprinderi**

- 1. ACTJUS SRL (ARAD)

2. BOB BIS SERV SRL (HUNEDOARA)

3. NEON SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. PHILIPS AND ELBA STREET LIGHTING SRL (TIMIȘ)

2. ELECTRO MAX SRL (HUNEDOARA)

3. P & P MOTOR SPORT SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. TRANSFORMATORUL SRL (ARAD)

2. ELECTROECHIPAMENT INDUSTRIAL SRL (CARAȘ-SEVERIN)

3. L.C.ELECTRONIC SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mari

1. TITUS SRL (ARAD)

2. SIBER ROMANIA SRL (ARAD)

Întreprinderi foarte mari

1. ELBA SA (TIMIȘ)

2. LUXTEN LIGHTING COMPANY SA (TIMIȘ)

3. KROMBERG & SCHUBERT ROMANIA SRL (TIMIȘ)

• INDUSTRIA DE ECHIPAMENTE PENTRU RADIO, TELEVIZIUNE ȘI COMUNICAȚII

Microintreprinderi

1. TODOR ELECTRICS SRL (TIMIȘ)

2. ANTARES SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. PANASOUND SRL (TIMIȘ)

2. GENERAL ELECTROTEHNIC ELECTRONIC SERVICE SRL (TIMIȘ)

3. CABLAJE SI ECHIPAMENTE ELECTRONICE SA (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. KATHREIN ROMANIA SRL (TIMIȘ)

2. ELEMENTS ROMANIA SRL (ARAD)

Întreprinderi mari

1. ALCATEL ROMANIA SA (TIMIȘ)

Întreprinderi foarte mari

1. SOLECTRON ROMANIA SRL (TIMIȘ)

• INDUSTRIA DE APARATURĂ ȘI INSTRUMENTE MEDICALE, DE PRECIZIE, OPTICE ȘI CEASORNICĂRIE

Microintreprinderi

1. MED-ORTO JANTO SRL (ARAD)

2. DALI'S DENTECH SRL (TIMIȘ)

3. TEHNICO MEDICAL SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mici

1. SAMGAS ROMANIA SRL (ARAD)

2. INTEROPTIK SRL (TIMIȘ)

3. ELECTRO PROMEX SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mijlocii

1. ELSTER ROMETRICS SRL (TIMIȘ)

2. THIROM SCS (CARAȘ-SEVERIN)

3. CONTOR ZENNER SRL (ARAD)

Întreprinderi mari

1. CONTOR ZENNER ROMANIA SA (ARAD)

Industria mijloacelor de transport cuprinde producția de autovehicole, piese și accesorii pentru autovehicole și motoare, construcția și reparația materialului rulant, aeronave, ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat 6,7% din cifra de afaceri din industria regională, cu un procent de 4,8% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 3,1% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional la secțiunea industria mijloacelor de transport arată astfel:

- **INDUSTRIA BUNURILOR DE LARG CONSUM DE FOLOSINȚĂ ÎNDELUNGATĂ ȘI A MIJLOACELOR DE TRANSPORT**

- **Microîntreprinderi**

1. STILFER SRL (TIMIȘ)
2. WEST SPORT SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mici**

1. IAS INDUSTRIES SRL (ARAD)
2. CAME-IT SRL (TIMIȘ)
3. ELECTRIC LIFE PRODUCTIONS SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mijlocii**

1. DH SPORT SA (HUNEDOARA)
2. COR.TUBI ROMANIA SRL (TIMIȘ)
3. NEFER PROD IMPEX SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mari**

1. FRIGOGLASS ROMANIA SRL (TIMIȘ)
2. ASTRA VAGOANE CĂLĂTORI SA (ARAD)
3. EYBL-AUTOMOTIVE-COMPONENTS SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi foarte mari**

1. DELPHI PACKARD ROMANIA SRL (TIMIȘ)
2. ASTRA VAGOANE ARAD SA (ARAD)

Producția de mobilier cuprinde producția de mobilier pentru bucătării, birouri și magazine, producția de scaune, saltele și somiere ș.a.

În anul 2002, această industrie a realizat un procent de 3,0% din cifra de afaceri din industria regională, cu 3,8% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 2,4% din totalul investițiilor realizate în industrie.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul industriei mobilei arată astfel:

- **INDUSTRIA MOBILEI**

- **Microîntreprinderi**

1. 3 F SRL (TIMIȘ)
2. ESCORIAL SRL (ARAD)
3. IL FARO SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mici**

1. NOVA FLEX SRL (HUNEDOARA)
2. M & F LUX SRL (ARAD)
3. MISRAM PROD SRL (HUNEDOARA)

- **Întreprinderi mijlocii**

1. MAXSTILE SRL (ARAD)
2. ARTHEMA SRL (TIMIȘ)
3. GREENFOREST SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mari

1. COTTA INTERNATIONAL SRL (ARAD)
2. MOBILIER GENERAL ARAD MGA SRL (ARAD)
3. GAMMET 2000 SRL (TIMIȘ)

II.3.3. Sectorul Serviciilor

Sectorul terțiar concentrează 28,7% din numărul total de firme din regiune și realizează aproape 13,6% din cifra de afaceri totală. Serviciile au cea mai mare contribuție la formarea Valorii Adăugate Brute a Regiunii Vest (48,2%). În viitor se preconizează o creștere continuă a acestui sector, în conformitate cu tendința din Uniunea Europeană.

Tabel II.25. Indicatori ai sectorului serviciilor la nivelul Regiunii Vest

- anul 2002 -

Nr. crt.	Domeniu de activitate	Număr total de firme	Cifra de afaceri totală (mii lei)	Număr total de salariați	Total investiții brute (mii lei)
1.	Turism	1.763	3.993.527.176	10.612	799.085.594
2.	Transporturi	1.508	12.049.504.283	28.220	2.901.447.397
3.	Tehnologia informației	367	1.238.779.267	2.140	168.285.333
4.	Servicii profesionale	1.449	2.660.487.052	8.984	281.756.153
5.	Poștă și telecomunicații	149	5.029.517.059	8.008	1.656.976.728
6.	Servicii generale	1.669	2.580.389.319	8.986	1.040.439.423
7.	Servicii sociale	999	994.080.097	4.778	130.139.642
8.	Servicii de colectat și reciclat deșeuri	111	1.290.563.447	3.629	126.591.776
9.	Mijloace de informare și publicitate	195	341.968.014	825	43.541.266
10.	Edituri, tipografii și reproducerea înregistrărilor pe suport	212	725.162.093	1.780	69.386.463
11.	Servicii financiare	288	433.924.140	1.148	127.897.676
	Total servicii Regiunea Vest	8.710	31.337.901.947	79.110	7.345.547.451
	Total economie Regiunea Vest	28.816	229.664.029.348	412.380	42.398.650.311

Concluzii:

- Cel mai mare număr de firme activează în turism, servicii generale, transporturi și servicii profesionale.

- Cifra de afaceri cea mai ridicată s-a realizat în serviciile de transport, în poștă - telecomunicații și turism.
- Cel mai mare număr de salariați sunt angajați în transporturi, în turism, servicii generale și profesionale.
- Cele mai mari investiții au fost realizate în 2002 în transporturi, poștă - telecomunicații, respectiv servicii generale.

Indicatori servicii Regiunea Vest 2002

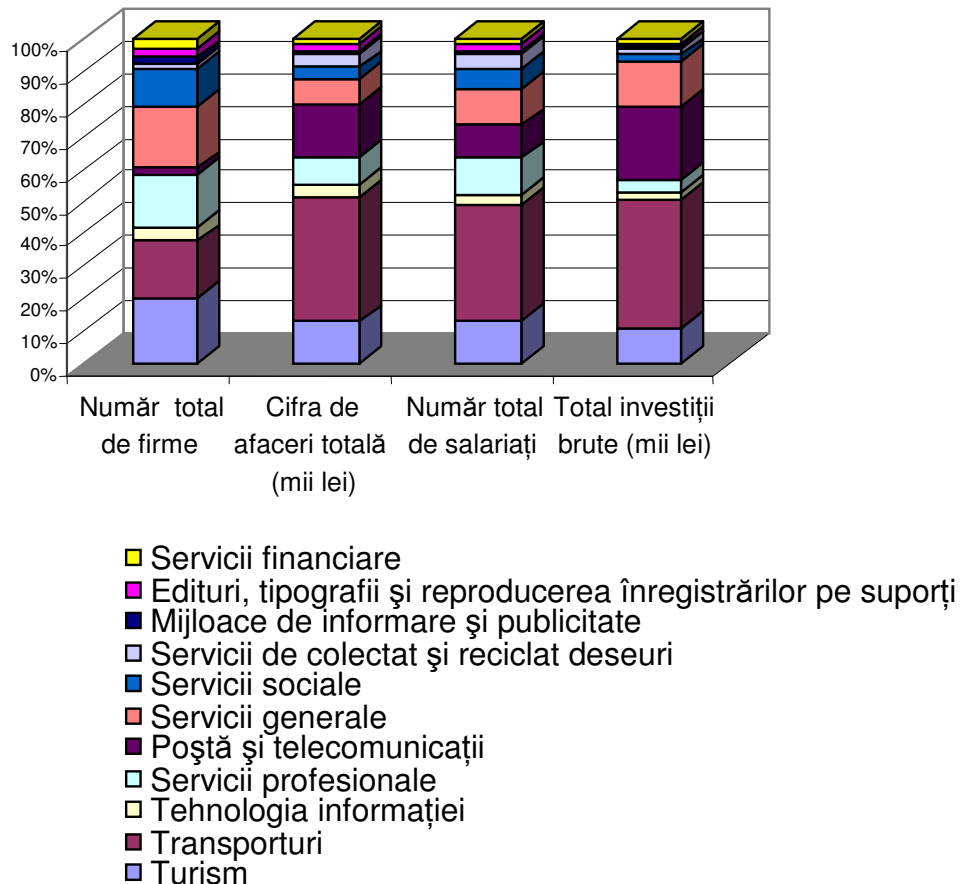

Figura II.11. Indicatori ai sectorului serviciilor din Regiunea Vest

Turismul cuprinde serviciile hoteliere, campinguri și alte mijloace de cazare, restaurante, baruri, cantine și agențiile de turism.

În anul 2002, aceste servicii au realizat 12,7% din cifra de afaceri totală realizată în servicii, cu 13,4% din numărul de angajați. Investițiile realizate în turism în anul 2002 reprezentau 10,9% din totalul investițiilor realizate în serviciile regionale.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul firmelor care activează în turism arată astfel:

- AGENȚII DE TURISM

Microîntreprinderi

1. ANNELAND SRL (HUNEDOARA)
2. BUSINESS JET ROMANIA SRL (ARAD)

3. TOMIX SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. BOAVISTA SPORT SRL (TIMIȘ)
2. ADRIANA SRL (ARAD)
3. ENERGETICA TOUR SRL (HUNEDOARA)

• ACTIVITATE HOTELIERĂ

Microîntreprinderi

1. ARIZONA EXIM SRL (HUNEDOARA)
2. MONEASA SA (ARAD)
3. ON-WESTLINE SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. C.H.R. CINA SRL (TIMIȘ)
2. VALY-TIM SA (TIMIȘ)
3. COMPLEX BALNEAR HOTEL MONEASA SRL (ARAD)

Întreprinderi mijlocii

1. PEN-TUR-COM-PERLA SRL (TIMIȘ)
2. SOCIETATEA COMERCIALĂ DE TRATAMENT BALNEAR BUZIAȘ SA (TIMIȘ)
3. CENTRAL SA (ARAD)

Întreprinderi mari

1. UNITA TURISM HOLDING SA (TIMIȘ)
2. HERCULES SA (CARAȘ-SEVERIN)

• RESTAURANTE, BARURI, CAFENELE

Microîntreprinderi

1. T.E. TAND SRL (CARAȘ-SEVERIN)
2. FRIENDS PUB SRL (TIMIȘ)
3. ALFA TRUST SRL (ARAD)

Întreprinderi mici

1. PRODIMPEX GUDEA GV SRL (HUNEDOARA)
2. MANON LESCAUT SRL (TIMIȘ)
3. BARILLA SRL (ARAD)

Întreprinderi mijlocii

1. COANDI SRL (ARAD)

Serviciile de transport și depozitare cuprind transporturile rutiere și feroviare, de mărfuri și de călători, maritime și de coastă, aeriene, transporturile prin conducte, precum și manipulări și depozități.

În anul 2002, aceste servicii au realizat 38,5% din cifra de afaceri totală realizată în servicii, cu 35,7% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezentau 39,5% din totalul investițiilor realizate în serviciile regionale.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul firmelor care activează în domeniul transporturilor arată astfel:

• TRANSPORTURI TERESTRE AUTO

Microîntreprinderi

1. DE BORTOLI SPEDIZIONI EST SRL (TIMIȘ)
2. FARTUD SRL (TIMIȘ)
3. T.V.-TRANSPORT SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. RAUMOND IMPEX SRL (CARAȘ-SEVERIN)
2. EUROCARGO SRL (ARAD)
3. MVT LOGISTIK SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. ALL TRANS ROMANIA SRL (ARAD)
2. P L NORIS SRL (ARAD)
3. VOLANUL SA (ARAD)

Întreprinderi mari

- 1. ALIN TRANS IMPEX SRL (HUNEDOARA)
- ALTE TRANSPORTURI

Microîntreprinderi

1. MOMBASA TOUR SRL (TIMIȘ)
2. TOP SERVICE SRL (TIMIȘ)
3. GROUP-TEX INTERNATIONAL SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. BEGATRANS SA (TIMIȘ)
2. BODNARESCU COMPANY SRL (ARAD)
3. GOSSLIN SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. WORLD MEDIATRANS SRL (TIMIȘ)
2. LOGISTIC SERVICES DANUBIUS SRL (TIMIȘ)
3. AEROPORTUL ARAD SA (ARAD)

Întreprinderi mari

1. CARPATAIR SA (TIMIȘ)

Serviciile de poștă și telecomunicații au realizat în anul 2002 un procent de 16% din cifra de afaceri totală realizată în servicii, cu 10,1% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 22,6% din totalul investițiilor realizate în serviciile regionale.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul firmelor care activează în domeniul serviciilor de poștă și telecomunicații arată astfel:

- POȘTĂ, CURIERAT ȘI ALTE SERVICII DE TRANSPORT

Microîntreprinderi

1. VILLDIA TRANS INTERNATIONAL SRL (ARAD)
2. MEDIA SPEED SRL (ARAD)
3. TRANS SOLO SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mici

1. NDB LOGISTICA ROMANIA SRL (ARAD)
2. IZOASS SRL (TIMIȘ)
3. EUROCCOPER SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. LAGERMAX AUTOTRANSPORT SRL (ARAD)
2. ROMANIA COMBI SA (ARAD)

Serviciile generale cuprind reparații, întreținere, dezvoltări și tranzacții imobiliare, intermediari imobiliare, închirieri de mijloace de transport, utilaje, mașini și echipamente, ș.a.

În anul 2002, aceste servicii au realizat 8,2% din cifra de afaceri realizată în servicii, cu 11,4% din numărul de angajați. Investițiile realizate în anul 2002 reprezintă 14,2% din totalul investițiilor realizate în serviciile regionale.

În „*Topul Firmelor din Regiunea Vest 2004*”, realizat de Asociația Camerelor de Comerț și Industrie din Regiunea Vest, situația la nivel regional în domeniul firmelor care activează în domeniul serviciilor generale arată astfel:

- **TRANZACȚII IMOBILIARE**

- **Microîntreprinderi**

- 1. TIM-BISAN SRL (TIMIȘ)
 - 2. IMODIVERS SRL (TIMIȘ)
 - 3. IMO-SERV INVEST SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mici**

- 1. MATEAS PRODUCTION SRL (ARAD)
 - 2. AGROINDUSTRIALA RECATIM RECAS SA (TIMIȘ)
 - 3. AURORA SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mijlocii**

- 1. DITRE INTERNATIONAL SRL (TIMIȘ)
 - 2. TEXTILA LUGOJ SA (TIMIȘ)
 - 3. TÂRGURI, OBOARE ȘI PIEȚE SA (ARAD)

- **ÎNCHIRIEREA DE MAȘINI, ECHIPAMENTE, BUNURI PERSONALE ȘI GOSPODĂREȘTI**

- **Microîntreprinderi**

- 1. QUADRIGA EMEA ROMANIA SRL (ARAD)
 - 2. SSM PREST SRL (TIMIȘ)
 - 3. RENT A COMPUTER SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mici**

- 1. QUAL TOURS SRL (TIMIȘ)

- **ACTIVITĂȚI DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII**

- **Microîntreprinderi**

- 1. BB TRADING SRL (ARAD)
 - 2. GMJ TYRES CO SRL (HUNEDOARA)
 - 3. CIBATEX SRL (TIMIȘ)

- **Întreprinderi mici**

- 1. ALICE GREM IMPEX SRL (HUNEDOARA)
 - 2. DERATON SRL (TIMIȘ)
 - 3. SANIPOP SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mijlocii**

- 1. AUTOCAMION SERVICE SRL (HUNEDOARA)
 - 2. RMB CASA AUTO TIMIȘOARA SRL (TIMIȘ)
 - 3. AUTO SCHUNN SRL (ARAD)

- **Întreprinderi mari**

- 1. SEGA CONSULTING SRL (TIMIȘ)

- **ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII PRESTATE ÎN PRINCIPAL ÎNȚREPRINDERILOR**

- **Microîntreprinderi**

- 1. MEDICI'S HMS SRL (TIMIȘ)
 - 2. CA.TEX SRL (TIMIȘ)

3. PUBLITUR SRL (HUNEDOARA)

Întreprinderi mici

1. PROMUN SRL (ARAD)
2. EXPO DESIGN SYSTEM SRL (ARAD)
3. COSIM OIL SRL (TIMIȘ)

Întreprinderi mijlocii

1. ELECTROSID SA (HUNEDOARA)
2. SALOMON ROMANIA SRL (TIMIȘ)
3. MARCOTEX COMPANY SRL (ARAD)

II.4. Prezentarea generală a întreprinderilor din industrie, construcții și servicii

II.4.1. Definirea și încadrarea întreprinderilor

O întreprindere se încadrează într-o anumită dimensiune după mai multe criterii.

O întreprindere se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii - IMM (micro, mică sau mijlocie) dacă îndeplinește cumulativ pe doi ani consecutivi, cel puțin două dintre condițiile privitoare la numărul de personal angajat, cifra de afaceri și valoarea activelor.

Tabelul II.26 Definiția IMM în România ¹

CONDIȚII NECESARE PENTRU ÎNCADRAREA ÎN IMM	CLASA DE MĂRIME A IMM		
	MICRO	MICI	MIJLOCII
Numărul de angajați	sub 10 salariați ²	între 10 și 49	între 50 și 249
Cifra de afaceri	sub 2 milioane Euro	între 2 și 10 milioane Euro	între 10 și 50 milioane Euro
Active totale	sub 2 milioane Euro	între 2 și 10 milioane Euro	între 2 și 43 milioane Euro

¹. Conform Legii nr. 346/ iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii (cu actualizările și completările ulterioare).

². Ministerul Finanțelor Publice acceptă definiția de microîntreprindere dacă există cel puțin un angajat

³. Conform OMF nr.1752, din noiembrie 2005, pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene.

Pe de altă parte, Ministerul Finanțelor Publice, invocă pentru societățile considerate mari, aplicarea întocmirii situațiilor financiare anuale în conformitate cu Reglementările contabile conforme cu Directiva a patra a Comunităților Economice Europene, care trebuie auditate potrivit legii ⁴.

Tabelul II.27. Plafonul de demarcare a întreprinderilor

Sfârșitul exercițiului financiar	Cifra de afaceri pentru anul anterior (Euro)	Total active pentru anul anterior (Euro)	Numărul mediu de salariați în anul anterior
31 decembrie 2005	peste 7,3 milioane	peste 3,65 milioane	50

⁴ OMF nr. 1752, din noiembrie 2005, pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene trebuie îndeplinite două condiții simulta

Trebuie menționat că, pentru a prezenta informațiile statistice în scopul analizei economice, aceste orientări sunt adaptate astfel: microîntreprinderi

(mai puțin de 10 salariați), întreprinderi mici (10 – 49 salariați), întreprinderi mijlocii (50 – 249 salariați) și întreprinderi mari (peste 250 salariați).

II.4.2. Repartiția întreprinderilor în regiune

În anul 2003, în Regiunea Vest își desfășurau activitatea 32 833 firme în industrie, construcții și servicii, reprezentând 9% din totalul întreprinderilor din România.

Pe clase de mărime, în Regiunea Vest se regăsesc 9% dintre microîntreprinderile din țară, 10% din întreprinderile mici, 11% din întreprinderile mijlocii și 10% din marile întreprinderi din România.

Tabelul II.28. Repartiția pe regiuni a întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii

Regiunea	Tipul întreprinderii				Total
	Micro	Mici	Mijlocii	Mari	
Nord Est	35 008	4 434	1 120	293	40 855
Sud Est	39 018	4 159	1 089	268	44 534
Sud	33 946	3 904	1 067	313	39 230
Sud Vest	25 153	2 485	618	209	28 465
Vest	27 702	3 838	1 055	238	32 833
Nord Vest	43 590	5 228	1 230	292	50 340
Centru	37 559	4 916	1 275	327	44 077
București - Ilfov	68 757	8 051	1 869	388	79 065
TOTAL	310 733	37 015	9 323	2 328	359 399

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

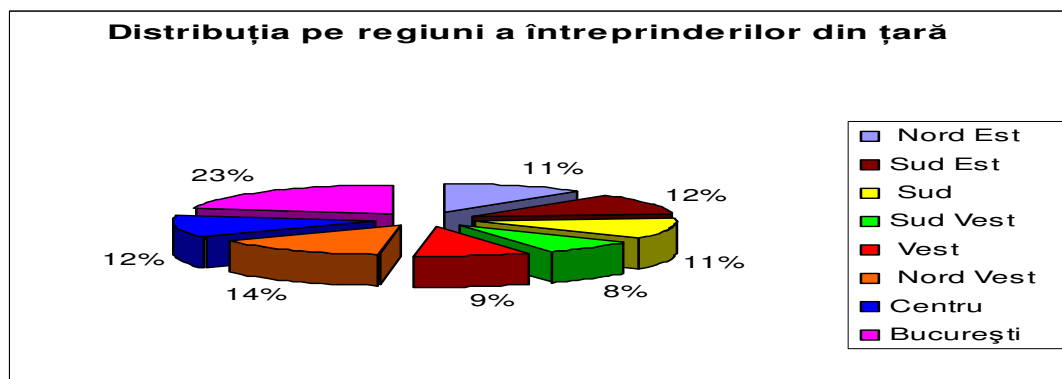

Figura II.12. . Repartiția pe regiuni a întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii

Comparativ cu anul 2002, când numărul de întreprinderi din Regiunea Vest a fost de 30 360, s-a înregistrat un spor de 8,1%, fapt ce indică, cel puțin din punct de vedere cantitativ, un climat economic încurajator dezvoltării afacerilor.

În comparație cu celelalte regiuni din România, din punctul de vedere al numărului de întreprinderi, Regiunea Vest se află pe penultimul loc (9% din întreprinderile din țară), explicația acestui fapt rezidând în dimensiunile mai mici ale Regiunii Vest comparativ cu celelalte regiuni.

În ceea ce privește distribuția întreprinderilor pe clase de mărime, la fel ca în toată țara și în Regiunea Vest microîntreprinderile sunt predominante, deținând o pondere de 84 % din totalul întreprinderilor din Regiunea Vest. Întreprinderile mici reprezintă 12% din numărul total al întreprinderilor din regiune, întreprinderile mijlocii 3%, iar cele mari doar 1%.

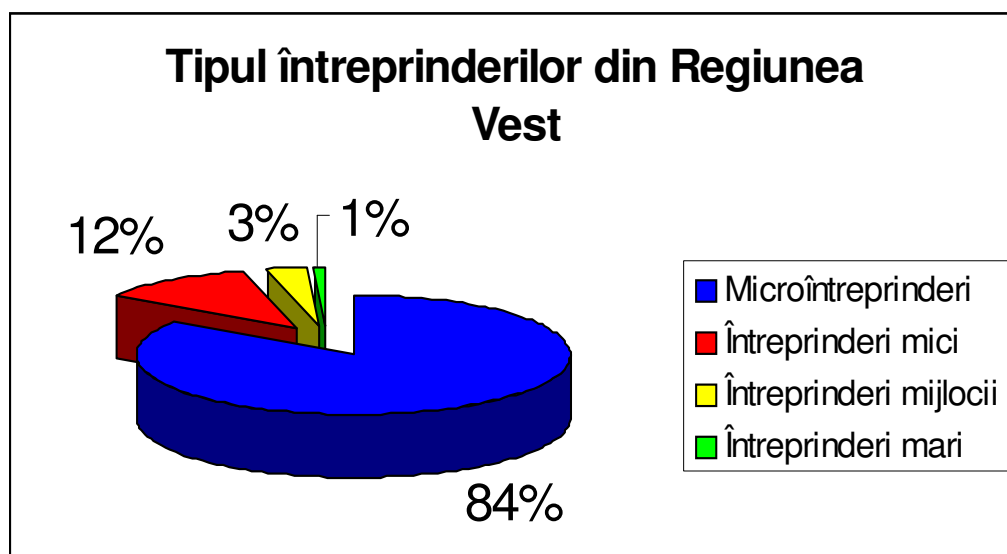

Figura II.13. Tipul întreprinderilor active din industrie construcții și servicii din Regiunea Vest

În interiorul Regiunii Vest se înregistrează o puternică diferențiere în ceea ce privește repartizarea întreprinderilor, în sensul polarizării dezvoltării în anumite zone. Din punctul de vedere al concentrării întreprinderilor din Regiunea Vest pe județele componente, în județul Timiș se află 42,73% dintre acestea, în județul Arad 22,73%, în Hunedoara 23,21%, pe ultimul loc aflându-se județul Caraș-Severin cu doar 11,34% din întreprinderile din regiune, o nouă dovadă a disparităților de dezvoltare existente la nivel intraregional.

Tabel II.29. Numărul de întreprinderi active din industrie, construcții și servicii pe clase de mărime și pe județe din Regiunea Vest în 2003

Județ	Total	Pondere	Micro	Mici	Mijlocii	Mari
ARAD	7 462	22,73%	6 050	1 078	281	53
CARAȘ-SEVERIN	3 723	11,34%	3 159	417	122	25
HUNEDOARA	7 619	23,21%	6 488	828	232	71
TIMIȘ	14 029	42,73%	12 005	1 515	420	89
Total	32 833	100%	27 702	3 838	1055	238
Pondere	100,0 %		84,4 %	11,7 %	3,2 %	0,7 %

Microîntreprinderi : 0-9 angajați, Întreprinderi mici : 10-49 angajați,
 Întreprinderi medii (mijlocii) : 50-249 angajați, Întreprinderi mari : peste 250 angajați
 Sursa: INS Statistică Teritorială 2005

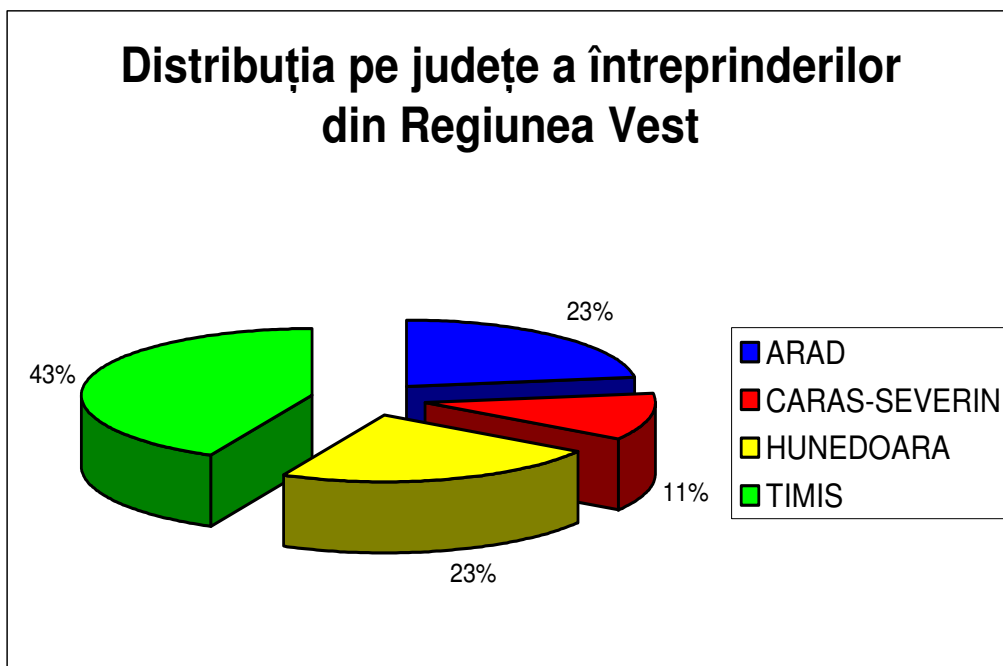

Figura II.14. Distribuția pe județe a întreprinderilor din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest

La fel ca și pe ansamblul regiunii, la nivel de județe, microîntreprinderile au ponderea cea mai ridicată din numărul total al întreprinderilor, între 81,07% (județul Arad) și 85,54% (județul Hunedoara):

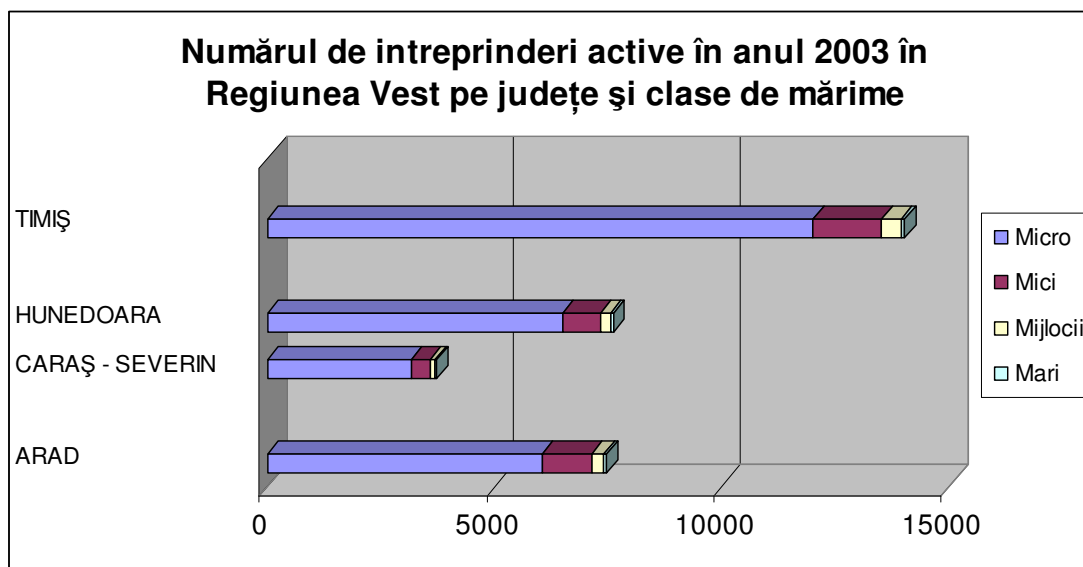

Figura II.15. Întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest pe județe și clase de mărime

În anul 2003, cele mai multe întreprinderi au activat în sectorul comerțului (46,6%) și în industria prelucrătoare (16,3%), urmate de tranzacții imobiliare-închirieri-servicii (13,5%) și construcții (6,5%).

Tabel II.30. Numărul de întreprinderi active pe activități și clase de mărime din Regiunea Vest

Nr. Crt.	Activități	Total	Micro	Mici	Mijlocii	Mari
1.	Industrie extractivă	110	54	26	9	21
2.	Industrie prelucrătoare	5 345	3 509	1 133	574	129
3.	Energie electrică și termică, gaze și apă	83	22	10	25	26
4.	Construcții	2 127	1 570	394	150	13
5.	Comerț cu ridicata, cu amănuntul, reparații și întreținere auto și moto	15 285	13 635	1 503	138	9
6.	Hoteluri și restaurante	1 906	1 696	183	25	2
7.	Transport, depozitare și comunicații	2 073	1 752	244	49	28
8.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	4 429	4 119	245	58	7
9.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	770	673	67	27	3
10.	Învățământ	59	55	4	-	-
11.	Sănătate și asistență socială	646	617	29	-	-
	TOTAL	32 833	27 702	3 838	1 055	238

Microîntreprinderi : 0-9 angajați, Întreprinderi mici : 10-49 angajați,
 Întreprinderi medii (mijlocii): 50-249 angajați, Întreprinderi mari : peste 250 angajați.
 Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

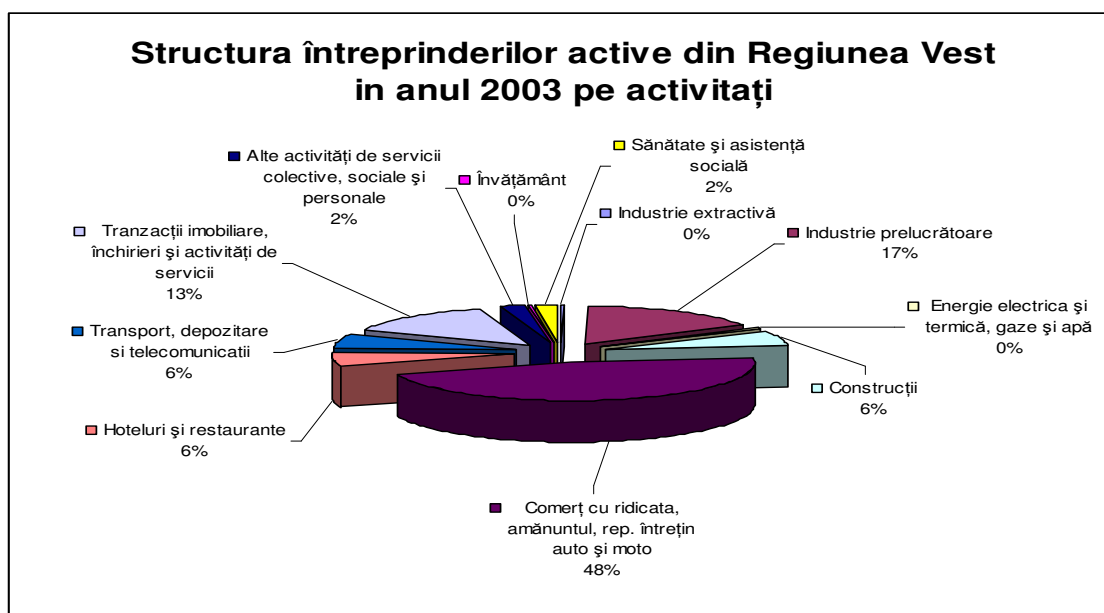

Figura II.16. Structura întreprinderilor active din industrie construcții și servicii din Regiunea Vest pe activități

În județul Hunedoara se regăsc cele mai numeroase întreprinderi din industria extractivă, județul Arad concentrează cele mai multe întreprinderi din sectorul energetic, în timp ce județul Timiș este lider în privința numărului de întreprinderi din toate celelalte sectoare economice.

Tabel II.31. Numărul de întreprinderi active din industrie, construcții și servicii pe activități și județe din Regiunea Vest în 2003

Nr. Crt.	Activități (secțiuni CAEN)	Regiunea Vest	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș
1.	Industrie extractivă	110	26	26	36	22
2.	Industrie prelucrătoare	5 345	1 436	691	1 134	2 084
3.	Energie electrică și termică, gaze și apă	83	29	12	25	17
4.	Construcții	2 127	389	244	495	999
5.	Comerț cu ridicata, cu amănuntul, reparații și întreținere auto și moto	15 285	3 211	1 789	3 906	6 379
6.	Hoteluri și restaurante	1 906	422	273	488	732
7.	Transport, depozitare și comunicații	2 073	600	277	503	693
8.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	4 429	996	244	730	2 459
9.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	770	177	63	177	353
10.	Învățământ	59	16	9	9	25
11.	Alte activități	646	160	95	116	275
	TOTAL	32 833	7 462	3 723	7 619	14 038

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

La nivel de județe, structura numerică a întreprinderilor active, pe activități, este asemănătoare cu media existentă la nivel regional:

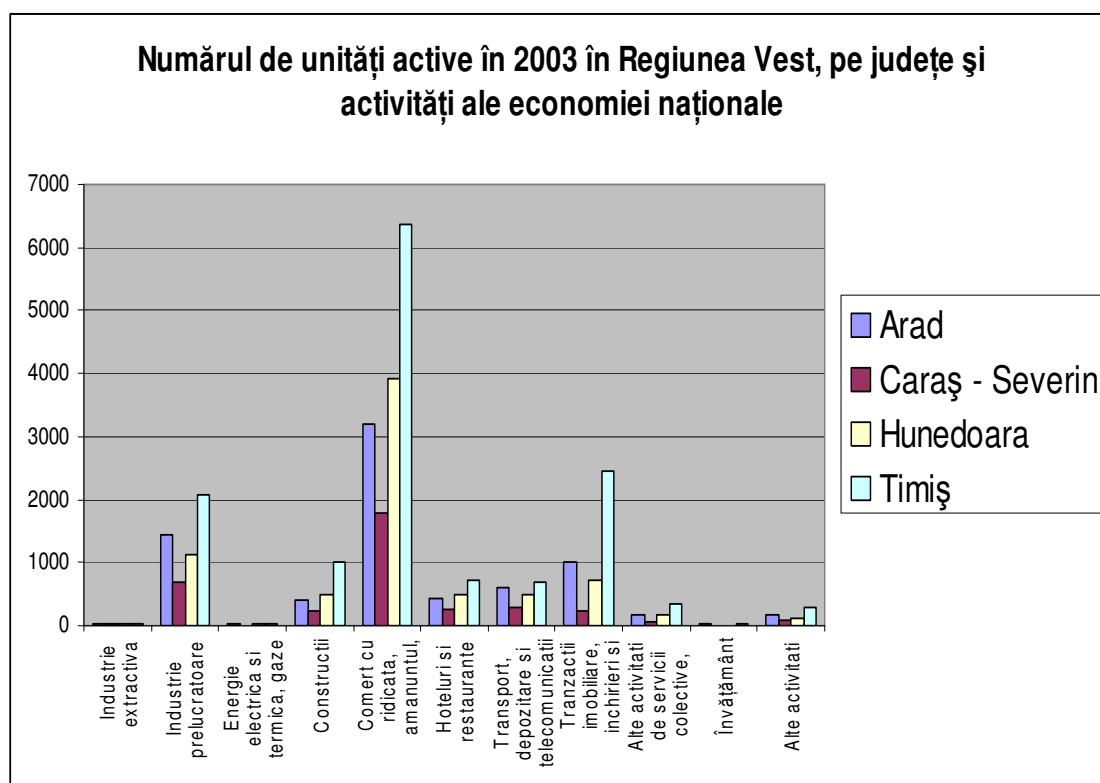

Figura II.17. Structura întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest pe activități

II.4.3. Rezultatele economice ale întreprinderilor din Regiunea Vest

Ca o consecință a mediului de afaceri și abilităților manageriale diferențiate, se înregistrează și performanțe economice diferite.

În anul 2003 întreprinderile active din Regiunea Vest au realizat 9% din cifra de afaceri totală din România, constatându-se un echilibru între ponderea numărului întreprinderilor din regiune în numărul total de întreprinderi și ponderea cifrei de afaceri obținută de întreprinderile din regiune în totalul cifrei de afaceri națională.

Microîntreprinderile și întreprinderile mari din Regiunea Vest obțin fiecare câte 8% din cifra de afaceri totală obținută de microîntreprinderi, respectiv întreprinderile mari din țară, în timp ce întreprinderile mici și mijlocii realizează fiecare câte 9% din cifra de afaceri a întreprinderilor mici, respectiv mijlocii din România.

Tabelul II.32. Cifra de afaceri a întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii

- miliarde lei prețuri curente-

Regiunea	Cifra de afaceri
Nord Est	328 607
Sud Est	397 751
Sud	402 284
Sud Vest	254 693
Vest	296 671
Nord Vest	357 302
Centru	366 923
București – Ilfov	1 057 804
România	3 462 035

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

Cifra de afaceri a întreprinderilor din România pe regiuni de dezvoltare

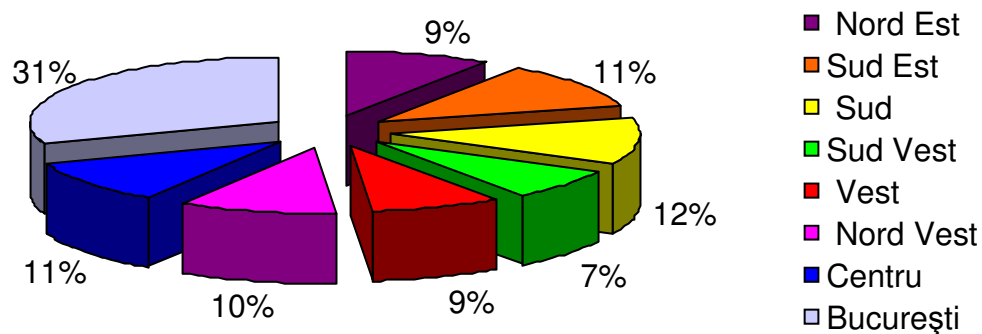

Figura II.18. Cifra de afaceri a întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii din România pe regiuni de dezvoltare

Deși numeric, microîntreprinderile dețin ponderea cea mai mare în cadrul întreprinderilor din Regiunea Vest, cea mai mare cifră de afaceri este realizată de întreprinderile mari, care obțin 34% din cifra de afaceri a regiunii. Întreprinderile mici și mijlocii realizează 25%, respectiv 24% din cifra de afaceri totală obținută de întreprinderile active din regiune, în timp ce microîntreprinderile contribuie cu doar 17% la cifra de afaceri realizată de întreprinderile din regiune.

Tabelul. II.33. Cifra de afaceri a întreprinderilor active din industrie construcții și servicii din Regiunea Vest în 2003

- miliarde lei prețuri curente -

Activități	Mari	Micro	Mici	Mijlocii	Regiunea Vest
Industrie extractivă	4 819	91	240	487	5 637
Industrie prelucrătoare	55 414	4 704	14 023	27 667	101 808
Energie electrică și termică, gaze și apă	21 821	18	86	882	22 807
Construcții	3 058	2 005	4 428	8 678	18 169
Comerț cu ridicata, cu amănuntul, reparații și întreținere auto și moto	4 160	34 417	43 710	24 433	106 720
Hoteluri și restaurante	191	1 066	1 151	1 041	3 449
Transport, depozitare și comunicații	11 130	3 021	5 841	6 630	26 622
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	854	4 180	2 678	1 338	9 050
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	218	405	528	756	1 907
Învățământ		34	7		41
Sănătate și asistență socială		251	210		461
Regiunea Vest	101 665	50 192	72 902	71 912	296 671
România	1 201 975	640 737	822 820	796 503	3 462 035

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

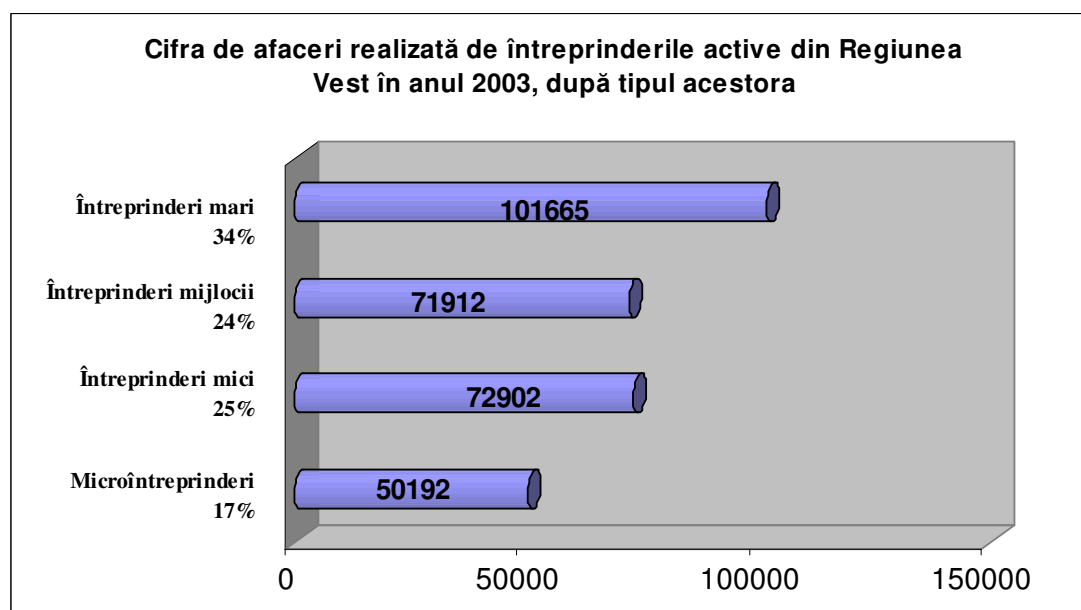

Figura II.19. Cifra de afaceri a întreprinderilor active din industrie construcții și servicii din Regiunea Vest după tipul acestora

La nivel de județe, se constată că întreprinderile din județul Timiș au realizat 45% din cifra de afaceri totală, în timp ce întreprinderile din județul Caraș-Severin au realizat mai puțin de o zecime din aceasta.

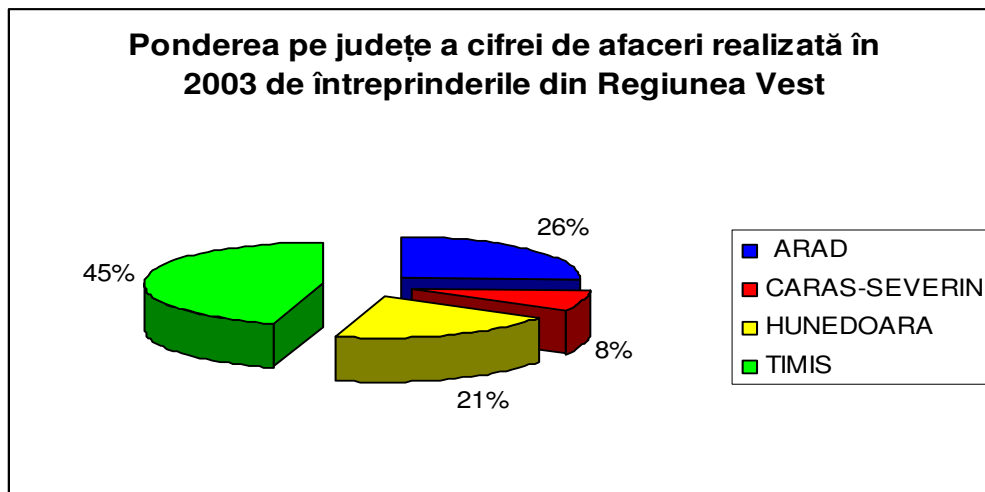

Figura II.20. Ponderea pe județe a cifrei de afaceri a întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii din regiune

Cifra de afaceri totală realizată în Regiunea Vest în anul 2003 s-a realizat preponderent în comerț și industria prelucrătoare.

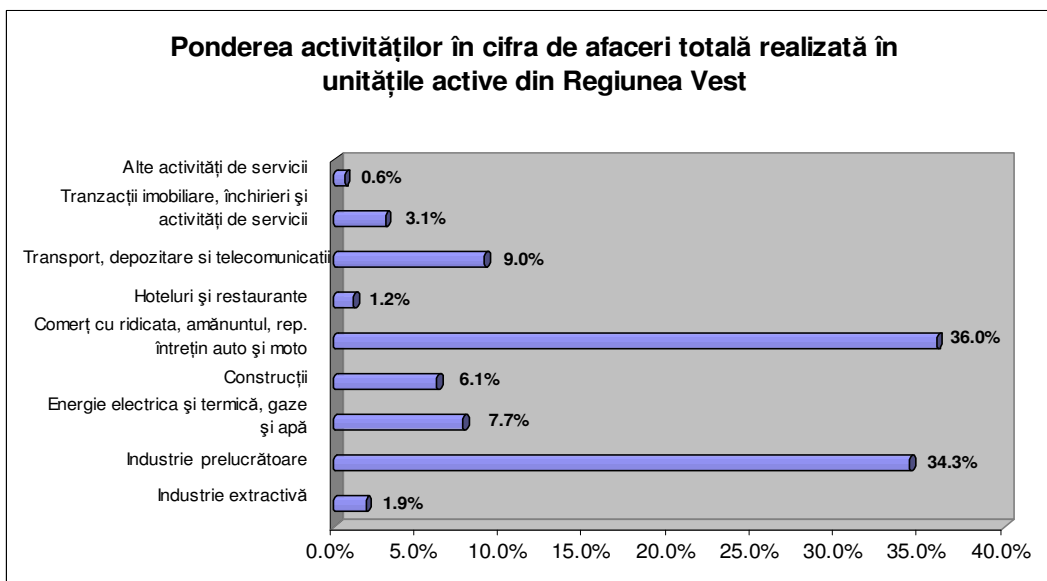

Figura II.21. Ponderea activităților în cifra de afaceri a unităților active din industrie, construcții și servicii

Comparativ la nivel de județe, cifra de afaceri realizată pe sectoare de activitate ne arată că:

- Cifra de afaceri în industria prelucrătoare, construcții, transport-depozitare-comunicații și în tranzacții imobiliare-închirieri a fost realizată preponderent de întreprinderile din județul Timiș,
- Cifra de afaceri în industria extractivă, energie electrică și termică a fost realizată preponderent de întreprinderile din județul Hunedoara.

Profitul reprezintă expresia finală a eficienței derulării afacerilor. Din totalul microîntreprinderilor active în Regiunea Vest 47,69% sunt profitabile (față de 49,04% media națională), 74,4% dintre întreprinderile mici din regiune sunt profitabile (media națională fiind de 76,69%), iar ponderea întreprinderilor mijlocii profitabile este de 78,14% (față de 80,86% media națională). Se remarcă faptul că în cazul tuturor celor trei tipuri de IMM-uri, ponderea întreprinderilor profitabile din Regiunea Vest este sub media națională, semn că întreprinzătorii din regiune trebuie să ia măsuri pentru a crește eficiența economică a întreprinderilor.

Tabelul II.34. Rata de performanță economico-financiară a IMM-urilor în județele Regiunii Vest

Județul	Rata profitabilității comerciale (RPC) (%)	Rata profitabilității financiare (RPF) (%)	Rata cheltuielilor cu personalul (RCP) (%)
Arad	6,14	38,02	124,90
Caraș- Severin	5,52	54,33	138,80
Hunedoara	6,41	68,35	109,64
Timiș	7,29	49,33	97,81
Total	6,67	48,52	109,15

Sursa: Carta Albă a IMM-urilor din România, 2005

II.4.4. Eficiența folosirii forței de muncă

Caracterizarea utilizării forței de muncă se poate realiza extensiv – din punctul de vedere al numărului de salariați și timpului de muncă – și intensiv, sub forma productivității muncii.

În cadrul întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest activează 431 420 persoane, reprezentând 11% din numărul total al personalului ocupat în întreprinderile din România.

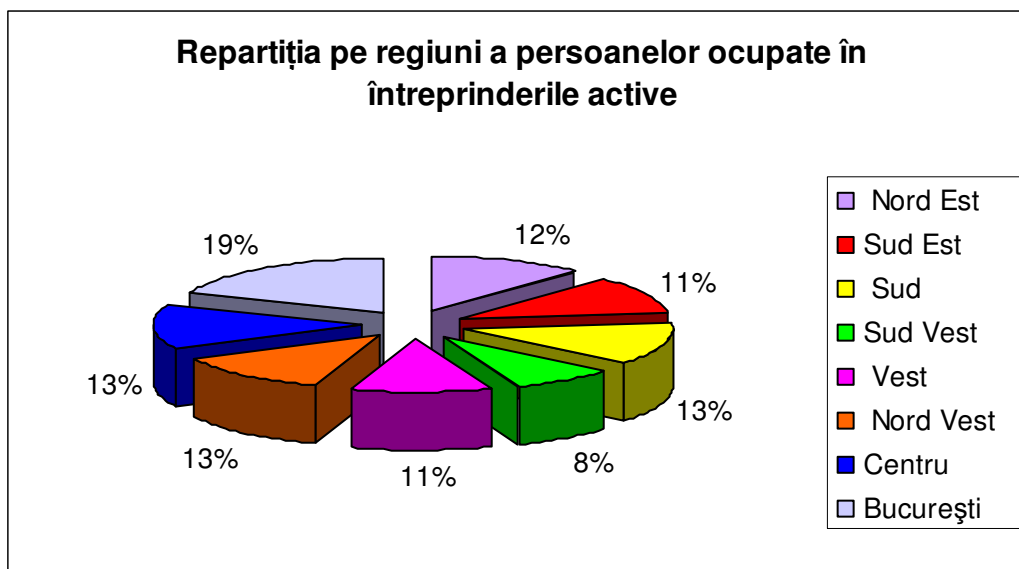

Figura II.22. Repartiția pe regiuni de dezvoltare a persoanelor ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii

Cel mai mare număr de salariați activează în cadrul marilor întreprinderi (41%), în cadrul întreprinderilor mijlocii își desfășoară activitatea 26% dintre salariații din regiune, în timp ce în întreprinderile mici și în microîntreprinderi lucrează 18%, respectiv 15% dintre salariații Regiunii Vest.

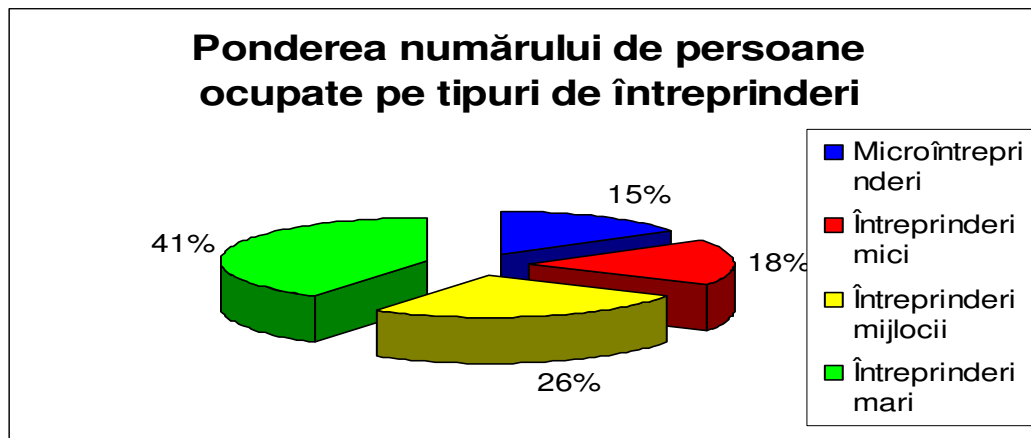

Figura II.23. Ponderea numărului de persoane ocupate pe categorii de întreprinderi active din industrie, construcții și servicii

Din numărul total de salariați din Regiunea Vest, 39% își desfășoară activitatea în județul Timiș, 26% în județul Hunedoara, 23% în județul Arad și doar 12% dintre aceștia lucrează în întreprinderile din județul Caraș – Severin.

Numărul mediu de persoane ocupate în întreprinderile active din Regiunea Vest în anul 2003, pe activități și clase de mărime, este redat în tabelul următor:

Tabel II.35. Numărul mediu de persoane ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest, pe activități și clase de mărime în anul 2003

Nr. Crt.	Activități	Total	Micro	Mici	Mijlocii	Mari
1.	Industrie extractivă	27 632	153	544	1 380	25 555
2.	Industrie prelucrătoare	195 083	10 097	25 313	62 906	96 767
3.	Energie electrică și termică	17 595	89	288	3 290	13 928
4.	Construcții	34 890	4 301	8 933	15 400	6 256
5.	Comerț cu ridicata, cu amănuntul, reparații și întreținere auto și moto	75 310	32 835	26 502	11 799	4 174
6.	Hoteluri și restaurante	11 255	4 226	3 523	2 329	1 147
7.	Transport, depozitare și comunicații	38 592	4 148	4 897	5 108	24 439
8.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	22 243	7 900	5 143	6 136	3 064
9.	Învățământ	238	189	49	-	-
10.	Sănătate și asistență socială	1 943	1 364	579	-	-
11.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	6 669	1 542	1 448	2 620	1 059
12.	TOTAL	431 420	66 844	77 219	110 968	176 389

Microîntreprinderi: 0-9 angajați, Întreprinderi mici: 10-49 angajați,

Întreprinderi medii (mijlocii): 50-249 angajați, Întreprinderi mari: peste 250 angajați

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

Întreprinderile mari sunt angajatorii cei mai importanți în industrie și transporturi, în timp ce întreprinderile mici și mijlocii dețin ponderea cea mai ridicată în numărul persoanelor ocupate în construcții și servicii. Microîntreprinderile

angajează cel mai mare număr de persoane în comerț. În Regiunea Vest, cel mai mare număr de persoane ocupate se găsește, în ordine, în următoarele sectoare: în industria prelucrătoare, comerț, transport - depozitare și comunicații, construcții, industria extractivă etc.

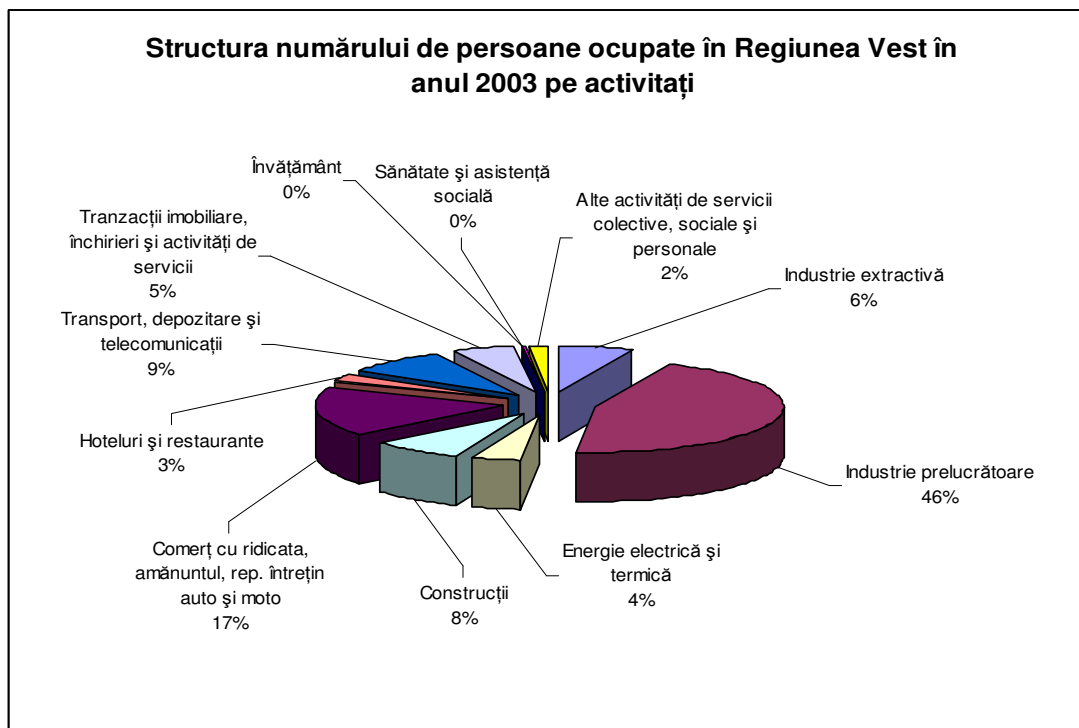

Figura II.24. Structura numărului de persoane ocupate în Regiunea Vest în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii

Numărul mediu de persoane ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest pe activități și pe județe, este redat în tabelul următor:

Tabel II.36. Numărul mediu de persoane ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest pe activități și pe județe în anul 2003

Nr. Crt.	Activități (secțiuni CAEN)	Regiunea Vest	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș
1.	Industria extractivă	27 632	2 518	2 929	20 282	1 903
2.	Industria prelucrătoare	195 083	51 306	24 445	39 215	80 117
3.	Energie electrică și termică	17 595	2 687	2 291	7 102	5 515
4.	Construcții	34 890	5 969	4 355	9 753	14 813
5.	Comerț cu ridicata, cu amănuntul, reparații și întreținere auto și moto	75 310	18 638	7 941	17 433	31 298
6.	Hoteluri și restaurante	11 225	2 513	1 738	2 803	4 171
7.	Transport, depozitare și comunicații	38 592	10 774	5 326	6 917	15 575
8.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	22 243	4 651	1 149	5 030	11 413
9.	Învățământ	238	61	38	34	105
10.	Sănătate și asistență socială	1 943	495	245	299	904
11.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	6 669	1 614	414	1 513	3 128
12.	TOTAL	431 420	101 226	50 871	110 381	168 942

Microîntreprinderi: 0-9 angajați, Întreprinderi mici: 10-49 angajați,

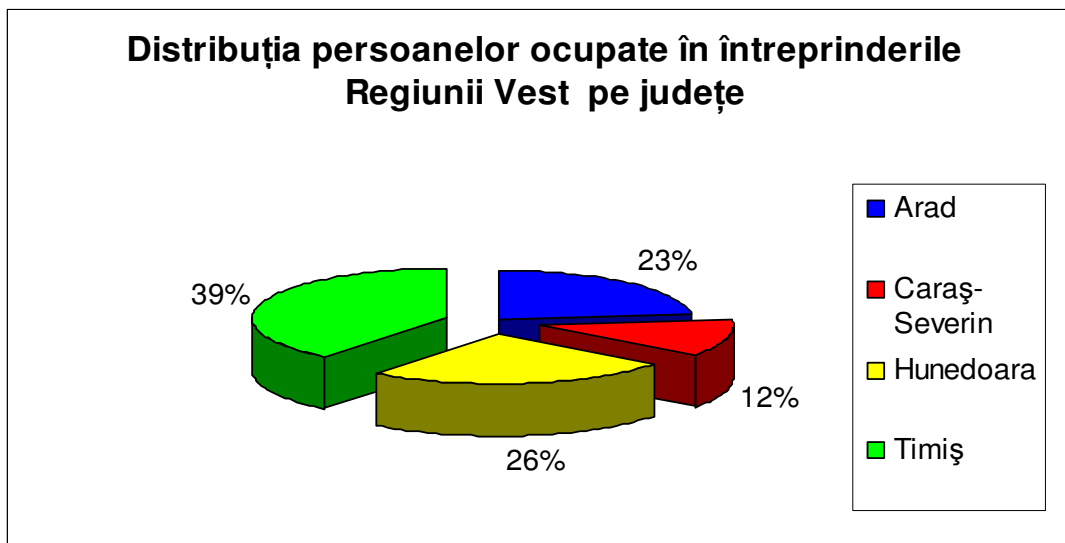

Figura II.25. Distribuția persoanelor ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest

Ca element al folosirii intensive a forței de muncă este deosebit de relevantă productivitatea muncii. Aceasta este un indicator sintetic al eficienței folosirii factorului muncă cu multiple valențe de cunoaștere și analiză a performanțelor întreprinderilor. Productivitatea muncii se exprimă prin cifra de afaceri (CA), raportată la numărul de persoane ocupate.

Întreprinderile din Regiunea Vest obțin o productivitate a muncii de 688 mil lei cifra de afaceri / persoană, sub media națională de 862 mil lei cifra de afaceri / persoană. Valoarea relativ scăzută a productivității muncii din regiune reprezintă un semnal că trebuie acționat în sensul sporirii randamentului factorului muncă.

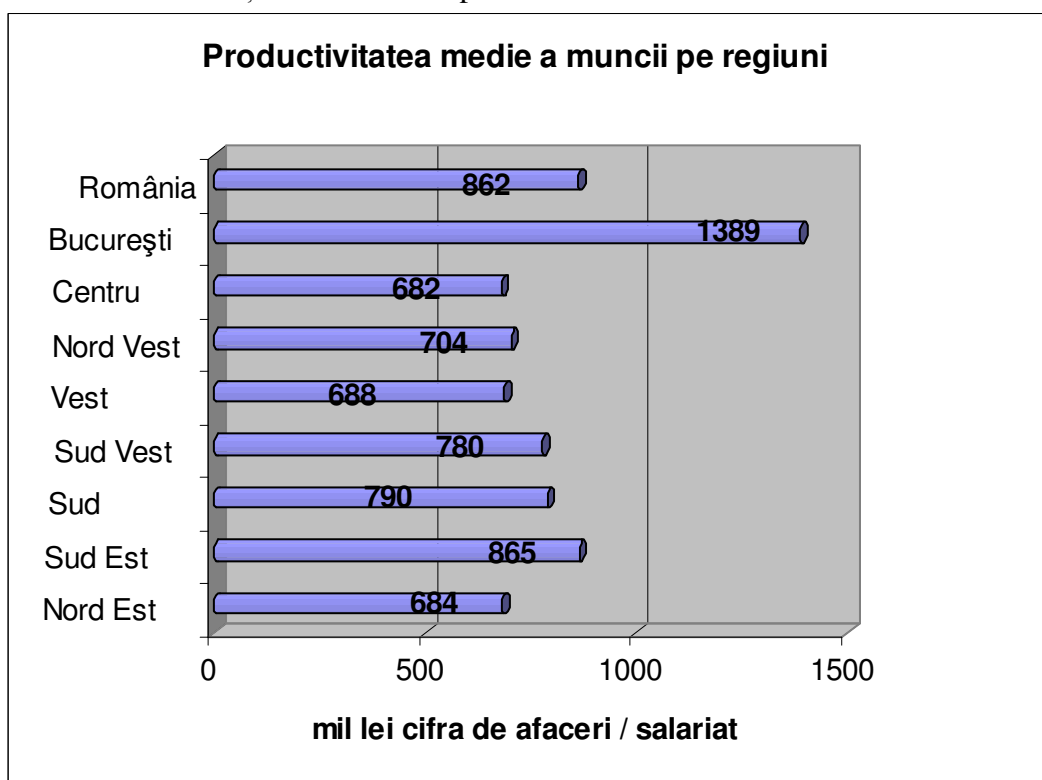

Figura II.26. Productivitatea medie a muncii în întreprinderile active din industrie,

Cea mai ridicată productivitate a muncii este obținută în întreprinderile mici și mijlocii, urmate de microîntreprinderi, în cadrul marilor întreprinderi realizându-se cea mai scăzută productivitate a muncii.

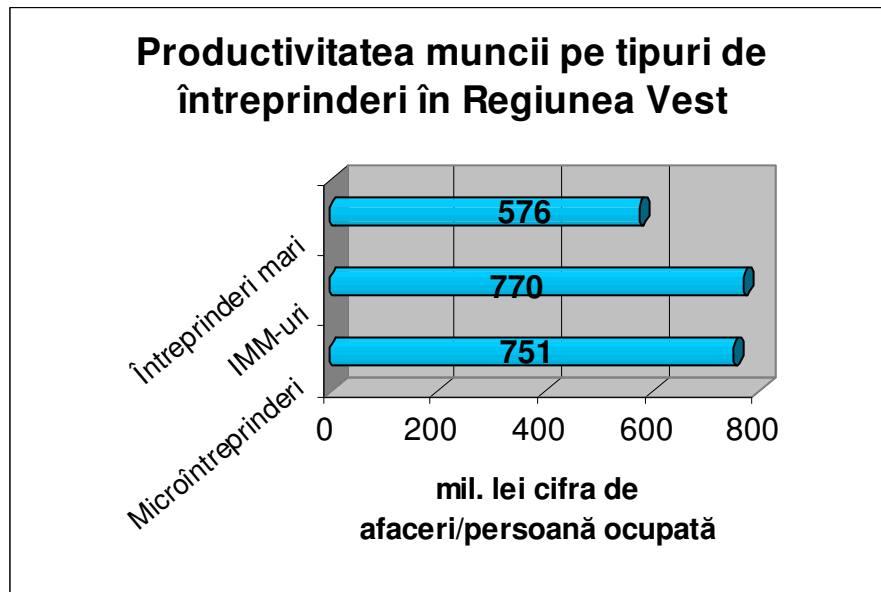

Figura II.27. Productivitatea muncii în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest pe tipuri de întreprinderi

Cea mai ridicată productivitate medie a muncii, exprimată pe baza cifrei de afaceri realizate în anul 2003 de întreprinderile active din Regiunea Vest, a fost realizată în județul Timiș, urmat de județul Arad. În județele Hunedoara și Caraș-Severin se obține o productivitate a muncii mult mai scăzută.

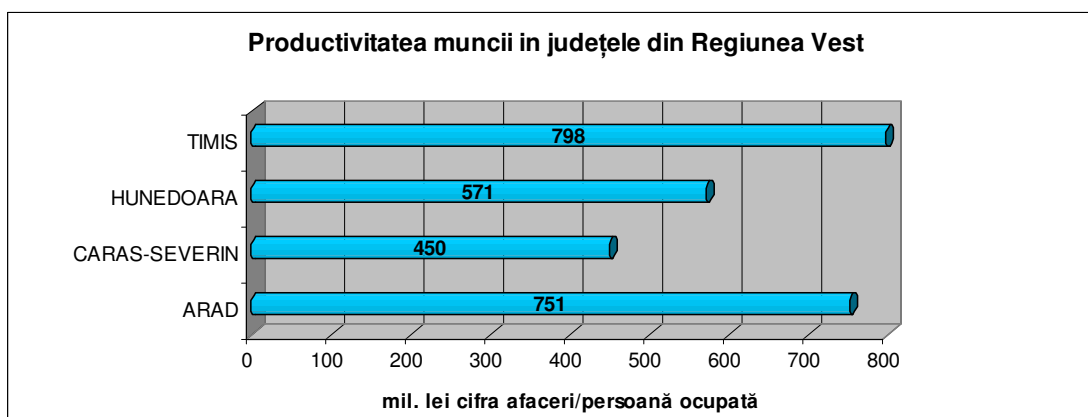

Figura II.28. Productivitatea muncii în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii în județele din Regiunea Vest

Cea mai mare productivitate a muncii este obținută în comerț, în sectorul energetic și în transport - depozitare și comunicații.

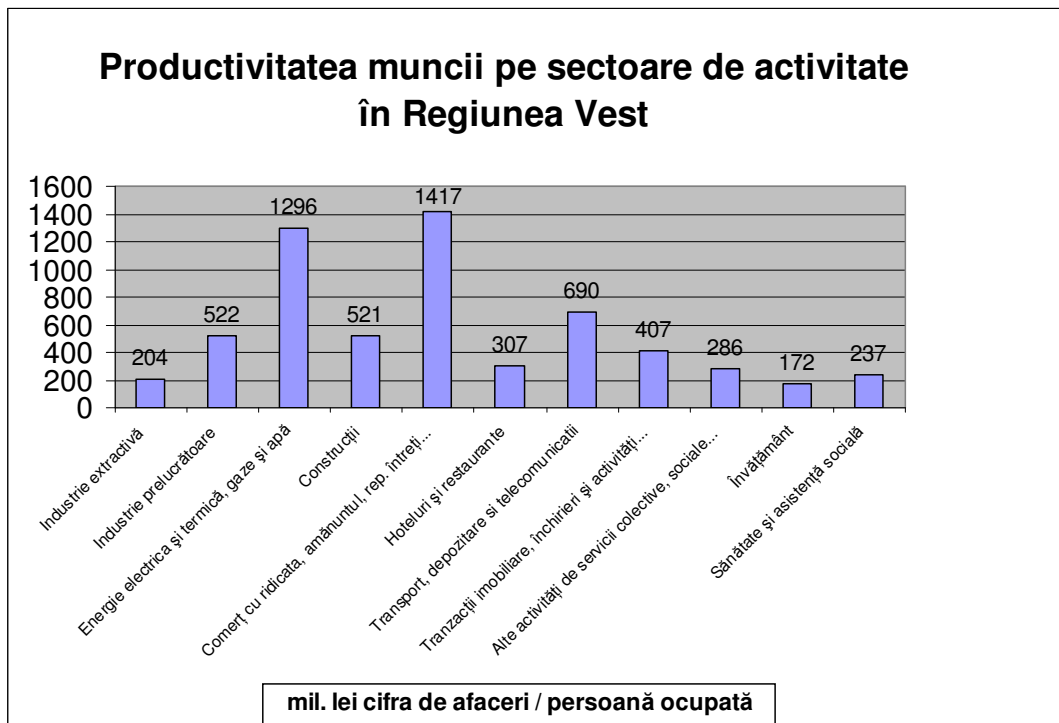

Figura II.29. Productivitatea muncii în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest pe sectoare de activitate

În ceea ce privește numărul persoanelor angajate în sectorul IMM-urilor în anul 2004 față de 2003, în Regiunea Vest au fost angajate un număr de 3,67 persoane pe firmă, sub media națională de 4,37 persoane pe firmă. Firmele din Regiunea Vest dețin cel mai ridicat procent al creșterii numărului mediu de salariați pe firmă (32,11%), față de media națională care a fost 23,34%.

Tabel II.37. Evoluția angajărilor și a numărului mediu de salariați din IMM-uri, în funcție de zonele de dezvoltare

Indicator	IMM-urile grupate pe regiuni de dezvoltare								
	Nord Est	Sud Est	Sud	Sud Vest	Vest	Nord Vest	Centru	București - Ilfov	România
Numărul mediu de persoane nou angajate	4.21	4.20	4.92	3.26	3.67	5.02	4.52	5.56	4.37
Procentul de creștere a numărului mediu de salariați	26.15%	23.07%	20.82%	21.53%	32.11%	21.02%	16.21%	24.79%	23.34%

Sursa: Carta albă a IMM-urilor din România, 2005

II.4.5. Investițiile brute realizate în întreprinderi

În perioada de tranziție către economia de piață, investițiile realizate în economie reprezintă un angajament pentru viitor, mai mult decât oricare alt indicator de performanță.

Comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare, după investițiile brute în întreprinderile din industrie, comerț și servicii, Regiunea Vest ocupă locul al cincilea, cu 10% din investițiile realizate în țară.

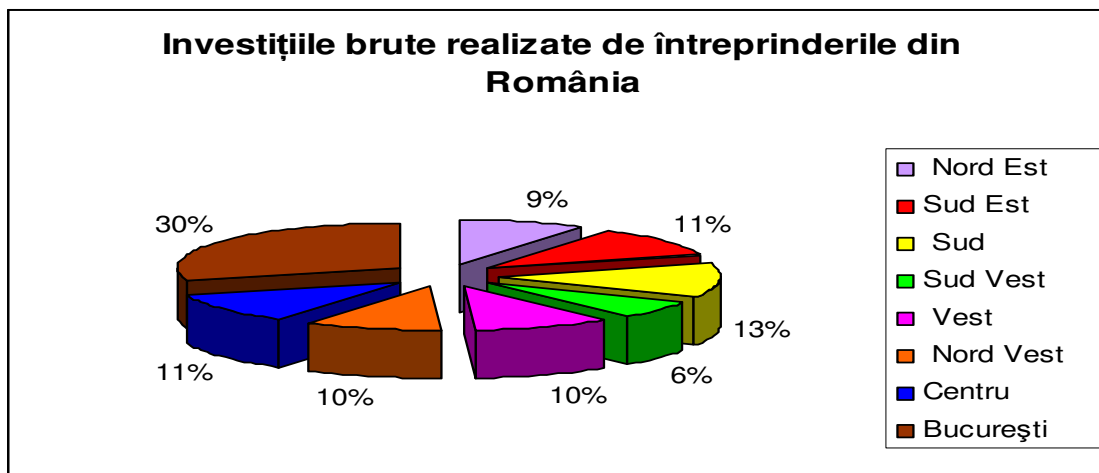

Figura II.30. Investiții brute realizate de întreprinderile active în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii pe regiuni de dezvoltare

Pe clase de mărime, în anul 2003, cele mai însemnate investiții au fost făcute în întreprinderile mari (53%), urmate de întreprinderile mijlocii (22%), întreprinderile mici și microîntreprinderi (14% respectiv 11%).

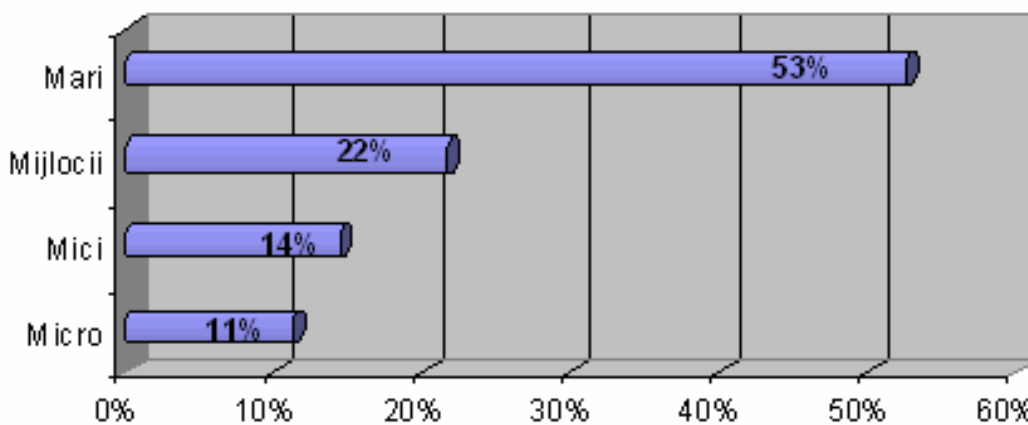

Figura II.31. Investiții brute realizate de întreprinderile active în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest în 2003

Din totalul investițiilor efectuate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest, mai mult de jumătate au fost realizate în județul Timiș (47%), în timp ce investițiile efectuate în județul Caraș-Severin reprezintă doar 9% din investițiile din regiune.

Tabelul II.38. Investițiile brute ale întreprinderilor active din Regiunea Vest pe județe în 2003

INVESTITII BRUTE IN REGIUNEA VEST - 2003		
Regiunea / Judetul	Investitii brute (mld lei preturi curente)	Investitii brute (%)
Arad	8,987	21%
Caras-Severin	4,026	9%
Hunedoara	9,637	23%
Timis	20,136	47%
Regiunea Vest	42,786	100%

Sursa: INS, Statistică Teritorială 2005

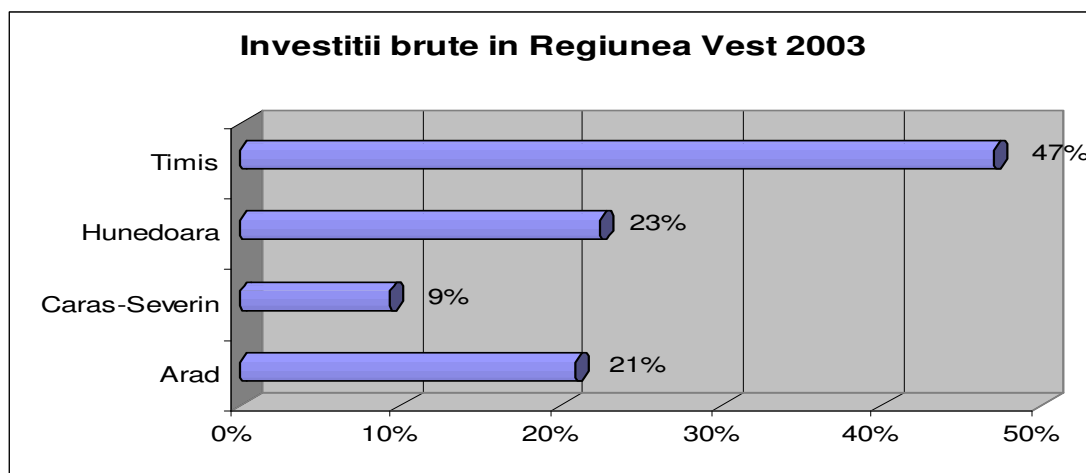

Figura II.32. Investiții brute în Regiunea Vest în 2003

Cele mai însemnate investiții din Regiunea Vest au fost realizate în industria prelucrătoare (37%), transport-depozitare și comunicații (19%) și comerț (15%)

Tabelul II.39. Investițiile brute ale întreprinderilor active în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest în 2003

- mld lei prețuri curente -

Activitatea	Investițiile brute
Industrie extractivă	2 311
Industrie prelucrătoare	15 489
Energie electrică și termică, gaze și apă	4 873
Construcții	1 551
Comerț cu ridicata, cu amănuntul	7 693
Hoteluri și restaurante	806
Transport, depozitare și comunicații	7 618
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	2 045
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	6
Învățământ	81
Sănătate și asistență socială	313
Regiunea Vest	42 786

Sursa: INS 2005, Anuarul Statistic al României 2004

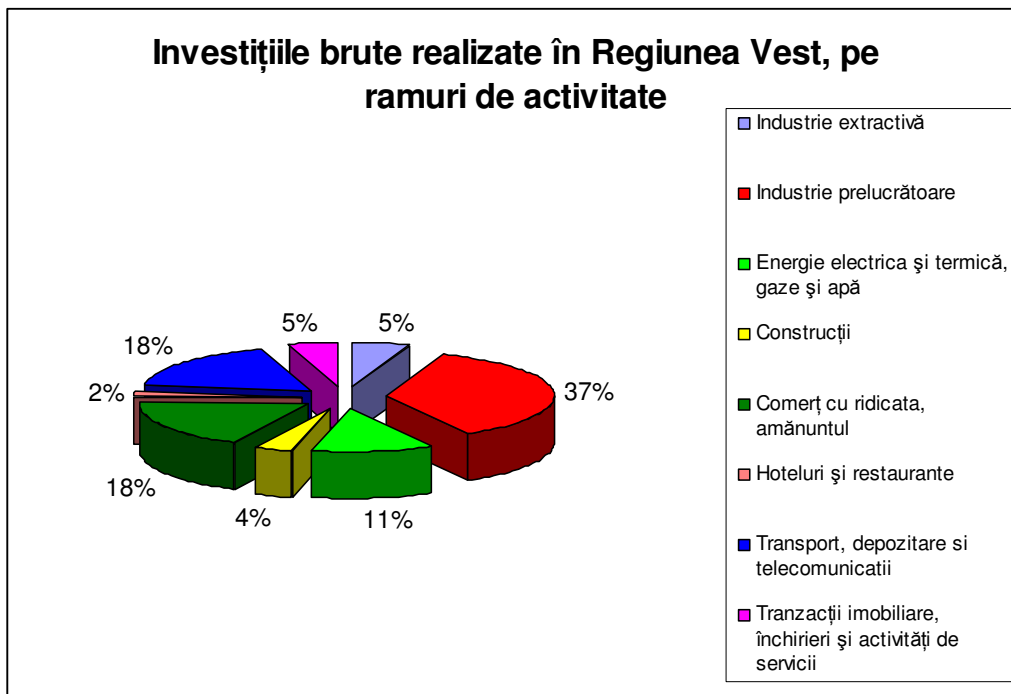

Figura II.33. Investiții brute realizate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din Regiunea Vest, pe ramuri de activitate

II.4.6. Inovarea și informatizarea în IMM-uri

Referitor la natura eforturilor de inovare, se constată că cele mai multe IMM-uri din Regiunea Vest s-au concentrat cu precădere spre dezvoltarea de noi produse (31,82%), 23,86% s-au orientat spre dezvoltarea noilor tehnologii, 18,75% către noile abordări manageriale și de marketing, 13,64% au pus accent pe sistemul informatic, iar 11,93% nu au avut abordări inovatoare.

Se remarcă faptul că eforturile de inovare ale IMM-urilor din Regiunea Vest în sfera noilor produse și noilor tehnologii sunt superioare mediei naționale, acestea situându-se pe primul loc între IMM-urile din țară în ceea ce privește eforturile de inovare concentrate pe dezvoltarea noilor tehnologii.

Tabelul II.40. Diferențierea obiectului inovării în funcție de ramura economică de apartenență a IMM-urilor

Nr. Crt.	Eforturile de inovare s-au concentrat spre dezvoltarea	IMM-urile grupate pe regiuni de dezvoltare								
		Nord Est	Sud Est	Sud	Sud Vest	Vest	Nord Vest	Centru	București - Ilfov	Media națională
1.	Noilor produse	27.27%	25.07%	33.92%	40.33%	31.82%	25.00%	34.45%	29.03%	30.86%
2.	Noilor tehnologii	19.70%	19.58%	21.53%	22.33%	23.86%	19.05%	20.17%	16.13%	20.29%
3.	Noilor abordări manageriale și de marketing	21.52%	22.45%	20.06%	18.33%	18.75%	20.24%	20.17%	25.27%	20.85%
4.	Sistemul informatic	18.79%	12.27%	11.80%	12.00%	13.64%	12.50%	16.81%	13.44%	13.91%
5.	Nu este cazul	12.73%	20.63%	12.68%	7.00%	11.93%	23.21%	8.40%	16.13%	14.09%

Sursa: Carta albă a IMM-urilor din România, 2005

Analizând IMM-urile din punctul de vedere al utilizării tehnologiei informaționale, 86,49% dintre firme au în dotare computere, 72,07% accesează internetul, 76,58% utilizează e-mailul, 38,87% dintre IMM-uri au site propriu și 8,11% din întreprinderi recurg la vânzările/cumpărările on-line.

Se evidențiază faptul că în ceea ce privește utilizarea tehnologiei informației, IMM-urile din Regiunea Vest se află peste media națională (în cele mai multe domenii situându-se pe locul unu sau doi între regiunile din țară), denotând interesul sporit al agenților economici din regiune față de tehnologia informațională.

Tabelul II.41. Utilizarea tehnologiei informației

Nr. Crt.	În cadrul firmei se utilizează	Regiunea Vest	Media națională
1	Computere	86,49%	81,9%
2	E-mail	72,07%	64,16%
3	Internet	76,58%	56,51%
4	Site-ul propriu	38,87%	27,97%
5	Vânzările/cumpărările on-line	8,11%	7,51%
6	Nici una din cele de mai sus	9,01%	15,52%
7	Altele	3,60%	1%

Sursa: Carta albă a IMM-urilor din România, 2005

Concluzii:

- Regiunea Vest ocupă o poziție mediană în cadrul regiunilor țării în ceea ce privește activitatea întreprinderilor active în industrie, construcții și servicii, cu 9% din numărul acestora, 9% din volumul cifrei de afaceri, 11% din numărul persoanelor ocupate, 10% din totalul investițiilor realizate. Astfel, se poate remarca un nivel echilibrat de concordanță între diferiți indicatori economici la nivel regional;
- Microîntreprinderile reprezintă 84% din totalul întreprinderilor active în industrie, construcții și servicii în Regiunea Vest, întreprinderile mici 12%, întreprinderile mijlocii 3%, iar cele mari 1%;
- În Regiunea Vest, cele mai numeroase întreprinderi activează în comerț și industria prelucrătoare;
- Cifra de afaceri totală în Regiunea Vest este realizată preponderent de întreprinderile mari (34%);
- Cea mai mare cifră de afaceri este obținută în comerț și industria prelucrătoare;
- Industria prelucrătoare, comerțul, transportul - depozitarea și comunicațiile concentrează cea mai mare parte din forța de muncă ocupată în Regiunea Vest;
- Cei mai importanți angajatori sunt întreprinderile mari, în cadrul acestora desfășurându-și activitatea peste 41% din numărul persoanelor ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii din regiune;
- Productivitatea muncii salariaților din Regiunea Vest este sub media națională, fiind necesare măsuri de sporire a randamentului forței de muncă din regiune. Cea mai mare productivitate a muncii este obținută în județele Timiș și Arad, iar cea mai mică în județele Hunedoara și Caraș – Severin;
- Cea mai ridicată productivitate a muncii se obține în sectorul IMM, în timp ce în macroîntreprinderi se obține cea mai scăzută productivitate a muncii;

- Investițiile brute au fost efectuate cu prioritate în industria prelucrătoare, comerț și transporturi – depozitare – comunicații, sectoarele sus-menționate creându-și premisele cele mai favorabile pentru dezvoltarea activității viitoare în condiții de eficiență;
- Cele mai mari investiții au fost făcute în cadrul marilor întreprinderi;
- Între județele regiunii există mari diferențe de performanță. Județul Timiș se distanțează concentrând 43% din întreprinderile din regiune, 39% din numărul de persoane ocupate în întreprinderi, realizând 45% din cifra de afaceri regională și atrăgând 53% din investițiile brute din regiune. În contrast, în județul Caraș – Severin se regăsesc doar 11% din întreprinderile din regiune, 12% din numărul de salariați, obținând 8 % din cifra de afaceri realizată de întreprinderile din regiune și atrăgând doar 3% din investițiile brute din regiune. Județele Arad și Hunedoara dețin poziții medii în cadrul regiunii;
- Eforturile de inovare a IMM-urilor din Regiunea Vest sunt superioare mediei naționale, accentul fiind pus pe dezvoltarea de noi produse și noi tehnologii;
- Regiunea Vest se situează mult peste media națională în ceea ce privește utilizarea tehnologiei informației în cadrul IMM-urilor din regiune.

II.5. Investițiile străine în Regiunea Vest

Regiunea Vest beneficiază de o pondere relativ ridicată a participării străine la capital, pe fondul continuării schimburilor tradiționale și al unui comportament regional în continuă adaptare la mediul de afaceri internațional.

Investițiile străine directe în Regiunea Vest au fost orientate în funcție de accesibilitatea și potențialul zonelor, precum și de mentalitatea oamenilor de afaceri și de tradiția în domeniul respectiv, majoritatea fiind concentrate în județele Timiș și Arad.

În prezent se încearcă orientarea investitorilor străini și spre celelalte două județe din regiune (județele Caraș – Severin și Hunedoara).

Prin societate comercială cu participare străină la capitalul social se înțelege societatea comercială constituită, parțial sau integral, prin participarea unor persoane fizice sau juridice cu domiciliul stabil sau cu sediul social în afara României.

Investitor străin reprezintă persoana fizică sau juridică cu domiciliul stabil sau sediul social în afara României, care are calitatea de asociat / acționar într-o societate comercială cu sediul în România.

Sunt considerate **investiții directe**: capitalul social vărsat și rezervele ce revin unui investitor care deține cel puțin 10% din capitalul social subscris al unei întreprinderi, creditele dintre acest investitor și întreprinderea în care a investit, precum și profitul reinvestit de către acesta.

Așa cum se constată din tabelul II.42., Regiunea Vest concentrează 11,3% din numărul societăților comerciale cu capital străin din România, situându-se din acest punct de vedere pe locul doi pe țară, după Regiunea București-Ilfov.

Tabelul II.42. Numărul societăților comerciale cu participare străină la capital pe ansamblul perioadei 1991 - 2004

Regiune de dezvoltare economică	Numărul societăților comerciale cu participare străină la capital		
	Nr.	%	Ierarhie
Total România	99 853	100,0	-
Nord-Est	4 203	4,2	6
Sud-Est	5 746	5,8	5
Sud-Muntenia	4 114	4,1	7
Sud-Vest Oltenia	2 615	2,6	8
Vest	11 238	11,3	2
Nord-Vest	10 078	10,1	3
Centru	9 610	9,6	4
București-Ilfov	52 249	52,3	1

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

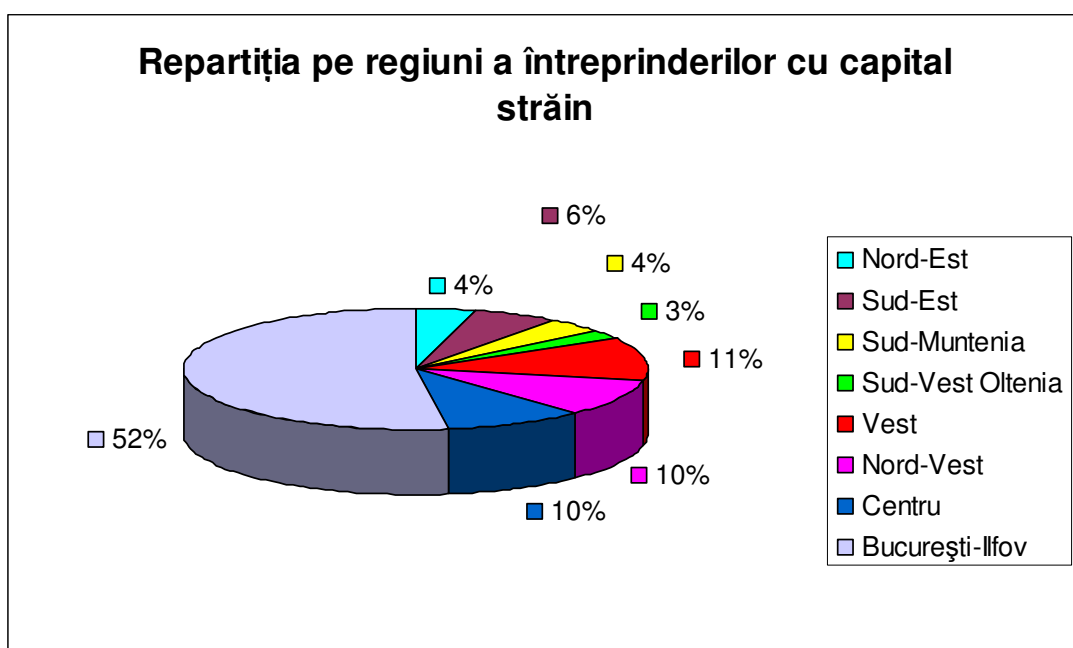

Figura II.34. Repartiția pe regiuni a întreprinderilor cu capital străin la nivel de regiuni de dezvoltare

Față de anul 2003, investițiile străine din Regiunea Vest au crescut cu 46%, remarcându-se astfel o dinamică accentuată, însă situată sub media națională de creștere care a fost de 48%. Ca și pondere în totalul ISD din țară, poziția deținută de Regiunea Vest este constantă, aceasta atrăgând doar 7,3 % (1 093 mil Euro) din valoarea totală a investițiilor străine directe din România până în anul 2004, clasându-se pe locul patru între regiunile de dezvoltare din România (după București-Ilfov, Sud-Est și Sud).

Tabelul. II. 43. Investițiile străine directe realizate până în anul 2004 pe regiuni de dezvoltare

Regiune de dezvoltare	Valoare 2004 (mil.euro)	% în total
Nord-Est	18	0,1%
Sud-Est	1752	11,6%
Sud-Muntenia	1273	8,5%
Sud-Vest Oltenia	405	2,7%
Vest	1093	7,3%
Nord-Vest	1035	6,9%
Centru	1038	6,9%
București - Ilfov	8426	56%
România	15040	100%

Sursa: BNR și INS – Cercetare statistică asupra Investițiilor Străine Directe în România în 2004

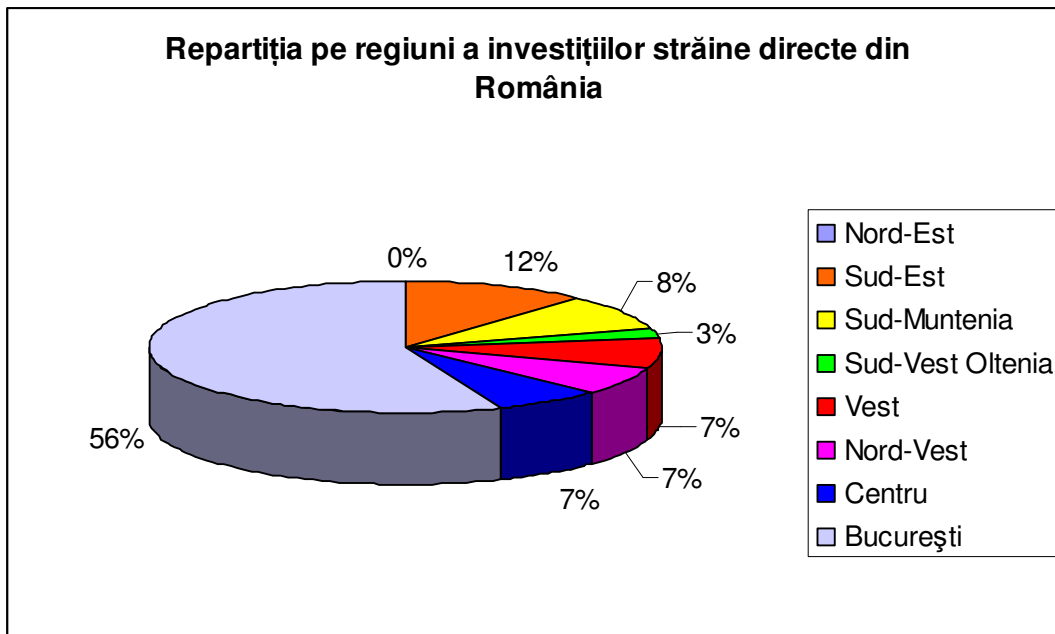

Figura II.35. Repartiția investițiilor străine directe din România

În ceea ce privește prezența în județele din regiune a întreprinderilor cu capital străin, marea majoritate dintre acestea sunt concentrate în județul Timiș (60%) și Arad (26%). Datorită nivelului slab de dezvoltare economică și problemelor sociale existente, în județele Caraș-Severin și Hunedoara prezența investitorilor străini este foarte slabă, fiind necesare măsuri de atragere a acestora în aceste zone.

Tabelul II.44. Repartiția pe județe a întreprinderilor cu capital social străin

Județul	Număr	Pondere
Arad	2861	25.46%
Caraș-Severin	722	6.42%
Hunedoara	938	8.35%
Timiș	6717	59.77%
Regiunea Vest	11.238	100%

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

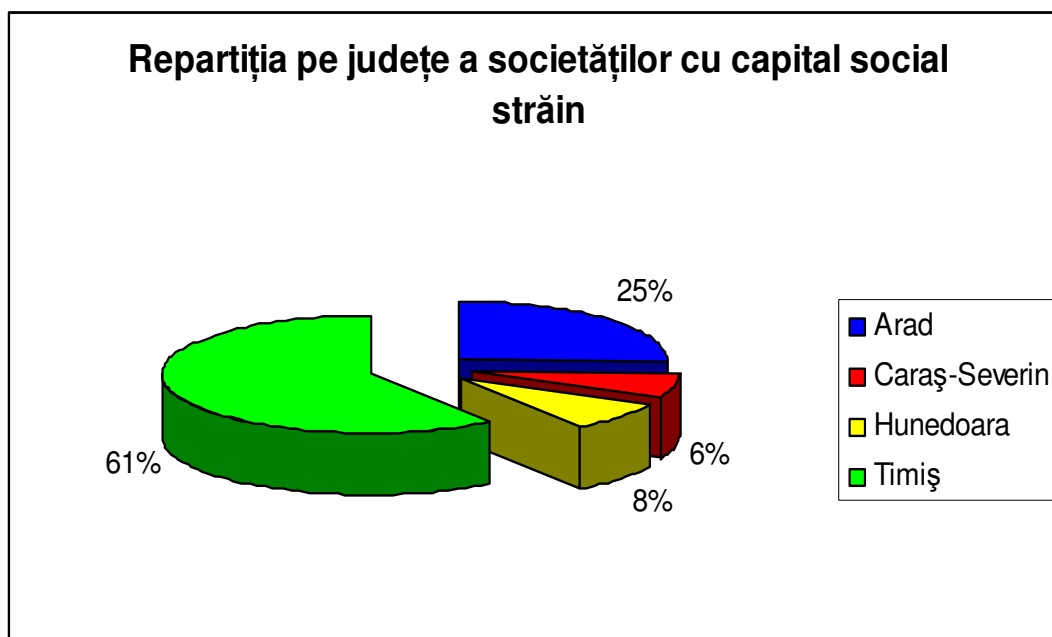

Figura II.36. Repartiția pe județe a societăților cu capital social străin

Întreprinderile cu investiții străine directe (capitalul străin reprezintă cel puțin 10% din capitalul subscris vărsat) din Regiunea Vest au realizat 44,93% din cifra de afaceri a regiunii.

Tabelul II.45. Cifra de afaceri a întreprinderilor cu investiție străină directă din domeniul economic, în anul 2003

Regiunea	Ponderea cifrei de afaceri a întreprinderilor cu investiție străină directă în total cifră de afaceri a regiunii (%)
Nord – Est	14,56 %
Sud – Est	35,97 %
Sud – Muntenia	28,95 %
Sud – Vest Oltenia	18,64 %
Vest	44,93 %
Nord – Vest	39,72 %
Centru	24,25 %
București - Ilfov	47,28 %
Total	36,83 %

Sursa: Informații sintetice, INS 2005, p. 5

Figura II.37 Harta Investițiilor Străine din România

Cei mai importanți investitori străini din Regiunea Vest sunt germanii, italienii, americanii, japonezii și portughezii. Aceștia au deschis cele mai multe societăți comerciale cu capital străin în regiune, în care au investit 138 milioane euro, 66 milioane euro, respectiv 45 milioane euro în ultimii trei. În ordinea capitalului social subscris urmează: Franța (23 milioane euro investiții), Monaco (21 milioane euro), Elveția (19 milioane euro), Cipru (16 milioane euro). Cel mai puțin au investit în această regiune ungurii (12 milioane euro), sirienii (14 milioane euro) și canadienii (15 milioane euro).

Dincolo de aceste date statistice, cea mai mare investiție din regiune rămâne cea efectuată de germani la fabrica de anvelope Continental din Timișoara, a cărei valoare se ridică la 50 milioane euro. Aceasta este urmată de investițiile firmei japoneze Yazaky din Arad și companiei portugheze Coindu de la Curtici, ambele în valoare de aproximativ 30 milioane euro. Urmează cele 25 milioane euro investiți de americani la Astra Vagoane din Arad și de cele 21 milioane euro pe care investitorii din Monaco le-au investit în fabrica de becuri Luxten din Timișoara.

În cadrul ADR Vest funcționează Biroul de Investiții Străine care are ca obiectiv atragerea investitorilor străini în Regiunea Vest, în special în zonele cu probleme și înregistrarea lor conform legii 332/2001 privind promovarea investițiilor directe cu impact semnificativ în economie.

II.6. Comerțul exterior în Regiunea Vest

În perioada 1990 – 2004 comerțul exterior din Regiunea Vest a crescut, urmând tendința de la nivel național. Această evoluție se datorează demonopolizării activităților de comerț exterior, creșterii competitivității economiei, inclusiv pe calea majorării investițiilor străine și liberalizării tot mai accentuate a comerțului, precum și poziției avantajoase a Regiunii Vest, situată la granița României cu Uniunea Europeană. În anul 2004 volumul comerțului exterior (importuri + exporturi) în Regiunea Vest a fost de 6 356 074 mii Euro, reprezentând 14% din volumul comerțului exterior al României.

Sursa: INS, Buletinul Statistic Lunar al Regiunii Vest, decembrie 2004

România	Regiunea Vest	Timiș	Hunedoara	Caraș-Severin	Arad	Regiunea / Județul
18,934,722	3,216,665	1,689,868	382,495	92,742	1,051,560	Exporturi FOB (mii euro)
26,280,968	3,139,409	1,795,534	339,511	78,962	925,402	Importuri CIF (mii euro)
45,215,690	6,356,074	3,485,402	722,006	171,704	1,976,962	Volumul Comerțului Exterior
-	100%	55%	11%	3%	31%	Ponderea Volumului Comerțului Exterior
72.04727771	102.4608453	94.11506549	112.6605618	117.4514323	113.632778	Rata de acoperire a importurilor de exporturi (Exporturi FOB/Importuri CIF)
-7,346,246	+77,256	-105,666	+42,984	+13,780	+126,158	Sold Exporturi FOB-Importuri CIF)

Tabelul II.46. Activitatea de comerț exterior în Regiunea Vest

- mii euro -

În ceea ce privește activitatea de comerț exterior a județelor din regiune, cea mai intensă activitate o desfășoară județul Timiș a cărui pondere în volumul comerțului exterior din regiune este de aproape 55%. Urmează la distanță mare județul Arad cu 31% din volumul comerțului exterior al regiunii. Se observă deci că în cele două județe se desfășoară 86% din schimburile comerciale externe ale Regiunii Vest. La polul opus se află județul Hunedoara care deține 11% din activitatea de comerț exterior a regiunii și județul Caraș – Severin cu doar 3% din volumul importurilor și exporturilor.

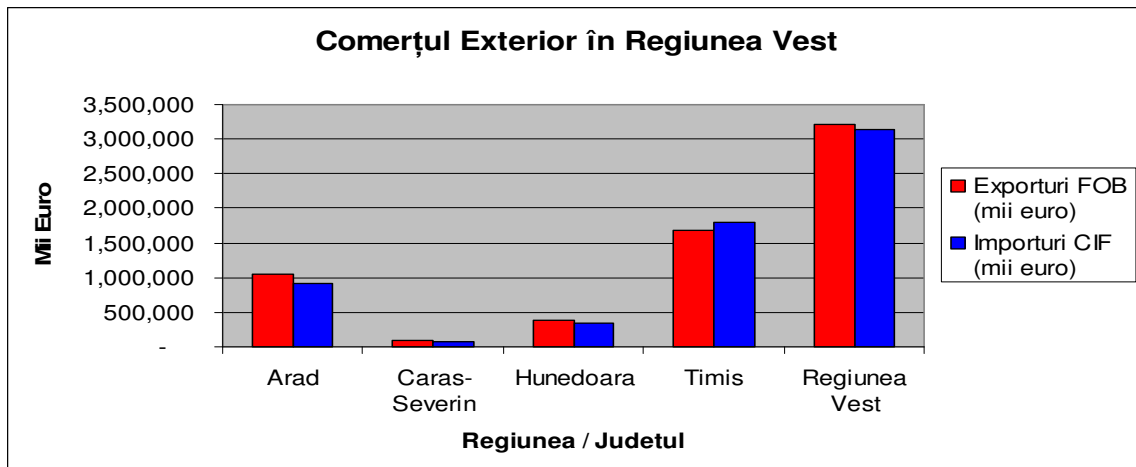

Figura II.38. Comerțul exterior în Regiunea Vest

Valoarea exporturilor din regiune reprezintă 17% din totalul valorii exporturilor din țară, în timp ce importurile din Regiunea Vest reprezintă 12% din valoarea importurilor din România.

În ceea ce privește rata de acoperire a importurilor prin export (FOB – CIF) în Regiunea Vest, aceasta este de 102,5%, în timp ce la nivel național aceasta este de doar 72%. Acest indicator reprezintă dovada că valoarea exporturilor a depășit în Regiunea Vest valoarea importurilor, activitatea de comerț exterior din regiune având o contribuție pozitivă la diminuarea deficitului balanței comerciale a României.

În Regiunea Vest are loc așadar o activitate intensă și dinamică de schimburi comerciale internaționale, existând însă discrepanțe mari între județele regiunii.

Astfel, în timp ce în județul Timiș se desfășoară mai mult de jumătate din activitatea de comerț exterior a regiunii, în județul Caraș–Severin activitatea de import-export este nesemnificativă, reprezentând 3% din comerțul exterior din Regiunea Vest.

II.7. Turismul în Regiunea Vest

II.7.1. Potențial și resurse turistice

Valorile turistice sunt date de un cadru natural deosebit de bogat și variat, cu o multitudine de tipuri de relief (întâlnite în toate unitățile de relief, de la cele ale Câmpiei de Vest, Depresiunea Hațegului și Culoarul Orăștiei, până în zona montană aparținând atât Carpaților Meridionali, cât și Carpaților Occidentali), de elemente de climă ce se află sub influențele oceanice și submeridionale, de o rețea hidrografică reprezentativă și de un bogat și variat fond forestier și cinegetic, toate acestea constituind destinații turistice cu un mare grad de atractivitate.

1. **Resursele turistice naturale ale Regiunii Vest:**

- variate forme de **relief carstic** din munții: Codru-Moma, Aninei, Locvei, Cernei, Defileul Dunării, Munții Retezat, Șureanu, Metaliferi, Poiana Ruscăi;
- **peisaje montane** deosebit de atractive, puncte de belvedere: piscurile și vârfurile montane; pasurile și trecătorile, cu valoare peisagistică deosebită;
- **lacuri:** glaciare, carstice, crionivale, naturale de luncă;
- **defilee:** Dunării, Mureșului, Jiului, Crișului Alb;
- **izvoare minerale și termice-minerale:** Moneasa, Lipova, Mocrea, Păuliș, Băile Herculane, Geoagiu-Băi, Vața de Jos, Călan, Băcia, Buziaș, Calacea, Ivanda, Sânnicolau Mare, Biled, Teremia;
- **fond forestier:** păduri de foioase, păduri de conifere;
- **fond cinegetic:** specii foarte variate;
- **parcuri naționale:** *Cheile Nerei - Beușnița* (ocupă o suprafață de 36 364,8 ha ce include 6 rezervații declarate și una propusă), *Cheile Carașului-Semenic* (este situat în partea centrală a județului Caraș-Severin, ocupând o suprafață de 36 364,8 ha ce include 10 rezervații declarate (14 420,8 ha) și 8 rezervații propuse), *Domogled - Valea Cernei* (este al doilea ca mărime din țară și unicul care înglobează un întreg bazin hidrografic și mai multe masive muntoase), *Retezat* (a fost creat în 1935, fiind primul parc național din România și era destinat conservării frumuseților acestor munți și a florei endemice de aici; altitudinile variază între 794m și 2 509m - vf. Peleaga), *Zarand*;
- **parcuri naturale:** Porțile de Fier (bilateral cu Serbia, pe ambele maluri ale Defileului Dunării) și Munții Orăștiei (Cetățile Dacice); rezervații naturale (cea mai mare parte integrate în perimetrul parcurilor naționale sau naturale);
- **rezervații:** Rezervația mixtă Dealul Mocrea – Ineu, având o suprafață de 107,2 ha (rezervație forestieră și geologică, în administrarea Romsilva SA);
- **parcuri dendrologice:** Parcul dendrologic Mocrea – Ineu, sat Mocrea, suprafață 8 ha (este împrejmuit, în stare bună și formează un complex împreună cu conacul de la Mocrea, actualmente în posesia Direcției Sanitare a județului Arad); Parcul dendrologic al orașului – Ineu, suprafață 12 ha (este împrejmuit, în stare bună, în administrarea primăriei);
- Arboretul de la Simeria, Gurahonț, Macea, Bazoș;
- **domenii schiabile:** Semenice, Muntele Mic, Parâng, Vâlcan, Straja, Retezat;

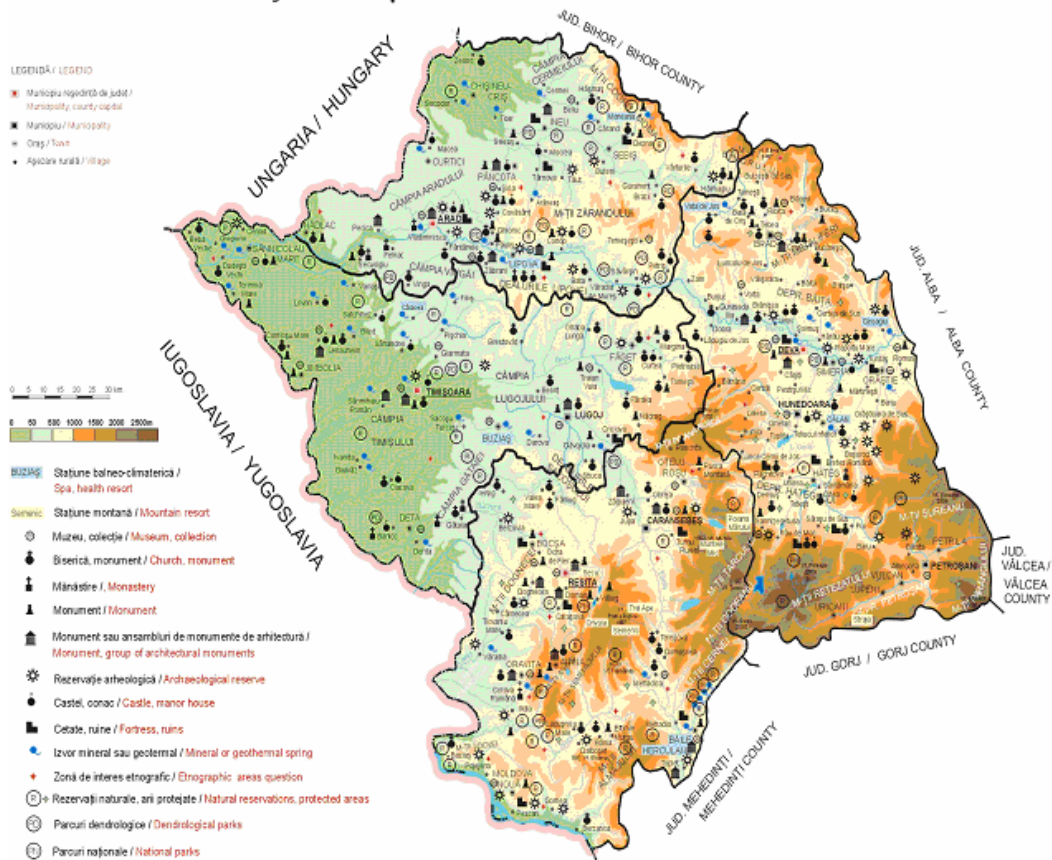

Figura II.39. Cadrul natural și potențialul turistic

2. Resurse turistice antropice:

- **Vestigii arheologice:** așezări dacice, castre romane, minele cetăților feudale, castele medievale: Pecica, Șoimoș, Șiria, Dezna, Macea, Săvârșin, Pâncota; cetăți: Aradului, Devei, Timișoarei, Colți, Tibiscus (Jupa), Bocșa, Carașova, Mehadia, Micia, Turnu Ruieni, Grădiștea Muncelului (Sarmizegetusa Regia), Costești, Blidaru, Pietra Roșie, Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, Ciacova, etc.
- **Monumente istorice și de artă de factură religioasă:** mănăstiri, biserici de zid, biserici de lemn, catedrale: Timișoara, Arad, Caransebeș, Deva, Hunedoara, Lugoj, Radna, Hodoș-Bodrag, Hălmagiu, Călugăra, Prislop, Densuș, Crișcior, Sântămăria Orlea, Streisângeorgiu etc.
- **Monumente istorice și de artă, ansambluri arhitecturale:** Arad, Caransebeș, Reșița, Oravița, Băile Herculane, Bocșa, Anina, Deva, Hunedoara, Hațeg, Timișoara, Lugoj, Sănnicolau Mare, Banloc, Lovrin, Remetea Mare;
- **Monumente de artă plastică și comemorative:** busturi, statui, monumente comemorative etc., care au o arie foarte mare de răspândire atât în așezările urbane, cât și în cele rurale din toate cele patru județe;
- **Muzee și colecții, galerii de artă:** în municipii reședință de județ, în municipii, orașe și în unele sate;
- **Etnografie și folclor:** arhitectura populară țărănească, tehnică și instalații populare; costume populare, ceramică populară, muzee etnografice sătești, manifestări populare tradiționale, festivaluri, manifestări artistice etc.

- **Monumente istorice de for public în Arad:** Monument de for public Aradul-Nou, Monumentul Sf. Ioan de Nepomuk, realizat în sec. XVIII, Statuia Sf. Florian - patronul pompierilor - realizată în sec. XIX;
- **Patrimoniul industrial tehnic:** baraje, lacuri de acumulare, centrale hidroelectrice: Tăuț, Văliug, Trei Ape, Breazova, Secu, Poiana Mărului, Porțile de Fier I, Dognecea, Gura Apei, Râul de Mori și salba lacurilor de pe Strei, Cinciș, Surduc, Valea de Pești, Timișoara, Bocșa, Caransebeș, Grebla: Complexul hidrotehnic de pe Bârzava Superioară; Muzeul locomotivelor cu aburi, clădiri, hale și furnalele de la Reșița; centre ale mineritului carbonifer: Secu, Doman, Anina, Brad, Depresiunea Petroșani; centre de extracție a minereurilor feroase și neferoase: Ocna de Fier, Dognecea, Sasca Montană, Moldova Nouă, Rusca Montană, Oravița, Ruschița (unde predomină arhitectura montanistică), Ghelari, Teliucul Inferior, Brad; căi ferate vechi: Anina -Oravița - Iam, Băuțar - Subcetate; canale: Bega, Aranca, nodul hidrotehnic Coștei, furnalul de la Govâjdia; abatorul, turnurile de apă, podurile și fabrica de bere din Timișoara, fabrica de sticlă de la Tomești; centre industriale: Reșița, Hunedoara, Caransebeș, Călan, Arad, Timișoara, Lugoj, Bocșa, Anina, Oravița, Brad, Orăștie, Deva, Simeria, Petroșani, Jimbolia, Marginea.
- **„Copacul purtător de lalele” (Liridendronum Tulipifera)**, monument al naturii, adus în anul 1880 de la Paris, fiind situat pe teritoriul orașului Aninoasa, lângă DN 66 A.

II.7.2. Tipurile și formele de turism

Întreaga gamă de resurse turistice prezentate poate genera o multitudine de forme de turism practicate, dintre care amintim:

1. Turismul de circulație și tranzit se poate realiza pe principalele artere de circulație: Culoarul Mureșului, Culoarul Timiș - Cerna, Defileul Dunării sau Defileul Jiului, prin Poarta de Fier a Transilvaniei, pe Valea Crișului Alb, prin Munții Banatului, sau printr-un turism itinerant pentru vizitarea obiectivelor turistice. În cadrul Munților Banatului, a Munților Poiana Ruscăi, a Munților Zarandului sau a Munților Metaliferi s-au conturat inele de circulație turistică cu tematică, în funcție de categoriile de resurse turistice atractive.

2. Turismul termal și balnear este un punct de interes turistic prin izvoarele de ape minerale și termale, ale căror calități curative sunt valorificate printr-o rețea satisfăcătoare de stațiuni balneare. Între ele, pe primul loc se situează Băile Herculane, ca stațiune cu recunoaștere internațională, urmând stațiunile de interes regional - național Geoagiu-Băi, Moneasa, Lipova, Buziaș și stațiuni de interes zonal - local, precum Calacea, Bogda, Călan-Băi, Vața-Băi. La Arad de regăsim izvoare de apă geo-termală, exploatate în ștrandul termal.

3. Turismul de odihnă și recreere. Se practică în toate stațiunile turistice, în localități cu baze de agrement, pe malurile apelor, la marginea sau în poienile pădurilor, la sfârșit de săptămână sau în vacanțe, concedii.

4. Turismul de afaceri. Cele patru județe din regiune constituie un teren propice pentru oamenii de afaceri români și străini, atât prin tradițiile economice existente, cât și prin posibilitățile de exploatare a potențialului zonelor defavorizate: Depresiunea Petroșani, Brad, Hunedoara - Călan, Moldova Nouă - Pescari, Anina, Sasca Montană, Rusca Montană - Rușchița, Ocna de Fier - Dognecea, Mehadia, Secu, Doman sau a arealelor monoindustriale propuse de a primi statutul de zonă defavorizată: Nădrag, Tomești, Marginea sau zone asistate: Jimbolia.

5. Turismul cultural – istoric este dezvoltat datorită unei rețele bogate de situri istorice și arheologice, monumente istorice și de arhitectură și muzee. Obiectivele turistice de importanță istorică cuprind: Complexul dacic din Munții Orăștiei și colonia Ulpia Traiana Sarmizegetusa; cetățile medievale ale Aradului, Timișoarei, Devei, Șoimos, Șiria, Dezna, Cetatea de Colț, Cetatea Jdioara; numeroasele castele medievale, dintre care se detașează Castelul Corvineștilor - Hunedoara, Castelul Huniazilor – Timișoara, castelele de la Macea, Curtici, Sofronea, Mănăștur, Șiria, Pâncota, Conop, Săvârșin, Birchiș, Mintia, Sântămăria Orlea, Banloc, Ciocova; mănăstirile și bisericile din piatră și/sau lemn cu o vechime impresionantă, atestând chiar începuturile creștinismului în România.

6. Turismul montan se practică prin drumețiile montane, favorizate de existența munților: Zărand, Codru Moma, Banatului, Poiana Ruscăi, Țarcu, Godeanu-Cernei, Mehedinți, Retezat, Șureanu, Parâng, Metaliferi, Vâlcan, Masivul Găina, Bihor sau a Depresiunilor: Hațeg, Brad, Zarand, Petroșani, Almăjului, Brebu Nou - Gărâna.

7. Speoturismul: Existența multor peșteri în zonă, cu formațiuni dintre cele mai deosebite sau unele străbătute de cursuri subterane de apă atrage un însemnat număr de turiști.

8. Turismul sportiv. Cadrul montan este deosebit de favorabil pentru practicarea sporturilor de iarnă. Stațiunile montane Semenic și Muntele Mic se remarcă printr-o bază relativ dezvoltată de cazare (mai mult cantitativ decât calitativ). Puncte importante de atracție reprezintă zonele amenajate pentru sporturi de iarnă din Munții Parâng, Vâlcan și Retezat.

9. Turismul de vânătoare și pescuit sportiv. Regiunea este cunoscută pentru excelentele posibilități de vânătoare. Cu toate că este notorie bogăția de pește de calitate în Dunăre, oferta comercială de preparate pe bază de pește este aproape inexistentă sau nu corespunde cererilor de calitate. Trebuie totuși menționate ofertele de păstrăv de la puținele păstrăvării din regiune, care de multe ori achiziționează materia primă din alte locuri, dat fiind că producția proprie este deficitară.

10. Alte tipuri de turism, tot atât de importante, ce se pot practica în această zonă, unele constituind alternative pentru relansarea și dezvoltarea zonelor defavorizate sunt:

- **Turismul religios;**
- **Turismul de croazieră:** în Defileul Dunării și în tot bazinul hidrografic mijlociu al Dunării, Canalul Bega;
- **Ecoturismul** în Parcul Natural Lunca Mureșului;
- **Turismul urban:** în această regiune se află un număr de 42 de orașe, din care 12 au statut de municipii, ce conservă un valoros patrimoniu arhitectural și muzee în diverse domenii: istorie, arheologie, artă, științele naturii, mineralogie, etnografie, tehnice, unele și în aer liber;
- **Turism intercultural** în Euroregiunea D.C.M.T. (Dunăre-Criș-Mureș-Tisa);
- **Turism gastronomic** cu specific local;
- **Turismul rural și agroturismul:** potențialul este reprezentat de gospodăriile tradiționale din mediul rural, dar și de spațiile monahale și cabanele de vânătoare.

Turismul în Regiunea Vest este mult mai puțin dezvoltat decât în alte părți ale țării, ca de exemplu Valea Prahovei, Transilvania de sud cu cei doi poli, Sibiu și Brașov, Litoralul Mării Negre sau Bucovina. Această subdezvoltare nu este întâmpătoare. Principalele motive sunt: **densitatea relativ redusă a populației din regiune, emigrarea masivă a populației tradiționale amatoare de turism (naționalitățile conlocuitoare și intelectualii), distanța mare față de marile orașe ale țării și ignorarea necesităților de dezvoltare turistică de către regimul comunist centralist.**

II.7.3. Principalele structuri de primire turistică și fluxul turistic

În Regiunea Vest, ca de altfel în întreaga Românie, turismul a scăzut dramatic după decembrie 1989. Datele statistice enumerate în tabelul de mai jos nu fac altceva decât să confirme o situație evidentă și vizibilă “cu ochiul liber”.

Tabel II.47.: Capacități și flux turistic în cele opt regiuni de dezvoltare, în anii 1990 și 2004

Regiune	Capacitate de cazare 1990 (locuri)	Capacitate de cazare 2004 (locuri existente)	Înnoptări 1990 (mii)	Înnoptări 2004 (mii)	Sosiri 1990 (mii)	Sosiri 2004 (mii)
NE	24.986	17.183	3.824,5	1.489,9	1.558,7	618,4
SE	162.799	130.854	14.115,6	5.397,2	2.343,3	1.133
S	26.900	22.494	4.205,8	1.781,9	1.368,2	575,8
SV	26.376	13.936	4.045,6	1.647,6	1.024,6	361,1
NV	29.102	24.576	4.909,9	2.221,1	1.505,3	698,3
C	44.241	34.365	6.341,5	2.664,7	2.001,7	986,1
B	12.826	11.467	3.019,7	1.359,1	1.119,5	729,9
V	26.006	21.066	4.089,2	1.938,8	1.375,2	535,9
ROM	353.236	275.941	44.551,8	18.500,6	12.296,5	5.638,5

Sursa: INS, Turismul României, Breviar Statistic, 2005

Regiunea Vest asigură 7,6% din capacitatea de cazare a României. Se află pe penultimul loc între regiunile din țară în ceea ce privește numărul de turiști sosiți în regiune (9,5% din turiștii care au vizitat România în 2004), precum și pe locul patru în ceea ce privește numărul de înnoptări (1 938,8 mii), deși dispune de un excelent potențial turistic. Dintre cei 535,9 mii turiști sosiți în regiune în anul 2004, 74% au fost străini. Față de anul 1990 toți acești indicatori statistici din turism au scăzut dramatic, deși în ultimii ani se constată o ușoară tendință de revigorare.

Explicația acestui fapt rezidă în slaba calitate a produselor turistice oferite, slaba calificare a personalului din domeniul turistic și lipsa unor rețele între firmele din sectorul turistic în vederea dezvoltării unor produse turistice competitive și promovării activității turistice în Regiunea Vest.

Tabel II.48.: Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, la 31 iulie 2004

Regiunea / Județul	Hoteluri și moteluri	Hanuri turistice	Cabane turistice	Vile și bungalouri	Campinguri și unități tip casuță	Tabere elevi și preșcolari	Pensiuni turistice urbane și rurale	Total
Arad	23	-	1	19	5	7	28	85
Caraș-Severin	22	1	7	15	2	7	40	102
Hunedoara	23	2	10	19	1	5	27	87
Timiș	40	1	1	11	1	4	30	91
Regiunea Vest	108	4	19	64	9	23	125	365
România	1154	11	113	1021	124	151	1553	4226

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș, 2006

Tabel II.49.: Capacitatea și activitatea de cazare turistică, la 31 iulie 2003

Regiunea / Județul	Capacitatea de cazare		Turiști cazați (mii)	Înnoptări (mii)	Indici de utilizare a capacității în funcțiune (%)
	Existență (locuri)	În funcțiune (mii locuri-zile)			
Arad	4 472	870	140	285	32,8
Caraș-Severin	6 588	1 855	106	950	51,2
Hunedoara	4 720	1 057	98	317	30,0
Timiș	4 938	1 470	176	482	32,8
Regiunea Vest	20 713	5 252	520	2 034	38,7

Sursa: Breviar Statistic – Regiunea Vest, Direcția Regională de Statistică Timiș, 2004

La nivelul anului 2003 indicele de utilizare a capacităților de cazare în funcțiune (raportul dintre numărul înnoptărilor realizate și capacitatea de cazare turistică în funcțiune pe perioada respectivă) este de 35,9%, Regiunea Vest clasându-se pe locul doi pe țară în acest sens (după Regiunea Sud-Vest).

Tabel II.50.: Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică cu structură de tratament balnear, la 31 iulie 2005

Regiunea / Județul	Structuri turistice		
	Hoteluri	Vile turistice	Total
Arad	1	-	1
Caraș-Severin	9	1	10
Hunedoara	1	-	1
Timiș	2	-	2
Regiunea Vest	13	1	14

Sursa: INS, Capacitatea de cazare turistică existentă la 31 iulie 2005

Tabel II.51.: Numărul personalului ocupat din structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, în trimestrul III 2005

Regiunea / Județul	Număr personal ocupat (persoane)
Arad	256
Caraș-Severin	471
Hunedoara	284
Timiș	705
Regiunea Vest	1716

Sursa: INS, Frecventarea structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare în perioada 1.I.-30.IX.2005

Tabel II..52.: Numărul persoanelor juridice și fizice cu activitate de cazare turistică în luna septembrie 2005

Regiunea / Județul	Forma de proprietate								Număr total de agenți economici și sociali
	Integrală de stat	Majoritară de stat	Majoritar privată	Integrală privată	Cooperatistă	Obștească	Integrală străină	Publică de interes național și local	
Arad	4	-	-	34	2	-	1	1	42
Caraaș-Severin	2	2	-	53	-	2	1	1	61
Hunedoara	4	2	1	28	1	-	-	1	37
Timiș	4	3	-	54	3	-	1	1	66
Regiunea Vest	14	7	1	169	6	2	3	4	206

Sursa: INS, Frecventarea structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare în perioada 1.I.-30.IX.2005

Din numărul total de agenți economici care acționează în sfera turistică în Regiunea Vest, marea majoritate sunt cu capital integral privat (82%).

Având în vedere situația actuală a turismului din Regiunea Vest (venituri obținute scăzute, număr redus de turiști) și concurența puternică de pe piața internațională, cererea poate fi crescută doar prin dezvoltarea unor produse turistice de calitate superioară, competitive pe plan internațional.

II.7.4. Principalele probleme în turism

Muntele Mic, care a fost încă din 1936 unul din primele centre de turism montan din România, cu cabane elegante, hidrocentrală electrică proprie, apă potabilă, încălzire centrală și bazin încălzit electric, serviciu poștal și telefon a ajuns în situația să nu fie accesibil decât cu vehicule de teren, iar în perioada de iarnă doar prin intermediul unui telescaun deschis, care necesită 45 de minute pentru a străbate cei peste 4 Km până pe Muntele Mic.

Cu toate că există un drum modern, parțial asfaltat, până pe Muntele Mic, acesta nu este practicabil nici în timp de vară datorită faptului că nu este întreținut și poate fi folosit de manieră rezonabilă doar cu tractoare sau mașini de teren.

Pe Muntele Mic alimentarea cu apă este precară, canalizarea și epurarea apelor uzate nu au loc, datorită faptului că instalațiile respective nu sunt operative.

Eroziunea solului s-a accelerat prin realizarea neprofesionistă a diverselor drumuri și amenajări improvizate, care nu se întrețin conform cerințelor.

Pe **Semenic** situația este mai bună din punct de vedere al infrastructurii, dat fiind că se află în apropierea Reșiței, reședința județului. Cu toate acestea, turismul este de asemenea deficitar, pentru că nu există un efort colectiv de a face această stațiune productivă din punct de vedere turistic. S-a ajuns astfel în situația că, în ciuda faptului că drumul Reșița–Văliug–Semenic este asfaltat și bine întreținut chiar și în timpul iernii, stațiunea nu este vizitată de mulți amatori de schi, dat fiind că părțile nu sunt amenajate, întreținute și deservite de suficiente schi lifturi.

Zona Defileul Dunării, care reprezintă porțiunea cea mai spectaculoasă a Dunării, cu peisaje somptuase și unice în Europa nu oferă aproape nici un fel de servicii turistice și este necunoscută publicului internațional. Acesta zonă turistică, care nu este deloc valorificată actualmente, ar trebui să devină produsul cheie al turismului în sudul regiunii, bazându-se pe Dunăre și pe parcul natural, acesta din urmă constituind obiectul unui proiect transfrontalier de Rezervație de Biosferă al Unesco.

Munții Poiana Ruscă, care corespund județelor Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș oferă un potențial turistic notabil, dar nu sunt exploatați decât minimal. Lacul de acumulare de la **Cinciș**, de lângă Hunedoara se folosește în special de către localnici. Vizitarea nenumăratelor situri de interes istoric ca de exemplu **Sarmizegetusa, Sântă Mărie Orlea, Radna, Densuș, Castelul Corvineștilor de la Hunedoara, Ruinele cetăților medievale de la Deva, Radna, Cetatea Aradului, Șiria** și multe altele este îngreunată din cauza lipsei serviciilor complementare turistice de înnoptare și alimentație adecvată, documentație și de ghizi turistici.

II.7.5. Exemplu de succes

Stațiunea alpină de la Straja

Succesul stațiunii montane Straja este determinat de faptul că a câștigat clientela tradițională a Muntelui Mic și a Semenicultului. Datorită unei administrații active și a unor întreprinzători dinamici, Straja s-a transformat în polul de schi al vestului României, concurând cu succes chiar și stațiunea Arieșeni (la granița dintre județele Alba și Bihor). Stațiunea Straja are un succes momentan, datorită situației precare de pe Muntele Mic și Semenic și din cauza lipsei accesului și a posibilităților de cazare pe timp de iarnă din Retezat.

Stațiunea Straja este cuprinsă în Programul Național de Dezvoltare a Turismului Montan Superschi în Carpați în etapa a II-a.

Numărul construcțiilor din stațiunea turistică Straja se prezintă astfel:

- 176 de cabane, vile, pensiuni și case de vacanță funcționale
- 70 de cabane, vile, pensiuni și case de vacanță în diferite faze de construcție

În total, în Straja există 246 de cabane, vile, pensiuni și case de vacanță.

Din totalul numărului de turiști cca 60% sunt adulți, iar restul copii.

În timpul sărbătorilor de iarnă, în perioada 16 decembrie – 10 ianuarie și în week-enduri, din decembrie până în martie inclusiv, stațiunea este vizitată de aproximativ 3 600 de persoane pe zi; în cursul săptămânii, în perioada decembrie – februarie, de aproximativ 500 de persoane pe zi, iar în perioada martie – mai, de aproximativ 170 de persoane pe zi. În timpul verii Straja atrage aproximativ 500 de persoane în week-end-uri.

Numărul total de paturi din Straja este de 3696.

Lungimea drumului de acces (DJ 664 A) Lupeni – Straja este 9,3 km.

În Straja activează trei școli de schi. De asemenea, există șase centre de închirieri de echipament sportiv. Suprafața schiabilă este de 40 ha.

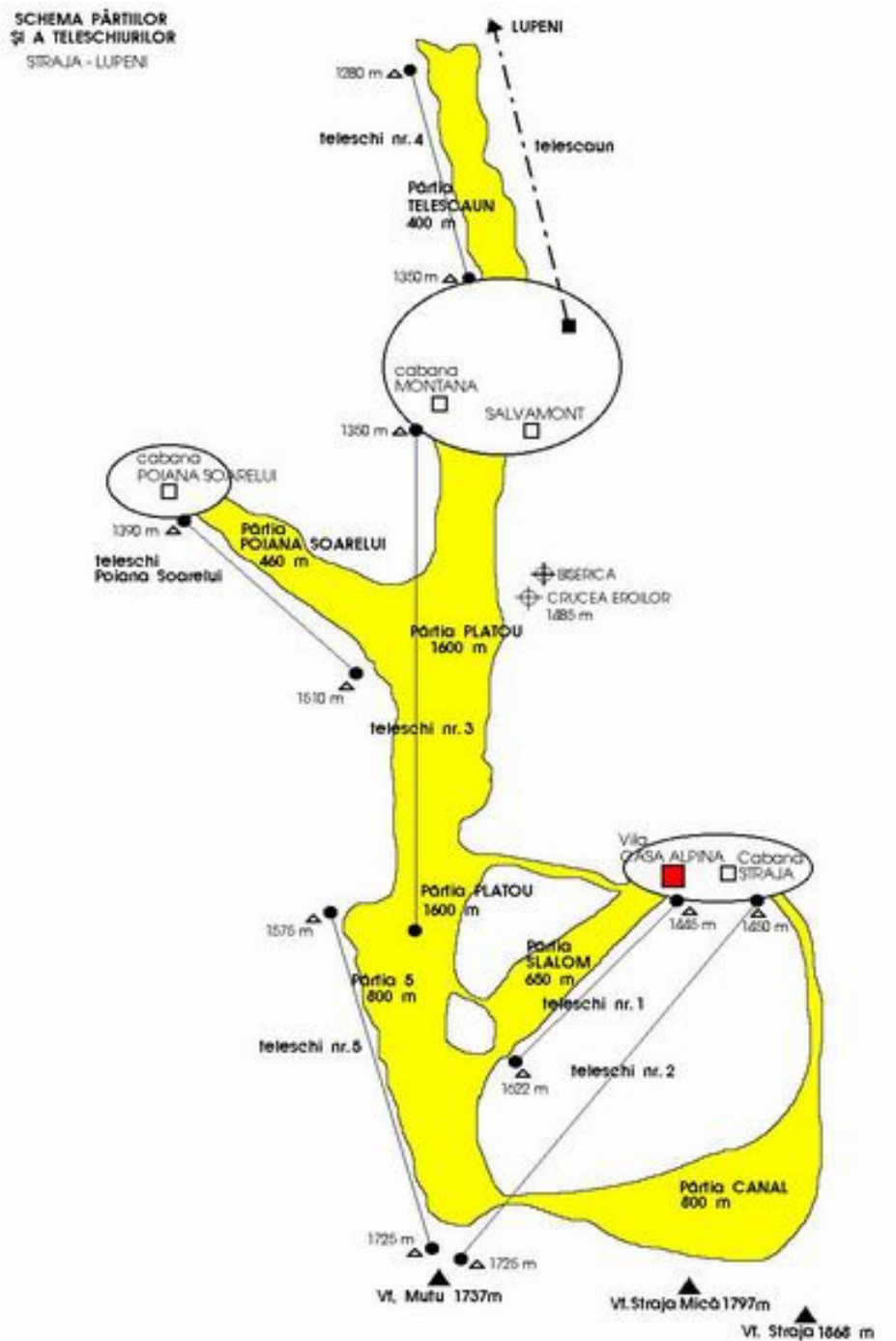

Figura II.40. Harta stațiunii Straja

La Straja se practică în special *sporturile de iarnă*: schi alpin, schi fond, schi tură, schi extrem, săniuș etc. Sporturile de iarnă sunt favorizate de domeniul schiabil care dispune de 7 pârtii de schi, situate pe terenul primăriei, inclusiv cele ce urmează a fi amenajate, după cum urmează:

Tabel II.53. Pârțiile de schi din stațiunea Straja

Nr. Crt.	Pârția de schi	Certificat de omologare	Lungimea pârției	Grad de dificultate	Diferența de nivel	Nocturnă
1	Pârția Constantinescu	Nr. 18/2004	1741,5 m	Ușoară	364 m	Da
2	Pârția Lupului	Nr. 17/2004	519,0 m	Dificilă	163 m	Nu
3	Pârția Mutu	Nr. 19/2004	1269,0 m	Medie	320 m	Da
4	Pârția Sfântu Gheorghe	Nr. 20/2004	700 m	Ușoară	144,5 m	Nu
5	Platoul Soarelui(pentru începători)	Nr. 15/2003	405 m	Ușoară	51 m	Da
6	Pârția Canal		1240 m	Dificilă	180 m	Nu
7	Pârția Telescaun		3200 m	Medie 80% Dificilă 20%	593 m	Nu

Sursa: Primăria Lupeni

Accesul în stațiune este asigurat cu telescaunul Straja, care are o lungime de 2 536 m cu o diferență de nivel de 593 m. Durata transportului este de 24 minute, capacitate de transport este de 2 persoane, iar capacitatea de transport pe oră este de 410 persoane. De asemenea, telescaunul deservește pârția Telescaun.

Toate teleschiurile pentru accesul la pârțiile de schi sunt omologate ISCIR.

Tabel II.54. Teleschiuri pentru acces la pârțiile de schi din stațiunea Straja

Nr. Crt.	Denumirea instalației	Pârții deservite	Lungimea traseului	Diferența de nivel	Durata transp.	Capacitate persoane/h	Program de funcționare
1	Teleschiul nr. 1	Lupului, Mutu, Constantinescu, Platoul Soarelui	519 m	163 m	4 min	675	9,00 – 2,00
2	Teleschiul nr. 2	Mutu, Lupului, Canal, Platoul Soarelui, Constantinescu	905 m	260 m	5 min	780	9,00 – 17,00
3	Teleschiul nr. 3	Constantinescu, Sf. Gheorghe, Platoul Soarelui	952 m	180 m	5 min	840	9,00 – 24,00
4	Teleschiul nr. 4	Sfântu Gheorghe	650 m	145 m	5 min	424	9,00 – 17,00
5	Teleschiul nr. 5	Constantinescu, Platoul Soarelui, Mutu	1260 m	198,6 m	4 min	600	9,00 – 24,00
6	Teleschiul nr. 6	Platoul Soarelui, Constantinescu	385 m	102 m	4 min	520	9,00 – 24,00

Sursa: Primăria Lupeni

În stațiune funcționează un post montan de jandarmi, precum și serviciul „Salvamont”, care utilizează, în perioada de iarnă, 4 salvatori montani zilnic și asigură îngrijiri medicale în perioada când se schiază.

Drumețiile montane sunt facilitate de un număr mare de poteci și trasee turistice care conduc în arii de mare pitoresc. *Alpinismul și sporturile de aventură* se pot practica în ariile montane. Curenții de aer prezenți în zonă dau posibilitatea practicării *sporturilor extreme* ca parapanta și deltaplanul, cu punct de pornire atât de pe vârful Straja cât și de pe Oboroca. Cadrul natural și aria montană oferă condiții propice pentru dezvoltarea *turismului de odihnă și recreere*.

Totuși, la Straja există și anumite probleme. Astfel, spre exemplu, primăria a concesionat terenuri după un sistem (terenuri foarte mici și fără utilitățile necesare disponibile), care a condamnat centrul turistic Straja din Valea Jiului la o ghetozare.

Dacă nu se va întreprinde nimic pentru a corecta „ghetoizarea” imobilelor improvizate și lipsite de infrastructură elementară, care sunt rezultatele unei planificări defectoase și a unei privatizări pripite, atractivitatea acestei stațiuni se va diminua drastic în timp.

II.8. Disparități intraregionale

II.8.1. Principalele caracteristici ale Regiunii Vest

Nivelul disparităților inter-regionale în România nu este considerat foarte ridicat, împărțirea pe regiuni instaurată în 1998 încercând, în măsura în care configurația geografică a permis-o, să reunească în cadrul aceleiași entități regionale, județe bine dotate și județe mai slab dezvoltate. Acest lucru a avut ca rezultat o structurare regională relativ echilibrată, spre deosebire de structura pe județe, care prezintă diferențe mult mai mari, așa cum o arată și diferențele ierarhice dintre cele patru județe ale regiunii în ansamblul economiei naționale.

Regiunea Vest cuprinde două județe cu un nivel de dezvoltare superior mediei naționale (Timiș și Arad) și alte două județe (Caraș-Severin și Hunedoara) care trec printr-o criză economică și socială acută. Pe lângă aceste disparități importante constatate la nivel intraregional există și alte disparități, observate în interiorul fiecărui județ, în special în Timiș și Arad: puternica atracție exercitată de cei doi poli urbani bine dezvoltați – municipiile Timișoara și Arad – eclipsează zonele net inferioare situate în partea estică a celor două județe.

Datorită faptului că au făcut parte din două subansambluri istorice (Banat și Transilvania) din Imperiul austro-ungar, cele patru județe ale Regiunii Vest au cunoscut o perioadă de dezvoltare economică timp de aproape două secole, bazată pe importanțele bogății naturale și pe calitatea pământului. Dezvoltarea agricolă (în special în Timiș și Arad) și industrială (în special Caraș-Severin și Hunedoara) durează dinaintea regimului comunist, regim care a avut tendința să lase județul Timiș să trăiască din ceea ce acumulasă și să ajute doar prin investiții foarte mici dezvoltarea celorlalte județe.

O mare parte a infrastructurilor (căi ferate, drumuri) și caracterul deja mult mai urbanizat față de provinciile Vechiului Regat (Muntenia, Moldova, Oltenia) își au originea în secolul al XVIII-lea. Este vorba despre o moștenire care a lăsat numeroase urme în regiune.

Colectivizarea agriculturii și întâietatea acordată industriei grele în epoca comunistă au marcat profund teritoriul acestor patru județe. Dorind să obțină un profit cât mai mare din atuurile agricole și industriale ale acestei regiuni cu importante bogății naturale, dar temându-se de specificitatea culturală care o

caracteriza, planificatorii comuniști și-au concentrat aici investițiile în dezvoltarea unor uriașe industrii miniere, siderurgice și de construcții mecanice.

Regimul la care a fost supusă țara timp de 45 de ani a interzis acestei regiuni de frontieră legăturile cu exteriorul, legături care îi aduseseră în trecut o mare parte de bogăție. Paradoxal, relațiile cu „democrațiile populare” vecine (Republica Populară Ungară și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia) au reușit mai degrabă să înghețe orice activitate transfrontalieră și să reducă considerabil legăturile culturale cu țările limitrofe.

Dacă centrele economice tradiționale Arad și Timișoara au reușit, datorită importanței și diversității bogăției lor naturale, să-și păstreze o relativă pluriactivitate, noile centre urbane care s-au dezvoltat în județele Caraș-Severin și Hunedoara au fost destinate activităților mono-industriale și au devenit centre de referință ale industriei datorită exploatării intensive a materiilor prime.

Hunedoara (care a avut până în 1967 statutul de regiune printre cele 16 regiuni ale României de atunci) a cunoscut în anii 1960-1970 o puternică imigrare de populație venită din regiunile defavorizate din nord (Maramureș) și est (Moldova).

În Hunedoara, urbanizarea a fost accelerată, infrastructurile au fost și ele puternic dezvoltate, ținându-se cont de caracterul strategic al producției industriale hunedorene în ansamblul național.

La începutul anilor '90, fără a mai aștepta stabilizarea cadrului instituțional și juridic, județele Arad și Timiș au participat din plin la recentrarea schimburilor externe. Aceste județe s-au orientat în doar câțiva ani spre țările Uniunii europene și spre Ungaria, după ce fuseseră, în proporție de peste 60%, orientate spre țările din fostul CAER (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, dizolvat de facto în 1991).

Regăsirea acestei libertăți de circulație a persoanelor și a capitalurilor a permis reconcilierea regiunii istorice Banat (care acoperea înaintea împărțirii administrativ-teritoriale din 1967 teritoriile Caraș-Severin și Timiș pe de o parte și o parte din Arad pe de altă parte) cu un trecut sinonim cu prosperitatea.

Ieșirea din anonimul în care hipercentralismul de la București adusese identitățile locale din această regiune faimoasă pentru diversitatea sa culturală dinaintea epocii comuniste, a alimentat o sumă de energii, care, după o mobilizare politică rămasă celebră, (Timișoara simbolizează spiritul Revoluției din 1989), s-au concentrat foarte rapid în sectorul economic.

Cele patru județe care compun Regiunea Vest sunt de talie relativ egală, dar două sunt majoritar compuse din câmpii (Arad, Timiș) celelalte două fiind dominate net de un relief de munți și platouri. Dincolo de diferențele de relief și de condițiile naturale, prăbușirea sistemului economiei planificate și tranziția economică din ultimii ani a României spre economia de piață au antrenat o creștere a diferențelor de dezvoltare, pe care actuala configurație regională o maschează parțial.

Din punctul de vedere al geografiei economice, Regiunea Vest se poate înscrie în două mari ansambluri sub-naționale.

Primul cuprinde jumătatea sudică a țării, recreînd în mare parte „diagonala prosperității” care înainte de punerea în practică a politicii socialiste de amenajare a teritoriului pleca de la Marea Neagră (tripticul Galați – Brăila – Constanța) trecea prin București, Ploiești, traversa Brașovul, ajungând apoi, via Sibiu și Deva, în orașele Arad și Timișoara.

Cel de-al doilea ansamblu sub-național, din care județul Hunedoara este exclus, acoperă teritoriile de frontieră cu fosta Iugoslavie (acum Serbia și Muntenegru) și mai ales cu Ungaria. El se suprapune în parte peste fertilul versant panonic.

Prezența căii navigabile a Dunării și activitatea pe care aceasta o permite, reprezintă un al treilea factor de integrare care permite județului Caraș-Severin să se ancoreze mai bine în acest spațiu.

Liniile de clivaj în Regiunea Vest variază în funcție de paradigmă:

- istorică, știut fiind că Banatul românesc (județele Timiș, Caraș-Severin și jumătatea sudică a județului Arad), Crișana (cuprinzând, între altele, jumătatea nordică a județului Arad) și Hunedoara (parte a Transilvaniei) au format trei entități distincte;
- culturală, având pe de o parte un județ cu peste 90 % români (Hunedoara) și pe de altă parte trei județe influențate economic și cultural de dinamica minorităților germană și maghiară (Timiș, Arad, Caraș-Severin);
- economică, făcând distincția între județele ce cunosc o dezvoltare continuă (Timiș, Arad) de cele care suferă o recesiune economică acută.

Anumite elemente prezentate în tabelul de mai jos, ce fac referire la nivelul de viață, plasează categoric această regiune pe locul al doilea la nivel național, standardul de viață al Regiunii Vest superior mediei naționale.

Tabelul II.55.: Dotarea locuințelor la Recensământul din 2002 (în % din total)

Regiune	apă curentă	canalizare	electricitate	încălzire	bucătărie	baie
România	53,2	51,1	96,3	36,4	88,2	50,0
Nord-est	38,8	37,7	94,2	30,6	82,9	36,8
Sud-est	50,3	48,4	96,4	36,5	89,1	46,7
Sud	39,0	37,5	96,2	23,8	89,7	36,9
Sud-vest	36,2	34,7	95,5	26,0	84,1	35,0
Vest	66,7	62,6	98,2	38,1	92,3	61,2
Nord-vest	56,4	53,5	95,7	30,5	84,6	52,9
Centru	65,5	62,2	96,7	38,3	90,0	59,8
București - Ilfov	86,9	86,1	98,7	77,3	96,2	84,4

Sursă: Recensământul populației și locuințelor din anul 2002, INS

În spatele acestor cifre calculate la scară regională se ascund de fapt importante disparități. Timișoara și Arad au cunoscut o dezvoltare importantă, în detrimentul altor zone care suferă de pe urma restructurării industriale. Aceste zone defavorizate se regăsesc în toate cele patru județe, mai ales în județele Hunedoara și Caraș-Severin.

II.8.2. Aspecte demografice

Conform rezultatelor ultimului recensământ efectuat în 2002, populația a scăzut constant din 1992 (data precedentului recensământ), ajungând la 1 958 648 de locuitori în 2002, față de 2 111 947 în 1992.

Această scădere de 7,3% este sesizabilă în special în Caraș-Severin (-11,4%), în Hunedoara (-11,1%), mai puțin în Arad (-5,3%) și în Timiș (-3,2%). Caraș-Severin și Hunedoara sunt de altfel județele care au cunoscut cel mai mare sold negativ al migrației populației din întreaga țară. Cele patru județe ale regiunii au cunoscut începând din anul 1991 importante mișcări de populație la nivel intraregional. După anul 1997, Aradul a exercitat o mare atracție asupra populației din Caraș-Severin și Hunedoara.

Densitatea populației din Regiunea Vest este inferioară mediei naționale: 61,1 locuitori pe km² în 2002, spre deosebire de o densitate națională de 90,9 locuitori pe

km². Densitatea populației din Regiunea Vest a scăzut între cele două recensăminte (1992, 2002), înregistrând diferențe semnificative între județe: 39,1 locuitori pe km² în 2002 în Caraș-Severin față de 44,2 locuitori pe km² în 1992, în timp ce în Timiș este de 77,9 locuitori pe km² în 2002 față de 80,5 locuitori pe km² în 1992.

Aceste scăderi se explică în special printr-un spor natural negativ în ultimii ani. Deși mai puțin accentuată față de 1996, această evoluție regresivă era încă de 3,5 la 1000 de locuitori în 2001. Se constată pe durată lungă că dinamica demografică a populațiilor din Transilvania și Banat a fost întotdeauna mai scăzută decât în restul țării, tendință care s-a accentuat în ultimii ani. Un al doilea factor explicativ ar fi emigrarea.

Emigrarea spre Ungaria, Germania sau spre alte țări occidentale mai îndepărtate cunoaște o nouă creștere, în special în cazul populației cu studii superioare. Această pierdere de „materie cenușie” pare să pună la ora actuală probleme mai mari decât acum câțiva ani întreprinderilor de vârf.

În ceea ce privește ponderea populației masculine, aceasta se situează în toate cele 4 județe ale regiunii sub media națională de 48,7%. Județul Timiș are cea mai scăzută pondere a populației masculine din regiune (48%), iar județul Hunedoara dispune de cea mai ridicată pondere (48,6%).

Gradul de urbanizare a Regiunii Vest este cu 8,3% mai mare decât pe ansamblul țării (61,7%, față de 53,4%). Trei reședințe de județ (Arad, Timișoara, Deva), reprezintă centre puternice de atracție a populației, împreună deținând 28,6% din populația Regiunii.

În județul Arad, ponderea populației rurale (49,5% populație rurală, față de 46,6% media națională) a continuat să crească în ultimii ani. Este vorba despre un fenomen general în România, declanșat de retrocedarea terenurilor, care a permis foștilor salariați din industrie ajunși în șomaj să înceapă să-și lucreze terenurile agricole obținute. Acest lucru nu s-a întâmplat și în Hunedoara, unde topografia reliefului (slabe disponibilități în pământuri) și originea muncitorilor disponibilizați (majoritatea fiind originari din Moldova, n-au beneficiat de restituirile din județul în care se instalaseră) au împiedicat această „întoarcere spre agricultură”.

Același fenomen de „exod urban” se întâlnește în Caraș-Severin și, în măsură mai mică, în Timiș, avându-se în vedere polul de activități reprezentat de Timișoara.

Principalii indicatori demografici ai Regiunii sunt puternic influențați de faptul că în general, predomină modelul familial cu un singur copil, ceea ce generează o rată de creștere naturală negativă. Mortalitatea infantilă la nivelul Regiunii este de 17,1‰, sub media națională (17,3‰). Pe județe, Județul Hunedoara are mortalitatea infantilă cea mai ridicată din Regiune (18,9‰), urmat de Timiș cu 17,9‰. În Județul Caraș-Severin, rata mortalității infantile indică valori situate sub media națională (12,7‰). Regiunea prezintă o populație ușor îmbătrânită (13,7% din populația Regiunii depășește vârsta de 65 de ani), situația cea mai nefavorabilă fiind în județul Arad (15,2%). Acest lucru, corelat cu sporul natural negativ al populației, generalizat la întreaga Regiune, constituie un semnal de alarmă care nu trebuie neglijat.

II.8.3. Aspecte economice

Indicatorul elocvent pentru determinarea nivelului de dezvoltare economică îl reprezintă Produsul Intern Brut pe locuitor. În ceea ce privește PIB/locuitor Regiunea Vest se află pe locul doi pe țară, fiind devansată doar de Regiunea București-Ilfov.

Produsul Intern Brut pe locuitor al Regiunii Vest reprezintă 108,3% din Produsul Intern Brut /locuitor la nivel național, rezultând un nivel ridicat de dezvoltare economică a regiunii.

Creșterea PIB-ului este vizibilă atât la nivelul Regiunii Vest, cât și la nivelul fiecărui județ din regiune, însă cu mari diferențe între cele patru județe componente, evidențiindu-se disparitățile de dezvoltare intraregionale. Astfel, în anul 2002, PIB-ul/locuitor în prețuri curente la nivelul județului Timiș reprezenta 130,8% din PIB-ul/locuitor la nivel național. La polul opus se află județul Caraș-Severin cu un PIB/locuitor de doar 87,7% din PIB-ul/locuitor la nivel național.

Tabel II.56.: Produsul intern brut în Regiunea Vest în perioada 1998-2002
- miliarde lei prețuri curente -

Anul	1998	1999	2000	2001	2002
România	373 798,2	545 730,2	803 773,1	1 167 687,0	1 514 750,9
Regiunea Vest	34 377,8	57 435,1	75 267,8	112 235,8	147 139,4
Arad	8 739,9	14 855,3	18 388,7	26 688,5	33 012,4
Caraș-Severin	5 131,8	7 560,8	10 704,7	15 737,9	20 467,1
Hunedoara	6 845,2	11 803,4	17 032,0	24 683,3	33 454,3
Timiș	13 660,9	23 215,6	29 142,4	45 126,1	60 205,6

Sursa: Conturi naționale regionale 1998 – 2002, INS 2005

Tabel II.57.: Evoluția PIB/locuitor - indici de disparitate

Anul	1998	1999	2000	2001	2002
România	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Regiunea Vest	100,9	115,5	102,6	106,0	108,3
Arad	110,1	128,3	107,8	107,7	102,7
Caraș-Severin	86,0	87,5	84,6	86,2	87,7
Hunedoara	77,6	92,2	90,9	91,3	97,5
Timiș	120,5	139,0	118,1	125,8	130,7

Sursa: Conturi naționale regionale 1998 – 2002, INS 2005

Județul Timiș contribuie cu 41% la formarea PIB-ului Regiunii Vest, în timp ce județul Caraș-Severin realizează doar 14% din PIB-ul regional.

Contribuția județelor la formarea PIB-ului Regiunii Vest

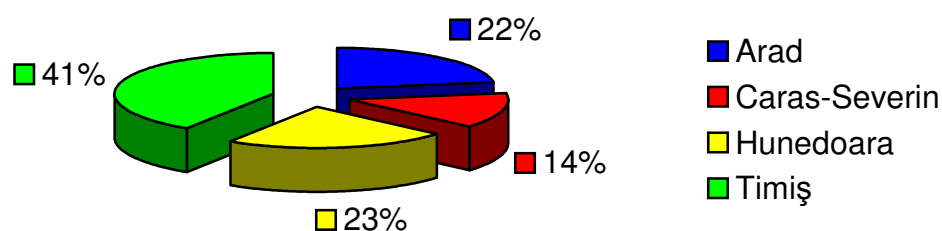

Figura II.41. Contribuția județelor din Regiunea Vest la formarea PIB-ului

În interiorul Regiunii Vest se înregistrează o puternică diferențiere în ceea ce privește repariturarea întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii, în sensul polarizării dezvoltării în anumite zone. Din punct de vedere al concentrării întreprinderilor din Regiunea Vest pe județele componente, în județul Timiș se află 42,73% dintre acestea, în județul Arad 22,73%, în județul Hunedoara 23,21%, pe ultimul loc aflându-se județul Caraș-Severin cu doar 11,34% din întreprinderile active din regiune, o nouă dovadă a disparităților de dezvoltare intraregională.

Tabel II.58.: Disparități de dezvoltare economică intraregională

Timiș	Hunedoara	Caraș - Severin	Arad	Județ/ Regiune	
				Număr întreprinderi	Întreprinderi active în industrie, construcții și servicii
14 029	7 619	3 723	7 462	Procent	
42,73%	23,21%	11,34%	22,73%	Total (mld. lei preturi curente)	Cifra de Afaceri obținută de întreprinderile active din industrie, construcții și servicii
134 747	63 003	22 885	76 036	Procent	
45,42%	21,24%	7,71%	25,63%	Număr salariați	Persoane ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii
168 942	110 381	50 871	101 226	Procent	
39,16%	25,59%	11,79%	23,46%	Productivitatea Muncii în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii (mil lei cifra afaceri /persoană ocupată)	
798	571	450	751	Total investiții brute (mld. lei preturi curente)	Investiții brute realizate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii
20 136	9 637	4 026	8 987	Procent	
47,06%	22,52%	9,41%	21,00%	Număr întreprinderi cu capital străin	Întreprinderi cu capital străin
6 717	938	722	2 861	Procent	
59,77%	8,35%	6,42%	25,46%		

Regiunea Vest	32 833	100 %	296 671	100 %	431 420	100	688	42 786	100 %	11 238	100 %
---------------	--------	-------	---------	-------	---------	-----	-----	--------	-------	--------	-------

Sursa: INS, *Statistică Teritorială 2005*

În ceea ce privește cifra de afaceri obținută în regiune, se constată că întreprinderile active din județul Timiș au realizat 45% din cifra de afaceri totală, în timp ce întreprinderile din județul Caraș-Severin au realizat mai puțin de o zecime din aceasta.

Comparativ la nivel de județe, cifra de afaceri realizată pe sectoare de activitate arată că:

- Cifra de afaceri în industria prelucrătoare, construcții, transport-depozitare-comunicații și tranzacțiilor imobiliare-închirieri a fost realizată preponderent de întreprinderile din județul Timiș,
- Cifra de afaceri în industria extractivă, energie electrică și termică, a fost realizată preponderent de întreprinderile din județul Hunedoara.

Din numărul total de persoane ocupate în întreprinderile active din industrie, construcții și servicii în Regiunea Vest, 39% își desfășoară activitatea în județul Timiș, 26% în județul Hunedoara, 23% în județul Arad și doar 12% dintre aceștia lucrează în întreprinderile din județul Caraș – Severin.

Cea mai ridicată productivitate medie a muncii, exprimată pe baza cifrei de afaceri realizate în anul 2003 de întreprinderile active din Regiunea Vest a fost realizată în județul Timiș, urmat de județul Arad. În județele Hunedoara și Caraș-Severin se obține o productivitate a muncii mult mai scăzută.

Din totalul investițiilor efectuate în întreprinderile active din Regiunea Vest, mai mult de jumătate au fost realizate în județul Timiș (47%), în timp ce investițiile efectuate în județul Caraș-Severin reprezintă doar 9% din investițiile din regiune.

În ceea ce privește prezența în județele din regiune a întreprinderilor cu capital străin, marea majoritate dintre acestea sunt concentrate în județul Timiș (60%) și Arad (26%). Datorită nivelului slab de dezvoltare economică și problemelor sociale existente, în județele Caraș-Severin și Hunedoara prezența investitorilor stăini este foarte slabă, fiind necesare măsuri de atragere a acestora în aceste zone.

Principalele tendințe identificate în ceea ce privește forța de muncă a regiunii sunt: scăderea numărului de persoane active în favoarea celor inactive, creșterea numărului de întreprinzători particulari în paralel cu scăderea salariaților, scăderea numărului de salariați din sectorul de stat în paralel cu creșterea numărului acestora în sectorul privat.

În anul 2003, în sectorul terțiar își desfășura activitatea 37,5% din populația ocupată, în industrie și construcții 33,4% (28,9% în industrie și 4,5% în construcții), iar în agricultură 29,2%.

O pondere însemnată a populației județelor Caraș – Severin, Arad și Timiș este ocupată în agricultură (39,88% din populația ocupată a județului Caraș-Severin, 27,8% din populația ocupată a județului Timiș și 27,5% din populația ocupată a județului Arad). Județul Hunedoara deține cea mai mare parte a populației ocupată în industrie (59 mii persoane în 2003, reprezentând 31,5% din populația ocupată a județului), fiind urmat de județul Timiș cu 29,69%. În ceea ce privește sectorul serviciilor, pe primul loc se află județul Arad unde 39,1% din populația ocupată activează în acest sector, fiind urmat de județul Timiș cu 38,05%.

Evoluția ratei șomajului arată că Regiunea Vest a avut o rată mai scăzută decât rata națională. Astfel, este necesar să se analizeze dacă aceste tendințe se vor menține și în anii următori, având în vedere că noile structuri economice sunt mereu amenințate de

mutații profunde. Două din cele patru județe (Arad și Timiș) prezintă valori ale ratei șomajului situate mult sub media națională de 7,4%. Situația județelor Hunedoara și Caraș-Severin este însă diferită, deoarece disponibilizările masive ale lucrătorilor din industriile minieră, siderurgică și metalurgică nu au fost corelate cu acțiuni de reconversie și sprijin pentru absorbția forței de muncă prin stimularea inițiativei private.

II.8.4. Activitatea industrială

Județele Timiș și Arad dispun de o industrie diversificată și complexă. Ponderea cea mai mare este deținută de industria prelucrătoare (peste 90,8% din industria județului Arad și peste 93,4% din cea a județului Timiș), procente calculate la populația ocupată civil. Un domeniu important care începe să se dezvolte (cu precădere, în județul Timiș) este cel al industriei textile ecologice.

Industria județului Caraș-Severin era axată până în 1990 pe ramurile industriei grele, furnizând produse ca turbine hidraulice, macarale, motoare navale, motoare pentru locomotive Diesel, boghiuri pentru locomotive, echipamente hidraulice, șine de cale ferată. O parte dintre acestea continuă să fie fabricate, constituind produse reprezentative pentru întreprinderile constructoare de mașini din Reșița, Caransebeș, Bocșa. De asemenea, siderurgia continuă să fie reprezentată în județ, deși procesul de privatizare a Combinatului Siderurgic Reșița a suscitat numeroase controverse și conflicte de muncă.

Industria județului Hunedoara este axată pe sectorul extractiv, fiind principala furnizoare de materii prime pentru termocentrale (minele de cărbune Valea Jiului), dar și de minereuri de fier sau neferoase. Industria prelucrătoare este axată pe realizarea de mase plastice, ciment, prelucrarea lemnului sau a marmurei.

Resursele naturale (zăcăminte de cărbuni și minereuri de fier) au făcut județele Caraș-Severin și Hunedoara, să fie puternic industrializate în sectoarele tradiționale - minerit, siderurgie, antrenând o parte însemnată din forța de muncă activă: 67,3% din salariații județului Hunedoara realizează 50,9% din producția industrială totală, iar în județul Caraș-Severin, 42,9% din forța de muncă realizează 70% din producția industrială a județului.

Exploatarea îndelungată a bogățiilor subsolului pe de o parte, iar pe de altă parte industrializarea forțată din perioada comunistă (caracterizată prin performanțe tehnice și economice care în timp au devenit necompetitive) reprezintă doi factori care impun necesitatea restructurării și re tehnologizării, orientarea spre cerințele pieței.

Moldova Nouă, Sasca, Oravița, Anina, Ocna de Fier, Dognecea, Rusca Montană, Valea Jiului, Zona Brad, Ghelari, Teliuc sunt doar câteva din localitățile cu o semnificativă concentrare de forță de muncă minieră care acum se cere a fi absorbită de alte sectoare. Disparitățile intraregionale tind să se accentueze, ca de altfel oriunde în țară.

Județul Hunedoara, cu multiple zone monoindustriale, metalurgice și miniere, poate oricând rămâne și mai mult în urmă din punct de vedere al dezvoltării regionale.

Înteruperea activității unor capacități de producție în industria constructoare de mașini, industria chimică, industria minieră și siderurgie a condus la reducerea numărului de salariați, industria devenind astfel principala ramură generatoare de șomaj. Nerealizarea în practică a unei strategii regionale de reconversie a zonelor monoindustriale, coroborată cu o strategie compensatorie de dezvoltare a sectorului de întreprinderi mici și mijlocii private, a determinat creșterea șomajului, care la rândul său creează mari probleme sociale în zonele respective.

Capitolul III.

POTENȚIALUL INFRASTRUCTURII REGIUNII VEST

Existența unei infrastructuri fizice adecvate reprezintă premiza oricărei dezvoltări economice susținute. Pentru evaluarea situației existente și a potențialului infrastructurii din Regiunea Vest vom analiza următoarele puncte:

- Infrastructura de transport;
- Infrastructura de utilități;
- Infrastructura de învățământ, sanitară și a serviciilor sociale;
- Infrastructura de sprijinire a afacerilor;
- Infrastructura în domeniul cercetării și comunicațiilor;
- Unitățile cultural-artistice.

III.1. Infrastructura de transport

Regiunea de Vest este traversată de două din cele trei coridoare Pan-europene care intersectează România, și anume coridorul IV: Berlin / Nurnberg – Praga – Budapesta – Constanța – Istanbul – Salonic și coridorul VII: fluviul Dunărea.

III.1.1. Rețeaua de căi ferate

Liniile de cale ferată de folosință publică aflate în exploatare la sfârșitul anului 2004 în Regiunea Vest însumau 2007 km, reprezentând 18,15% din totalul național.

Liniile electrificate totalizează 690 km, reprezentând 34,37% din totalul căilor ferate la nivelul regiunii (față de 35,87% cât este media națională), iar *liniile ferate duble* reprezintă 304 km (15,14% din totalul regiunii, comparativ cu 26,82% media națională). Cu toate acestea, densitatea căilor ferate în Regiunea Vest este cea mai mare din țară – 62,7 km/1000 km² teritoriu (cu excepția Regiunii București - Ilfov).

De fapt, așa cum se poate vedea din tabelul de mai jos, numai județele Caraș-Severin și Hunedoara au o densitate comparabilă cu cea națională (dar peste medie), în timp ce județele Timiș și Arad sunt printre primele din România în ceea ce privește densitatea (Timiș – locul 2, după județul Ilfov, iar Arad – locul 6).

Tabelul III.1.: Liniile de cale ferată în exploatare, în Regiunea Vest, în anul 2004

Regiunea / Județul	Total (km)	din care: electrificate (km)	Densitatea liniilor (km pe 1000 km ² teritoriu)
Vest	2007	690	62.7
Arad	483	196	62.3
Caraș-Severin	400	160	46.9
Hunedoara	338	223	47,9
Timiș	786	111	90,4
Total România	11053	3965	46,4

Sursa: Lungimea căilor de transport la sfârșitul anului 2004, INS, 2005

Regiunea Vest este străbătută de trei linii internaționale de cale ferată:

- București – Craiova – Timișoara – Jimbolia (electrificată până la Timișoara);

- București – Timișoara – Stamora-Moravița;
Acele două linii se continuă pe teritoriul ex-Yugoslav, spre Belgrad.
- București – Brașov – Sibiu – Deva – Arad – Curtici, cu continuare în Ungaria, spre Budapesta (electrificată integral).

În ceea ce privește colaborarea cu statele vecine Regiunii Vest, există un punct de trecere a frontierei, pe cale ferată, între Ungaria și România, la Curtici, în județul Arad.

De asemenea, la granița cu Serbia și Muntenegru există două treceri de frontieră, pe cale ferată, ambele în județul Timiș: Moravița și Jimbolia. Important pentru traficul internațional de marfă și călători este faptul că liniile de mai sus sunt legate de liniile transcarpatice care asigură legătura cu județele și regiunile învecinate:

- Deva – Târgu Jiu – Hațeg;
- Simeria – Brad.

Aportul rețelei de transport pe cale ferată, la viața economică a Regiunii Vest, este mult diminuat, în principal din următoarele cauze:

- Viteza redusă de circulație a trenurilor;
- Material rulant și căi de rulare neîntreținute corespunzător și afectate de uzură morală;
- Întârzieri față de orar;
- Condiții de călătorie improprii, în cazul trenurilor de persoane.

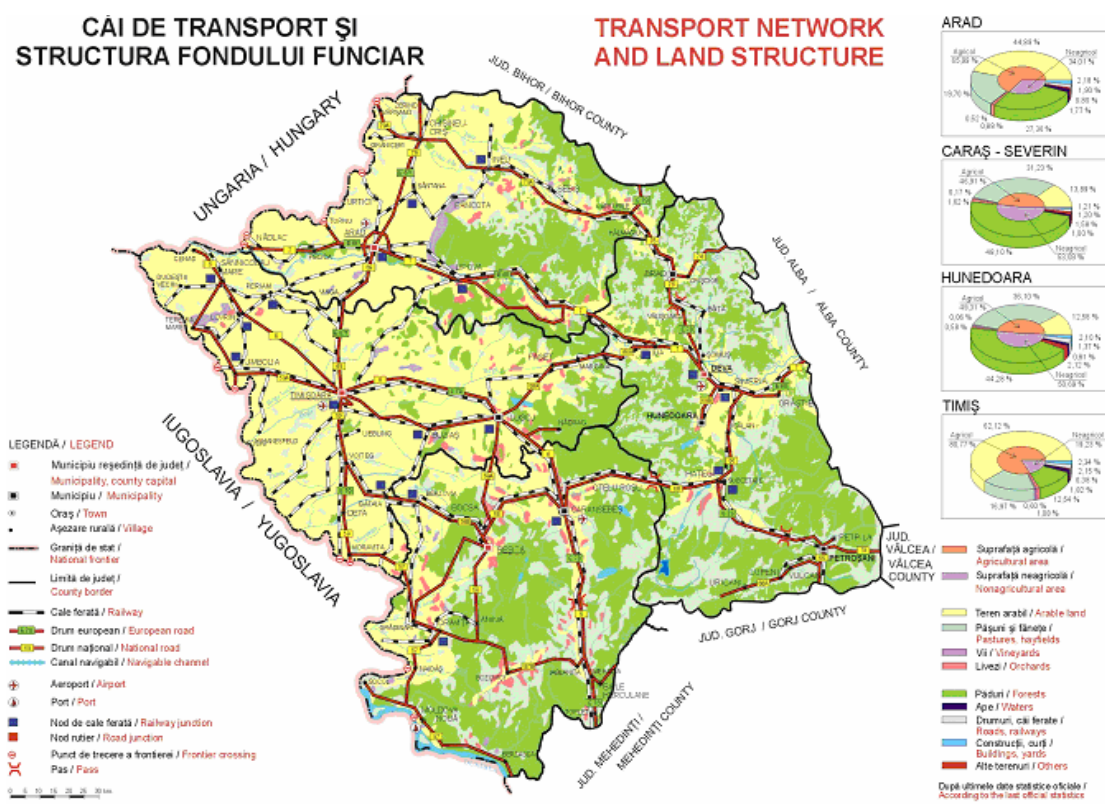

Figura: III.1. Căile de transport și structura fondului funciar

III.1.2. Rețeaua de căi rutiere

Regiunea Vest are o rețea bine dezvoltată de căi rutiere, repartizată relativ echilibrat în teritoriu. După cum este arătat în următoarele două tabele, regiunea are o rețea totală de drumuri publice de 10 205 km (12,84% din totalul național) din care 1 882 km sunt drumuri naționale (12,40% din total drumuri naționale) și 8 323 km drumuri județene și comunale (13,05% din total drumuri județene și comunale).

Se observă că din totalul drumurilor publice doar 25,95% sunt modernizate, procent care se apropie de media de la nivel național (26,27%). Constatăm însă că în cadrul regiunii, în județele Arad, Hunedoara și Timiș procentul drumurilor publice modernizate este mai mic decât media la nivel național. Trebuie de asemenea menționat și faptul că o mare parte dintre aceste drumuri modernizate se află într-o stare improprie, fiind necesare lucrări urgente de reparații în vederea asigurării unor condiții proprii de circulație.

De asemenea, se constată că densitatea drumurilor publice în regiune este de 31,9 km/100 km² de teritoriu, fiind sub media națională de 33,3km/100 km².

Pe județele componente, se constată că diferențele sunt semnificative între cea mai mare densitate în județul Hunedoara (44,2 km/100 km²) și cea mai mică în județul Caraș-Severin (22,8 km/100 km²).

Tabelul III.2.: Drumurile publice, în Regiunea Vest, în anul 2004

Regiunea / Județul	Drumuri publice Total (km)	din care (km):		Procent drumuri modernizate din total	Densitatea drumurilor publice (km pe 100 km ² teritoriu)
		Modernizate	Cu îmbrăcămînți ușoare de asfalt		
Total România	79 454	20 880	20 200	26,27%	33,3
Vest	10 205	2 649	2 277	25,95%	31,9
Arad	2 240	499	701	22,27%	28,9
Caraș-Severin	1 944	765	373	39,35%	22,8
Hunedoara	3 120	693	416	22,21%	44,2
Timiș	2 901	692	787	23,85%	33,4

Sursa: Lungimea căilor de transport la sfârșitul anului 2004, INS, 2005

În ceea ce privește rețeaua de drumuri din interiorul Regiunii Vest, se observă în tabelul de mai jos că avem de-a face cu 1 882 km de drumuri naționale și 8 323 km de drumuri județene și comunale.

Tabelul III.3. Tipuri de drumuri publice, în Regiunea Vest, în anul 2004

Regiunea / Județul	Din total drumuri publice (km):					
	Drumuri naționale	din care (km):		Drumuri județene și comunale	din care (km):	
		Modernizate	Cu îmbrăcămînți ușoare de asfalt		Modernizate	Cu îmbrăcămînți ușoare de asfalt
Total România	15 712	14 223	1 217	63 742	6 657	18 983
Vest	1 882	1 740	125	8 323	909	2 152
Arad	405	392	13	1 835	107	688
Caraș Severin	560	522	38	1 384	2 243	335
Hunedoara	383	349	17	2 737	344	399
Timiș	534	477	57	2 367	215	730

Sursa: Lungimea căilor de transport la sfârșitul anului 2004, INS, 2005

Cinci drumuri europene, prezentate în harta de mai jos, traversează Regiunea Vest pe direcțiile nord-sud și est-vest. Dintre acestea trei sunt încadrate ca și drumuri europene principale, iar celelalte două sunt drumuri europene secundare:

Drumuri principale:

E 68 - intră în țară dinspre Ungaria (Nădlac) și face legătura prin Arad - Deva cu centrul țării (Sibiu, Brașov) și cu capitala București. Putem considera că aceasta asigură o bună legătură rutieră între centrele județene Arad și Deva, mai ales ca urmare a recente sale modernizări.

E 70 - intră în țară dinspre Serbia (Moravița) și face legătura, prin Timișoara, cu nordul țării și cu capitala București;

E 79 - intră în țară dinspre Ungaria pe la Oradea (Borș) și face legătura cu sudul țării prin defileul Jiului (jud. Hunedoara);

Drumuri europene secundare:

E 671 - trece de la nord prin Arad și Timișoara asigurând astfel o bună legătură între cele două centre județene, drum modernizat de curând și ridicat la standarde europene;

E 673 - face legătura, prin Făget, între estul țării și Banat - Lugoj, scurtând legătura între Deva și Timișoara.

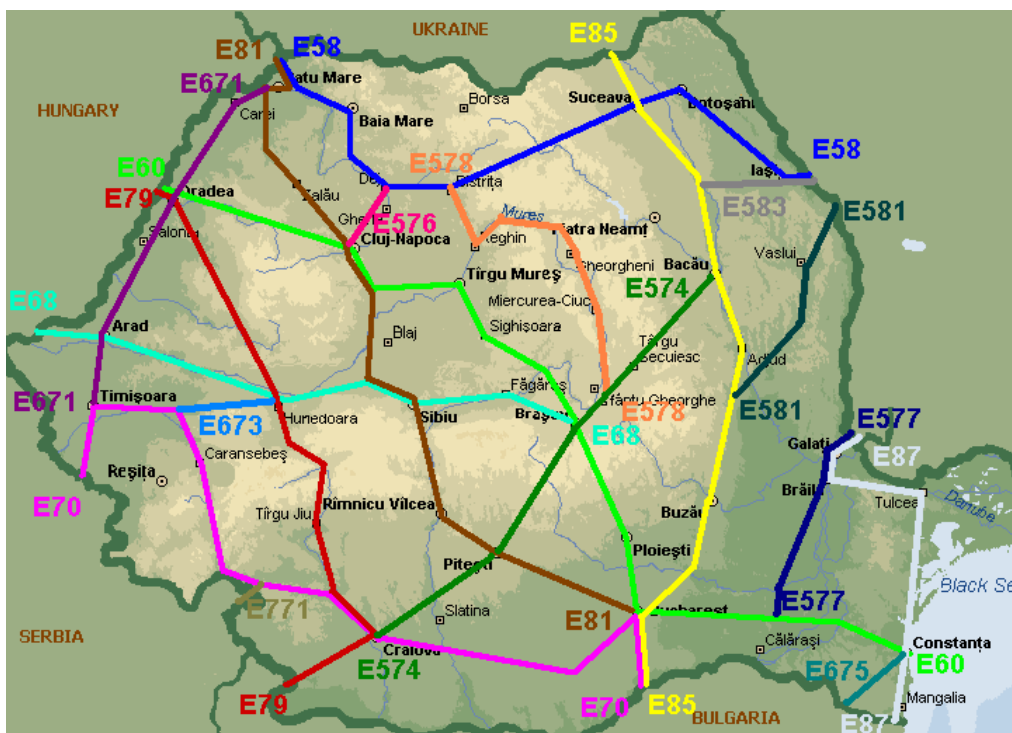

Figura III.2.: Drumuri europene la nivelul României

Infrastructura rutieră aflată în perimetrul punctelor de frontieră este în mare parte modernizată, necesitând doar parțial noi investiții. Pe teritoriul Regiunii Vest există patru puncte de trecere a frontierei dintre Ungaria și România, trei pe raza județului Arad (Nădlac, Vârșand și Turnu) și punctul Cenad-Kiszombor în județul Timiș.

În ceea ce privește legăturile cu Serbia și Muntenegru, la nivelul Regiunii Vest există patru treceri de frontieră: Jimbolia și Moravița în Timiș; Naidăș și Moldova Nouă în Caraș - Severin. Ca o sinteză se poate aprecia că în Regiunea Vest, respectiv județele Timiș, Caraș-Severin, Arad, Hunedoara, există un total de 1 882 km de drumuri naționale împărțite astfel:

- drumuri europene: 852 km
- drumuri principale: 388 km
- drumuri secundare: 642 km

- În ceea ce privește situația din județele regiunii, situația arată astfel:
- în județul Arad sunt 405 km drumuri naționale, grupați pe:
 - drumuri europene: 268 km
 - drumuri principale: 25 km
 - drumuri secundare: 112 km
 - în județul Caraș – Severin sunt 560 km drumuri naționale, din care:
 - drumuri europene: 108 km
 - drumuri principale: 133 km
 - drumuri secundare: 319 km
 - în județul Hunedoara sunt 383 km drumuri naționale, din care:
 - drumuri europene: 254 km
 - drumuri principale: 78 km
 - drumuri secundare: 51 km.
 - în județul Timiș sunt 534 km drumuri naționale, din care:
 - drumuri europene: 222 km
 - drumuri principale: 152 km
 - drumuri secundare: 160 km

Referitor la căile rutiere de nivel regional se poate aprecia că o serie de neajunsuri, care persistă în prezent, diminuează mult posibilitățile unei dezvoltări economice de amploare, respectiv a racordării corespunzătoare a regiunii la piețele și la schimburile economice interne și internaționale. Acestea sunt reliefate, în principal, de:

- lipsa autostrăzilor, având ca efect intensificarea nejustificată a traficului pe drumuri neadecvate transporturilor inter-regionale și internaționale;
- lipsa inelelor de centură la majoritatea municipiilor și orașelor din regiune, care îngreunează traficul în interiorul acestora și cresc durata deplasării;
- capacitatea portantă scăzută a structurii drumurilor existente cu efecte de degradare accelerată;
- marcarea, inscripționarea și iluminarea de slabă calitate, cu efecte negative asupra siguranței în circulație;
- procentul ridicat de drumuri județene nemodernizate, ceea ce conduce la restrângerea posibilităților și a capacității de trafic.

Deficiențele stării tehnice a infrastructurii rutiere a Regiunii Vest afectează în prezent legăturile rapide între centrele județene Deva - Reșița, Timișoara - Reșița și Timișoara - Deva, impediment relativ serios în calea aplicării unei strategii de dezvoltare economică regională. Presiunea pe care o suportă această infrastructură existentă la nivel regional este redată de numărul total de vehicule rutiere înmatriculate în circulație, existente în evidență la sfârșitul anului 2004.

În tabelul următor se pot observa situația existentă pentru principalele categorii de vehicule existente în evidența Direcției de Înmatriculare a Vehiculelor ca aparținând unor persoane din Regiunea Vest.

Tabelul III.4.: Principalele categorii de vehicule existente în Regiunea Vest

Regiunea / Județul	Autoturisme	Autobuze	Autovehicule pentru transport marfă	Micro-buze	Autovehicule speciale
Arad	97 345	529	11 702	197	1 253
Caraș-Severin	59 400	699	8 875	274	1 562
Hunedoara	70 576	469	8 640	443	820
Timiș	124 837	1 016	16 350	259	2 842
Regiunea Vest	352 158	2 713	45 567	1 173	6 477
România	3 225 367	25 421	482 425	17 771	50 793

Sursa: Vehicule înmatriculate și accidente de circulație rutieră, în anul 2004, INS, 2005

III.1.3. Coridoare Pan-Europene

În urma primei Conferințe de Transport Pan-European (Praga, 1991) s-a ajuns la concluzia că în rezolvarea problemelor de transport accentul trebuie pus pe o abordare având ca centrală ideea de *coridor*.

În cadrul celei de-a doua conferințe (Creta, 1994) s-au definit nouă coridoare de transport - așa numitele **Coridoarele Helsinki** sau **Coridoare Pan-Europene**.

Acestea au fost recunoscute ca principalele artere de transport din Europa de Est, și s-a subînțeles faptul că investițiile în infrastructura de transport trebuie realizate prioritar de-a lungul acestor coridoare.

Ca urmare a lobby-ului făcut de țările balcanice pentru o conexiune mai bună între Europa de Vest și Balcani, la a treia conferință (Helsinki, 1997) a fost adăugat un al zecelea coridor rețelei, măbind conectivitatea zonei balcanice.

Rolul celor zece coridoare este de a crea legături între Europa de Vest și Europa de Est, cât și între statele din Europa de Est. Fiecare coridor are o componentă rutieră și una feroviară, cu excepția Coridorului VII, care este reprezentat de segmentul de Dunăre în aval de Viena.

Coridoarele prezentate în harta de mai jos formează o rețea ce se întinde de la vest (punct extrem: Nürnberg) la est (punct extrem: Nijni Novgorod) și de la nord (punct extrem: Helsinki) la sud (punct extrem: Salonic).

Figura: III.3. Coridoarele pan-europene

Teritoriul României este traversat de trei dintre coridoarele europene, iar cel al Regiunii Vest așa cum am specificat și mai sus este traversat de două coridoare:

- Coridorul IV: Berlin/ Nürnberg – Praga – Budapesta – Constanța/ Salonic/ Istanbul;
- Coridorul VII: Dunărea;
- Coridorul IX: Helsinki – St. Petersburg – Moscova/ Pskov – Kiev – Liubashevskă – Chișinău – București – Dimitrovgrad – Alexandropolis.

Proiectul Coridorului IV pan-european, care este proiectat a avea în România următorul traseu Nădlac – Arad – Timișoara – Lugoj – Deva – Sibiu – Pitești – București – Cernavodă – Constanța este estimat că va costa în jur de 6 miliarde de euro.

Această autostradă, proiectată pe viitor pentru a face legătura între Budapesta și Marea Neagră, este prevăzută a traversa teritoriul regiunii de la vest la est și se apreciază că va satisface în mod corespunzător nevoile de legături rapide între centrele Timișoara, Arad, și Deva, contribuind totodată la fluentizarea traficului pe celelalte drumuri din regiune.

Până în prezent, sunt construite porțiunile Pitești – București și începute lucrările la tronsonul București – Constanța, mai precis pe tronsoanele Drajna – Fetești și Fetești – Cernavodă.

În ceea ce privește partea de autostradă care va traversa Regiunea Vest, în prezent s-au început demersurile pentru realizarea studiilor de fezabilitate, pentru obținerea terenurilor necesare, pentru găsirea fondurilor de finanțare a lucrărilor și pentru procedurile necesare licitațiilor de desfășurare a lucrărilor.

Este de remarcat necesitatea și utilitatea unui studiu privind conectarea optimă a drumurilor din regiune cu autostrada, care să vină în întâmpinarea proiectului sus menționat, asigurând tranziția spre folosirea șoselelor de viteză.

III.1.4. Transportul aerian

Regiunea Vest dispune de aeroporturi în fiecare județ, în orașele Timișoara, Arad, Caransebeș și Deva, acestea acoperind diferitele cerințe de transport aerian, în funcție de stare și dotări.

O mențiune aparte merită Aeroportul Internațional Timișoara, al doilea din România, care colaborează constant cu mai multe companii aeriene (Tarom, Austrian Airlines, JAT, ș.a.), facilitând legături rapide, pentru pasageri și marfă, cu București, Frankfurt, Düsseldorf, Stuttgart, Verona, Viena, New York, etc.

Acesta este amplasat într-o zonă a țării dezvoltată economic, fiind de importanță strategică națională. Un fapt important îl constituie prezența și dezvoltarea în incinta aeroportului internațional a terminalului cargo pentru transport marfă.

Dotarea tehnică permite accesul unor avioane dintre cele mai mari, ca Airbus 310 sau Concorde, fapt care îi conferă un potențial deosebit în domeniu, ca poartă aeriană a regiunii, în folosul turismului și al accesului rapid la circuitele economice, inclusiv pe piețe externe.

Locația aeroportului, creșterea capitalului privat în economia românească, apariția numărului mare de investitori străini în zona de vest a țării și nu în ultimul rând faptul că aeroportul are dotări de tip aeronautic competitive a dus în ultima perioadă la creșterea traficului, astfel încât, în acest moment, aeroportul se confruntă cu probleme de spațiu pe platforme, în aerogări sau în parcări.

În hărțile următoare sunt prezentate câteva din destinațiile externe și interne ale zborurilor desfășurate de pe aeroportul internațional Timișoara.

Figura III.4. Destinații spre Europa de pe Aeroportul Internațional Timișoara

Figura III.5. Destinații interne de pe Aeroportul Internațional Timișoara

În urma unor extinderi, aeroportul din Arad este pregătit să preia zboruri internaționale, activitatea extinzându-se în domeniul transportului aerian de mărfuri cargo.

Aeroportul din Caransebeș (județul Caraș-Severin), este destinat doar curselor interne, fiind în prezent neutilizat, iar cel din Deva (județul Hunedoara) este destinat doar activităților aviației sportive.

Contribuția transportului aerian la viața economică a regiunii este marcată de neajunsuri ca:

- serviciile de aeroport sunt încă slab dezvoltate;
- lipsesc dotările specifice de conducere spre aterizare în condiții speciale;
- serviciile de întreținere a aeronavelor nu se ridică la standarde internaționale;

- investiția la terminalul Cargo de la aeroportul Timișoara este neterminată;
- nu este asigurată legătura de transport aerian între centrele județene.

III.1.5. Căile navale

În Regiunea Vest principalele cursuri de apă cu potențial navigabil sunt:

- **Dunărea** – în sudul județului Caraș-Severin, care face legătura cu vestul Europei până în Germania și permite accesul la Marea Neagră. Deși transportul naval este în general bine dezvoltat pe Dunăre, există un singur port pe teritoriul regiunii - portul Moldova Nouă. Utilizarea acestuia este influențată negativ de accesul rutier și de calea ferată necorespunzătoare în teritoriul regiunii.
- **Mureșul** – pe teritoriul județelor Hunedoara și Arad, continuă în Ungaria și face în cele din urmă legătura cu Dunărea. Nu este amenajat pentru navigație.
- **Canalul Bega** – pe teritoriul județului Timiș, cu continuare în Serbia, navigabil în trecut, este în prezent neamenajat pentru transportul de mărfuri.

Coridorul fluvial format de însuși cursul Dunării prezintă o importanță deosebită în ceea ce privește transportul de mărfuri către Europa Centrală și Marea Neagră. Pe o lungime de 64 km, cât parcurge Dunărea la limita sudică a județului Caraș-Severin, există o singură amenajare portuară la Moldova Nouă, atât pentru călători cât și pentru marfă. Două mici acostamente există la Liubcova și Drencova pentru încărcarea barjelor cu materiale de construcție, care în prezent nu sunt folosite.

Așadar, în Regiunea Vest există *un singur port* la Dunăre în orașul *Moldova Nouă* din județul Caraș-Severin, numit odinioară „Boșneag”. Orașul Moldova Nouă ocupă o poziție importantă în partea de vest a Defileului Dunării de la Porțile de Fier și în viața din sudul județului Caraș-Severin. Redeschiderea vechilor exploatări miniere din oraș a dus la dezvoltarea acestuia, a reactivat activitatea industrială, contribuind la modernizarea vechiului port, care servea în special la transportul minereului, a cherestelei, cerealelor și fructelor. Astăzi, însă, datorită regresului economic, orașul se confruntă cu probleme.

Valorificarea navigabilității unor cursuri de apă ale regiunii ar crea o alternativă economică pentru transportul de mărfuri și pentru accesul la piețe externe.

III.2. Infrastructura de utilități

În cele ce urmează se va face referire la o serie de indicatori de măsurare ai accesului populației la principalele utilități: rețeaua de alimentare cu apă, rețeaua de canalizare, rețeaua de distribuție a gazului natural, rețeaua de încălzire centrală, rețeaua de electricitate existente la sfârșitul anului 2003 în Regiunea Vest.

III.2.1. Rețeaua de alimentare cu apă

Lungimea rețelei de alimentare cu apă a Regiunii Vest este de 5 170 km, reprezentând 12,23% din totalul național de 42 263 km.

Tabelul III.5.: Rețeaua apei potabile distribuite, în Regiunea Vest, în anul 2003

Regiunea /Județul	Localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă (număr) - la sfârșitul anului -		Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile (km) – la sfârșitul anului
	Total	din care: municipii și orașe	
Total România	3 375	276	42 263
Vest	309	38	5 170
Arad	100	9	1 631
Caraș-Severin	30	8	599
Hunedoara	58	14	1 034
Timiș	121	7	1 906

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

Alimentarea cu apă în sistem centralizat a localităților din Regiunea Vest este realizată pentru 767 000 de locuitori, reprezentând 61% din totalul populației.

În general localitățile urbane din regiune dispun de sisteme centralizate de alimentare cu apă, ele asigurând necesarul de apă pentru 75% din populația totală de la orașe. Alimentările cu apă, prezente în toate orașele mari, au încă probleme de extindere a capacităților de stocare, tratare și distribuție, cu asigurarea protecției sanitare a surselor. Din păcate, numai 19-20% din populația din mediul rural dispune de alimentare cu apă în sistem centralizat. Majoritatea comunelor au, în diferite faze, proiecte de alimentare cu apă curentă.

În județele Hunedoara și Timiș ponderea populației racordată la sisteme centralizate de alimentare cu apă este mai mare decât în celelalte județe. Astfel, în județul Hunedoara 63,25 % din populația județului dispune de alimentare cu apă din surse centralizate față de numai 49% în județul Arad sau județul Caraș-Severin.

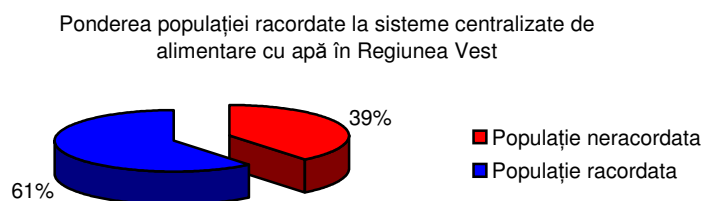

Figura III.6. Ponderea populației racordate la sistemul centralizat de alimentare cu apă

La nivelul Regiunii Vest, cea mai mare parte a localităților preiau apă pentru potabilizare din surse subterane (62%). Numărul cel mai mare de localități din Regiunea Vest care folosesc surse de suprafață se află în județul Caraș Severin (71% din totalul localităților care dispun de alimentare cu apă în sistem centralizat).

Repartiția surselor de alimentare cu apă pe tipuri

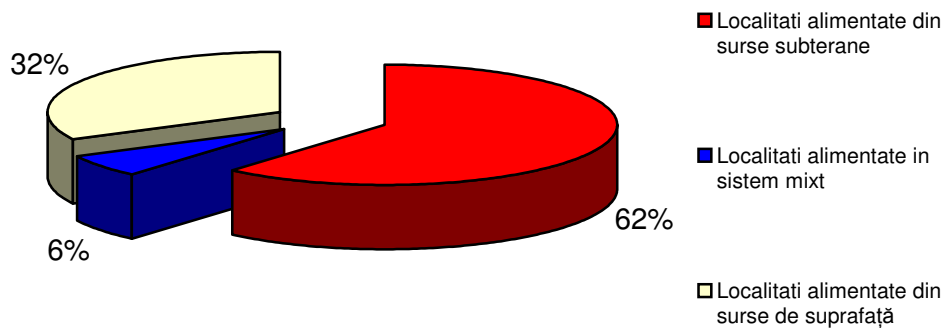

Figura III.7. Repartiția surselor de alimentare cu apă pe tipuri

III.2.2. Rețeaua de canalizare

Numai 56% din localitățile din Regiunea Vest au rețele de canalizare menajeră, totuși acest procent este superior celui la nivel național, care este de 51,1%. Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Regiunea Vest este de 2 167 km, ceea ce reprezintă 12,61% din lungimea rețelei de canalizare la nivel național (17 183 km). Acestea există în principal în orașe, fiind mai extinse în cartierele de blocuri. Multe dintre rețelele de canalizare menajeră prezintă uzuri avansate, fizice și mai ales morale.

Tabelul III.6.: Rețeaua de canalizare, în Regiunea Vest, în anul 2003

Regiunea / Județul	Localități cu instalații de canalizare publică (număr)		Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare
	Total	din care: municipii și orașe	
Total România	699	276	17 183
Vest	83	38	2 167
Arad	23	9	538
Caraș-Severin	17	8	297
Hunedoara	29	14	698
Timiș	14	7	634

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

III.2.3. Rețeaua de distribuție a gazului natural

Lungimea sistemului de furnizare a gazului este 2 467 km. Aceasta reprezintă 10,31% din lungimea rețelei de gaz la nivel național (23 917 km). În ceea ce privește consumul de m³ pe locuitor, Regiunea Vest se situează pe antepenultimul loc în clasamentul regiunilor (cu 256 m³/locuitor/an).

Tabelul III.7.: Rețeaua și volumul gazelor naturale distribuite, în Regiunea Vest, în anul 2003

Regiunea / Județul	Localități în care se distribuie gaze naturale (număr) - la sfârșitul anului		Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a gazelor (km) - la sfârșitul anului	Volumul gazelor naturale distribuite (mii m ³)	
	Total	din care: municipii și orașe		Total	din care: pentru uz casnic
Total România	1 221	182	23 917	10 294 577	3 476 292
Vest	103	28	2 467	695 931	286 099
Arad	13	4	529	144 725	74 125
Caraș-Severin	16	5	441	75 121	44 723
Hunedoara	52	13	647	170 038	66 666
Timiș	22	6	850	306 047	100 585

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

III.2.4. Rețeaua de încălzire centrală

Conform cu numărul de localități conectate la rețeaua de încălzire centrală, Regiunea Vest se plasează pe locul 4 în România. Cu numai 3 comune conectate la rețea, regiunea se plasează pe penultimul loc în România.

Deoarece rețeaua de încălzire centrală este foarte veche și generează pierderi plătite de către populație, în ultima perioadă de timp numărul de locuințe ce utilizează sisteme proprii de încălzire a crescut continuu. Posibilitatea de utilizare a stațiilor independente de încălzire este însă în directă dependență de rețeaua de gaz.

Tabelul III.8.: Localități în care se distribuie energie termică, în Regiunea Vest, în anul 2003

Regiunea /Județul	Localități în care se distribuie energie termică (număr)	
	Total	din care: municipii și orașe
Total România	186	158
Vest	27	24
Arad	6	6
Caraș-Severin	2	2
Hunedoara	10	9
Timiș	9	7

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

III.2.5. Rețeaua de electricitate

Pe baza rezultatelor recensământului 2002, situația locuințelor dotate cu instalație electrică în cifre absolute este prezentată în tabelul de mai jos. Acestea reprezintă, la nivelul Regiunii Vest, 98,2% din totalul locuințelor, acest procent fiind în toate județele regiunii peste media națională de 96,3%.

Tabelul III.9.: Număr locuințe în care se distribuie energie electrică, în Regiunea Vest, în 2003

Regiunea / Județul	Total locuințe dotate cu instalație electrică	% din total locuințe
Total România	7 809 356	96,3
Vest	755 167	98,2
Arad	182 480	98,2
Caraș-Severin	127 405	97,2
Hunedoara	189 455	97,9
Timiș	255 827	99,1

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, INS, 2002

Din analiza utilităților existente la nivelul Regiunii Vest se pot desprinde următoarele concluzii: avem de-a face cu un management deficitar la nivel regional și local al apelor uzate, cu lipsa sistemelor sau sisteme învechite și insuficient dezvoltate de canalizare și alimentare cu apă.

III.3. Infrastructura de învățământ, sanitară și socială

III.3.1. Infrastructura de învățământ

Permanentele schimbări care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România, însoțite de noile reglementări din sfera educației, au condus la reorganizarea rețelei unităților școlare.

Numărul instituțiilor de educație în anul școlar 2003/2004 în Regiunea Vest este prezentat în tabelul de mai jos. Datorită caracterului multietnic al populației din regiune, o caracteristică a învățământului din Regiunea Vest este dată de existența multor școli primare și secundare unde se utilizează limba minorităților etnice (limba maghiară, germană, sârbă, slovacă, romă) sau o limbă de circulație internațională.

De asemenea, există și licee unde se utilizează limba minorităților etnice (limba maghiară, germană, sârbă, slovacă) sau o limbă de circulație internațională.

Tabelul III.10.: Număr unități de învățământ în Regiunea Vest, în anul școlar 2003/2004

Regiunea / Județul	Grădinițe de copii	Școli		Licee	Școli postliceale	Instituții de învățământ superior
		Total	din care: cu învățământ gimnazial			
Vest	934	550	538	157	5	14
Arad	269	121	121	37	1	2
Caraș-Severin	258	136	136	27	1	1
Hunedoara	49	120	111	34	1	2
Timiș	358	173	170	59	2	9

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

Consecință a evoluțiilor demografice din ultimii ani, caracterizate prin scăderea populației și prin amplificarea migrației externe, populația școlară din toate nivelurile educaționale a înregistrat o reducere continuă. Astfel, în Regiunea Vest din analiza numărului elevilor înscriși în unitățile de învățământ se constată o scădere a acestuia de la 418 292 în anul școlar 1995/1996 la 411 294 în anul școlar 2003/2004.

O analiză pe sectoare de învățământ este prezentată mai jos:

Tabel IV.30.: Populația școlară în Regiunea Vest în 1995/1996 și 2003/2004

Regiunea Vest	1995/1996	2003/2004
total populație școlară	418 292	411 294
preșcolar	62 913	55 466
total primar, gimnazial și special	219 131	188 141
primar	120 792	87 332
gimnazial	94 814	97 561
special	3 525	3 248
liceal	69 860	68 873
profesional și de ucenici	23 853	24 137
postliceal și de maiștri	5 503	4 304
superior	37 032	70 373

Sursa: Statistică teritorială, INS, 2005

Cursurile învățământului preuniversitar au fost urmate de 188 141 elevi, cu aproximativ 30 000 mai puțin față de anul școlar 1995/1996. Populația a scăzut la toate nivelurile de educație preuniversitară.

Majoritatea elevilor din învățământul primar și gimnazial erau înscriși în școlile publice, sectorul privat fiind încă nesemnificativ în comparație cu celelalte niveluri de educație.

Sistemul educațional din România cuprinde și învățământul special, organizat pentru elevii cu deficiențe (psihice, fizice, senzoriale, motorii, de limbaj, socio-afective și de comportament sau cu deficiențe asociate), în scopul instruirii și educării, recuperării și integrării lor sociale. Este de remarcat faptul că situația elevilor cu nevoi speciale s-a ameliorat în ultimii ani, numărul elevilor înscriși în sistemul de învățământ special s-a redus în intervalul analizat cu aproximativ 300 de persoane.

Învățământul secundar cuprinde populația școlară cuprinsă în învățământul liceal, profesional și de ucenici. În anul școlar 2003/2004, în învățământul liceal au fost cuprinși 68 873 elevi, într-o ușoară scădere față de anul de comparație (1995/1996).

În ceea ce privește învățământul profesional și de ucenici, în anul școlar 2003/2004 au fost cuprinși 24 137 elevi, într-o ușoară creștere. Pe profiluri de pregătire, cea mai mare pondere a elevilor înscriși în învățământul profesional și de ucenici, a fost înregistrată în cadrul profilului tehnic (60%). Ponderi semnificative s-au înregistrat și pentru profilurile de servicii (23%) și resurse (17%).

Mobilitatea cererii pe piața forței de muncă, însoțită de diversificarea ocupațiilor, determină orientarea absolvenților de liceu către studiile postliceale, caracterizate printr-o durată mai scurtă de școlarizare comparativ cu învățământul universitar. Cu toate acestea, în învățământul postliceal se înscriu din ce în ce mai puțini elevi. Astfel, în anul școlar 2003/2004 în acest nivel educațional studiau 4 304 persoane, cu mai mult de 1 000 de elevi mai puțin decât în anul de comparație.

Învățământul superior a devenit unul foarte atractiv în ultimii ani pentru populația din grupa de vârstă 19-25 de ani. Interesul tinerilor pentru acest nivel de educație a crescut constant, în condițiile în care populația din grupa de vârstă 19-25 de ani a scăzut. Explicația pentru acest fenomen este dată de atracția pe care o exercită centrul universitar Timișoara față de absolvenții de liceu nu doar din regiune, ci și din zonele învecinate. Astfel, la nivelul Regiunii Vest se poate observa că numărul studenților înscriși în unitățile de învățământ superior a crescut de la 37 032 în anul universitar 1995/1996 la 70 373 în anul universitar 2003/2004.

Instituțiile publice de învățământ și în special universitățile sunt foarte bine reprezentate în Regiunea Vest, prin:

- Universitatea de Vest din Timișoara
- Universitatea Politehnica din Timișoara
- Universitatea de Medicină și Farmacie din Timișoara
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Timișoara
- Universitatea Aurel Vlaicu din Arad
- Universitatea Eftimie Murgu din Reșița
- Universitatea din Petroșani

Pe lângă instituțiile de învățământ public, s-a dezvoltat la toate nivelele și învățământul privat, în special universitățile. Dintre acestea cele mai importante sunt:

- Universitatea de Vest Vasile Goldiș din Arad
- Universitatea Tibiscus din Timișoara
- Universitatea Europeană din Lugoj
- Universitatea Ecologică din Deva

III.3.2. Infrastructura sanitară

Reforma serviciilor de sănătate a conținut în anul 2004 și a produs modificări ale sistemului sanitar public, cu efecte asupra rețelei de unități sanitare și asupra structurii personalului implicat în asigurarea serviciilor de sănătate, atât în sectorul public, cât și în cel privat.

Numărul unităților sanitare cu capital majoritar de stat existente în anul 2004 este prezentat în tabelul următor.

Tabelul III.11.: Număr unități sanitare cu capital majoritar de stat, în regiunea Vest, în anul 2004

Regiunea / Judetul	Spitale	Policlinici	Dispensar e medicale	Centre de sănătate	Sanatorii TBC	Cabinete medicale școlare	Farmacii
Total România	416	32	267	61	9	771	504
Vest	45	7	37	8	2	76	57
Arad	10	-	3	2	-	15	10
Caraș-Severin	8	-	7	3	-	10	10
Hunedoara	11	2	22	1	2	19	15
Timiș	16	1	5	2	-	32	22

Sursa: Activitatea unităților sanitare în anul 2004, INS, 2005

Un indicator relevant al infrastructurii sanitare este numărul de paturi în spitale raportat la 1000 de locuitori, unde se constată că Regiunea Vest se clasează pe primul loc în țară (la egalitate cu Regiunea București - Ilfov), iar județul Timiș este

județul cu cele mai multe paturi de spital la 1000 locuitori (depășind la acest indicator atât municipiul București, cât și județul Cluj). De asemenea, se constată că trei dintre județele regiunii depășesc media națională în ceea ce privește numărul de paturi în spitale raportate la 1000 de locuitori.

Tabelul III.12.: Număr de paturi de spital la 1000 locuitori, în Regiunea Vest, în anul 2004

Regiunea / Județul	Numărul de paturi	Număr paturi / 1000 locuitori
Total România	140 406	6,46
Vest	14 073	7,22
Arad	2 274	4,92
Caraș-Severin	2 201	6,59
Hunedoara	3 690	7,35
Timiș	5 908	8,93

Sursa: Activitatea unităților sanitare în anul 2004, INS, 2005

În anul 2004, numărul medicilor din sistemul de sănătate publică din Regiunea Vest a fost de 4 718. După cum reiese și din tabelul de mai jos, dintre aceștia 4 231 și-au desfășurat activitatea în mediul urban, iar 487 în mediul rural.

Tabelul III.13.: Număr de medici, în Regiunea Vest, în anul 2004

Regiunea / Județul	Numărul de medici			Număr de medici de familie		
	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total
Total România	37 932	5 028	42 960	5 035	4 308	9 343
Vest	4 231	487	4718	559	409	968
Arad	638	146	784	135	122	257
Caraș-Severin	336	73	409	53	64	117
Hunedoara	845	85	930	198	62	260
Timiș	2 412	183	2 595	173	161	334

Sursa: Activitatea unităților sanitare în anul 2004, INS, 2005

În ceea ce privește numărul de locuitori ce revin unui cadru medical (medic sau asistent medical) Regiunea Vest se plasează pe primul loc, după Regiunea București - Ilfov. Se remarcă din nou județul Timiș care se clasează pe locul 3 la nivel național, după municipiul București și județul Cluj. Datorită mediei acestui județ regiunea în ansamblul ei stă mai bine decât media la nivel național, chiar dacă celelalte trei județe stau mai prost decât media la nivel național.

Tabelul III.14.: Număr de locuitori / cadru medical în Regiunea Vest

Regiunea / Județul	Număr locuitori la un medic	Număr locuitori la un asistent medical
Total România	486	189
Vest	415	171
Arad	542	180
Caraș-Severin	628	174
Hunedoara	540	158
Timiș	274	173

Sursa: National Human Development Report Romania 2001-2002

III.3.3. Infrastructura socială

Regiunea Vest se clasează pe ultimul loc într-un clasament al regiunilor României în ceea ce privește numărul de copii instituționalizați. Acest lucru poate fi coroborat cu o bună dezvoltare a rețelei ONG-urilor care se ocupă cu protecția copiilor. Alte categorii de persoane care beneficiază de sprijin din partea ONG-urilor cu profil social sunt: vârstnicii, femeile, tinerii, persoanele cu risc de abuz / dependente de substanțe, familiile numeroase / cu venituri mici.

În ceea ce privește numărul de cantine de ajutor social Regiunea Vest împarte locul doi cu Regiunea Centru (pe primul loc se situează Regiunea Nord-Est), în timp ce județul Hunedoara se află pe primul loc în clasamentul județelor privind același indicator.

Tabelul III.15. Cantine de ajutor social în Regiunea Vest, în anul 2003

Regiunea / Județul	Cantine (număr)	Capacitate (locuri)	Beneficiari (persoane)
Total România	112	37226	25779
Vest	18	3979	2553
Arad	1	500	315
Caraș-Severin	5	550	315
Hunedoara	8	1270	980
Timiș	4	1659	943

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

III.4. Infrastructura de sprijinire a afacerilor

III.4.1. Parcuri și zone industriale în Regiunea Vest

Dezvoltarea parcurilor industriale

În anii '90, din nevoia de resurse financiare, unele dintre spațiile fostelor platforme industriale au fost închiriate / vândute altor societăți comerciale, apărând astfel în embrion primele afaceri / administrări de tip parc industrial. Asemenea situații nu au avut la bază o dezvoltare planificată și organizată pe termen lung, fapt datorat nesoluționării situației proprietății asupra terenurilor și clădirilor respectivelor platforme.

Din 1998, în sectorul privat, mai ales în Capitală, apar câteva proiecte de parc industrial, unele în zone industriale amenajate care necesitau modernizări, iar altele cu orientare spre acumularea de teren neamenajat în vederea unei dezvoltări ulterioare de tip parc industrial.

Prin dezvoltarea parcurilor industriale, se urmărește :

- crearea și dezvoltarea industriilor de înaltă tehnologie;
- îmbunătățirea calității și competitivității produselor;
- creșterea exporturilor;
- crearea de locuri de muncă;
- îmbunătățirea abilităților angajaților;

- atragerea investițiilor străine suplimentare, în special pentru a atrage un procent crescut al investițiilor străine orientate către exporturi, care se deplasează către Europa de Est;
- promovarea dezvoltării regionale echilibrate;
- ridicarea nivelului la care vor evolua și se vor dezvolta nivelul cunoștințelor și tehnologiilor utilizate.

Până la mijlocul anului 2004 au fost constituite la nivel național 28 de parcuri industriale cu respectarea condițiilor legale (legea 490/2002 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale).

Din analiza celor 28 de parcuri industriale sus-menționate rezultă diverse caracteristici ale acestor infrastructuri de afaceri, astfel:

- după *tipul proprietății* asupra terenului, există 7 parcuri industriale private, 18 în care terenul aparține autorităților publice locale și 3 rezultate ca parteneriat public-privat, după cum rezultă și din tabelul de mai jos;

Tabelul III.16.: Parcurile industriale din regiunile de dezvoltare

Regiunea de dezvoltare	Total parcuri industriale	Privat	Public	PPP ¹
Nord Est	2	1	-	1
Sud Est	2		1	1
Sud Muntenia	9	2	7	
Sud Vest	1	-	1	-
Vest	1	-	1	-
Nord Vest	2	-	2	-
Centru	9	2	6	1
București - Ilfov	2	2	-	-
Total	28	7	18	3

¹ PPP = Parteneriat Public-Privat

Sursa: Ministerul Administrației și Internelor

PARCURI INDUSTRIALE – PROPUNERI, PROIECTE DE INFRASTRUCTURĂ PHARE ȘI TITLURI DE PARCURI ACORDATE

Figura III.8. Parcuri industriale, existente și propuneri

- după mărimea suprafeței de teren amenajat (construcții industriale, utilități, drumuri etc.), mai puțin de jumătate dintre cele 28 de parcuri industriale dispun de asemenea amenajări, suprafața totală de acest fel fiind de 489,24 ha, dintr-un total de 1174,8 ha;

Tabelul III.17.: Suprafața parcurilor industriale din regiunile de dezvoltare

Regiunea de dezvoltare	Total parcuri industriale	Suprafața totală a parcurilor industriale ha	Suprafețe neamenajate (greenfield) ha	Suprafețe industriale (brownfield) ha
1- Nord Est	2	22,38	-	22,38
2- Sud Est	2	71,8	-	71,8
3- Sud Muntenia	9	493,3	254,07	239,23
4- Sud Vest	1	10,46	10,46	-
5- Vest	1	19,3	19,3	-
6- Nord Vest	2	48	48	-
7- Centru	9	476,49	353,73	122,76
8- București -Ilfov	2	33,07	-	33,07
Total	28	1 174,8	685,56	489,24

Sursa: Ministerul Administrației și Internelor

Figura III.9. Parcuri industriale, existente și propuneri

Finanțarea parcurilor industriale

Finanțarea lucrărilor de infrastructură pentru constituirea și/sau dezvoltarea parcurilor industriale se realizează din mai multe surse.

O primă sursă de finanțare o reprezintă bugetul de stat, în condițiile precizate în programul de dezvoltare „Parcuri industriale”, aprobat prin HG nr. 1116/2001. Programul a primit inițial o alocare de 583 miliarde lei pe o perioadă de patru ani, iar în anul 2003 programul a fost extins până în anul 2007 cu un buget pentru perioada 2003-2007 de 857 miliarde lei.

O altă sursă de finanțare a unor proiecte de parcuri industriale este reprezentată de programul Phare, componenta de infrastructură mare (notă: programul Phare nu își propune în mod special finanțarea de parcuri industriale, ci este dedicat realizării unor lucrări de infrastructură locală și regională). Prin acest program, sunt în curs de finanțare lucrări de construcții și diverse amenajări la câteva zeci de proiecte, dintre care 9 parcuri industriale și o zonă industrială.

Parcuri industriale la nivel regional

Investițiile în infrastructura regională au ca scop crearea unui cadru de atragere a investițiilor locale și/sau externe în întreprinderi și de creare de noi locuri de muncă durabile. Proiectele de acest tip trebuie să răspundă nevoilor de dezvoltare economică regională durabilă.

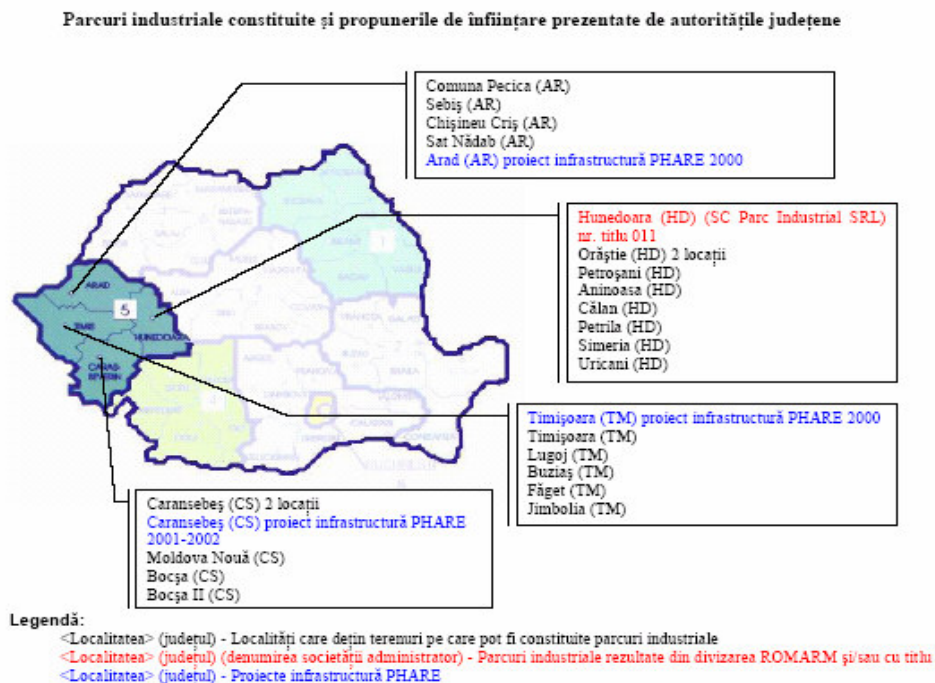

Figura III.10. Parcuri industriale existente și propuneri în Regiunea Vest

Parcul Industrial Timișoara

Proiectul "Parcul Industrial Timișoara" are ca scop realizarea la standardele europene a unei infrastructuri industriale moderne în scopul stimulării și sprijinirii de către administrația publică județeană – Consiliul Județean Timiș – a dezvoltării sectorului local / regional de întreprinderi mici și mijlocii și atragerii firmelor externe, capabile să desfășoare activități productive cu tehnologii moderne, generatoare de produse cu valoare adăugată mare.

Parcul Industrial Timișoara este un sit amenajat infrastructural, în care întreprinderile mici și mijlocii beneficiază de un mediu modern și de servicii specifice, utile desfășurării activității productive.

Perimetrul parcului industrial cuprinde o suprafață de teren de 18,37 ha – proprietatea Consiliului Județean Timiș și este situat în zona periurbană a municipiului Timișoara, în partea de nord-vest, la cca 5 km de centrul municipiului Timișoara.

Terenul este delimitat la nord de drumul național DN 6 – Timișoara – Sânnicolau Mare, la sud de pârâul Beregsău, iar la est și la vest de terenuri arabile aflate în proprietate privată.

Figura III.11. Parcul industrial și tehnologic Timișoara

Amplasamentul beneficiază de multiple avantaje, respectiv:

- Situația de-a lungul principalei artere de legătură a Timișoarei cu noul punct de trecere a frontierei cu Ungaria – Cenad;
- Distanță de cca 15 km de Aeroportul Internațional Timișoara;
- Acces rapid la principalele căi de comunicație rutieră a Timișoarei;
- Proximitate la transportul feroviar;
- Mediu nepoluat, și altele.

Pentru implementarea acestui proiect este estimată o investiție totală de cca 5,2 Meuro, din care fonduri PHARE 3,5 Meuro, contribuția Fondului Național de Dezvoltare Regională 1,21 Meuro și o contribuție din partea beneficiarului – Consiliul Județean Timiș - de 0,486 Meuro.

Investiția a fost supusă unor etape de implementare, în acord cu cerințele Comisiei Europene pentru derularea investițiilor în infrastructură. Astfel, faza investițională a început imediat după aprobarea Cererii de Finanțare și semnarea Contractului, respectiv luna decembrie 2002.

Dotarea infrastructurală a terenului, realizată prin investiție, constă în:

- Echipare tehnico–edilitară: rețea de alimentare cu apă, cu gaz, cu electricitate, toate racordate la municipiul Timișoara. Rețeaua de deversare este, de asemenea, racordată la canalizarea municipiului Timișoara;
- Echiparea cu drumuri de circulație – rețea de drumuri de transport rutier și cu spații verzi a parcelelor din incinta parcului;
- Construcțiile sunt formate din:
 - Pavilion de servicii, care găzduiește spații corespunzătoare, atât pentru desfășurarea activității personalului de administrare a parcului, cât și pentru personalul care asigură serviciile aferente și necesare activităților productive ale ocupanților parcului;

- Clădire pentru service auto – destinată asigurării de servicii minime de intervenție pentru transportatorii rutieri;

Oferta de servicii acordate ocupanților parcului constă în:

- Servicii oferite prin grija directă a administrației parcului:
 - Racordare și gospodărire infrastructură edilitară și altele;
 - Salubritate, întreținere spații verzi, curățire incinte;
 - Promovare - prezentare a ofertei parcului (parțial);
 - Pază și protecție;
 - Consultanță generală: afaceri, juridică, imobiliară;
 - Informare directă și relații cu clienții.
- Servicii opționale, funcție de cererea determinată, care sunt oferite de firme specializate, cărora administrația parcului le oferă condiții corespunzătoare de amplasare în parc, la prețuri favorabile. Sunt necesare următoarele tipuri de servicii:
 - Informare - comunicare în rețea, inclusiv întreținerea rețelei;
 - Curier – poștă;
 - Intermedieri bancare;
 - Consultanță specializată: intermedieri, promovare-marketing, altele;
 - Training;
 - Service pentru transportatori rutieri;
 - Alimentație publică;
 - Asistență medicală;
 - Manifestări - evenimente de masă mică;

Obiective specifice:

- Echiparea suprafeței de 18,37 ha destinată Parcului Industrial Timișoara, cu infrastructură tehnico-edilitară și de comunicație care să permită crearea de condiții corespunzătoare pentru amplasarea în perimetrul acestuia a întreprinderilor mici și mijlocii;
- Realizarea construcțiilor civile - pavilionul pentru servicii acordate locatarilor parcului și pavilionul pentru service auto - în anul 2004, necesare asigurării unei game de servicii specifice, menită să faciliteze desfășurarea activităților de producție ale întreprinderilor locale în parcul industrial;
- Promovarea, pe plan intern și internațional, a realizării Parcului Industrial Timișoara, începând cu anul 2002, în vederea atragerii societăților private străine și autohtone pentru amplasarea în parc. Realizarea unei imagini atractive a parcului pentru asigurarea amplasării în perimetrul acestuia a întreprinderilor mici și mijlocii autohtone și străine;
- Operaționalizarea Parcului Industrial Timișoara, începând cu luna noiembrie 2004, prin administrarea acestuia și asigurarea pentru ocupanții parcului a serviciilor utile desfășurării activităților productive;

Parcul Industrial și Tehnologic Timișoara se adresează sectorului IMM din următoarele domenii: software; IT și comunicații; electronică și electrotehnică; automotive și alte tipuri de industrii ce utilizează tehnologii avansate și nepoluante; alte activități de producție cu tehnologie puțin poluantă; activități de proiectare, cercetare – dezvoltare; logistică; prelucrare lohn.

Zona industrială Arad

Zona Industrială Arad a fost înființată în 1998, ca parte integrantă a Zonei de Dezvoltare Economică Arad, care este o componentă esențială a strategiei de dezvoltare a Regiunii de Dezvoltare Vest.

Zona Industrială Arad dispune în prezent de o suprafață de 150 hectare teren intravilan, situat pe platforma de N-V a municipiului Arad. Are ca destinație activități industriale, de servicii și de depozitare și dispune de acces direct la drumul european E 68.

Zona este prevăzută cu următoarele facilități de infrastructură: intersecție a șoselei de centură ocolitoare a municipiului Arad cu drumul european E 68, drum colector, rețea de apă potabilă, rezervor de apă pentru stingerea incendiilor, rețea de canalizare menajeră și pluvială, rețea de gaz de medie și joasă presiune, rețea de electricitate de 20 KV.

Primăria Municipiului Arad sprijină investitorii care sunt interesați în dezvoltarea afacerilor în zona industrială prin vânzarea directă de teren a cărui preț include infrastructura de utilități. Pe lângă aceasta oferă consultanță pentru obținerea avizelor și autorizațiilor necesare începerii activităților.

Obiectiv general:

Necesitatea dezvoltării unei infrastructuri de afaceri eficiente, atractivă pentru investitori, pentru crearea de noi locuri de muncă.

Obiective specifice:

1. Realizarea accesului în Zona Industrială cu o linie de tramvai dublă prin extinderea liniei existente a municipiului Arad pe distanța totală de 3,7 km (dus-intors).
2. Realizarea alimentării cu apă a Zonei Industriale prin închiderea inelului de alimentare cu apă existent pe o distanță de 950 m.
3. Dotarea Zonei Industriale cu un rezervor de incendiu cu capacitatea de 500 mc cu racord la stația de pompare.
4. Extinderea infrastructurii existente prin realizarea de rețele de apă, canalizare și gaz pe o distanță de 1,55 km.
5. Realizarea unui canal de colectare a apei pluviale – canal de desecare – 0,975 km.
6. Realizare intubare canal în Zona Industrială pe o distanță de 1 km.

Zona Industrială Curtici - Arad

Prezentare:

Zona Liberă Curtici - Arad are o suprafață totală de 90 ha și este compusă din două platforme amplasate în orașul Curtici și în municipiul Arad, fiind înființată în baza legii privind regimul zonelor libere în România.

Delimitarea geografică a Zonei Libere Curtici - Arad este următoarea:

- **Platforma nr. I** – cu o suprafață de 75 ha, situată în orașul Curtici, delimitată astfel:

- **la nord** - teren al Consiliului Local al Orașului Curtici, pe o lungime de 600 m;
- **la vest** - calea ferată CF 28, pe o lungime de 1 800 m;
- **la sud** - str. Alexandru Ioan Cuza nr. 1, 2, 3, pe o lungime de 453 m, drumul comunal DC 494, pe o lungime de 200 m;
- **la est** - drumul de exploatare agricolă 497, pe o lungime de 1 767 m;

- **Platforma nr. II** – cu o suprafață de 15 ha, situată în incinta Regiei Autonome "Aeroportul cu Trafic Internațional Arad", delimitată astfel:

- **la nord** - calea de rulare, pe o lungime de 895 m;

- **la vest** - platforma AVO, pe o lungime de 75 m;
- **la sud** - Asociația Familială "Barna", pe o lungime de 412 m, Asociația Familială "Cilan", pe o lungime de 400 m, Asociația Agricolă Familială "Pusta Bujac", pe o lungime de 190 m;
- **la est** - Asociația Agricolă Familială "Pusta Bujac", pe o lungime de 75 m, teren aparținând Consiliului Județean Arad, pe o lungime de 30 m.

Terenurile care intră în perimetrul Zonei Libere Curtici - Arad sunt bunuri proprietate publică a statului.

Acces:

Amplasamentul favorabil al Zonei Libere Curtici - Arad, permite folosirea următoarelor căi de acces:

- **Cale ferată.** Orașul Curtici este cel mai important nod de cale ferată, care asigură legătura dintre est și vest. Aradul este legat de Curtici printr-o cale ferată dublă și electrificată.
- **Rutier.** Legătura dintre Arad și Zona Liberă Curtici - Arad poate fi făcută prin drumul județean 709B, care asigură un acces ușor către vestul Europei.
- **Aerian.** Zona Liberă Curtici - Arad este singura zonă care include transport aerian datorită existenței Aeroportului Internațional în municipiul Arad. Aeroportul este dotat cu o pistă de decolare și aterizare din beton, cu o lungime de 2 000 m și o lățime de 45 m, cu o capacitate portantă de roată izolată de 27 tone. Astfel, este permisă decolarea - aterizarea avioanelor de pasageri și marfă în condiții de deplină securitate.

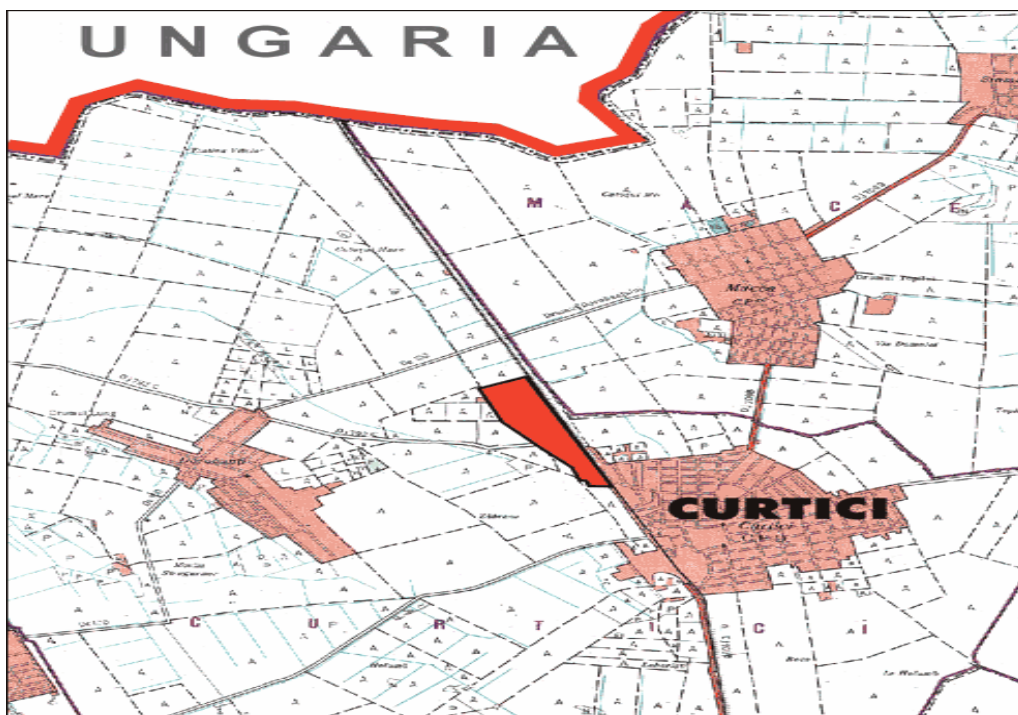

Figura III.12. Zona liberă Curtici - Arad

Administrarea și patrimoniul:

Administrarea Zonei Libere Curtici - Arad se realizează de către Administrația Zonei Libere Curtici - Arad, care se organizează și funcționează ca regie autonomă.

Activul patrimonial al Regiei Autonome "Administrația Zonei Libere Curtici - Arad" este în valoare totală de 9 436 430 321 lei.

Activități:

În Zona Liberă Curtici - Arad se pot desfășura următoarele activități:

- a) manipularea, depozitarea, sortarea, măsurarea, ambalarea, condiționarea, asamblarea, prelucrarea, fabricarea, marcarea, testarea, licitarea, vânzarea - cumpărarea, expertizarea, repararea, dezmembrarea mărfurilor, transportul și expedițiile interne și internaționale;
- b) organizarea de expoziții;
- c) organizarea operațiunilor de bursă și financiar - bancare, cu avizul Băncii Naționale a României;
- d) înființarea de cantine și restaurante, precum și de magazine de desfacere sau comercializare en gros sau en detail în perimetrul Zonei Libere;
- e) închirierea sau concesionarea clădirilor, terenurilor, spațiilor de depozitare și a spațiilor neamenajate din Zona Liberă, destinate construirii de obiective economice;
- f) controlul calitativ și cantitativ al mărfurilor;
- g) aprovizionarea mijloacelor de transport care operează în Zona Liberă Curtici -Arad;
- h) prestări de servicii, precum și alte activități specifice regimului de zonă liberă.

Parcul Industrial Hunedoara

Parcul Industrial Hunedoara are o suprafață de 19,3 ha, având ca principale puncte de acces: drumul național DN 68B Deva - Hunedoara și calea ferată (inclusiv CF de uz intern racordată la sistemul național).

Administrația parcului închiriază / vinde loturi de teren pentru activități în:

- industria constructoare de mașini;
- industria de prelucrare a lemnului;
- industria ușoară; bunuri de uz casnic;
- componente electronice.

Sunt prevăzute trei faze de realizare a parcului:

- faza 1 (anul 1 și 2) cuprinde:

- amenajarea terenului, racorduri la utilități și rețele interioare, drumuri, parcări, zone verzi
- construirea pavilionului administrativ și a celui expozițional

- faza 2 (anul 2 și 3) cuprinde construcția halelor și racordarea la utilități;

- faza 3 (anul 3 și 4): finalizarea investiției și școlarizarea personalului.

Utilitățile asigurate: electricitate, gaz, apă și canalizare.

De asemenea, în zonă sunt disponibile:

- rețea telefonică mixtă (analogică și digitală)
- rețele de telefonie mobilă
- acces internet
- servicii de poștă cu acoperire internațională

Proiecte viitoare

Parcul Industrial Reșița

În cadrul licitației programului PHARE CES 2004-2006 « Proiecte mari de infrastructură regională » a fost depus un proiect care are drept scop reabilitarea și îmbunătățirea zonei industriale a Platformei Aglomeratorului și Uzinei Cocso - Chimică din Reșița, incluzând curățarea mediului înconjurător și îmbunătățirea sa

prin asigurarea legăturilor de transport și a utilităților necesare pentru dezvoltarea afacerilor.

Reabilitarea acestui amplasament industrial în Reșița are drept scop curățarea unei zone nefolosite o perioadă îndelungată și construirea infrastructurii (drumuri și utilități: energie electrică, telecomunicații, alimentare cu apă potabilă, gaz, sisteme de canalizare pluvială și menajeră) în scopul dezvoltării unor activități economice viitoare, care să atragă forța de muncă specializată (cu precădere în domeniul prelucrării mecanice și metalurgice), dar aflată în șomaj.

Zona industrială Ineu

Probleme cheie:

- Finanțare redusă a parcurilor industriale inițiate de autoritățile publice. Aceste parcuri industriale sunt dependente de grant-urile guvernamentale, fondurile autorităților publice locale, precum și de plățile făcute în avans de către locatari (societățile comerciale care își desfășoară activitatea în parcul industrial). Momentul critic din punct de vedere financiar îl constituie demararea activităților, atunci când trebuie susținut cel mai mare efort de finanțare. În cazul parcurilor industriale *greenfield*, fonduri importante sunt direcționate pentru realizarea infrastructurii (alimentare cu energie electrică, rețele de telecomunicații, rețea de alimentare cu gaz, alimentare cu apă, canalizare, inclusiv pluvială, tratarea apelor reziduale și a deșeurilor, drumuri interioare, iluminat de incintă etc.).
- Acces dificil sau limitat la căile de comunicație principale.
- Lipsa unei strategii coerente de dezvoltare pe termen mediu și lung a parcurilor industriale; momentul de concepție și de lansare a unor proiecte nu a fost fundamentat pe o analiză riguroasă a pieței (cererea de spații în parcurile industriale și ofertele concurente).
- Marketing neadecvat; nu este luată în considerare concurența dintre România și țările vecine. Identificarea clienților se face conjunctural, fără o abordare sistematică și consecventă.
- Cunoștințe limitate de administrare a parcurilor – majoritatea managerilor nu au cunoștințe și experiență în dezvoltări imobiliare industriale.

Autoritățile publice locale din Regiunea Vest manifestă un interes deosebit vis-a-vis de crearea în viitor a unor noi parcuri industriale. Astfel, o importanță deosebită prezintă proiectele de creare a două parcuri industriale în Valea Jiului, fapt ce va conduce la dezvoltarea socio-economică a acestei zone și implicit la diminuarea disparităților intraregionale.

Unul dintre aceste două parcuri urmează a fi creat la Petroșani (Livezeni), în apropierea intersecției drumurilor DN 66 A cu DN 66, care face legătura între Simeria și Târgu Jiu, iar celălalt la Uricani.

III.4.2. Infrastructura de transfer tehnologic și de inovare

Infrastructura de transfer tehnologic și inovare, respectiv organizațiile specializate pentru difuzarea, transferul și valorificarea în economie a rezultatelor de cercetare-dezvoltare, este încă slab dezvoltată la nivelul României, și implicit și al Regiunii Vest.

Prin politicile guvernamentale din domeniul CDI, dezvoltarea și consolidarea infrastructurii de transfer tehnologic și de inovare este considerată un obiectiv important, care poate asigura dezvoltarea unui mediu foarte favorabil pentru:

- stimularea parteneriatelor între agenții economici și organizațiile de cercetare;
- stimularea cererii și a activităților proprii de cercetare-dezvoltare ale agenților economici, cu prioritate în domenii ale tehnologiilor de vârf;
- creșterea numărului de firme inovative în domenii tehnologice avansate, prin sprijinirea înființării și dezvoltării acestora.

Pentru susținerea dezvoltării infrastructurii de inovare și transfer tehnologic, a fost creat Programul național „Dezvoltarea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic – INFRATECH”, instrument prin care se acordă sprijin financiar și logistic pentru crearea și dezvoltarea instituțiilor specializate din infrastructura de inovare și transfer tehnologic, precum și a parcurilor științifice și tehnologice.

Până în prezent s-au înființat 7 parcuri științifice și tehnologice (cu autorizare provizorie) în: Galați, Brăila, Slobozia, Brașov, București, Timișoara și Iași.

Dintre acestea doar 3 sunt funcționale: Galați, Iași și Brașov.

Probleme cheie:

- Infrastructura de cercetare-dezvoltare depășită tehnologic;
- Legătura fragilă între cercetare și economie;
- Resurse insuficiente ale unităților de CD pentru transformarea rezultatelor cercetării în pachete de tehnologii „la cheie”;
- Implicarea scăzută a agenților economici în activități de CDI și capacitatea redusă de absorbție a rezultatelor de cercetare-dezvoltare. Infrastructura și serviciile de transfer tehnologic și inovare sunt insuficient dezvoltate și puțin viabile;
- Finanțare insuficientă a domeniului CD din fonduri publice și private (ale agenților economici);
- Reducerea numărului de specialiști și creșterea mediei de vârstă, ca efect al scăderii atractivității domeniului CD (nivel scăzut de salarizare, lipsa de echipamente etc.)
- Capacitate redusă de colaborare științifică și integrare tehnologică pe plan european și internațional.

III.4.3. Incubatoare de afaceri

Un factor important în consolidarea întreprinderilor existente, dar și în susținerea start-up-urilor îl constituie dezvoltarea unei infrastructuri de afaceri adecvate prin instrumente specifice soft și hard, armonizate cu nevoile IMM, beneficiind astfel de avantajele managementului corporativ, de surse de finanțare adecvate și garanții asociate, de avantajele tehnice ale serviciilor societății informaționale și de cooperarea activă cu mediul universitar și de cercetare pentru exploatarea cunoștințelor științifice și valorificarea potențialului creativ propriu.

Sprijinirea *incubatoarelor* va avea efecte benefice atât asupra dezvoltării de noi firme competitive, cât și asupra fructificării potențialului de inovare la nivelul IMM-urilor, pregătindu-le pentru competiția de pe piață.

Dezvoltarea centrelor de afaceri reprezintă un alt factor de susținere a întreprinderilor, prin faptul că mărește accesul acestora la servicii de consultanță, precum și la alte tipuri de servicii suport specializate cu valoare adăugată înaltă.

Incubatorul de Afaceri și Centrul de Transfer Tehnologic în Domeniul Software din Timișoara

Incubatorul de Afaceri și Centrul de Transfer Tehnologic în Domeniul Software din Timișoara este rezultatul unui parteneriat între Consiliul Județean Timiș, Consiliul Local Timișoara, Universitatea Politehnică Timișoara, IBT/GTZ Biroul de Promovare a Programului Guvernului German de Promovare Economică și Ocuparea Forței de Muncă.

Deși în prezent în Timișoara activează firme de prestigiu din domeniul software, ele nu au capacitatea de absorbție a specialiștilor IT existenți și a viitorilor absolvenți ai centrului universitar timișorean. În scopul sprijinirii înființării și dezvoltării firmelor mici din domeniul amintit, Primăria propune realizarea, în parteneriat instituțional cu C.J.T. și Universitatea Politehnică, a unui incubator de afaceri.

Conceptul propus prevede asigurarea unor spații de lucru dotate cu infrastructura tehnică necesară, precum și a unui set minimal de servicii și dotări comune (secretariat, consultanță pentru pornirea afacerilor, copiator, retrovideo proiector, computer, software) pentru firmele mici inițiate de către studenți sau tineri absolvenți.

Incubatorul Tehnologic și de Afaceri UAV-IT Vladimirescu

În anul 2002, Universitatea „Aurel Vlaicu“ a achiziționat un imobil P+3 situat pe platforma industrială a fostului Combinat Chimic. Aici avea să ia ființă un Incubator Tehnologic și de Afaceri.

Această investiție a fost gândită ca parte esențială a strategiei de dezvoltare pe termen mediu a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, incubatorul fiind inclus în strategia Programului ClipREG ca un instrument de Dezvoltare Regională menit să valorifice integral potențialul economic, material și creativ al Regiunii Vest.

În anul 2003, după apariția cadrului legal (HG 406/2003 privind crearea Rețelei Naționale de Inovare și Transfer Tehnologic RENITT), s-a demarat acțiunea de structurare a circuitului de incubare în corelare cu nevoile de dezvoltare ale județului Arad și ale Regiunii Vest. În acest context, Universitatea „Aurel Vlaicu“ a încheiat un Protocol de colaborare cu Incubatorul Tehnologic și de Afaceri de pe lângă Universitatea Catolică din Porto (Portugalia) prin care s-a realizat susținerea logistică a construcției instituționale a UAV-IT INCUBATOR.

Totodată, în luna ianuarie 2004, în cooperare cu Universitatea de Studii din Udine, precum și într-un larg parteneriat cu Consiliile Județene Arad și Hunedoara și cu Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Arad, s-a structurat Centrul de Consultanță și Transfer Tehnologic pentru Agricultură și Industrie Alimentară, ca structură componentă a viitorului Incubator Tehnologic și de Afaceri.

Eforturile de dezvoltare au continuat prin depunerea unei cereri de finanțare în vederea realizării construcției instituționale. Astfel, Universitatea „Aurel Vlaicu“ a obținut un fond nerambursabil în valoare de 240 000 Euro. Această sumă a fost destinată realizării amenajărilor interioare ale clădirii în care va funcționa UAV-IT INCUBATOR, achiziționării de sisteme IT, birotică și comunicații, amenajării unei Săli de Conferințe și a unei Săli de Training moderne, achiziționării de echipamente de cercetare științifică, achiziționării softului necesar funcționării UAV-IT INCUBATOR precum și realizării sistemului de incubare.

UAV-IT INCUBATOR este structurat ca o entitate de Cercetare-Dezvoltare-Inovare, având ca rol susținerea Dezvoltării Regionale, valorificarea ideilor, oportunităților, activităților și firmelor din județul Arad și din Regiunea Vest.

Incubatorul de afaceri de la Pecica

Ideea unui incubator de afaceri la Pecica, județul Arad a părut multora ca fiind una hazardată. O firmă de consultanță italiană a demarat un proiect pentru realizarea incubatorului prin finanțare europeană.

Deși incubatoarele de afaceri sunt motoarele dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în Occident, la noi ideea înființării acestora pare utopică. Ideea este de a realiza un complex unde IMM-urile pot închiria sau cumpăra sedii. Firmele sunt ajutate să demareze o afacere, după care, la un timp, continuă afacerea pe cont propriu. Chiar dacă nu toate ideile de afaceri se dovedesc bune în timp, sprijinul oferit de specialiști oferă garanția că întreprinzătorii vor avea parte de un start lansat în economia de piață.

Acest principiu se dorește a fi aplicat la Pecica. Incubatorul de afaceri nu va rămâne o entitate izolată în spațiul geografic al orașului. El va fi doar parte a unui mai amplu complex de dezvoltare economică.

În apropierea incubatorului de afaceri există proiectul unei zone industriale. Lângă firmele care vor cumpăra amplasamente în această zonă, peste câțiva ani este prevăzut un terminal auto-port, gândit în perspectiva în care mult-discutata autostradă Nădlac-Arad va fi realizată și va trece pe lângă Pecica.

În total, complexul va fi întins pe 50 hectare. Unul din elementele de bază gândit pentru complexul industrial din Pecica este un centru de pregătire pentru forța de muncă calificată, care va lucra în firmele care își vor desfășura activitatea în cadrul zonei industriale.

Amplasamentul zonei industriale și al incubatorului de afaceri se află la aproximativ 12 km de Arad și 2 km de localitatea Turnu, în apropiere de punctul vamal Turnu-Batania și aproape de drumul național DN 7, care leagă Nădlacul de Arad și implicit reprezintă principala arteră de intrare în România dinspre Occident.

Dintr-un studiu recent efectuat pe baza unor chestionare înaintate administratorilor incubatoarelor active au rezultat următoarele:

- management inadecvat economiei de piață;
- necesitatea conștientizării autorităților locale asupra importanței implicării în parteneriate de înființare și dezvoltarea a incubatoarelor (inclusiv prin susținerea accesului la utilități);
- rata medie a incubării firmelor este de 7 ori sub rata europeană;
- rata medie a locurilor de muncă nou create pe incubator este de 43 pe incubator, fiind comparabilă cu rata medie europeană pe incubator;
- lipsa suportului financiar național (la nivel local și central, fie prin oferirea de spații în clădiri cu chirie sub rata comercială sau acces la alte tipuri de servicii, și/sau la nivel național prin alocarea de resurse financiare de la bugetul de stat) demarării incubatoarelor (ex: prin programele Phare s-au acordat numai fonduri pentru reabilitarea spațiilor);
- lipsa de atractivitate a incubatoarelor pentru potențialii întreprinzători locali.

Incubatorul de afaceri de la Petrila - Centrul de Afaceri Lonea Pilier

Centrul de Afaceri Lonea Pilier este situat în orașul Petrila, în fosta incinta a E.M. Lonea Pilier, funcționând din anul 2004. Are în componență 21 de unități de producție, cu suprafețe cuprinse între 20 și 60 de mp, un singur spațiu fiind de 270 mp; 3 birouri, 2 magazine, 1 birou manager și o sală destinată seminariilor.

Suprafața totală construită este de 2 500 mp, suprafața utilă desfășurată este de 3 000 mp, suprafața împrejmuită este de 12 000 mp; suprafața betonată, incluzând drumuri și platforme, este de 8 500 mp.

Întreprinzătorii care sunt incubați în acest centru, beneficiază de următoarele facilități:

- secretariat;
- acces internet și telefon;
- pază;
- instalație electrică individuală;
- consultanță în afaceri.

III.5. Infrastructura în domeniul cercetării

Principalele unități de Cercetare ce activează în Regiunea Vest sunt afiliate Asociației pentru Cercetarea Multidisciplinară din Zona de Vest a României cu sediul la Timișoara (ACM-V). Asociația este o organizație științifică neguvernamentală reunind unitățile de cercetare (persoane juridice) și cercetătorii (persoane fizice) care activează în cele patru județe de Vest - Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș.

Situația principalelor unități de cercetare din regiune, repartizată pe județe este următoarea: județul Arad – 2, județul Caraș-Severin – 4, județul Hunedoara – 6, județul Timiș – 18.

În cadrul universităților există centre de cercetare acreditate de CNCSIS (Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior) care însă nu au personalitate juridică. În regiune își desfășoară activitatea mai multe universități care desfășoară activități de cercetare în cadrul acestor centre, dar și în cadrul catedrelor. Principalele unități din regiune care desfășoară activități de cercetare sunt cuprinse în tabelul III.18.

Tabelul III.18.: Institute de cercetare în Regiunea Vest, în anul 2002

Institute Naționale	<ul style="list-style-type: none"> • Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Sudură și Încercări de Materiale - ISIM Timișoara • Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Electrochimie și Materie Condensată - INCEMC Timișoara • Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Securitate Minieră și Protecție Antiexplozivă Petroșani • Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Construcții și Economia Construcțiilor Filiala Timișoara • Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Ecologie Industrială - INCOECOIND Filiala Timișoara
Alte institute și unități de cercetare	<ul style="list-style-type: none"> • Institutul de Chimie Timișoara • Institutul de Boli Cardiovasculare Timișoara • Institutul de Sănătate Publică "Prof. Dr. Leonida Georgescu" Timișoara • Institutul de Vagoane Arad • Centrul de Cercetări în Hidraulică, Automatizări și Procese Termice Reșița • Stațiunea de Cercetări Agricole Lovrin • Centrul de Cercetare în domeniul Viei și Vinului Miniș
Organizații neguvernamentale ale cercetării	<ul style="list-style-type: none"> • Asociația pentru Cercetare Multidisciplinară din Zona de Vest a României - ACMV Timișoara • Asociația de Sudură din România - ASR Timișoara • Asociația de Robotică din România

Universități	<ul style="list-style-type: none"> • Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului - USAMVB Timișoara • Universitatea de Vest Timișoara • Universitatea Politehnică Timișoara • Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad • Universitatea "Eftimie Murgu" Reșița • Universitatea din Petroșani • Universitatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș" Timișoara • Facultatea de Inginerie Hunedoara (parte a UP Timișoara)
--------------	---

Institutele de cercetare din regiune acoperă o mare varietate de domenii științifice:

a) În județul **Arad** regăsim cu precădere institute de cercetare în domenii precum: construcții de material rulant (vagoane) și viticultură

b) În județul **Caraș-Severin** domeniile vizate sunt: construcțiile de mașini, silvicultură și pomicultură.

c) În județul **Hunedoara** orientările institutelor de cercetare urmăresc domenii precum: siderurgie și metalurgie, silvicultură, minerit, securitatea minieră.

d) În județul **Timiș** sunt concentrate cele mai multe institute de cercetare, astfel încât și domeniile vizate de acestea sunt dintre cele mai diverse: sudură și încercări de materiale, chimie și electrochimie, fizică, silvicultură, ecologie, construcții, materiale ceramice, sănătate publică, mașini hidraulice, agricultură, medicină (cardiologie), metrologie și pedologie.

Preocupările pentru excelență și performanță au fost materializate prin crearea unor centre de excelență în regiune:

a) Centrul de excelență în domeniul sudării cu ultrasunete la ISIM Timișoara

b) Centrul de excelență în domeniul textil la Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad.

c) Centrul de excelență în domeniul medicină - biologie la Universitatea "Vasile Goldiș" Arad.

În universități există o serie de centre de cercetare acreditate de CNCSIS și care pot evolua în timp spre centre de excelență în măsura în care prin preocupări, personal și dotări parcurg drumul spre performanță. Aceste centre reprezintă în special pentru studenți ateliere de formare profesională practică cu efect benefic asupra dorinței acestora de a se implica și în viitor în activitatea de cercetare.

În analiza sectorului de cercetare –dezvoltare trebuie avuți în vedere doi indicatori importanți: salariații din activitatea de cercetare și cheltuielile totale în activitatea de cercetare –dezvoltare prezentați în tabelul de mai jos.

Tabelul III.19.: Activitatea de cercetare-dezvoltare

Regiunea / Județul	Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare	Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare (milioane)
<i>Total România</i>	<i>39 985</i>	<i>7 620 646</i>
Vest	3 268	465 247
Arad	379	13 264
Caraș-Severin	291	13 030
Hunedoara	542	46 792
Timiș	2 056	393 161

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS, 2005

Principalele probleme cu care se confruntă mediul de cercetare

Există un consens larg asupra faptului că, atât creșterea economică cât și competitivitatea viitoare a economiei vor fi bazate pe activitățile de cercetare și pe informație. Din nefericire, România, în general, și Regiunea Vest, în particular, alocă un foarte mic procent din buget pentru activitățile de cercetare.

Din datele făcute public, cu diferite ocazii, atât de factori guvernamentali cât și de Patronatul Unităților de Cercetare, rezultă că numărul cercetătorilor a scăzut dramatic în ultimii 15 ani. Din 170 000 cercetători existenți înainte de 1989, în România mai lucrează în prezent în institute de cercetare doar cca. 18 000 de oameni, din care doar 7 000 sunt cercetători. Vârsta medie a personalului din cercetare se apropie de 50 de ani întrucât prea puțin tineri sunt atrași de activitatea de cercetare. Dintre cauzele care determină acest dezinteres pentru cercetare din partea tinerilor se pot aminti: salarizarea foarte scăzută, dotarea învechită, sentimentul lipsei de perspectivă, atractivitatea mare a altor domenii, emigrarea etc. Efortul financiar al statului de susținere a sectorului de cercetare este în România de numai 4 euro pe an pe cap de locuitor, de 80 de ori mai mic decât în țările vest-europene.

Institutele de cercetare au fost afectate într-o anumită măsură de procesul de privatizare. Normele legale aplicate pentru privatizarea institutelor au fost cele aplicate întreprinderilor, fapt care a avut grave consecințe asupra patrimoniului acestor institute (dotări, arhiva de proiecte, brevete, clădiri, etc.). Unii din patronii institutelor după privatizare, proveniți din alte medii de afaceri, au folosit patrimoniul institutelor pentru alte activități, reducând progresiv activitatea de cercetare, schimbând astfel profilul unităților preluate.

Se constată că numărul de angajați care muncesc în cercetare și dezvoltare raportați la 100 000 locuitori este de 104,1 la nivelul Regiunii Vest, ceea ce reprezintă mai puțin de jumătate din media la nivel național, care este de 214,2.

La nivelul județelor regiunii, pe primul loc se află județul Timiș (cu 164,2 angajați în cercetare și dezvoltare la 100 000 locuitori), urmat de județul Hunedoara (cu 86,7 angajați în cercetare și dezvoltare la 100 000 locuitori), de județul Arad (cu 69,9 angajați în cercetare și dezvoltare la 100 000 locuitori), pe ultimul loc fiind județul Caraș-Severin (cu 59,6 angajați în cercetare și dezvoltare la 100 000 locuitori).

Cererile agenților economici din România, dar și din Regiune către unitățile de cercetare sunt diverse și cuprind în principal următoarele:

- elaborarea unor tehnologii de fabricație noi sau modernizate,
- conceperea și realizarea unor echipamente de producție,
- consultanță științifică,
- asistență tehnică în domeniul managementului calității,
- analize, încercări, examinări de specialitate,
- certificare procese, produse și sarcini,
- training profesional.

Dotările din unitățile de cercetare sunt în bună parte depășite și uzate fizic, fără piese de schimb. Lipsa cronică a fondurilor de investiții este cauza principală a dotărilor învechite. Prin participarea institutelor la diverse programe guvernamentale nu a fost posibilă decât achiziționarea unor dotări mărunte care nu pot suplini lipsa aparatului moderne necesare participării la proiectele europene sau la cele din planul național.

Personalul de cercetare s-a diminuat progresiv, ceea ce nu ar fi un fapt negativ dacă prin aceasta ar crește eficiența activității fără a afecta eficacitatea institutelor. La nivelul regiunii, se constată o îmbătrânire a personalului din cercetare, la fel ca pe plan național. Anual, dintre tinerii absolvenți, o parte sunt

prelucrați în institute dar se constată că cei mai mulți părăsesc aceste locuri de muncă după 1-3 ani îndreptându-se spre alte activități.

Forma de pregătire și perfecționare prin doctorat, la care unii tineri cercetători sunt îndrumați, reprezintă o formă de reținere a acestora în institute. Nu toate institutele din zonă s-au adaptat ușor la condițiile economiei de piață. Unele instituții, probabil și din cauza profilului specific au rămas dependente de finanțările guvernamentale negăsindu-și parteneri economici interesați de rezultatele cercetării proprii. Aceste instituții au în acest moment mari dificultăți și nu sunt probabil străine de managementul defectuos. În schimb alte institute au căutat să se adapteze condițiilor pieței prin inițierea de activități inovative.

Astfel, constatându-se, la întreprinderile implicate în relații de afaceri cu parteneri occidentali o creștere permanentă a nevoii de certificare, calificare și management al calității, au fost dezvoltate tocmai acest gen de activități.

Participarea la proiecte europene nu este la nivelul posibilităților.

Universitățile au beneficiat de proiecte TEMPUS, iar în ultima perioadă de proiecte SOCRATES, care susțin mobilitatea cadrelor didactice și a studenților. Institutele au participat la proiecte INCO - COPERNICUS, PHARE, LEONARDO, ș.a.m.d.

Cele prezentate în acest sub-capitol evidențiază că în Regiunea Vest există un potențial științific ridicat, o rețea de universități și institute destul de bine dezvoltată și cu preocupări de adaptare la condițiile economiei de piață.

III.6. Unitățile cultural-artistice

În anul 2004 în rețeaua bibliotecilor au funcționat la nivel național 12 574 unități administrative, dintre care, la nivelul Regiunii Vest, au funcționat 1 151 unități. Numărul volumelor de carte existente în biblioteci a fost de 14 793 816.

Tabelul III.20.: Numărul și activitatea bibliotecilor în Regiunea Vest în anul 2004

Regiunea / Județul	Numărul bibliotecilor existente	Numărul volumelor existente	Numărul utilizatorilor (activi)
Total România	12 574	173 362 842	5 672 958
Vest	1 151	14 793 816	519 277
Arad	245	3 204 287	131 498
Caraș-Severin	252	2 212 762	81 904
Hunedoara	288	3 250 510	113 094
Timiș	366	6 126 257	192 781

Sursa: Activitatea unităților cultural-artistice, INS , 2005

Rețeaua muzeelor și a colecțiilor publice care a funcționat în anul 2004 a cuprins 49 de unități cu o suprafață expozițională de 6 433 307 mp, fiind de departe cea mai mare suprafață expozițională dintre toate regiunile României. De asemenea, județul Timiș conduce într-un clasament al județelor în funcție de acești indicatori.

Tabelul III.21.: Numărul și activitatea muzeelor și a colecțiilor publice

Regiunea / Județul	Muzee și colecții publice	Suprafața expozițională - mp -
Total România	557	9 980 588
Vest	49	6 433 307
Arad	9	219 418
Caraș-Severin	4	54 014
Hunedoara	9	84 607
Timiș	27	6 075 268

Sursa: Activitatea unităților cultural-artistice, INS , 2005

Rețeaua instituțiilor de spectacol existente în Regiunea Vest (teatre și instituții asimilate: teatre de păpuși și marionete, opere, filarmonici), în anul 2004, a cuprins 15 unități. În anul 2004, majoritatea spectacolelor au fost prezentate în limba română, dar au fost și spectacole în limbile minorităților sau engleză, germană sau franceză.

Tabelul III.22.: Rețeaua și activitatea instituțiilor de spectacol, din Regiunea Vest, în 2004

Regiunea / Județul	Instituții de spectacol	Numărul spectatorilor
Total România	145	4 413 112
Vest	15	291 021
Arad	4	137 159
Caraș-Severin	1	11 562
Hunedoara	2	29 299
Timiș	8	113 001

Sursa: Activitatea unităților cultural-artistice, INS , 2005

Rețeaua cinematografică a cuprins, la sfârșitul anului 2004, 20 de unități cinematografice. Toate acestea au funcționat în mediul urban, având o capacitate de 7 886 de locuri.

Tabelul III.23.: Rețeaua și activitatea cinematografică, în Regiunea Vest, în 2004

Regiunea / Județul	Cinematografe	Locuri în sălile cinematografelor	Spectatori -mii -
Total România	155	70 496	4 002
Vest	20	7 886	320
Arad	5	1 393	87
Caraș-Severin	3	1 406	18
Hunedoara	6	2 305	29
Timiș	6	2 782	186

Sursa: Activitatea unităților cultural-artistice, INS , 2005

Capitolul IV. POPULAȚIA, RESURSELE UMANE ȘI PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

IV.1. Populația Regiunii Vest

La ultimul recensământ al populației desfășurat în anul 2002, Regiunea Vest avea în total o populație de 1 958 648 locuitori, ceea ce reprezintă 9% din populația României. Între ultimele două recensăminte ale populației (care au avut loc în anii 1992 și 2002), sub influența combinată a nivelului diferențiat al sporului natural, al fluxurilor migratorii interne și al intensității migrației externe, populația Regiunii Vest a scăzut cu 153 299 locuitori, ceea ce reprezintă o scădere procentuală de 7,3%.

Această scădere procentuală este aproape dublă față de scăderea la nivel național și se datorează, în principal, scăderii semnificative a populației județelor Caraș-Severin (-11,5%) și Hunedoara (-11,4%), aceste două județe având cele mai mari scăderi procentuale ale populației între ultimele două recensăminte dintre toate județele României.

Densitatea populației din Regiunea Vest este net inferioară mediei naționale: 61,1 loc/km² în 2002 față de o densitate națională de 90,9 loc/km², situație care durează deja de câteva decenii.

Această densitate, precum și numărul populației, au scăzut net, fiind de 65,9 loc/km² în 1992 (cu importante diferențe între județe: 39,1 loc/km² în Caraș-Severin față de 44,2 loc/km² în 1992, în timp ce în Timiș ea este de 77,9 loc/km² față de 80,5 loc/km² în 1992).

*Tabel IV.1. Populația și densitatea populației Regiunii Vest
la recensămintele din 1992 și 2002*

Regiunea / Județul	Populația totală la recensăminte		Densitatea (loc./km ²)		Scădere %
	ian.07 1992	mar.18 2002	ian.07 1992	mar.18 2002	1992-2002
Vest	2 111 947	1 958 648	65,9	61,1	-7,3%
Arad	487 617	461 791	62,9	59,6	-5,3%
Caraș-Severin	376 347	333 219	44,2	39,1	-11,5%
Hunedoara	547 950	485 712	77,6	68,8	-11,4%
Timiș	700 033	677 926	80,5	77,9	-3,2%
<i>Total România</i>	<i>22 810 035</i>	<i>21 680 974</i>	<i>95,7</i>	<i>90,9</i>	<i>-4,9%</i>

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

HARTA ADMINISTRATIVĂ ȘI DENSITATEA POPULAȚIEI / ADMINISTRATIVE MAP AND POPULATION DENSITY

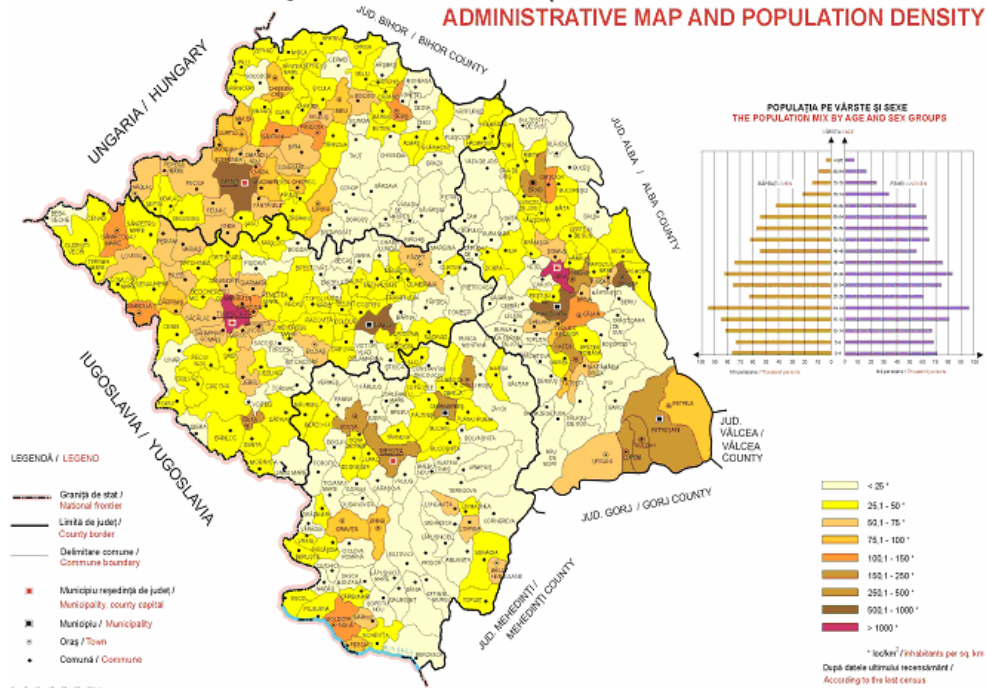

Fig. IV.1. Harta administrativă și densitatea populației

În ceea ce privește ponderea populației masculine în Regiunea Vest (48,3%), aceasta se situează în toate cele 4 județe ale regiunii sub media națională de 48,7%.

De asemenea, se constată că în toate cele 4 județe ale regiunii ponderea populației masculine este mai scăzută decât ponderea populației feminine.

Tabel IV.2.: Populația pe sexe la recensământul din 18 martie 2002

Regiunea / Județul	Total (număr de persoane)			Ponderea populației masculine (%)
	Ambele sexe	Masculin	Feminin	
Total România	21 680 974	10 568 741	11 112 233	48,7
Vest	1 958 648	946 034	1 012 614	48,3
Arad	461 791	222 248	239 543	48,1
Caraș-Severin	333 219	162 028	171 191	48,6
Hunedoara	485 712	236 317	249 395	48,7
Timiș	677 926	325 441	352 485	48,0

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, INS, 2002

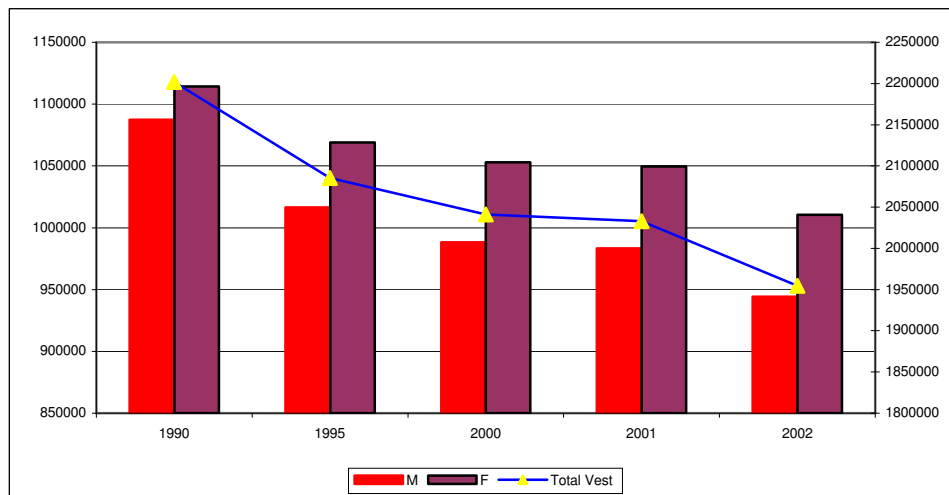

Fig. IV.2. Evoluția populației Regiunii Vest pe sexe în perioada 1990-2002

Diversitatea etnică, ce rămâne o caracteristică puternică a cel puțin trei județe din patru ale Regiunii Vest, a intrat începând cu 1992 într-un proces de scădere la nivelul regiunii, proces la care au contribuit și următorii factori:

- creșterea procentajului de cetățeni români de naționalitate română;
- diminuarea netă a comunităților de maghiari (cu deosebire în Arad și Timiș) și germani (în special în Caraș-Severin și Timiș) care, deși au locuit în România timp de câteva generații, au plecat definitiv în țările lor de origine. Reamintim aici faptul că în anii 1970 comunitatea germană a cunoscut deja o primă emigrare masivă prin politica de „răscumpărare” negociată între Bonn și București;
- creșterea slabă, în special în județul Arad, a comunității de romi. Această creștere poate să însemne și că au existat mai mulți romi care și-au revendicat această origine în 2002 față de precedentul recensământ.

Tabel IV.3.: Structura populației Regiunii Vest pe naționalități la recensămintele din 1992 și 2002

Regiunea / Județul	Români %		Maghiari %		Germani %		Romi %		Altele %	
	1992	2002	1992	2002	1992	2002	1992	2002	1992	2002
Vest	84,4	86,3	7,8	6,7	2,4	1,4	2,0	2,5	3,4	3,1
Arad	80,5	82,2	12,5	10,7	1,9	1,1	2,7	3,8	2,4	2,2
Caraș-Severin	86,6	88,2	2,1	1,8	3,2	1,9	2,1	2,4	6,0	5,7
Hunedoara	91,8	92,7	6,2	5,2	0,7	0,4	1,0	1,4	0,3	0,3
Timiș	80,2	83,4	9,0	7,5	3,8	2,1	2,1	2,4	4,9	4,6
<i>Total România</i>	<i>89,5</i>	<i>89,5</i>	<i>7,1</i>	<i>6,6</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>	<i>1,8</i>	<i>2,5</i>	<i>1,1</i>	<i>1,0</i>

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, INS, 2002

Mutațiile din structura socio-economică a României au determinat o intensă mobilitate teritorială a populației, cu consecințe directe în modificarea numărului și structurii socio-demografice a populației în profil teritorial. În cadrul migrației interne, fluxul rural-urban merită o mențiune deosebită, fiind cel care deține cea mai mare pondere în cadrul acesteia. Referitor la segmentul de populație care este mai dispusă la modificarea domiciliului, se constată o migrare a populației tinere către oraș, mai întâi la școală, iar mai apoi prin integrarea pe piața muncii.

În anul 2003, deși la nivel național s-a remarcat o accentuare a soldului migratoriu negativ, Regiunea Vest, Regiunea București - Ilfov și Regiunea Centru au rămas pe mai departe singurele regiuni cu un sold pozitiv al migrației.

Începând cu anul 1992, migrația intrajudețeană este în creștere, depășind semnificativ migrația interjudețeană. Reducerea migrației pe distanțe lungi în favoarea celei pe distanțe scurte duce la apariția unor zone cu o forță mai mare de reținere a populației născute pe teritoriile lor.

De asemenea, se constată că cele patru județe au cunoscut începând din 1991 importante mișcări de populație la nivel intraregional. Dacă la începutul anilor '90 Timișoara și într-o măsură mult mai mică Aradul constituiau veritabili poli de atracție pentru ansamblul județelor limitrofe, cât și pentru populațiile județelor din nord și din nord-est, direcțiile de migrare s-au modificat progresiv după 1997, Aradul exercitând o mai mare atracție asupra populațiilor din Caraș-Severin și Hunedoara.

Alături de migrația internă, un factor deosebit de important pentru structura populației este și **migrația externă**. Imediat după 1990, când oamenii au putut circula liber a avut loc un important flux migratoriu extern.

Schimbările din sistemul politico-social românesc a făcut ca populația din regiune să se poată îndrepta atât spre țările membre ale Uniunii Europene, cât și spre SUA și Canada. Emigrarea spre Ungaria, Germania sau spre alte țări occidentale mai îndepărtate a cunoscut o nouă creștere, după 1995, în special în cazul populației cu studii superioare, dar și a celei cu nivel ridicat de calificare.

Din statisticile de la nivel național, majoritatea emigranților legali au avut un nivel ridicat de instruire și calificare (25,8% au absolvit studii superioare, 46,3% studii liceale și postliceale). În structura de vârstă și gen, emigranții au fost tineri (între 20-39 ani), atât femei, cât și bărbați. Cea mai mare pondere din totalul emigranților au reprezentat-o persoanele căsătorite.

Tabel IV.4. Sold migratoriu în Regiunea Vest în 2002

Indicatori	Regiunea Vest	Județele ¹				România
		AR	CS	HD	TM	
Soldul migrator net al populației la 1000 de locuitori, în 2002	0,807	2,989	1,445	-3,873	2,463	-0,072

Sursa: Ministerul Integrării Europene, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013.

În Regiunea Vest, în anul 2003, se constată o diferență mare între populația urbană, 61,7%, și populația rurală, 38,3% (tabelul IV.3). Aceste valori depășesc cu mult valorile naționale, mult mai echilibrat distribuite (53,4% pentru mediul urban și 46,6% pentru cel rural). Una dintre explicațiile acestui fenomen întâlnit la nivelul Regiunii Vest este gradul mare de urbanizare al județului Hunedoara (77%), al doilea după capitala București în această privință. Valori peste media națională la nivelul populației urbane au și județele Timiș (60,7%) și Caraș-Severin (56,6%).

Din punct de vedere al distribuției pe cele două medii de rezidență, în anul 2003, între județele Regiunii Vest se disting diferențe notabile: județele Hunedoara și Timiș au o preponderență a populației în mediul urban, iar județele Arad și Caraș-Severin prezintă diferențe mici între populația concentrată în mediul urban și cea din mediul rural.

Tabel IV.5.: Populația pe regiune, județe și țară în funcție de sex și mediu de rezidență în 2003

Județul / Regiunea	Populația la 1 iulie 2003	Sex valori absolute și procente				Mediu de rezidență în %	
		Masculin	%	Feminin	%	Urban	Rural
Arad	461 744	221 907	48,05	239 837	51,95	50,5	49,5
Caraș-Severin	333 860	162 632	48,71	171 228	51,29	56,6	43,4
Hunedoara	489 872	238 441	48,67	251 431	51,33	77,0	23,0
Timiș	661 171	316 561	47,87	344 610	52,13	60,7	39,3
Regiunea Vest	1 946 647	939 541	48,27	1 007 106	51,73	61,7	38,3
România	21 733 556	10 606 245	48,80	11 127 311	51,20	53,4	46,6

Sursa: INS, Anuarul Statistic al României 2004, pp.544-545

Structura pe vârste a populației poartă amprenta caracteristică a unui proces de îmbătrânire demografică, datorat în principal scăderii natalității care a determinat reducerea absolută și relativă a populației tinere (0-14 ani) și creșterea ponderii populației vârstnice (de 60 ani și peste). Piramida vârstelor reflectă cel mai fidel cronica generațiilor evidențiind disproporțiile într-o populație, pe vârste și sexe.

¹ AR (Arad), CS (Caraș-Severin), HD (Hunedoara), TM (Timiș)

Reducerea numărului populației tinere a îngustat și mai mult baza piramidei vârstelor.

Efectele demografice și economice ale acestei evoluții se vor vedea în timp și vor atrage după sine schimbări la nivelul diferitelor subpopulații (populația școlară, populația de vârstă fertilă, populația în vârstă de muncă). Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și sociale au început să se resimtă după anul 2005, când în populația aptă de muncă au intrat generațiile, reduse numeric, născute după 1990.

Rata de substituție, calculată prin raportarea totalului populației cu vârsta cuprinsă între 15-24 ani (posibili intrați pe piața muncii) la totalul populației cu vârsta cuprinsă între 55-64 ani (depinde de prevederile legii în legătură cu vârsta de pensionare) care este posibil să părăsească piața muncii, este supraunitară, fiind egală cu 1,4 la nivelul Regiunii Vest, fiind însă inferioară valorii la nivel național, care este de 1,6.

Tabel IV.6.: Populația pe grupe de vârstă la 1 iulie 2003

Regiunea / Județul	Total	0-4 ani	5-9 ani	10-14 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	30-34 ani	35-39 ani
Total România	21 733 556	1 076 715	1 123 607	1 432 358	1 698 393	1 689 954	1 769 396	1 766 855	1 476 606
Vest	1 946 647	88 365	96 597	128 290	147 641	143 584	153 739	161 313	139 666
Arad	461 744	21 863	23 174	29 747	33 442	33 288	37 067	37 844	30 516
Caraș-Severin	333 860	15 347	16 541	21 862	26 099	23 915	25 031	25 380	23 114
Hunedoara	489 872	21 589	24 661	32 814	37 076	34 257	37 116	43 112	36 948
Timiș	661 171	29 566	32 221	43 867	51 024	52 124	54 525	54 977	46 088
Regiunea / Județul	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80 și peste

Total România	1347 403	1 602 456	1 491 874	1 082 920	1 067 237	1 087 711	905 994	643 699	470 378
Vest	125 641	152 292	137 757	105 324	97 671	94 516	80 156	55 777	41 318
Arad	27 565	35 699	32 482	25 021	22 914	23 616	21 061	14 857	11 588
Caraș-Severin	22 347	26 087	23 936	18 752	17 397	16 985	14 170	9 884	7 013
Hunedoara	33 013	36 869	34 149	27 076	26 209	24 670	19 166	12 446	8 701
Timiș	42 716	53 637	47 190	34 475	31 151	29 245	25 759	18 590	14 016

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Analizând structura populației pe grupe mari de vârstă se constată că ponderea populației tinere (0-14 ani) este mai scăzută cu aproape un punct procentual la nivelul Regiunii Vest față de nivelul național, în timp ce populația în vârstă de muncă (15-64 ani) este mai numeroasă (70,1% față de 69,1%) la nivel regional decât la nivel național. Se observă, de asemenea, că la nivelul populației peste 65 de ani, valorile de la nivel regional sunt sub cele naționale (13,9% față de 14,2%).

Tabel IV.7.: Populația pe grupe mari de vârstă

Județul / Regiunea	Sub 14 ani		15-64 ani		Peste 65 ani	
	Absolut	%	Absolut	%	Absolut	%
Arad	74 757	16,1	315 865	68,5	71 122	15,4
Caraș-Severin	53 750	16,1	232 793	69,8	47 317	14,1
Hunedoara	79 064	16,1	339 068	69,3	71 740	14,6
Timiș	105 654	15,9	497 907	70,1	87 610	13,2
Regiunea Vest	313 252	16,0	1 361 628	70,1	271 767	13,9
România	3 632 680	16,7	14 993 094	69,1	3 107 782	14,2

Sursa: INS, Anuarul Statistic al României 2004

Rezultă că *rata de dependență*, care reprezintă numărul persoanelor tinere (0-14 ani) și vârstnice (peste 65 ani) care revin la 100 persoane în vârstă de muncă (15-64 ani), este mai scăzută la nivel regional (unde are valoarea 42,6) față de nivelul național (unde are valoarea 44,7).

Tabel IV.8.: Populația pe grupe mari de vârstă la 1 iulie 2003

- % -

	Total	0-14 ani	15-64 ani	Peste 65 ani
Total România	100%	16.7	69.1	14.2
Regiunea Vest	100%	16.0	70.1	13.9

Sursa: INS, Anuarul Statistic al României 2004

Scăderea natalității în țara noastră, fenomen care se înscrie în tendința generală din cadrul perioadei de „tranziție demografică” are unele particularități. Principalii factori care au determinat scăderea natalității sunt de natură economică și socială. Este vorba în primul rând de o transformare semnificativă a structurii ocupaționale a populației, care a impus, mai ales contingentelor tinere, o mobilitate teritorială și profesională deosebită și, în același timp, prelungirea perioadei de instruire.

Pentru multe cupluri problema asigurării veniturilor corespunzătoare, situația de pe piața muncii, problema procurării unei locuințe pot fi obstacole serioase în întemeierea unei familii. Unele familii au copii, dar cele mai multe cupluri tinere, nu au sau amână nașterea copiilor. Această decizie a cuplurilor este determinată atât cultural, psihologic cât și de situația economică sau socială a familiei.

O familie numeroasă nu este potrivită solicitărilor din sfera activității profesionale. Se adaugă acestei transformări participarea din ce în ce mai numeroasă a femeilor la munca în afara familiei. Această participare este mai accentuată în mediul urban, fertilitatea mai scăzută a populației urbane influențând mai pronunțat nivelul fertilității generale.

Regiunea Vest este regiunea în care aceste fenomene sunt mai pronunțate, fiind regiunea cu cea mai scăzută rată a natalității (8,9‰) din țară, cu excepția Regiunii București - Ilfov.

Tabel IV.9.: Mișcarea naturală a populației Regiunii Vest, în anul 2003

Regiunea / Județul	Rate (la 1000 locuitori)					Născuți morți la 1000 născuți (vii+morți)	Decese sub 1 an la 1000 născuți-vii
	Născuți vii	Decese	Sporul natural	Căsătorii	Divorțuri		
	TOTAL						
Total România	9,8	12,3	-2,5	6,2	1,52	6,0	16,7
Vest	8,9	12,9	-4,0	6,7	1,94	6,8	15,6
Arad	9,1	14,4	-5,3	6,1	1,86	8,7	13,5
Caraș-Severin	9,2	13,1	-3,9	8,0	1,48	3,2	13,7
Hunedoara	8,3	12,4	-4,1	6,1	2,99	8,1	16,3
Timiș	9,1	12,2	-3,1	6,8	1,45	6,4	17,7

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Cu toate că în ultimii ani au existat preocupări pentru ameliorarea stării de sănătate a populației și a asigurării unor servicii medicale corespunzătoare, tendințele înregistrate în evoluția mortalității nu sunt deloc încurajatoare.

Se constată că Regiunea Vest are o rată a mortalității mai mare decât cea la nivel național, diferența fiind mai accentuată în mediul urban decât în mediul rural.

Într-un clasament al regiunilor, Regiunea Vest are o rată ridicată a mortalității, situându-se pe locul trei după Regiunile Sud și Sud-Vest.

Sporul natural este negativ, atât la nivel național cât și la nivel regional, fiind de aproape două ori mai mare la nivelul Regiunii Vest decât cel la nivel național (-4,0‰ față de -2,5‰). Într-un clasament al regiunilor, Regiunea Vest are cel mai scăzut spor natural dintre toate cele 8 regiuni ale țării.

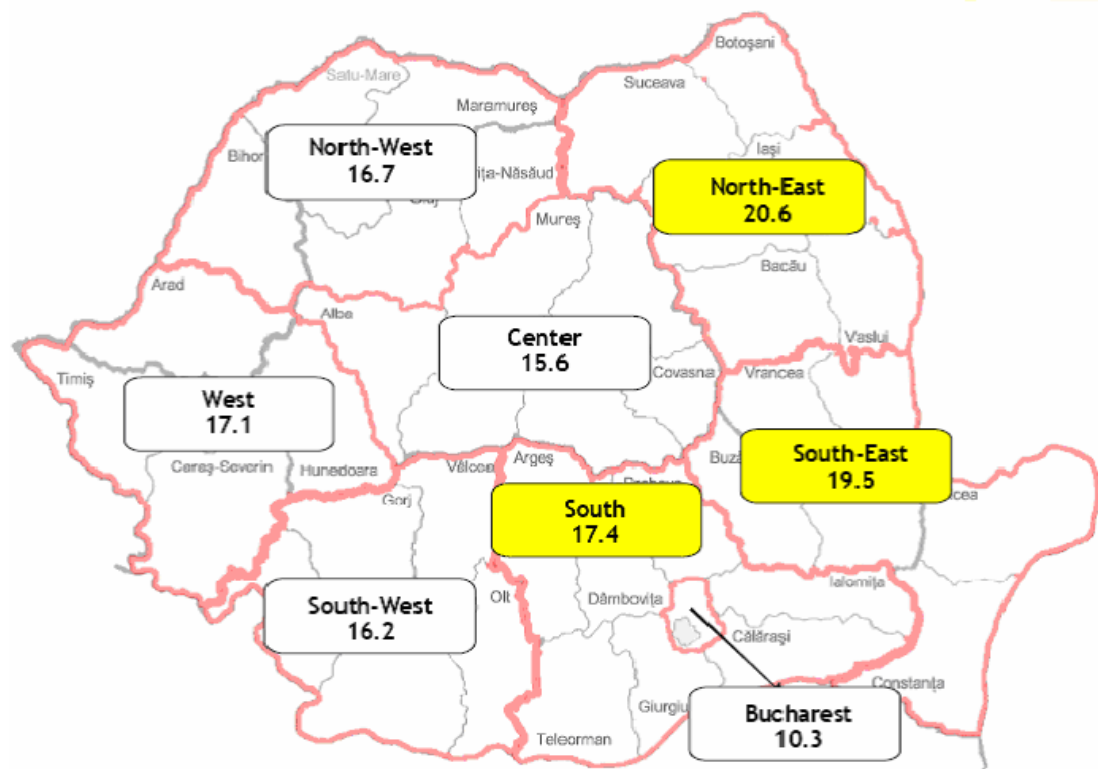

Figura IV.3. Mortalitatea infantilă la nivelul regiunilor de dezvoltare
Sursa: INS, Statistică teritorială, 2004

Decalajul între sexe în nivelul mortalității din ultimul deceniu s-a păstrat și în anul 2003, lucru reflectat cel mai bine de durata medie a vieții pe sexe, în perioada 2002-2003. Se constată că diferența între sexe este de peste 6 ani în favoarea persoanelor de sex feminin, atât la nivel național, cât și la nivel regional.

Tabel IV.10.: Durata medie a vieții pe sexe, în perioada 2002-2003

Regiunea / Județul	Ambele sexe	Masculin	Feminin
Total România	71,01	67,42	74,78
Vest	70,58	67,13	74,12
Arad	70,35	66,92	73,85
Caraș-Severin	70,65	67,25	74,21
Hunedoara	69,97	66,54	73,60
Timiș	71,21	67,70	74,70

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

Tendențe privind populația

Proiecția tendințelor privind populația oferă informații utile asupra viitoarei evoluții a numărului și structurii de vârstă a populației regiunii.

Din punct de vedere demografic principalii factori care acționează asupra mărimii și structurii populației sunt natalitatea, mortalitatea și migrația.

În profil teritorial se remarcă o diminuare a natalității în toate județele Regiunii Vest, județul Timiș alături de municipiul București fiind zone cu o natalitate dintre cele mai scăzute la nivel național.

Scăderea natalității în țara noastră, fenomen care se înscrie în tendința generală din cadrul perioadei de „tranziție demografică”, are unele particularități. Principalii factori care au determinat scăderea natalității sunt de natură economică, socială și culturală. Este vorba de o transformare semnificativă a structurii ocupaționale a populației, care a impus, mai ales contingentelor tinere, o mobilitate teritorială și profesională deosebită și, în același timp, prelungirea perioadei de instruire.

În perspectivă, numărul populației Regiunii Vest este prognozat să scadă, în intervalul 2003-2025, cu peste 200 000 persoane. Scăderea populației va fi moderată până în anul 2010 și mai accentuată spre sfârșitul orizontului de proiectare. Această scădere se va datora menținerii unui deficit al nașterilor în raport cu numărul deceselor (spor natural negativ), la care se va adăuga soldul negativ cumulat al migrației interne și externe.

Până în 2020 este anticipată o diminuare mai accentuată a populației totale în județul Hunedoara (aproximativ 80 000 locuitori), în timp ce în județul Arad se va înregistra scăderea naturală cea mai intensă (cu o rată medie anuală de peste 5‰ – în special datorită mortalității ridicate). De asemenea, soldul migrator pozitiv prognozat pentru județele Arad și Timiș va fi contracarat de scăderea naturală a populației.

Tabel IV.11. Evoluția populației proiectate pe județe, regiune și țară în perioada 2003-2025

Județe An	2003	2005	2010	2015	2020	2025
Arad	461 700	460 700	457 100	452 100	445 600	437 600
Caraș-Severin	333 900	332 300	327 100	320 000	310 900	300 100
Hunedoara	489 900	482 300	460 500	435 600	407 400	376 500
Timiș	661 200	661 400	659 500	654 200	645 200	631 800
Regiunea Vest	1 946 700	1 936 700	1 904 200	1 861 900	1 809 100	1 746 000
Total Romania	21 733 600	21 614 700	21 226 300	20 696 600	20 026 400	19 243 400

Sursa: INS , Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025, p.21.

Dacă ne referim la evoluția populației regiunii pe grupe mari de vârstă se observă că grupele „0-14 ani” și „65 și peste” au valori sub media națională indiferent de anul pe care îl luăm drept referință. În același timp, grupa de vârstă „15-64” ani are valori superioare mediei naționale. Din analiză se mai remarcă o scădere constantă a populației cuprinsă în grupa 0-14 ani (de la 16,1% din populația Regiunii Vest în prezent la 13,6% în 2015 și la 12,3% în anul 2025).

Variații destul de importante suferă și populația încadrată în grupa de vârstă de peste 65 de ani (de la 14,0% în prezent la 14,7% în 2015, iar în 2025 se prognozează că va ajunge la 17,3% din populația Regiunii Vest).

Tabel IV.12.: Evoluția populației proiectate a Regiunii Vest pe grupe mari de vârstă

– procente –

Județ/ Regiune/ România	Grupe de vârstă	2003	2005	2010	2015	2020	2025
Arad	0-14	16,2	15,4	14,3	14,1	13,7	13,1
	15-64	68,4	69,3	71,0	71,3	70,6	70,6
	65 și peste	15,4	15,3	14,7	14,6	15,7	16,3
Caraș-Severin	0-14	16,1	15,2	14,2	14,1	13,6	12,8
	15-64	69,5	70,2	71,2	70,9	70,0	69,8
	65 și peste	14,4	14,6	14,6	15,0	16,4	17,4
Hunedoara	0-14	16,1	15,0	13,2	12,6	12,0	11,2
	15-64	70,6	71,2	72,2	71,9	70,8	70,1
	65 și peste	13,3	13,8	14,6	15,5	17,2	18,7
Timiș	0-14	16,0	15,1	13,7	13,5	13,0	12,2
	15-64	70,8	71,6	73,0	72,8	71,5	71,1
	65 și peste	13,3	13,3	13,3	13,7	15,5	17,3
Regiunea Vest	0-14	16,1	15,2	13,9	13,6	13,1	12,3
	15-64	69,9	70,6	71,7	71,7	70,7	70,4
	65 și peste	14,0	14,2	14,4	14,7	16,2	17,3
România	0-14	16,7	15,8	14,9	14,6	14,0	13,1
	15-64	69,0	69,6	70,6	70,6	69,7	69,5
	65 și peste	14,3	14,6	14,5	14,8	16,3	17,4

Sursa: INS , Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025, pp.30-33.

În ceea ce privește evoluția populației pe sexe, se observă că nu există diferențe majore în privința scăderii populației feminine sau masculine (se aproximează o reducere de circa 90 000 de femei și 100 000 de bărbați până la sfârșitul perioadei de prognoză anul 2025). Cea mai accentuată scădere a populației feminine, dar și masculine este prognozată a avea loc în județul Hunedoara (circa 50 000 de femei și circa 55 000 de bărbați).

Tabel IV.13.: Evoluția populației masculine pe județe, regiune și țara în perioada 2003-2025

Județe An	2003	2005	2010	2015	2020	2025
Arad	221 900	221 200	219 200	216 600	213 300	209 100
Caraș-Severin	162 600	161 700	158 900	155 100	150 200	144 400
Hunedoara	238 400	234 400	223 100	210 400	196 300	181 000
Timiș	316 600	316 300	314 600	311 300	306 000	298 500
Regiunea Vest	935 900	933 600	915 800	893 400	865 800	833 000
Total România	10 606 300	10 535 300	10 320 500	10 042 600	9 696 600	9 292 800

Sursa: INS , Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025, p.22.

Tabel IV.14.: Evoluția populației feminine pe județe, regiune și țară în perioada 2003-2025

Județe An	2003	2005	2010	2015	2020	2025
Arad	239 800	239 500	237 900	235 500	232 300	228 500
Caraș-Severin	171 200	170 600	168 200	165 000	160 800	155 700
Hunedoara	251 400	247 900	237 500	225 200	211 100	195 500
Timiș	344 600	345 100	345 000	343 100	339 200	333 200
Regiunea Vest	1 007 000	1 003 100	988 600	986 600	943 400	912 900
Total România	11 127 300	11 079 400	10 905 800	10 654 600	10 329 800	9 950 600

Sursa: INS , Proiectarea populației României în profil teritorial până în anul 2025, p.23.

IV.2. Resursele Umane

Capitalul uman regional stă la baza unor multiple diferențieri de factură regională sau comunitară. Sărăcia sau bogăția de capital uman are o mare inerție în profil teritorial. Din acest motiv, identificarea modului de regionalizare a capitalului uman poate funcționa pentru identificarea unor subregiuni de dezvoltare de mare relevanță și stabilitate în timp.

Indiferent de modalitățile de definire, capitalul uman este măsurat în principal prin educația școlară. Cu cât investițiile pentru educație sunt mai mari, cu atât capitalul uman este de nivel mai ridicat. Analizele teoretice recunosc însă faptul că dezvoltarea capitalului uman se face nu numai prin educație școlară, ci și prin pregătire profesională la locul de muncă și prin investiții în starea de sănătate.

Toate cele trei componente ale capitalului uman – cea educațională, profesională și sanitară – funcționează în strânsă interdependență cu mediul regional de comunicare. Cu cât acest mediu este mai deschis spre exteriorul regiunii, cu atât șansele de sporire a stocurilor de capital uman sunt mai mari.

Pornind de la aceste premise, un expert român în domeniu (prof. univ. dr. Dumitru Sandu) a construit indicele de dezvoltare a capitalului uman (UMANREG) prin agregarea unor indicatori referitori la stocul de învățământ, starea de sănătate a populației și intensitatea fenomenelor de comunicare indirectă.

Tabel IV.15.: Indicatori ai capitalului uman regional UMANREG

Forma de capital uman	Indicator folosit pentru măsurare
Capital educațional	Ponderea absolvenților de liceu sau facultate sau școală postliceală în totalul populației de peste 12 ani EDUCAT
Capital sanitar	Rata mortalității infantile INFANT
Mediu de comunicare	Scor factorial cu indicatorii abonamente TV, abonamente la posturi telefonice, scrisori expediate din județ (toți indicatorii sunt relativizați prin raportare la 1000 locuitori) COMUNIC

Sursa: D. Sandu, *Spațiul social al tranziției*, Ed. Polirom, Iași, 1999

Stocul de capital uman dintr-un județ este cu atât mai mare, cu cât nivelul mediu de educație și de comunicare mediată prin canale de infrastructură au valori mai ridicate și cu cât sunt mai reduse valorile mortalității infantile. Cele trei variabile folosite pentru măsurarea capitalului uman regional sunt puternic intercorelate empiric, ca urmare a relațiilor cauzale dintre ele și a faptului că se referă la aceeași dimensiune neobservabilă direct (capitalul uman).

Pe ansamblu, exceptând Regiunea București-Ilfov, Regiunea Vest și Regiunea Centru sunt, la nivelul anului 1995, cele mai dezvoltate din punct de vedere al capitalului uman. În clasamentul celor 42 de județe ale României, județele Regiunii Vest ocupă următoarele locuri: județul Timiș – locul 4; județul Arad – locul 5; județul Hunedoara – locul 10; județul Caraș-Severin – locul 18.

O analiză mai recentă (*A Decade Later: Understanding the Transition Process in Romania - National Human Development Report Romania 2001-2002*) confirmă această clasificare a regiunilor, din punctul de vedere al dezvoltării umane.

Astfel, din punct de vedere al indicelui dezvoltării umane (care este un indice standardizat folosit în comparațiile internaționale de ONU) Regiunea Vest este cea mai dezvoltată după Regiunea București-Ilfov (vezi figura următoare).

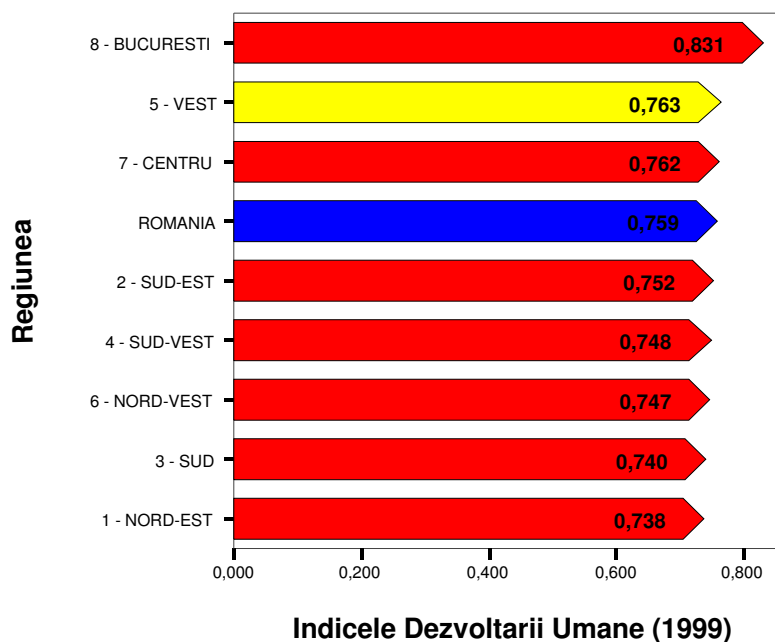

Fig. IV.4. Indicele dezvoltării umane

De asemenea, Regiunea Vest se află pe primul loc, după Regiunea București-Ilfov, într-un clasament după alți doi indicatori foarte importanți ai dezvoltării umane (conform *National Human Development Report Romania 2001-2002*):

- indicele educației (care este un indice standardizat folosit în comparațiile internaționale de ONU);
- ponderea persoanelor înscrise în învățământul superior (% din totalul populației cu vârsta cuprinsă între 19 și 23 ani).

Ierarhizările regiunilor după cei doi indicatori sunt prezentați în figurile următoare:

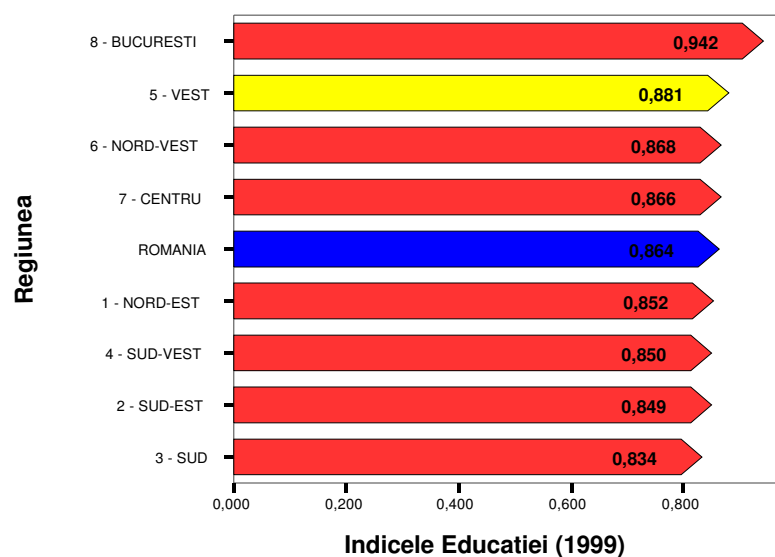

Fig. IV.5. Indicele educației

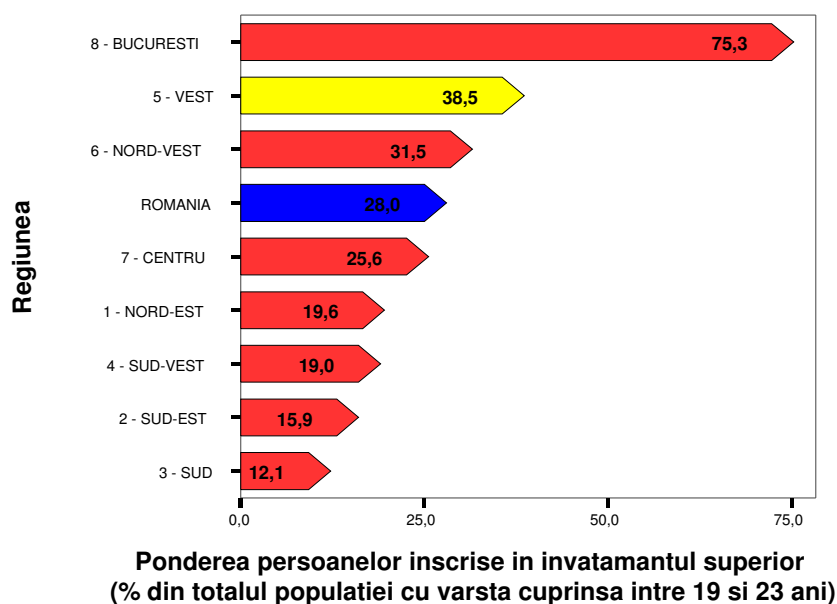

Fig. IV.6. Ponderea persoanelor înscrise în învățământul superior

Indiferent de modul în care este măsurat, capitalul uman este o variabilă centrală nu numai pentru analizele sectoriale asupra veniturilor, fertilității sau mobilității sociale. Un rol explicativ și pragmatic deosebit revine acestei variabile și în cadrul analizelor regionale. Pentru o societate precum cea românească, aflată în faza de lansare a unei politici regionale, înțelegerea disparităților de capital uman poate fi extrem de utilă în direcționarea politicilor regionale.

Implementarea și actualizarea la nivel regional a cadrului național al calificărilor din învățământul superior privind dezvoltarea, recunoașterea și atestarea calificărilor pe baza cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite de beneficiarii sistemului de învățământ superior vor contribui la reducerea disparităților de capital uman la nivel regional.

Stocurile regionale de cunoștințe și abilități vor funcționa ca principală resursă a dezvoltării regionale. O semnalare corectă a disparităților educaționale, a cauzelor și consecințelor lor poate fi relevantă pentru construcțiile de politică regională. Indiferent de unde pleacă și prin ce mijloace vor acționa, politicile regionale, pentru a realiza obiectivul lor major de reducere a disparităților de dezvoltare, vor trebui să ia în considerare configurațiile teritoriale de capital uman, avantajele și dezavantajele care decurg din profilul educațional pentru diferitele unități regionale.

În *National Human Development Report* din 2003-2004 al României a fost făcută o primă încercare pentru a arăta cele opt regiuni din prisma dezvoltării resurselor umane. După cum se poate vedea în tabelul următor, analiza acestor opt regiuni statistice din perspectiva dezvoltării resurselor umane, pot fi observate câteva disparități interesante.

De exemplu, în ceea ce privește speranța de viață (la naștere), patru regiuni se situează la același nivel sau chiar îl depășesc pe cel național (Nord - Est, Sud - Vest, Centru, București - Ilfov), pe când patru regiuni sunt cu puțin sub media națională (Sud - Est, Sud, Vest, Nord - Vest). Un alt indicator, rata nivelului de pregătire al adulților, relevă faptul că doar trei regiuni se situează sub media națională (Sud - Est, Sud, Sud - Vest).

Tabel IV.16: Dezvoltarea resurselor umane și dezvoltarea celor opt regiuni în România

Dezvoltarea regiunilor	PIB US\$ PPP 2002	Speranța de viață 2000-2002	Rata nivelului de pregătire al adulților (%) 2002	Indicele dezvoltării umane 2002
România	6,560	71.2	97.3	0.786
Nord -Est	4,466	71.2	97.5	0.756
Sud - Est	5,365	70.8	97.2	0.762
Sud	4,945	71.1	95.7	0.756
Sud -Vest	5,232	71.4	96.5	0.768
Vest	6,598	70.7	97.9	0.784
Nord -Vest	5,749	70.2	97.4	0.769
Centru	6,531	71.7	98.0	0.783
București - Ilfov	13,179	73.1	99.0	0.862

Sursa: National Human Development Report Romania 2003-2004

În ceea ce privește indicatorul PIB/cap de locuitor, componenta indice ale dezvoltării umane este cea în care problema disparităților devine cea mai evidentă.

Așa cum se poate vedea și în tabelul de mai sus, doar două regiuni au PIB/cap de locuitor mai mare decât media națională (Regiunea Vest și Regiunea București-Ilfov). De asemenea, se mai observă că doar o singură regiune, Regiunea București-Ilfov, are PIB/cap de locuitor de două ori mai mare decât media națională. Celelalte șase regiuni au rata PIB/cap de locuitor sub media națională și doar una dintre acestea are rata cu o treime sub media națională (Nord-Est).

Dintre toate componentele indicelui de dezvoltare umană, componenta PIB/cap de locuitor joacă un rol important în evaluarea disparităților de dezvoltare în domeniul resurselor umane dintre regiuni.

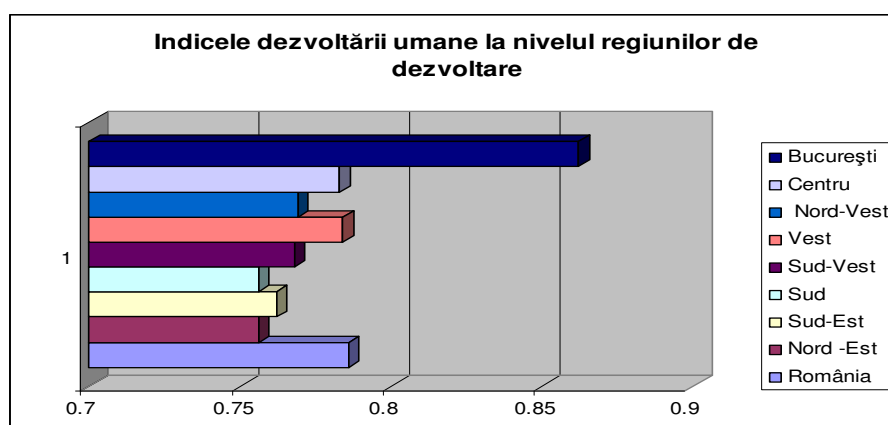

Fig. IV.7. Indicele dezvoltării umane

Așa cum se observă din graficul de mai sus, doar o singură regiune, Regiunea București-Ilfov, are o valoare a acestui indicator (indicele dezvoltării umane) peste media națională; celelalte șapte regiuni au valori sub media națională, observând aici o diferență față de raportul precedent, prezentat mai sus, unde 3 regiuni (București - Ilfov, Vest și Centru) treceau de media națională.

IV.3. Analiza Pieței Muncii

Tranziția la economia de piață și-a pus amprenta asupra caracteristicilor pieței muncii, determinând modificări semnificative de volum și structură ale principalilor indicatori ai forței de muncă.

Populația activă în Regiunea Vest reprezintă, la nivelul anului 2003, 43,8% din totalul populației. Se constată o puternică diferență între sexe, persoanele active de sex feminin reprezentând 37,2% din totalul populației de sex feminin, în timp ce persoanele active de sex masculin reprezintă 47,4% din totalul populației de sex masculin.

Tabel IV.17.: Structura populației Regiunii Vest după participarea la activitatea economică, pe sexe

Regiunea Vest	%	Persoane active			Persoane Inactive
Anul	Total populație	Total	Ocupate	Șomeri BIM	
Total					
2003	100	43,8	41,2	2,6	56,2
2002	100	44,4	41,2	3,2	55,6
2001	100	48,7	46,0	2,7	51,3
Masculin					
2003	100	50,8	47,4	3,4	49,2
2002	100	50,7	46,9	3,8	49,3
2001	100	53,7	50,3	3,4	46,3
Feminin					
2003	100	37,2	35,4	1,8	62,8
2002	100	38,5	35,9	2,6	61,5
2001	100	43,9	41,8	2,1	56,1

Sursa: Direcția Regională de Statistică Timiș

În Regiunea Vest, populația activă și populația ocupată și-au menținut an de an tendința de reducere. Astfel, în anul 2003, regăsim la nivelul Regiunii Vest, 865 mii persoane active, respectiv 800 mii persoane ocupate. În anul 2003 comparativ cu anul 1998, sunt cu 190 mii, respectiv cu 8,9%, mai puține persoane ocupate.

Populația activă în anul 2003 în Regiunea Vest reprezenta 52,3% din totalul populației de 15 ani și peste, fiind în scădere cu 9,8 % față de anul 1998. Se constată o puternică diferențiere între sexe, persoanele active de sex feminin reprezentând, la nivelul anului 2003, 43,9% din totalul populației de sex feminin de 15 ani și peste, în timp ce persoanele active de sex masculin reprezintă 61,4% din totalul populației de sex masculin de 15 ani și peste. De asemenea, se observă în anul 2003, o puternică diferențiere a populației ocupate în funcție de sex, fiind mai redusă în rândul femeilor (41,8% față de 57,3%). Aceste diferențe între sexe sunt prezente de-a lungul întregii perioade analizate fiind mai accentuate totuși în anii 2002 și 2003.

Tabel IV.18.: Participarea populației la forța de muncă, pe sexe, în Regiunea Vest, în perioada 1998-2003

Regiunea Vest		1998	1999	2000	2001	2002	2003
		mii persoane					
Populația activă	Total	1057	1029	1015	983	864	865
	Masculin	567	551	548	526	477	477
	Feminin	490	478	467	457	387	373
Populația ocupată	Total	990	958	947	929	803	800
	Masculin	525	508	508	493	443	445
	Feminin	465	450	439	436	360	355
Șomeri BIM	Total	67	71	68	54	61	50
	Masculin	42	43	40	33	34	32
	Feminin	25	28	28	21	27	18
		procente					
Rata de activitate¹	Total	62,1	61,7	60,8	58,6	53,4	52,3
	Masculin	70,3	69,2	68,5	65,5	61,8	61,4

¹ Calculate față de populația totală de 15 ani și peste

	Feminin	54,7	54,9	53,7	52,3	45,8	43,9
Rata de ocupare¹	Total	58,1	57,6	56,8	55,4	49,6	49,2
	Masculin	65,1	64,0	63,7	61,4	57,2	57,3
	Feminin	51,8	51,7	50,5	49,8	42,7	41,8
Rata șomajului BIM¹	Total	6,4	6,8	6,6	5,6	7,1	5,9
	Masculin	7,3	7,6	7,1	6,3	7,4	6,7
	Feminin	5,2	5,9	6,0	4,7	6,8	4,9

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, 2004

Șomajul, fenomen social cu influențe negative asupra dezvoltării societății este rezultatul direct al proceselor de restructurare și adaptare a economiei naționale la cerințele unei economii de piață deschise.

Măsura volumului șomajului în România, ca de altfel și în alte țări europene, se realizează prin doi indicatori: șomajul definit în accepțiunea BIM (Biroul Internațional al Muncii) și șomajul înregistrat.

a) Șomajul în sens BIM

Șomerii BIM conform criteriilor Biroului Național al Muncii (BIM) sunt persoanele de 15 ani și peste, care îndeplinesc simultan următoarele condiții:

- nu au loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri;
- sunt în căutarea unui loc de muncă realizând în ultimele 4 săptămâni demersuri pentru a-l găsi;
- sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

În anul 2003, ponderea șomerilor BIM a fost de 5,9%, cu o structură pe sexe după cum urmează: bărbați 6,7%, iar femeii 4,9%. Ponderea mai redusă a femeilor se datorează, în primul rând, existenței în regiune a unei dezvoltate industrii textile în lohn, dar în care salariile sunt la limita salariului minim pe economie, și care în perspectivă, datorită evoluției pieței mondiale și a Acordurilor de la Doha, va cunoaște un regres semnificativ.

b) Șomajul înregistrat

În perioada 1999-2003, șomajul înregistrat în Regiunea Vest a avut un nivel maxim de 112 443 persoane în anul 1999 și după o evoluție descendentă a atins un nivel minim de 57 307 persoane în 2002, crescând puțin până la 60 691 persoane în 2003. În ceea ce privește șomajul în rândul populației feminine a Regiunii Vest, acesta a urmat aceeași linie descendentă, de la 53 187 femei șomere în 1999 la 27 563 femei șomere în 2002, atingând minimul de 26 597 femei șomere în anul 2003.

Evoluția ratei șomajului arată că Regiunea Vest a avut o rată mai scăzută decât rata națională, ca urmare este necesar să se analizeze dacă aceste tendințe se vor menține și în anii următori, având în vedere că noile structuri economice sunt mereu amenințate de mutații profunde.

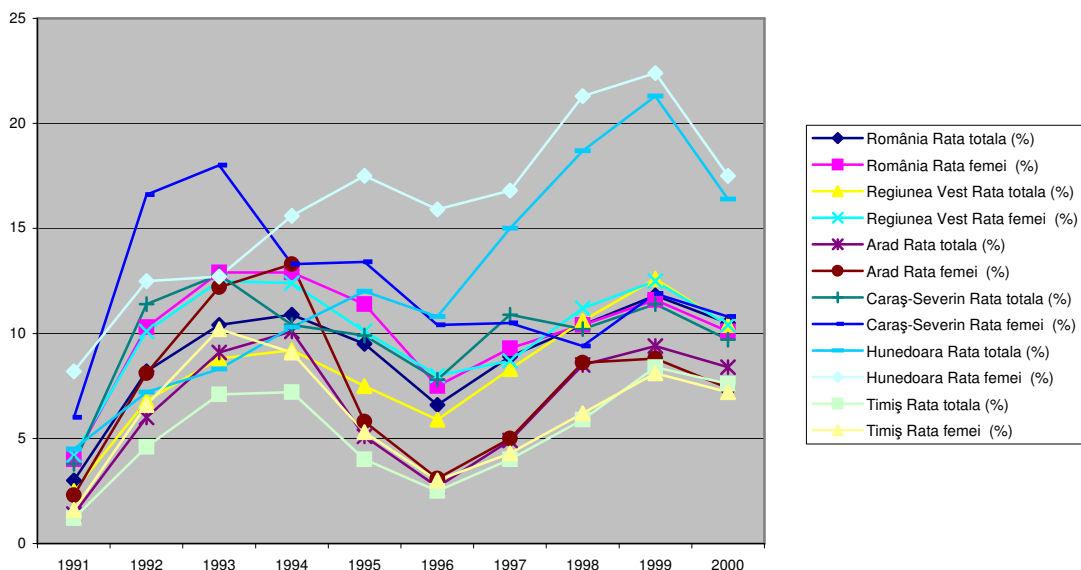
Prăbușirea anumitor ramuri precum siderurgia sau sectorul minier în județele monoindustriale (Hunedoara, Caraș-Severin) nu trebuie să mascheze dinamismul zonelor de activitate din jurul Timișoarei și Aradului. De altfel, rata șomajului în județele Arad și Timiș este inferioară celei din Hunedoara și Caraș-Severin.

<i>femei</i>	Timiș	<i>femei</i>	Hunedoara	<i>femei</i>	Caraș - Severin	<i>femei</i>	Arad	<i>femei</i>	Vest	Regiunea / Județul	
12620	25688	24329	50981	8286	17267	7952	18507	53187	112443	Nr. șomerilor înregistrați	1999
8,1	8,4	22,4	21,3	11,9	11,4	8,8	9,4	12,5	12,6	Rata șomajului %	
11652	24324	19169	39163	7713	14757	7036	17430	45570	95674	Nr. șomerilor înregistrați	2000
7,2	7,6	17,5	16,4	10,8	9,7	7,4	8,4	10,4	10,4	Rata șomajului %	
9839	20073	16582	34516	8983	17707	5712	12455	41116	84751	Nr. șomerilor înregistrați	2001
6,3	6,5	16,0	15,3	12,3	11,6	5,8	6,1	9,5	9,5	Rata șomajului %	
6003	12309	10357	21265	6208	13460	4995	10273	27563	57307	Nr. șomerilor înregistrați	2002
3,8	3,9	10,5	9,8	9,5	9,8	5,2	5,0	6,6	6,6	Rata șomajului %	
5278	10929	11314	26616	5751	13420	4254	9726	26597	60691	Nr. șomerilor înregistrați	2003
3,5	3,5	11,7	12,5	9,0	9,8	4,4	4,7	6,5	7,0	Rata șomajului %	

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, 2004

Tabel IV.19.: Șomeri înregistrați și rata șomajului în Regiunea Vest, la 31 decembrie
în perioada 1999-2003

Evoluția ratei șomajului

Evoluția ratei șomajului arată că Regiunea Vest a avut o rată mai scăzută decât rata națională, cu excepția anilor 1998, 1999 și 2001.

Șomajul constituie totuși una din principalele probleme cu care se confruntă regiunea, în special în rândul tinerilor (grupele de vârstă 15 – 24 ani și 25 – 34 ani), chiar dacă trei din cele patru județe prezintă valori ale ratei șomajului situate sub media națională. Situația județului Hunedoara este însă diferită, deoarece disponibilizările masive ale lucrătorilor din minerit nu au fost corelate cu acțiuni de reconversie și sprijin pentru absorbția forței de muncă prin stimularea inițiativei private. Drept urmare, județul Hunedoara înregistrează cea mai mare rată a șomajului în Regiunea Vest.

Șomajul în rândul tinerilor absolvenți este o importantă problemă socială (cel puțin după cum s-a observat în multe dintre țările din vestul Europei), datorită faptului că ei trebuie, în primul rând, să acumuleze experiență în muncă.

Analizând situațiile din țările dezvoltate se observă că este posibil ca tinerii care devin șomeri pe termen lung să fie în pericol de a nu mai fi niciodată capabili să-și găsească un loc de muncă obișnuit pe piața muncii, deoarece își pierd încrederea în propriile forțe și ajung în situații problematice, cum ar fi prostituția sau consumul de alcool și droguri.

Tabel IV.20.: Structura populației după participarea la activitatea economică pe sexe și grupe de vârstă, în Regiunea Vest, în anul 2003

	Total populație	Persoane active			-procente-
		Total	Ocupate	Șomeri BIM	Persoane inative
Regiunea Vest / Grupe de vârstă	100,0	43,8	41,2	2,6	56,2
Sub 15 ani		-	-	-	100,0
15 – 24 ani	100,0	31,1	26,8	4,3	68,9
25 – 34 ani	100,0	78,9	73,8	5,1	21,1
35 – 49 ani	100,0	80,9	76,6	4,3	19,1
50 – 64 ani	100,0	44,3	43,2	1,1	55,7
65 și peste	100,0	9,5	9,5	-	90,5

M A S C U L I N	Total / Grupe de vârstă	100,0	50,8	47,4	3,4	49,2
	Sub 15 ani		-	-	-	100,0
	15 – 24 ani	100,0	37,4	31,6	5,8	62,6
	25 – 34 ani	100,0	91,3	84,3	7,0	8,7
	35 – 49 ani	100,0	89,7	85,1	4,6	10,3
	50 – 64 ani	100,0	52,2	50,4	1,8	47,8
	65 si peste	100,0	11,7	11,7	-	88,3
F E M I N I N	Total / Grupe de vârstă	100,0	37,2	35,4	1,8	62,8
	Sub 15 ani	100,0	-	-	-	100,0
	15 – 24 ani	100,0	24,5	21,6	2,9	75,5
	25 – 34 ani	100,0	66,7	63,5	3,2	33,3
	35 – 49 ani	100,0	72,3	68,4	3,9	27,7
	50 – 64 ani	100,0	52,2	50,4	1,8	47,8
	65 si peste	100,0	8,0	8,0	-	92,0

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, 2004

Șomerii neindemnizați din Regiunea Vest reprezintă aproximativ 50% din totalul șomerilor înregistrați, 2/3 din această categorie fiind reprezentată de persoanele cu un nivel de instruire primar, gimnazial sau profesional. În special în județele Arad și Timiș, trebuie avute în vedere măsuri active de combatere a șomajului de acest tip, în rândul persoanelor cu acest nivel de instruire.

Tabel IV.21.: Șomeri înregistrați neindemnizați pe nivel de instruire la 31 decembrie 2003, în Regiunea Vest

Regiunea / Județul	Total	din care: după nivelul de instruire		
		Primar, gimnazial, profesional	Liceal și postliceal	Universitar
Vest	30 072	20 129	9 056	887
Arad	5 575	4 715	656	204
Caraș-Severin	6 779	3 889	2 872	18
Hunedoara	12 357	6 879	5 113	365
Timiș	5 361	4 646	415	300

-număr persoane-

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, 2004

În structura populației ocupate pe sectoare ale economiei naționale, datorită mutațiilor care au avut loc după 1989 din punct de vedere macroeconomic, au intervenit următoarele schimbări:

- **restructurarea sectorului industriei grele**, care a antrenat o scădere semnificativă a populației ocupate în cadrul acestui sector;
- **șomajul industrial**, care a provocat un fenomen de întoarcere la sat și o creștere a activelor în agricultură;
- **dinamica sectorului de servicii** (în special comerțul), care a permis absorbția unei părți crescânde a populației active.

În ceea ce privește **ponderea populației ocupate pe sectoare economice** se poate observa că tendința este de scădere pentru agricultură și pentru industrie, dar din motive diferite. Agricultura reprezintă un sector neatractiv și cu o productivitate a muncii redusă, existând încă un număr mare de persoane ocupate în acest sector.

În industrie analiza trebuie defalcată pe ramuri industriale și pe județe, existând ramuri în dezvoltare care atrag forța de muncă, iar altele în declin care

generează șomaj. Sectorul de construcții manifestă un început de creștere și de ocupare. Sectorul serviciilor înregistrează o creștere rapidă, dublată de apariția și dezvoltarea unor subramuri ale acestui sector. Aceste evoluții pozitive din sectorul serviciilor antrenează o creștere a populației ocupate.

Tabel IV.22.: Structura populației ocupate pe grupe de vârstă și activități ale economiei naționale, în Regiunea Vest, în 2003

Activitatea	Total populație ocupată	din care, pe grupe de vârstă (ani), în %:				
		15 - 24 ani	25 - 34 ani	35 - 49 ani	55 - 64 ani	peste 65 ani
	mii persoane	procente				
Regiunea Vest	801	9,6	29,2	39,9	18,1	3,2
Agricultură, vânătoare și silvicultură	221	9,9	19,5	31,3	27,9	11,4
Industrie	234	10,2	31,3	48,9	9,6	-
Construcții	35	11,5	24,7	40,6	23,2	-
Comerț	88	15,8	40,5	35,5	8,2	-
Hoteluri și restaurante	8	5,7	22,1	51,0	21,2	-
Transport, depozitare și comunicații	50	1,6	31,0	51,4	15,6	0,4
Intermedieri financiare	10	6,3	30,8	48,0	14,9	-
Tranzacții imobiliare și alte servicii	13	6,4	50,7	31,1	11,3	0,5
Administrație publică și apărare	45	14,2	34,9	34,7	16,2	-
Învățământ	41	3,9	24,4	38,1	33,6	-
Sănătate și asistență socială	28	2,8	27,4	43,9	25,2	0,7
Celelalte activități ale economiei naționale	27	4,6	45,6	31,1	18,4	0,3

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, 2004

Tabel IV.23.: Structura și evoluția populației ocupate a Regiunii Vest pe sectoare de activitate

Anul	Regiunea Vest			Arad			Caraș-Severin			Hunedoara			Timiș		
	Agri.	Ind.	total	Agri.	Ind.	total	Agri.	Ind.	total	Agri.	Ind.	total	Agri.	Ind.	total
1998	282,7	231,5	832,6	65,7	46,3	189,6	57,5	39,3	144,2	54,9	71,7	203,4	104,6	74,2	295,4
1999	286,4	204,3	780,4	65,7	42,4	179,4	59,2	34,2	134,0	58,0	61,5	187,9	103,5	66,2	279,1
2000	294,9	218,9	821,1	68,4	42,9	189,2	62,4	31,5	137,9	60,4	66,3	199,1	103,7	78,2	294,9
2001	285,7	223,5	808,8	65,2	50,1	191,9	60,0	30,9	134,5	58,7	63,6	191,3	101,8	78,9	291,1
2002	247,4	239,4	815,3	56,5	55,4	193,3	51,2	29,6	124,4	50,9	66,8	195,8	88,8	87,6	301,8
2003	237,1	235,1	811,0	54,3	57,9	197,2	49,5	28,3	124,1	49,1	59,0	187,0	84,2	89,9	302,7
2004	216,7	244,6	818,2	50,8	60,3	198,9	44,6	28,3	118,6	44,4	64,5	181,6	76,9	91,5	309,1

Sursă: Anuarul statistic al României, INS, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004

În anul 2004, în sectorul terțiar își desfășura activitatea 43,6% din populația ocupată, în industrie 29,9%, iar în agricultură 26,5%.

O pondere însemnată a populației județelor Caraș – Severin, Arad și Timiș este ocupată în agricultură (37,6% din populația ocupată a județului Caraș-Severin, 24,9% din populația ocupată a județului Timiș și 25,5% din populația ocupată a județului Arad).

În județul Hunedoara, cea mai mare parte a populației ocupate lucrează în industrie (64 500 persoane în 2004, reprezentând 35,5% din populația ocupată a județului). În județul Timiș, populația ocupată în industrie reprezenta în 2004 29,6% din totalul populației ocupate. În ceea ce privește sectorul serviciilor, pe primul loc se află județul Timiș unde 45,5% din populația ocupată activează în acest sector, fiind urmat de județul Arad cu 44,1%.

În perspectivă, proiecția Institutului Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale indică dezechilibre serioase pe piața muncii, de-a lungul perioadei 2005-2013, prognozându-se o ofertă superioară cererii atât la nivel regional, cât și la nivelul fiecărui județ component. Județul cu cea mai mare diferență negativă dintre cerere și ofertă este județul Hunedoara, urmat îndeaproape la orizontul anului 2013 de județele Caraș-Severin și Timiș. În schimb, județul Arad stă mult mai bine din acest punct de vedere, oferta depășind doar cu puțin cererea.

Tabel IV.24.: Prognoza balanței cerere-ofertă (mii persoane) în Regiunea Vest, pe județe, 2005-2013

Județe \ Ani	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Arad	-9,566	-8,841	-8,126	-7,420	-6,725	-6,039	-5,223	-4,408	-3,594
Caraș-Severin	-18,508	-18,635	-18,769	-18,908	-19,052	-19,202	-19,204	-19,208	-19,216
Hunedoara	-33,163	-31,788	-30,001	-28,703	-26,991	-25,766	-23,683	-22,081	-20,056
Timiș	-16,214	-16,698	-16,503	-17,024	-16,867	-17,425	-16,945	-17,166	-16,692
Total Regiunea Vest	-77,451	-75,962	-73,398	-72,056	-69,635	-68,431	-65,055	-62,863	-59,558

Sursa: Institutului Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale, 2005

În ceea ce privește proiecția aceluiași institut privind balanța cerere-ofertă pe activități ale economiei naționale, se constată, conform tabelului IV.25., că cea mai mare diferență negativă se înregistrează în cazul domeniului agricultură, vânătoare și silvicultură. Urmează domeniile: industrie, administrație publică și apărare și învățământ.

Tabel IV.25.: Prognoza balanței cerere-ofertă (mii persoane) în Regiunea Vest, pe activități ale economiei naționale, 2005-2013

Activitatea \ Ani	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Agricultură, vânătoare și silvicultură	-19,785	-21,206	-21,408	-22,858	-23,088	-24,566	-24,587	-25,848	-25,881
Industrie	-24,605	-22,849	-21,436	-19,733	-18,372	-16,719	-15,030	-13,040	-11,380
Construcții	-3,351	-2,946	-2,654	-2,257	-1,973	-1,584	-1,248	-0,806	-0,474
Comerț	-6,147	-5,344	-4,702	-3,914	-3,287	-2,513	-1,790	-0,918	-0,202
Hoteluri și restaurante	-1,188	-1,028	-0,918	-0,760	-0,653	-0,499	-0,373	-0,200	-0,076
Transport, depozitare și comunicații	-3,609	-3,284	-3,015	-2,697	-2,435	-2,126	-1,812	-1,449	-1,139
Intermedieri financiare	-0,736	-0,683	-0,638	-0,587	-0,544	-0,494	-0,441	-0,381	-0,329
Tranzacții imobiliare și alte servicii	-1,578	-1,475	-1,375	-1,276	-1,179	-1,083	-0,964	-0,844	-0,727
Administrație publică și apărare	6,182	6,767	6,945	7,538	7,725	8,326	8,459	9,005	9,142

Învățământ	-4,816	-5,084	-5,154	-5,430	-5,507	-5,789	-5,818	-6,050	-6,082
Sănătate și asistență socială	-3,500	-3,282	-3,150	-2,939	-2,814	-2,609	-2,438	-2,185	-2,017
Celelalte activități ale economiei naționale	-1,955	-2,015	-2,003	-2,066	-2,057	-2,124	-2,094	-2,138	-2,109
Total Regiunea Vest	-77,451	-75,962	-73,398	-72,056	-69,635	-68,431	-65,055	-62,863	-59,558

Sursa: Institutului Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale, 2005

IV.4. Oportunități egale

Problematika promovării egalității șanselor în viața socială pentru ambele sexe, constituie o cerință esențială pentru societatea românească, fiind considerată ca o componentă de bază a preocupării pentru respectarea drepturilor fundamentale ale oamenilor. De aceea, stimularea în egală măsură a contribuției femeilor și bărbaților la dezvoltarea durabilă și la progresul societății a căpătat o importanță crescândă în România. Trebuie precizat însă că impactul transformărilor economice, politice și sociale care au avut loc în România în anii '90 a afectat în mod diferit situația femeilor și cea a bărbaților. Mai persistă încă diferențieri semnificative în ceea ce privește nivelul de participare a femeilor și bărbaților la activitățile productive, veniturile obținute de cele două categorii din munca prestată, starea de sănătate, modul de participare a acestora la viața publică și la luarea deciziilor.

În Regiunea Vest există următoarele diferențe între sexe în ceea ce privește participarea pe piața muncii:

- persoanele active de sex feminin reprezentau în anul 2003 37,2% din totalul populației de sex feminin, în timp ce persoanele active de sex masculin reprezentau 50,8% din totalul populației de sex masculin;
- în perioada 1991-2000 femeile au avut o rată a șomajului mai ridicată decât bărbații, atât la nivel național cât și la nivel regional, cu excepția anilor 1999 și 2000; conform *National Human Development Report Romania 2001-2002* femeile reprezentau, în anul 2000, 47,5% din numărul total al persoanelor aflate în șomaj, la nivelul Regiunii Vest, față de 46,8% la nivel național
- în anul 2003, în Regiunea Vest rata șomajului în rândul femeilor era mai mică decât rata șomajului în rândul bărbaților, precum și decât rata șomajului în rândul femeilor la nivel național

Tabel IV.26.: Proportia femeilor angajate în învățământ și sănătate în Regiunea Vest, în anul 2002

Regiunea / Județul	Proportia femeilor în totalul cadrelor didactice	Proportia femeilor în totalul cadrelor medicale
Total România	67,3	77,7
Vest	67,7	79,2
Arad	61,9	79,5
Caraș-Severin	79,6	79,7
Hunedoara	72,7	81,8
Timiș	64,4	76,9

Sursa: *National Human Development Report Romania 2001-2002*

Proporția femeilor este majoritară în rândul salariaților din sectoarele bugetare (învățământ, sănătate și asistență socială), din comerț, hoteluri și restaurante, din industria ușoară, activități la care, de regulă, câștigurile salariale se situează cu până la o treime sub nivelul mediu de salarizare pe economie. Ramurile de vârf, din punct de vedere al câștigurilor salariale, sunt industria extractivă și energetică, metalurgia, chimia, transporturile și telecomunicațiile în care predomină bărbații salariați.

O excepție o constituie instituțiile financiare, bancare și de asigurări, unde se înregistrează cel mai înalt nivel de salarizare (de peste 2,5 ori mai mare decât cel pe economie) și unde femeile dețin majoritatea.

În ramurile de activitate în care femeile salariate sunt majoritare, salariul lor mediu brut de bază este mai mic decât cel înregistrat pe întreaga ramură, ca de exemplu în activitățile de comerț, turism, administrație publică, învățământ și sănătate. În industrie, unde salariatele dețin o pondere de peste două cincimi, salariul lor mediu brut de bază reprezintă numai 87% față de salariul mediu pe ramură, ceea ce face ca salariatele să primească un salariu mediu cu circa 30% mai mic decât al bărbaților salariați.

Tabel IV.27.: Salariul brut realizat de femei ca raport față de salariul brut realizat de bărbați, pe categorii de activități (%)

Activitatea	1994	1995	1996	1997	1998
Silvicultură	97	94	86	87	89
Agricultură	95	95	92	98	102
Poștă și telecomunicații	91	98	88	86	89
Tranzacții imobiliare	91	89	89	88	93
Sănătate și asistență socială	90	91	85	86	87
Construcții	87	89	90	89	95
Comerț	87	85	85	75	80
Transport și depozitare	87	85	88	84	91
Învățământ	86	87	85	91	87
Administrație publică	85	82	83	89	78
Hoteluri și restaurante	79	77	79	74	74
Industrie	74	76	75	71	71
Activități financiare, bancare și de asigurări	72	93	98	90	91

Sursa: Ancheta privind repartizarea salariaților și salariile pe ocupații, INS, 1999

Femeile și bărbații continuă să aibă roluri diferite în cadrul familiei și al gospodăriei. Femeile sunt preponderent responsabile de îngrijirea casei și a familiei, de creșterea și educarea copiilor și administrarea bugetului familiei.

Aceste responsabilități sunt în proporție mai scăzută împărțite cu soții, chiar și atunci când femeia este activă și lucrează în afara gospodăriei.

Dificultățile sporesc și datorită nivelului scăzut al bugetelor familiilor, care nu permit achiziționarea de facilități în gospodărie pentru ușurarea muncii casnice și nici folosirea unor servicii specializate. Femeile își asumă roluri și responsabilități în gospodărie care, în societățile dezvoltate, sunt încredințate unui personal profesionist

din sfera serviciilor. Dimensiunile reale ale muncii prestate de femei nu pot fi exact cuantificate. Odată cu schimbările economice și sociale care s-au produs recent în România, au evoluat și responsabilitățile familiale, observându-se creșterea responsabilității bărbaților în viața familială.

În ceea ce privește procentul de implicare al femeilor în învățământul secundar, Regiunea Vest se clasează pe locul 3, după Regiunea București – Ilfov și Regiunea Sud - Vest, în timp ce în clasamentul județelor Hunedoara se clasează pe locul 5 (după București, Argeș, Cluj și Vâlcea). Trecând la procentul de implicare al femeilor în învățământul superior se constată că Regiunea Vest are cel mai bun procent (cu excepția capitalei), iar județul Timiș se plasează pe locul 3, după capitala București și județul Cluj.

Tabel IV.28.: Proportia femeilor încadrate în învățământul secundar și superior, în Regiunea Vest, în anul 2002

Regiunea / Județul	Proportia femeilor încadrate în învățământ	
	Nivel secundar (% din femei 15-18)	Nivel superior (% din femei 19-23)
Total România	70,8	30,8
Vest	71,1	40,7
Arad	69,7	25,6
Caraș-Severin	64,2	19,3
Hunedoara	75,8	20,8
Timiș	72,1	72,5

Sursa: National Human Development Report Romania 2001-2002

România a cunoscut în perioada de tranziție de după 1989 un proces profund de transformare a vieții sociale, a economiei, precum și de consolidare a democrației. Un loc important în evoluția acestui proces l-a ocupat realizarea unui parteneriat real între sexe. În acest sens, preocupările pentru elaborarea și implementarea unor politici de gen au fost orientate către promovarea și protejarea drepturilor femeilor ca reprezentante, în egală măsură cu bărbații, a aceleiași specii umane. Implicit, acest lucru presupune o participare echitabilă a femeilor atât în viața publică cât și în procesul de luare a deciziilor.

Deși prin Constituție aceste drepturi le sunt garantate, în viața reală persistă încă disparități importante. Indiscutabil femeile sunt mult prea puțin implicate atât în viața politică, cât și în lumea afacerilor. Instituțiile care dețin puterea, precum și structurile alese continuă să fie dominate de bărbați. Acest lucru afectează, atât deciziile adoptate, cât și politicile elaborate.

Tabel IV.29.: Proportia femeilor angajate în administrația publică și a celor membre ale Parlamentului, în Regiunea Vest, în anul 2000

Regiunea / Județul	Proportia femeilor membre ale Parlamentului din totalul membrilor Parlamentului	Proportia femeilor angajate în administrația publică din totalul angajaților în acest domeniu
Total România	9,7	58,5
Vest	7,1	58,6
Arad	10,0	57,1
Caraș-Severin	14,3	52,6
Hunedoara	-	65,5
Timiș	7,1	60,5

Sursa: National Human Development Report Romania 2001-2002

La nivelul reprezentării politice, în Parlamentul României, 7,1% din parlamentarii proveniți din județele Regiunii Vest sunt femei. Dacă înainte de 1990, în structurile de conducere ale statului comunist se regăsea un procent însemnat de femei (în jur de 30%), după 1990, putem spune ca s-a produs o adevărată „dispariție” a femeilor din forurile conducătoare ale statului.

Dacă înainte de 1992, în Parlament se găseau sub 4% persoane de sex feminin, în legislatura 1992-1996 găsim un procent de 4% femei parlamentar, pentru ca evoluția crescătoare să se mențină în ultimii ani: 5,3 % în legislatura 1996-2000, 9.7% în prezent. Dacă la nivelul deciziei politice femeile nu sunt foarte bine reprezentate, în schimb, în ceea ce privește totalul funcționarilor din administrația publică locală, 58,6% din persoanele activând în acest domeniu erau reprezentante de sexul feminin.

În final, să remarcăm aspectele critice (valabile pentru toate societățile în tranziție) ale problematicii femeii în societate, printre care:

- procentul ridicat de femei lucrând în economia subterană, practicând „munca la negru”;
- calitatea slabă a serviciilor medicale, în special în ceea ce privește serviciile maternale și de planificare familială;
- numărul ridicat de femei victime ale traficului de carne vie și al industriei de sex;
- riscul ridicat de hărțuire sexuală - în creștere în ultimii ani;
- violența în familie;
- numărul scăzut de organizații activând în domeniul drepturilor femeii și posibilitățile reduse ale celor existente.

Capitolul V. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU ÎN REGIUNEA VEST

Acest capitol își propune să prezinte principalele aspecte legate de starea actuală a mediului înconjurător în Regiunea Vest, precum și impactul activităților economice asupra componentelor de mediu, în dorința asigurării unei dezvoltări economice armonioase și valorificării durabile a capitalului natural.

Situația calității mediului în Regiunea Vest reflectă actualele condiții economice și sociale caracteristice perioadei de tranziție cu absența surselor de finanțare și a capitalului necesar promovării unor lucrări de investiții destinate protecției factorilor de mediu.

Activitățile industriale localizate în zone bine delimitate uneori foarte aproape sau chiar în aglomerări umane conduc la apariția unor surse intense de poluare a mediului cu efecte asupra stării de sănătate a populației.

V.1. Calitatea aerului

Monitorizarea calității aerului este asigurată prin serviciile specializate existente în cadrul celor 4 inspectorate de protecție a mediului din regiune.

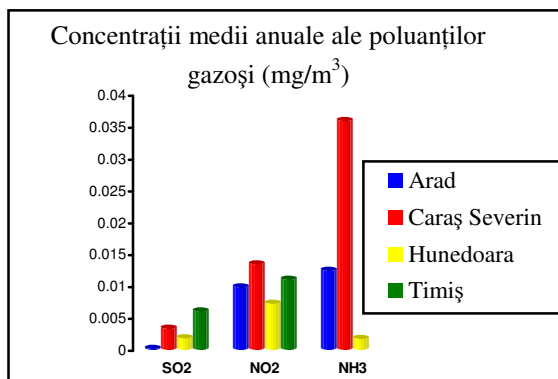

Fig. V.1. Concentrații medii anuale ale poluanților gazoși

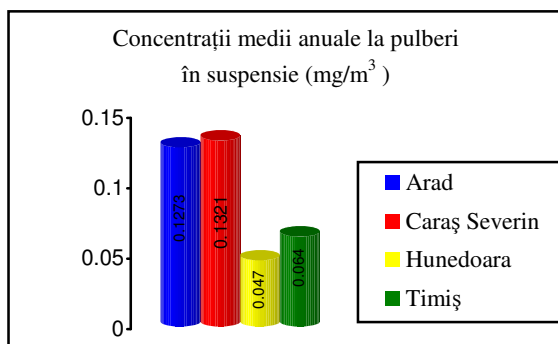

Fig. V.2. Concentrații medii anuale la pulberi în suspensie

În cursul anului 2001, toate valorile concentrațiilor zilnice, la 24 h pentru poluanții gazoși măsurate în punctele rețelilor de monitorizare ale IPM-urilor din regiune se încadrează în limitele prevăzute de STAS-ul 12574/87 ($\text{CMA SO}_2 = 0.25 \text{ mg}/\text{m}^3$, $\text{CMA NO}_2 = 0.1 \text{ mg}/\text{m}^3$, $\text{CMA NH}_3 = 0.1 \text{ mg}/\text{m}^3$), tendința lor fiind de scădere față de anii precedenți.

De menționat că valorile mai ridicate ale concentrațiilor înregistrate la indicatorul NH_3 în județul Caraș-Severin nu se justifică prin specificul activităților economice din zonă și se presupune că ar fi de proveniență transfrontalieră.

În cursul anului 2001, pentru pulberi în suspensie, valorile concentrațiilor medii anuale au depășit CMA anuală ($0,075 \text{ mg}/\text{m}^3$) în județele Arad și Caraș-Severin. Pentru toate județele regiunii se constată însă o tendință de scădere a concentrațiilor medii anuale la pulberi în suspensie față de anii precedenți.

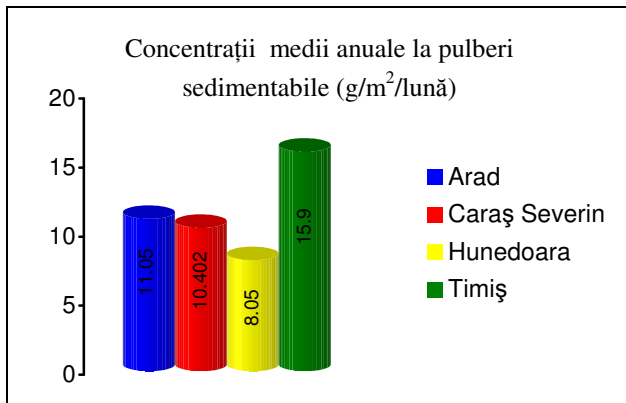

Fig. V.3. Concentrații medii anuale la pulberi sedimentabile

Referitor la indicatorul pulberi sedimentabile, concentrațiile medii anuale corespunzătoare anului 2001 se situează sub valoarea CMA (17/ g/m²/lună).

În general, la nivelul regiunii tendința este de descreștere a concentrațiilor medii anuale la indicatorul pulberi sedimentabile sau a numărului de probe cu depășiri ale CMA.

În plus, în județul Hunedoara se monitorizează indicatorul **fenol**. Valorile concentrațiilor medii de-a lungul anilor 1995-2001 au avut mici fluctuații de la un an la altul, dar fără a depăși limita impusă de STAS 12574/87.

V.2. Calitatea apelor

Sistemul de monitorizare a calității apelor, prin observații și măsurători standardizate și continue pe termen lung, implementat în Regiunea Vest și gestionat de Direcția Apelor Banat Timișoara, Direcția Apelor Tg. Mureș, Direcția Apelor Oradea și Direcția Apelor Craiova este integrat în Sistemul Național de Monitoring al Calității Apei (SNMCA) și are ca scop: cunoașterea și evaluarea calității resurselor de apă, aprecierea stării și tendinței de evoluție a resurselor în vederea elaborării deciziilor în domeniul gospodăririi cantitative și calitative a apelor.

Regiunea Vest cuprinde bazinele hidrografice: BH Mureș, BH Crișul Alb, BH Jiu, BH Bega-Timiș-Caraș, BH Nera-Cerna, BH Dunăre.

V.2.1. Calitatea apelor de suprafață

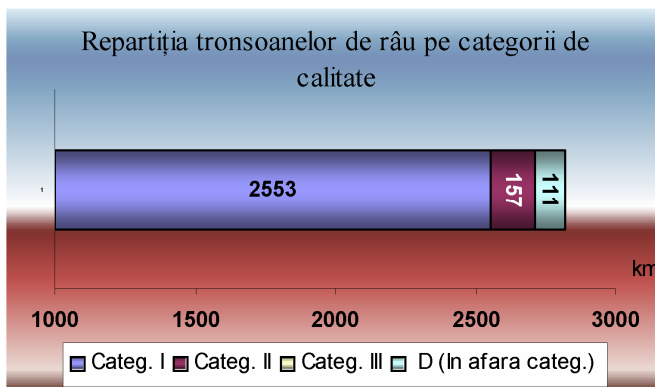

Fig. V.4. Repartiția tronșoanelor de râu pe categorii de calitate

Din totalul de 2 821 km cursuri de râu urmărite calitativ în Regiunea Vest, 2553 km (90,5%) fac parte din categoria I de calitate, 157 km (5,6%) sunt cuprinși în categoria a II-a de calitate, iar 111 km (3,9%) cursuri de râu au o stare de degradare care îi situează în afara categoriilor de calitate. Încadrarea pe categorii de calitate s-a efectuat conform STAS 4706/88.

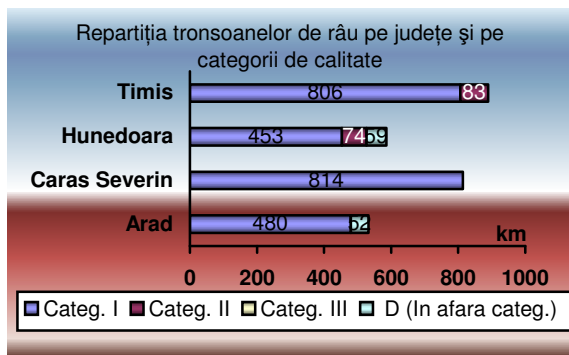

Fig. V.5. Repartiția tronsoanelor de râu pe județe și pe categorii de calitate

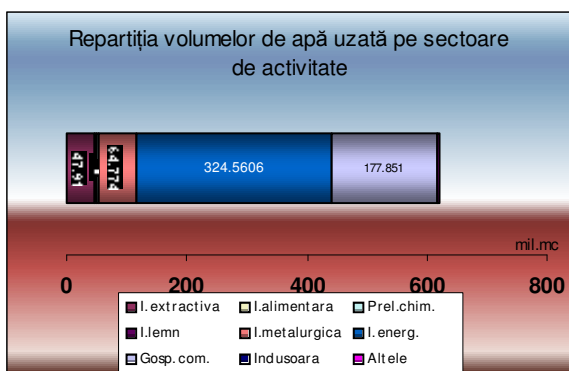

Fig. V.6. Repartiția volumelor de apă uzată pe sectoare de activitate

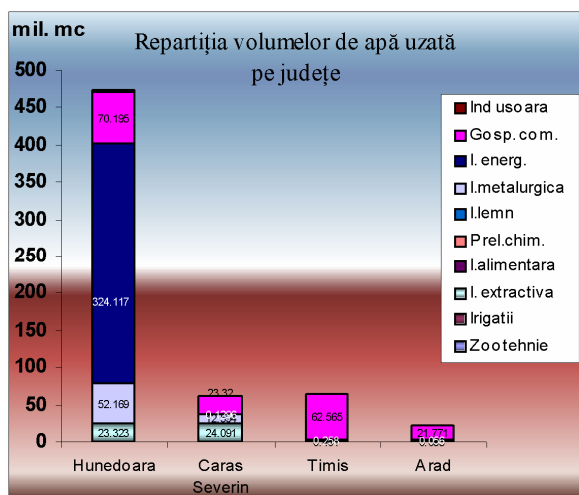

Fig. V.7. Repartiția volumelor de apă uzată pe județe

Din totalul de 2821 km cursuri de râu urmărite calitativ în Regiunea Vest, 889 km (31,5%) se află în județul Timiș, 814 km (28,85%) în județul Caraș-Severin, 586 km (20,77%) în județul Hunedoara și 532 km (18,86 %) în județul Arad.

Cu privire la proveniența apelor uzate generate la nivelul regiunii în anul 2001, ponderea cea mai mare o dețin cele din sectorul energetic - 52,14% (cea mai mare parte fiind din județul Hunedoara*), 28,6% sunt ape uzate menajere, 10,4% provin din sectorul metalurgiei și al industriei constructoare de mașini și 7,7% din industria extractivă.

* Informațiile referitoare la județul Hunedoara sunt preluate din Planul Local de Acțiune Hunedoara, Capitolul III.

Referitor la situația volumelor de apă uzată generate la nivelul regiunii în anul 2001, se constată că cel mai mare volum rezultă din județul Hunedoara - 473 mil. mc (76%), unde se constată o situație particulară datorită volumului mare de ape uzate rezultate din sectorul energetic* (324 mil. mc). Din activitățile socio-economice ale celorlalte județe rezultă 24% din totalul volumului de ape uzate pe regiune (Timiș - 10,4%, Caraș Severin 9,7%, Arad 3,8%).

* Informațiile referitoare la județul Hunedoara sunt preluate din Planul Local de Acțiune Hunedoara, Capitolul III.

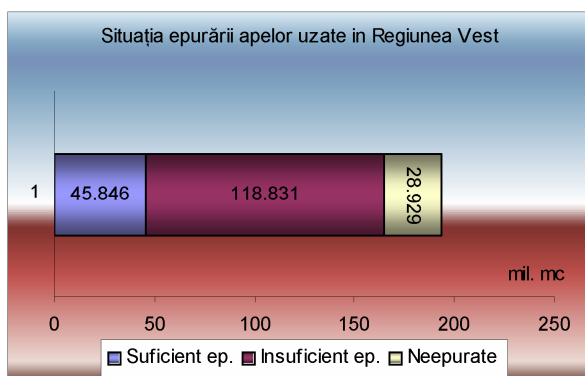

Fig. V.8. Situația epurării apelor uzate în Regiunea Vest

Din analiza diagramei referitoare la situația epurării apelor uzate*, reiese că doar 23,6% din volumele de apă uzată generată sunt epurate corespunzător, restul de 76,4% sunt evacuate în emisar insuficient epurate (61,4%) sau chiar neepurate (15%).

* Analiza se referă la datele centralizate pentru județele Arad, Caraș-Severin și Timiș, datele corespunzătoare pentru județul Hunedoara nefiind disponibile.

V.2.2. Calitatea apelor subterane

Pentru supravegherea calității apelor subterane din Regiunea Vest, există foraje de ordinul I și II, componente ale rețelei de supraveghere națională. La acestea se adaugă forajele de supraveghere a fenomenelor de poluare situate în raza surselor de poluare a mediului precum și unele fântâni situate în jurul depozitelor de deșuri.

Monitorizarea calității apelor freatice cuprinse în rețeaua de supraveghere națională este realizată de către Direcțiile Apelor Târgu Mureș, Timișoara, Oradea, Craiova. Monitorizarea forajelor de supraveghere a fenomenelor de poluare se face în laboratoarele specializate ale I.P.M.-urilor.

Cele mai grave situații de poluare – zone critice – a stratului acvifer freatic, cu depășirea limitei maxime admise în mod excepțional (conform prevederilor STAS 1342/91), se înregistrează la indicatorii: substanțe organice, amoniu, fosfați, azotați, azotiți și fenoli.

Valoarea concentrației indicatorilor analizați în forajele de control, se încadrează în general în limitele admise prin STAS 1342/88. Sunt puține cazurile în care este depășită CMA și aceasta mai ales în forajele amplasate în interfluvii în apropierea localităților sau a zonelor agricole unde se practică o agricultură intensivă.

Nu același lucru se poate spune despre apa din fântânile sătești amplasate de regulă în curtea gospodăriilor, în apropiere de depozitul propriu de gunoi de grajd sau de latrine. Analizele efectuate de laboratoarele IPM - urilor pentru apa din aceste fântâni indică de cele mai multe ori depășiri ale CMA pentru azotați.

V.3. Calitatea Solului

Repartiția solurilor agricole din Regiunea Vest pe clase de calitate

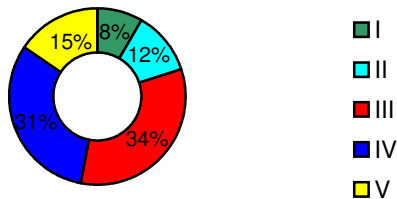

Fig. V.9. Repartiția solurilor agricole din Regiunea Vest pe clase de calitate

Analizând situația suprafețelor agricole din regiune în funcție de clasele de bonitare, se constată că cea mai mare parte a solurilor se încadrează în clasele III și IV (65%) și doar 15% în clasa V. (I – calitate foarte slabă, V – calitate foarte bună).

* Analiza nu include și situația județului Timiș pentru care datele respective nu au fost disponibile.

Ponderea terenurilor degradate în Regiunea Vest

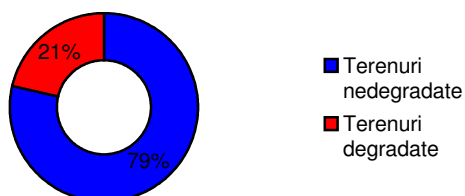

Fig. V.10. Ponderea terenurilor degradate în Regiunea Vest

Din suprafața totală a Regiunii Vest (32 034 km²) cca 21% reprezintă terenuri afectate de diferite tipuri de degradări.

* Nu au fost disponibile informații complete referitoare la situația terenurilor degradate din județul Hunedoara.

Ponderea tipurilor de degradări ale solurilor în Regiunea Vest

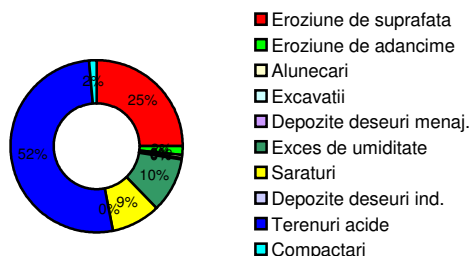

Fig. V.11. Ponderea tipurilor de degradări ale solurilor în Regiunea Vest

Din informațiile oferite de Rapoartele anuale privind starea mediului – 2001, centralizate în diagrama alăturată reiese că principalul tip de degradare a solului în Regiunea Vest este acidifierea, urmată de eroziunea de suprafață.

V.4. Situația Pădurilor

Repartiția fondului forestier pe județe

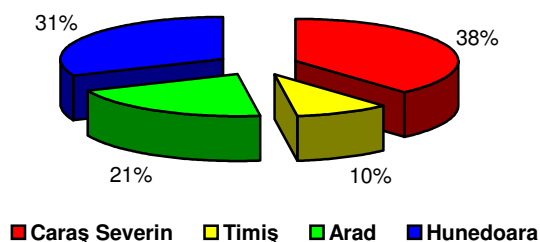

Fig. V.12. Repartiția fondului forestier pe județe

Structura arboretelor prezente în Regiunea Vest

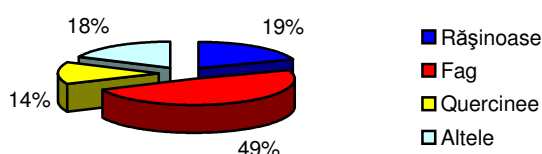

Fig. V.13. Structura arboretelor prezente în Regiunea Vest

Dinamica proporției numărului de arbori decolorați în județul Caraș Severin

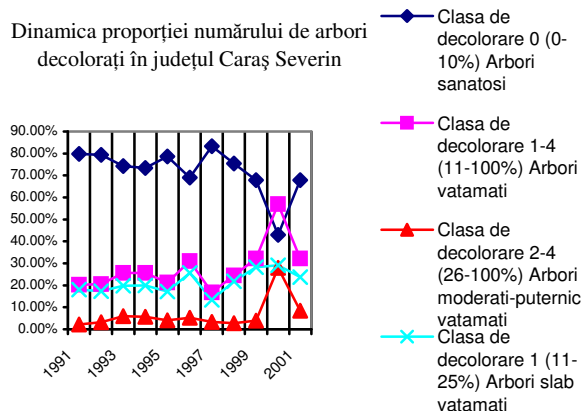

Fig. V.14. Dinamica proporției numărului de arbori decolorați în județul Caraș-Severin

Fondul forestier al Regiunii Vest însumează 10106,19 km² reprezentând 31,56% din suprafața regiunii. Ponderea suprafețelor ocupate de păduri este însă mult mai mare în județele Caraș-Severin și Hunedoara (45,35%, respectiv 44,84% din suprafețele județelor respective). De remarcat faptul că 25% din pădurile din județul Caraș-Severin se încadrează în clasa de vârstă V, adică mai mult de 100 ani.

Pădurile de fag ocupă 3 410 km² pe teritoriul județelor Caraș - Severin și Hunedoara*. Rășinoasele au o pondere importantă, ocupând 1356 km² pe teritoriul aceluiași județe. Arboretele de rășinoase, sunt incomparabil mai vulnerabile, atât față de factorii naturali – în speță doborâturi și rupturi de vânt și zăpadă, atacuri de insecte, cât și față de factorii antropici (poluare, incendii, pășunat).

* Nu au fost disponibile datele referitoare la structura arboretelor din județele Timiș și Arad.

Evaluarea stării de sănătate a pădurilor se poate efectua prin aprecierea în procente a defolierii și decolorării frunzișului din coroana arborilor. Din analiza diagramei reiese că în perioada 1999-2000 decolorarea arborilor în județul Caraș-Severin s-a intensificat evident, probabil și din cauza războiului din Iugoslavia și mai ales din cauza secetei excesive din vara anului 2000. În ultima perioadă acest fenomen este mult atenuat.

* Nu dispunem de date referitoare la manifestarea fenomenului de uscare la nivelul pădurilor din celelalte județe ale regiunii.

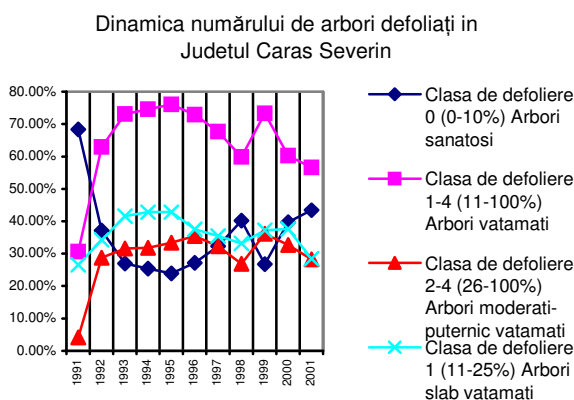

Fig. V.15. Dinamica numărului de arbori defoliați în județul Caraș-Severin

Analizând starea de sănătate a pădurilor în județul Caraș-Severin sub aspectul cerințelor ecologice, a impactului factorilor biotici și abiotici, se poate aprecia că deși în perioada 1996 –1998 a existat o ușoară ameliorare a stării de sănătate a pădurilor, datorită reducerii activității agenților economici, în anul 1999 s-a produs o deteriorare evidentă și îngrijorătoare a stării de sănătate a

pădurilor. În perioada 1980 - 2002 la nivelul județului Hunedoara, fenomenul de uscăre era semnalat în pădurile de rășinoase din bazinul Văii Jiului și în arboretele de brad și molid din zona Poiana Ruscă. În prezent acest fenomen este mult atenuat și se manifestă sporadic.

V.5. Situația Ariilor Protejate

Pe o suprafață de 32 034 km², cât cuprinde între limitele sale Regiunea Vest, sunt declarate și recunoscute ca atare, prin Legea nr. 5/2000, 124 de arii naturale protejate de interes național (care ocupă 8,13% din teritoriul regiunii).

Astfel, în cadrul regiunii există 4 *parcuri naționale*:

- Rezervația Biosferei – Parcul Național Retezat – județul Hunedoara;
- Parcul Național Semenic – Cheile Carașului – județul Caraș-Severin;
- Parcul Național Cheile Nerei-Beușnița – județul Caraș-Severin;
- Parcul Național care include suprafețe din fondul forestier al județelor Caraș- Severin, Mehedinți și Gorj.

De asemenea, Regiunea Vest cuprinde și 2 *parcuri naturale*:

- Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Ciclovină – județul Hunedoara;
- Parcul Natural Porțile de Fier pe teritoriul județelor Caraș-Severin și Mehedinți.

Tot în cadrul regiunii, sunt declarate și recunoscute ca atare, prin Legea nr. 5/2000, 118 rezervații naturale de interes național, repartizate astfel: 47 în județul Caraș-Severin, 42 în județul Hunedoara, 15 în județul Arad, 14 în județul Timiș.

Astfel există următoarea structură a rezervațiilor naturale din regiune*:

- o rezervație științifică (Rezervația Științifică “Gemenele” din cadrul Parcului Național Retezat);
- 8 rezervații geologice (3 în județul Hunedoara, 5 în județul Caraș-Severin);
- 12 rezervații speologice (6 în județul Hunedoara, 4 în județul Caraș-Severin, 2 în județul Arad);
- 16 rezervații paleontologice (4 în județul Hunedoara, 10 în județul Caraș-Severin, 2 în județul Arad);
- 11 rezervații forestiere (3 în județul Hunedoara, 5 în județul Caraș-Severin, 3 în județul Arad);

- 16 rezervații botanice (10 în județul Hunedoara, 3 în județul Caraș-Severin, 3 în județul Arad);
- 41 rezervații mixte (14 în județul Hunedoara, 20 în județul Caraș-Severin, 6 în județul Arad);
- 4 rezervații zoologice (2 în județul Timiș, 2 în județul Arad);
- 2 rezervații peisagistice (Arboretumul Simeria în județul Hunedoara și Arboretumul de la Bazos în județul Timiș).

*Nu au fost disponibile informații complete referitoare la structura rezervațiilor din județele Timiș și Arad.

Din cei 2 604 km² cât reprezintă totalul suprafeței ocupate de ariile protejate din regiune:

- 840,45 km² se află în județul Hunedoara, reprezentând 11,88% din suprafața județului;
- 1 723 km² sunt situați în județul Caraș-Severin, reprezentând 20,22% din suprafața județului;
- 34,54 km² se află în județul Timiș, reprezentând 0,40% din suprafața județului;
- 5,63 km² se află în județul Arad, reprezentând 0,07% din suprafața județului.

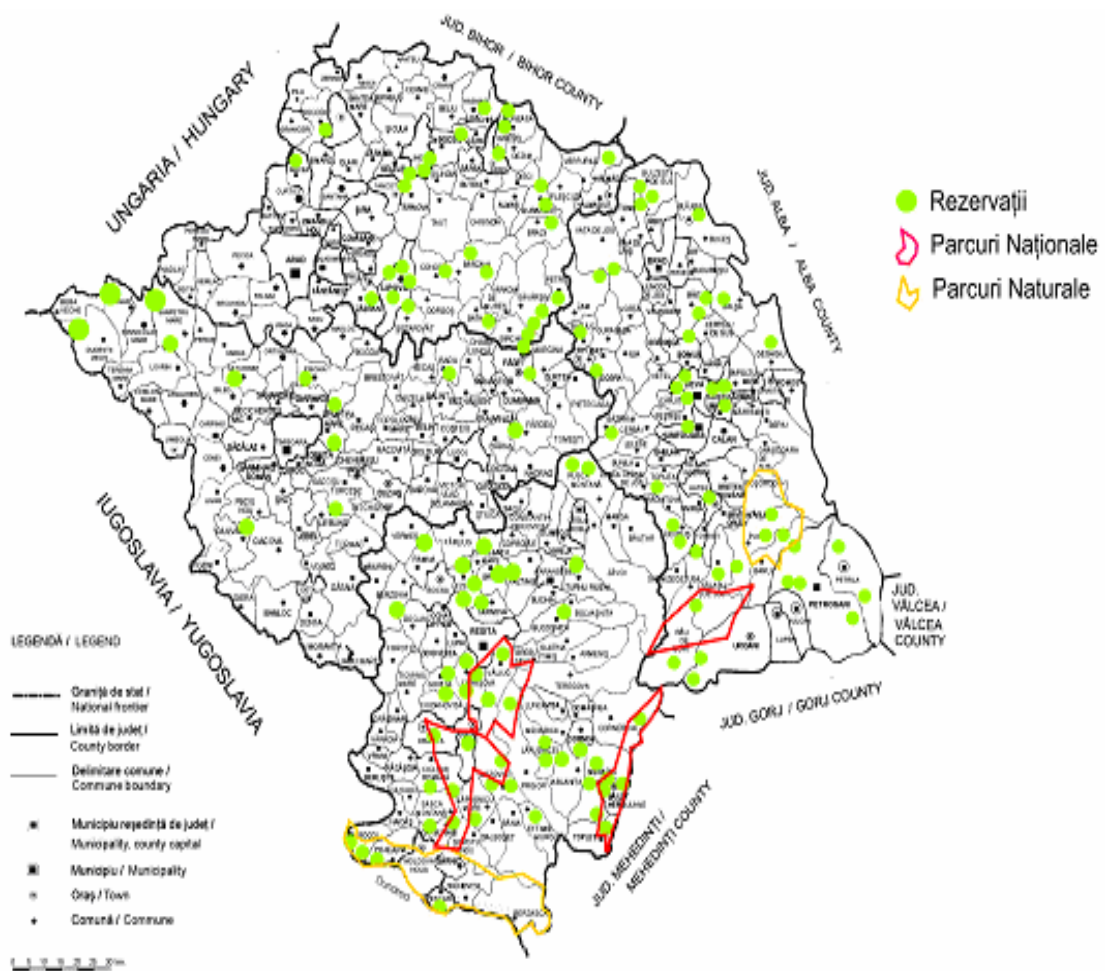

Fig. V.16. Ariile protejate din Regiunea Vest

V.6. Managementul deșeurilor în Regiunea Vest

V.6.1. Introducere

Datele privind evoluția cantităților de deșuri generate pe Regiunea Vest sunt prezentate în tabelul și figura de mai jos.

Tabel V.1.: Evoluția cantităților de deșuri generate în perioada 1999 – 2003 în Regiunea Vest – tone

	Tipuri principale de deșuri	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003
1	Deșuri municipale și asimilabile din comerț, industrie, instituții:	811 851	858 562	939 226	819 556	756 106
1.1	Deșuri menajere colectate în amestec de la populație	405 164	438 530	485 304	481 552	415 096
1.2	Deșuri asimilabile colectate în amestec din comerț, industrie, de la instituții	241 347	254 800	276 356	172 066	200 590
1.3	Deșuri municipale și asimilabile colectate separat	96	83	907	797	11 215
1.4	Deșuri voluminoase	23	30	4 450	4 992	2 523
1.5	Deșuri din grădini și parcuri	24 868	25 998	25 991	21 491	13 755
1.6	Deșuri din piețe	15 147	15 165	15 856	14 324	8 218
1.7	Deșuri stradale	28 233	28 250	35 962	41 425	27 525
1.8	Deșuri generate și necolectate*	96 974	95 705	94 401	83 932	77 192
2	Nămoluri de la stații de epurare orășenești:	7 623	7 561	7 924	9 465	8 392
2.1	Cantitate depozitată	7 623	7 561	7 924	9 465	8 392
3	Deșuri din construcții și demolări, din care :	5 403	5 498	8 228	12 142	12 424
3.1	Deșuri inerte	2 781	2 764	6 592	10 684	11 243
3.2	Deșuri în amestec	2 622	2 734	1 636	1 458	1 181
	TOTAL deșuri generate	824 877	871 621	955 378	841 163	776 922

Sursa: *Generarea și gestionarea deșeurilor în anul 2004*, INS, 2005

Evoluția cantitatilor pe tipuri de deseuri generate in Regiunea Vest in perioada 1999 - 2003

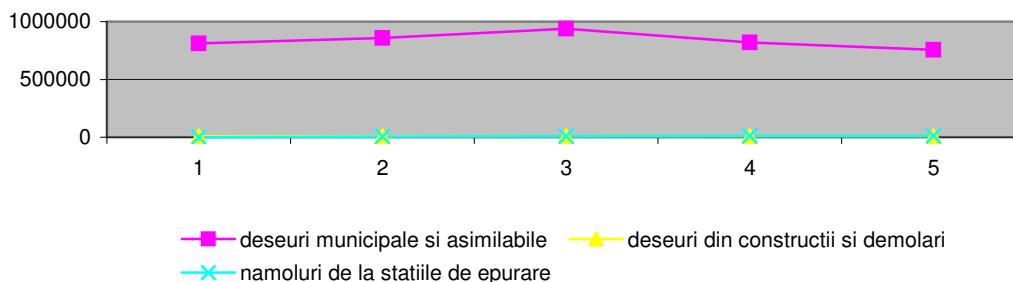

Fig. V.17. Evoluția cantităților pe tipuri de deseuri generate în Regiunea Vest în perioada 1999-2003

V.6.2. Deșeuri menajere

În categoria deșeurilor menajere sunt cuprinse toate deșeurile generate atât în mediul urban cât și în cel rural de către gospodării, instituții și agenți economici, precum și deșeurile stradale și nămolul rezultat de la stațiile de epurare a apelor uzate municipale.

Responsabilitatea gestionării deșeurilor urbane revine, conform legislației în vigoare, autorităților publice locale. Gestionarea deșeurilor urbane se realizează de către serviciile publice specializate ale consiliilor locale sau, prin delegare de responsabilitate, de către agenții economici cu profil de activitate axat pe salubritatea localităților, în special la nivel urban.

În toate localitățile urbane este organizat sistemul de colectare, transport și depozitare definitivă a deșeurilor de tip menajer, atât de la populație cât și de la agenții economici care funcționează pe raza localităților respective.

Depozitarea definitivă a deșeurilor urbane se realizează pe vechile amplasamente, care nu îndeplinesc condițiile de protecție a factorilor de mediu.

Gestionarea deșeurilor în mediul rural este deficitară, având în vedere că activitatea de colectare nu este organizată în sistem centralizat, iar depozitarea deșeurilor se realizează pe amplasamente dispersate, aflate în general la marginea localităților fiind afectate astfel suprafețe agricole, cursuri de apă, lucrări hidrotehnice, căi de comunicație.

Nu avem informații în privința existenței unor politici la nivelul administrațiilor locale, instituțiilor, ramurilor industriale și serviciilor în direcția minimizării de deșeuri.

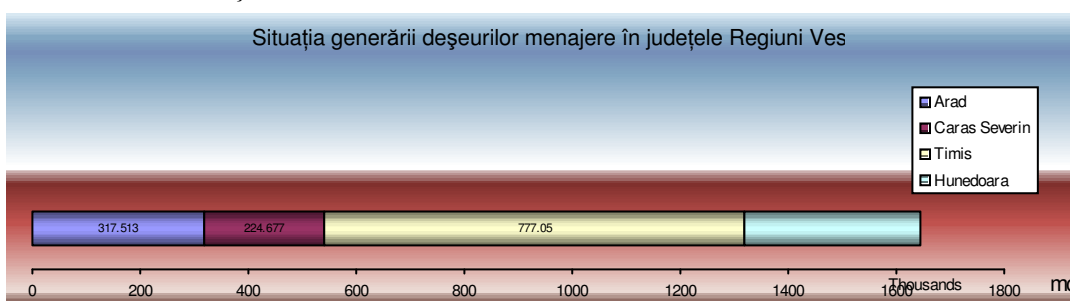

Fig. V.18. Situația generării deșeurilor menajere în județele Regiunii Vest
* Datele referitoare la situația deșeurilor menajere din județul Timiș se referă numai la localitățile din mediul urban.

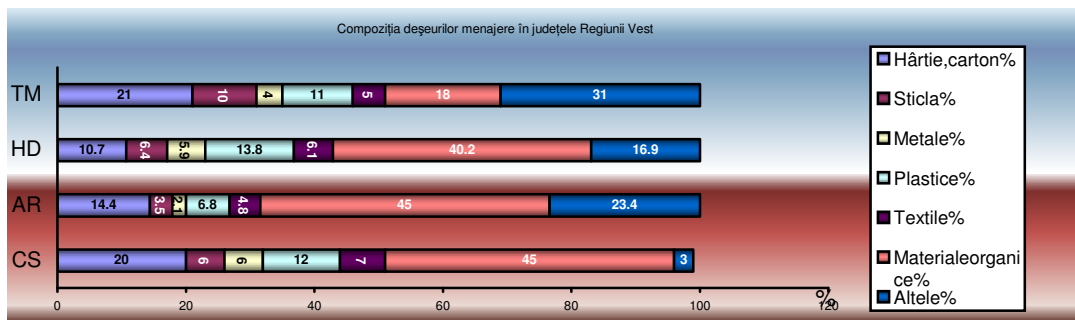

Fig. V.19. Compoziția deșeurilor menajere în județele Regiunii Vest

În Regiunea Vest nu se realizează în prezent colectarea deșeurilor în mod selectiv, nu funcționează nici un agent economic specializat. Colectarea selectivă a deșeurilor provenite de la populație este parțial implementată experimental doar în municipiul Timișoara unde sunt amplasate containere compartimentate în zone intens circulate. Aceste containere sunt ridicate periodic de către SC Retim Ecologic Service SA Timișoara și transportate la secția de revalorificare a societății în vederea trierii, depozitării temporare și organizării valorificării deșeurilor reciclabile (hârtie, carton, sticlă, metale, plastice, etc.). Analiza conținutului acestor containere compartimentate denotă însă o insuficientă pregătire a populației pentru acțiunile de implementare a colectării selective a deșeurilor.

O sursă suplimentară de poluare în zona containerelor de colectare a deșeurilor urbane o constituie “colectarea neorganizată” în scopul valorificării unor deșeuri reciclabile, practică ca modalitate de obținere a unor mijloace de existență de către o categorie a populației aflată sub pragul sărăciei.

În Regiunea Vest nu funcționează nici un incinerator public pentru deșeuri menajere și nu sunt organizate amenajări pentru compostarea fracțiunii organice a deșeurilor. În schimb, există o instalație de incinerare privată care prestează servicii de incinerare a deșeurilor pentru terți. Proprietarul acestuia este SC Pro Air Clean SA și are locația în Timișoara.

De asemenea, în domeniul instalațiilor de co-incinerare din industria cimentului există începând cu anul 2004 o instalație la SC Casial Deva.

Depozitarea deșeurilor menajere

Cele mai multe depozite urbane sunt mixte (60%), acceptând pentru depozitare atât deșeuri urbane, cât și deșeuri industriale, de obicei nepericuloase.

Uneori, însă, sunt acceptate, în mod ilegal, și deșeuri industriale periculoase.

Amestecul acestor tipuri de deșeuri conduce la producerea unui levigat (levigat – orice lichid care a percolat deșeurile depozitate și este eliminat sau menținut în depozit) încărcat cu substanțe nocive care, prin infiltrare, poluează apele de suprafață și subterane sau solul și implicit afectează starea de sănătate a populației din zonă.

Un aspect negativ este și acela că multe materiale reciclabile și utile (36% din deșeurile municipale colectate) sunt depozitate împreună cu cele nereciclabile; fiind amestecate și contaminate din punct de vedere chimic și biologic, recuperarea lor este dificilă.

În prezent funcționează 18 depozite ecologice conforme: Arad, Brașov, Brăila, București - Chiajna, Buzău, Constanța - Ovidiu, Constanța - Costinești, Ialomița -Slobozia, Ilfov - Vidra, Ilfov - Glina (celula nouă), Mureș, Piatra Neamț,

Prahova - Boldești Scăieni, Prahova - Băicoi, Prahova - Bănești, Sibiu, Slatina, Sighișoara.

După cum se observă, în figura de mai jos marcate cu roșu, în Regiunea Vest la acest moment există doar un singur depozit ecologic (la Arad), existând proiecte pentru realizarea a încă șase depozite (câte două pentru județele Caraș-Severin și județul Hunedoara, unul pentru Timiș și unul pentru Arad).

Fig. V.20. Depozite zonale și stații de transfer la nivelul Regiunii Vest

V.6.3. Deșeuri industriale

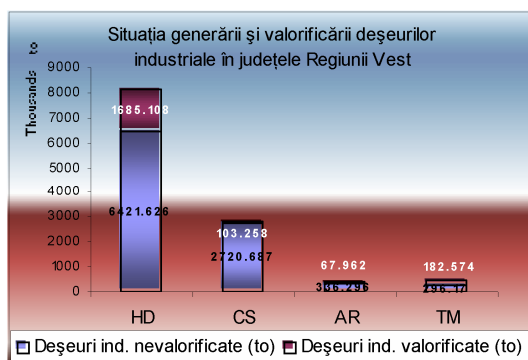

Fig. V.21. Situația generării și valorificării deșeurilor industriale în județele Regiunii Vest

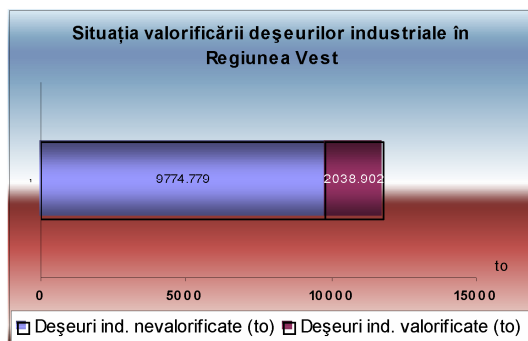

Fig. V.22. Situația valorificării deșeurilor industriale în Regiunea Vest

V.6.4. Deșeuri periculoase

Depozitarea este principala metodă de eliminare a deșeurilor periculoase.

La nivel național prin această metodă se elimină circa 60% din această categorie de deșeuri.

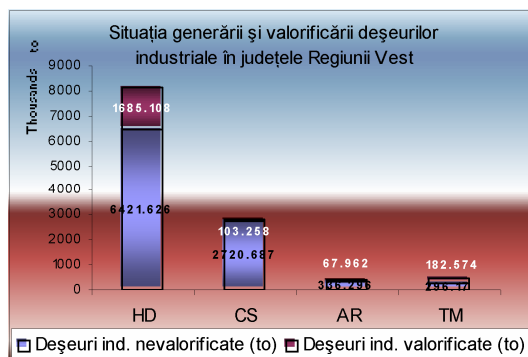

Fig. V.21. Situația generării deșeurilor periculoase

Cele mai mari cantități de deșeuri industriale se produc în județele Hunedoara (68,7% din cantitatea totală generată în regiune) și Caraș-Severin (23,9% din cantitatea totală generată în regiune). Contribuția cea mai importantă în generarea de deșeuri industriale în aceste județe o are industria extractivă, peste 90% din cantitățile de deșeuri industriale din aceste județe provenind din acest sector. Datele sunt preluate din cercetările statistice efectuate de IPM-uri pentru anul 2000.

La nivelul regiunii, numai 17,25% din deșeurile industriale generate sunt valorificate. Sunt reciclate, în cea mai mare parte, deșeurile metalice, deșeurile din ambalaje și deșeurile rezultate din prelucrarea lemnului.

Cele mai mari cantități de deșeuri rămase nevalorificate sunt cele provenite din industria extractivă care sunt depozitate în halde de steril sau iazuri de decantare. O parte din acestea prezintă riscuri majore asupra mediului datorită instabilității haldelor.

În conformitate cu rezultatele cercetărilor statistice efectuate de IPM-uri pentru anul 2000, la nivelul regiunii, au fost generate 9215,6 t.deșeuri din categoriile: deșeuri petroliere, de lacuri și vopsele, de la tratarea și acoperirea metalelor, de uleiuri uzate, de baterii și acumulatori uzați, de solvenți, soluții acide, zguri și nămoluri cu metale grele, șlam cianuric, șlam carbid etc. Ele au fost reciclate în mică măsură dar prin transpunerea aproape în totalitate a legislației europene în domeniul deșeurilor se creează condiții pentru o evoluție pozitivă în acest domeniu.

V.6.5. Nămoluri

În cursul anului 2002, la nivel național s-au generat peste 350 mii tone de nămoluri de la epurarea apelor uzate, din totalul de peste 2,2 milioane tone de nămoluri reziduale totale, clasificate conform Listei Deșeurilor. Aproximativ 64% din nămolurile de epurare provin din stațiile de epurare orășenești.

O mare cantitate de nămoluri de la stațiile de epurare s-a depozitat pe paturi de uscare sau pe depozitele de deșeuri; urmează o primă identificare a stațiilor ce vor putea livra nămoluri de calitate corespunzătoare pentru utilizarea în agricultură, urmată de demersurile necesare de acceptare din partea fermierilor.

Pentru nămolurile neconforme, stațiile de epurare vor trebui să găsească variante de eliminare cum ar fi depozitarea pe depozite de deșeuri periculoase sau coincinerare în cuptoare de ciment.

V.6.6. Activitatea de salubritate

La nivelul Regiunii Vest există 40 de agenți de salubritate, constituiți în diferite forme după cum este prezentat în tabelul de mai jos. Indiferent de natura proprietății, se poate observa că avem de-a face cu o prezență relativ constantă a agenților de salubritate, cu precădere urmând numărul de municipii și orașe a județului în care sunt prezente.

Tabel V.2.: Agenți de salubritate după natura proprietății

Regiune / județ	Număr agenți salubritate după natura proprietății						Total agenți salubritate
	Integral de stat	Majoritar de stat	Majoritar privat	Autohton integral privat	Integral privat cu capital mixt	Public de interes local	
Regiunea Vest	11	2	2	8	1	16	40
Arad	-	1	1	2	-	5	9
Caraș-Severin	-	-	-	1	-	7	8
Hunedoara	8	1	1	3	-	2	15
Timiș	3	-	-	2	1	2	8

Sursa: *Generarea și gestionarea deșeurilor în anul 2004*, INS, 2005

Activitățile de colectare și transport a deșeurilor municipale din regiune sunt organizate diferit în funcție de mărimea localității, numărul persoanelor deservite, dotarea și forma de proprietate. În tabelul de mai jos se poate observa că la nivelul regiunii doar 56,1% din populație beneficiază de servicii de salubritate, procent care corespunde în mare parte populației care locuiește în mediul urban (61,7%)

Tabel V.3.: Ponderea populației care beneficiază de servicii de salubritate în anul 2003 în Regiunea Vest

Regiune / județ	Agenți de salubritate	Total populație	Populație deservită	% populație deservită din total
Regiunea Vest	40	1 942 931	1 090 099	56,1
Arad	9	461 791	212 594	46,0
Caraș-Severin	8	333 219	131 891	40,0
Hunedoara	15	485 712	330 269	68,0
Timiș	8	662 209	415 345	62,7

Sursa: *Generarea și gestionarea deșeurilor în anul 2004*, INS, 2005

V.7. Zone critice

Pe baza evaluării calității mediului în Regiunea Vest au fost identificate o serie de probleme de mediu. Un rol important al elementelor cantitative și calitative în evaluarea problemelor de mediu a fost jucat de Planurile Locale de Acțiune pentru Mediu.

Ierarhizarea acestor problemele de mediu din Regiunea Vest a fost realizată folosind un sistem statistic de evaluare în scopul prioritizării (matrice multicriterială), rezultatele finale făcând procesul unor largi dezbateri în cadrul structurilor Planului Regional de Acțiune pentru Mediu.

Modul de a defini categoriile de probleme identificate se bazează pe două elemente principale:

- a) Caracterizarea și evaluarea pe factori de mediu
- b) Caracterizarea și evaluarea pe activități sociale și/sau economice

În vederea elaborării Planului Regional de Acțiune pentru Mediu s-a considerat necesar ca, pentru identificarea problemelor/aspectelor de mediu din județ, să se ia în considerare atât categoriile de probleme/aspecte referitoare la elementele de mediu, cât și categoriile de probleme/aspecte referitoare la domenii de activitate specifice.

Astfel, la nivelul Regiunii Vest au fost identificate următoarele categorii de probleme:

- a) Poluarea atmosferică
- b) Probleme legate de cantitatea și calitatea apei potabile
- c) Degradarea calității apelor de suprafață
- d) Degradarea solului, subsolului și a apelor subterane
- e) Probleme în domeniul gestiunii deșeurilor
- f) Pericole generate de catastrofe/fenomene naturale și antropice
- g) Efectele urbanizării, transportului rutier și feroviar asupra mediului
- h) Asigurarea stării de sănătate a populației
- i) Degradarea mediului natural și construit
- j) Necesitatea promovării educației ecologice

V.7.1. Zone critice sub aspectul poluării atmosferice

Principalele probleme legate de poluarea atmosferică sunt următoarele:

- **incinerarea deșeurilor** din **unitățile spitalicești** în condiții necorespunzătoare
- **traficul în zonele urbane** pe arterele intens circulate
- **depozitele de deșuri menajere din mediul urban** datorită fenomenului de autoaprindere
- valorile concentrațiilor medii anuale pentru **pulberi în suspensie** au depășit CMA anuală ($0,075 \text{ mg/m}^3$) în județele Arad și Caraș-Severin. Pentru toate județele regiunii se constată însă o tendință de scădere a concentrațiilor medii anuale la pulberi în suspensie față de anii precedenți
- valorile mai ridicate ale concentrațiilor înregistrate la **indicatorul NH₃** în județul Caraș-Severin (nu se justifică prin specificul activităților economice din zonă)

Principalele surse de poluare a aerului din Regiunea Vest sunt:

- **industria siderurgică:**
 - SC Siderurgica SA Hunedoara și SC Sidermet SA Călan – județul Hunedoara
 - SC Combinatul Siderurgic Reșița SA, SC Gavazzi Steel SA Oțelu Roșu, SC UCM Reșița SA – Platforma Mociur – județul Caraș-Severin
 - Fabrica de vagoane marfă SC Astra – Trinity SA Arad – județul Arad
- **industria de producere a energiei electrice și termice:**
 - SE Mintia, SE Paroșeni și CET Gura Barza – județul Hunedoara
 - CET Energoterm SA Reșița – județul Caraș-Severin
 - CET Arad – pe lignit, CET Arad pe hidrocarburi, centrala termică de la SC IMAR SA – fabrica de mobilă – județul Arad
 - SC Termocentrale SA Timișoara - UET – Sud (cu funcționare pe lignit și gaze naturale) și CET Centru (cu funcționare pe păcură și gaze naturale), depozitul de cenușă și zgură de la CET Sud Timișoara – județul Timiș
- **industria materialelor de construcție:**
 - SC Casial SA Chișcădağa, SC Macon SA Deva, SC Refractara SA Baru – Mare, SC Talc Dolomită SA Zlaști, SC Omya Calcita SA Vața de Jos – județul Hunedoara
- **industria extractivă și de preparare a minereurilor:**
 - SM Deva – județul Hunedoara
 - SC Moldomin SA Moldova Nouă, EM Sasca – județul Caraș-Severin

V.7.2. Zone critice sub aspectul poluării apelor

Principalele probleme legate de poluarea apelor sunt următoarele:

- doar 23,6% din volumele de apă uzată generată sunt epurate corespunzător, restul de 76,4% sunt evacuate în emisar insuficient epurate (61,4%) sau chiar neepurate (15%)
- ponderea cea mai mare a apelor uzate este generată de către sectorul energetic - 52,14% (cea mai mare parte fiind din județul Hunedoara), 28,6% sunt ape uzate menajere, 10,4% provin din sectorul metalurgiei și al industriei constructoare de mașini și 7,7% din industria extractivă
- din totalul de 2 821 km cursuri de râu urmărite calitativ în Regiunea Vest, 111 km (3,9%) cursuri de râu au o stare de degradare care îi situează în afara categoriilor de calitate
- apa din fântânile sătești amplasate în curtea gospodăriilor, în apropiere de depozitul propriu de gunoi de grajd sau de latrine indică de cele mai multe ori depășiri ale CMA pentru azotați.

Principalele surse de poluare a apelor din Regiunea Vest sunt:

- **sistemele de canalizare a apelor uzate ale localităților din mediul urban**
- **industria extractivă și de preparare a cărbunelui și minereurilor**
 - Exploatările Miniere de Minereuri Complexe Deva, Certej, Vețel, Brad, Uzinele de preparare a cărbunelui Lupeni și Coroiești (Valea Jiului) – județul Hunedoara
 - SC Moldomin SA Moldova Nouă, SC Miniera Banat SA Anina – județul Caraș-Severin

- **industria siderurgică și constructoare de mașini**
 - SC Siderurgica SA Hunedoara și SC Sidermet SA Călan – județul Hunedoara
 - SC Combinatul Siderurgic Reșița SA, SC Gavazzi Steel SA Oțelu Roșu, SC UCM Reșița SA – Platforma Mociur, SC Plastomet SA Reșița – județul Caraș-Severin
 - Fabrica de vagoane marfă SC Astra – Trinity SA Arad – județul Arad
- **zootehnia**
 - S.C. Combinatul Agroindustrial Berzovia, S.C. C+C SA Reșița – județul Caraș-Severin
 - SC Avicola SA – județul Timiș
- **canalizările localităților și stațiilor aflate în amonte de sursele de alimentare cu apă**
 - stațiunea Cinciș – județul Hunedoara
 - localitățile Văliug, Brebu Nou și stațiunile Crivaia, Trei Ape, Semenice, Secu, Poiana Mărului, Muntele Mic, Băile Herculane – județul Caraș-Severin
 - stațiunea Surduc – județul Timiș
- **industria de prelucrare a pieilor**
 - atelierele de prelucrare a pieilor din orașul Sebiș – județul Arad
- **platforme industriale aflate în stare de încetare a activității**
 - Platforma Industrială Călan – județul Hunedoara
 - SC Combinatul Siderurgic Reșița SA – județul Caraș-Severin
 - Platforma CICH Arad – județul Arad
 - SC Solventul SA – Secția Margina (câmpurile de infiltrare a apelor fenolice) – județul Timiș

V.7.3. Zone critice sub aspectul poluării solului, subsolului și apelor subterane

Principalele probleme legate de poluarea solului, subsolului și apelor subterane sunt următoarele:

- 20% din suprafața totală a Regiunii Vest reprezintă terenuri afectate de diferite tipuri de degradări; principalul tip de degradare a solului în Regiunea Vest este acidifierea, urmată de eroziunea de suprafață.
- depozitarea definitivă a deșeurilor urbane se realizează pe vechile amplasamente, care nu îndeplinesc condițiile de protecție a factorilor de mediu.
- gestionarea deșeurilor în mediul rural este deficitară, activitatea de colectare nu este organizată în sistem centralizat iar depozitarea deșeurilor se realizează pe amplasamente dispersate, aflate în general la marginea localităților fiind afectate suprafețe agricole, cursuri de apă, lucrări hidrotehnice, căi de comunicație.
- la nivelul regiunii, 83,75% din deșeurile industriale generate nu sunt valorificate; cele mai mari cantități de deșeuri rămase nevalorificate sunt cele provenite din industria extractivă care sunt depozitate în halde de steril sau iazuri de decantare.
- cele mai mari cantități de deșeuri industriale se produc în județele Hunedoara (68,7% din cantitatea totală generată în regiune) și Caraș-Severin (23,9% din cantitatea totală generată în regiune).

Contribuția cea mai importantă în generarea de deșuri industriale în aceste județe o are industria extractivă.

Principalele surse de poluare a solului din Regiunea Vest sunt:

- **depozitele de deșuri menajere** ale localităților din mediul urban
- **depozitele de deșuri industriale**
 - haldele de steril și iazurile de decantare de la Exploatări Miniere de Mineruri Complexe Deva, Certej, Vețel, Brad, Uzinele de preparare a cărbunelui Valea Jiului, depozitele de zgură și cenușă de la SE Mintia, SE Paroșeni și SC Siderurgica SA Hunedoara – județul Hunedoara
 - haldele de steril și iazurile de decantare de la SC Moldomin SA Moldova Nouă, SC Miniera Banat SA Anina, haldele de zgură de la SC CSR SA, SC Gavazzi Steel SA Oțelu Roșu – județul Caraș-Severin
 - depozitul de zgură și cenușă de la CET Arad – pe lignit – județul Arad
 - depozitul de cenușă și zgură de la SC Termocentrale SA Timișoara - CET – Sud (cu funcționare pe lignit și gaze naturale) – județul Timiș
- **platforme industriale aflate în stare de încetare a activității**
 - Platforma Industrială Călan – județul Hunedoara
 - Platforma CICH Arad – județul Arad
 - SC Solventul SA – Secția Margina (câmpurile de infiltrare a apelor fenolice) – județul Timiș
- **zootehnia**
 - S.C. Combinatul Agroindustrial Berzovia, S.C. C+C SA Reșița – județul Caraș-Severin
 - SC Comtim SA, SC Avicola SA – județul Timiș

V.7.4. Zone critice sub aspectul gestiunii deșeurilor

Principalele probleme legate de gestiunea deșeurilor sunt următoarele:

- existența unor spații improprii de depozitare a deșeurilor în mediul rural

În Regiunea Vest există **276 comune**. Fiecare din aceste comune are un spațiu de depozitare a deșeurilor cu o suprafață de cel mult 1 ha. Conform Capitolului XXII de negociere cu Uniunea Europeană, închiderea și ecologizarea depozitelor rurale trebuie să se finalizeze până la 16.07.2009.

O dată cu extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor și la nivel rural, realizarea sistemului de transport, transfer și deschiderea depozitelor zonale, depozitele de deșuri din zona rurală vor fi închise gradual și ecologizate.

Consiliile locale vor stabili un calendar de închidere și ecologizare a depozitelor rurale în funcție de deschiderea stațiilor de transfer și a depozitelor zonale, fiind responsabile pentru îndeplinirea programului. Consiliile județene vor sprijini consiliile locale în îndeplinirea acestui program. Va fi o prioritate închiderea depozitelor rurale cu risc mai mare pentru mediu și sănătate.

- cantitatea mare de deșuri municipale biodegradabile care sunt depozitate

În lipsa unor stații de pre-tratare și tratare biomecanică a deșeurilor, precum și din cauza lipsei unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor, marea majoritatea a deșeurilor menajere ajung direct în depozite, sporind astfel cantitatea de deșuri depozitate.

Peste 95% din deșeurile menajere sunt depozitate, în fiecare localitate urbană existând cel puțin un depozit pentru deșeurile municipale. În anul 2002, la nivel național erau înregistrate 252 depozite de deșeurii municipale, aparținând orașelor și municipiilor, acestea reprezentând 27% din totalul depozitelor de deșeurii din țară.

- lipsa unor spații de depozitare proprii pentru depozitarea deșeurilor industriale

În Regiunea Vest există o serie de agenți economici care în urma activităților desfășurate rămân cu deșeurii radioactive sau cu deșeurii care rezultă în urma prospectării, extracției, tratării și depozitării resurselor minerale, precum și de la exploatarea carierelor care trebuie depozitate într-un spațiu adecvat.

- lipsa unor stații de transfer

Depozitarea necorespunzătoare, temporară sau definitivă a deșeurilor, lipsa măsurilor de tratare înainte de eliminarea, de reducere a volumului și evacuarea prin mijloace neadecvate a deșeurilor sunt factori de risc major, care provoacă uneori efecte catastrofale, accentuate și de alți factori (intemperii, inundații, alunecări de teren etc.)

Capitolul VI. SPAȚIUL RURAL ÎN REGIUNEA VEST

VI.1. Analiza și diagnoza spațiului rural

Pentru caracterizarea cât mai completă a spațiului rural analiza a cuprins cele mai importante dimensiuni ale *cadrelor de viață rurală*, exprimate printr-un set de **7 criterii de analiză**. Criteriile sunt condiționate și de sistemul de colectare și stocare a datelor.

Criteriile analizate sunt: *fizico-geografice, demografice, economice, locuința și modul de locuire, echiparea tehnică a localităților, criterii sociale și ecologice*.

Analiza cu ajutorul acestor criterii permite identificarea spațiului rural care să asigure o dezvoltare durabilă. Pentru a putea realiza o analiză cu un grad cât mai ridicat de obiectivitate, unele din criterii au fost detaliate în **subcriterii**. Condiția de bază în selecția subcriteriilor a fost ca acestea să exprime problemele principale cu care se confruntă viața locuitorilor din arealul supus analizei.

Aceste subcriterii permit evidențierea notei particulare, specifice diferitelor teritorii. Criteriile și subcriteriile au fost operaționalizate prin intermediul unor **indicatori** care să permită măsurarea intensității fenomenelor și proceselor precum și identificarea tendințelor de evoluție.

1. CRITERIUL FIZICO-GEOGRAFIC

Desfășurarea activității economice, sociale și culturale a localităților rurale se realizează dintotdeauna în strânsă concordanță cu particularitățile reliefului.

Regiunea Vest, care are în componență județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș, reprezintă 13,44% din suprafața României, totalizând 32034 km². Județul Timiș este, ca întindere, cel mai mare din țară (3,65% din suprafața țării), în timp ce Caraș-Severin ocupă locul trei, cu 3,56% din teritoriu. Arad, cu 3,25%, este al șaselea județ din România, iar Hunedoara deține 2,96% din suprafața țării. Regiunea este străbătută de paralela 45° latitudine nordică. Punctul cel mai vestic are coordonatele 20°15' longitudine estică (Beba Veche, județul Timiș).

Formele de relief

Regiunea Vest cuprinde în teritoriul ei toate formele de relief din România, lucru care creează condiții diferite de trai și existență pentru locuitorii acestor meleaguri (mai ales în rural).

Zona montană. Munții prezintă unele caracteristici specifice care au influențat îndeosebi apariția și dezvoltarea așezărilor rurale:

- altitudine relativ redusă (frecvent sub 2 500 m), aflată sub limita zăpezilor permanente;

- aspect fragmentat, prezența a numeroase depresiuni și văi largi (23% din teritoriul montan sunt depresiuni).

În Regiunea Vest, cele mai importante formațiuni muntoase, situate în marea majoritate în județele Hunedoara, Caraș-Severin și mai puțin în Arad și Timiș sunt: **Munții Șurianu, Munții Metaliferi, Munții Poiana Ruscă, Munții Țarcului, Munții Retezat, Munții Parâng, Munții Codru Moma, Munții Zarand, Muntele Mic, Muntele Semenic, Munții Cernei, Munții Dognecei, Munții Aninei.**

Se remarcă o prezență semnificativă a populației în zona montană, favorizată atât de condițiile prielnice de dezvoltare a localităților, cât și de relativa traversare ușoară a masivelor muntoase.

Zona dealurilor și a podișurilor este caracterizată printr-o altitudine medie de 310 m. În Regiunea Vest aceste formațiuni sunt frecvente în toate cele patru județe componente. Astfel, se pot aminti: Depresiunea Hălmagiu, Podișul Lipovei, Depresiunea Gurahonț, Dealurile Lugojului, Depresiunea Zarand, Dealurile Pogăneștiului, Depresiunea Hațegului, Depresiunea Bradului, Culoarul Orăștiei.

Zona de câmpie și luncă. Această formă de relief este importantă pentru terenurile pretabile activităților agricole în special pentru culturile de câmp. *Câmpia este caracteristica principală a județelor Arad și Timiș unde se găsesc: Câmpia Aradului, Câmpia Joasă a Crișurilor, Câmpia Cernei, Câmpia Vingăi, Câmpia Lovrinului, Câmpia Joasă a Timișului, Câmpia Lugojului, Câmpia Banlocului, Câmpia Buziaș, Câmpia Begăi, Câmpia Bârzavei, Câmpia Carașului, Câmpia Dognecei, Lunca Mureșului.*

Zonele naturale protejate

În Regiunea Vest, din această grupă fac parte 5 obiective în suprafață totală de 297567,6 ha din care amintim: Parcul Național Retezat și Grădiștea Muncelului - Cioclovina situate în județul Hunedoara, Porțile de Fier, Cheile Nerei - Beușnița și Semenice - Cheile Carașului din județul Caraș-Severin.

- *Rezervații și monumente ale naturii.* În Regiunea Vest se găsesc 118 obiective, cu o suprafață de 5727,2 ha.

Factori naturali de risc

Alunecări de teren

Conform studiilor elaborate de experții în domeniu, se pot evidenția zonele unde pericolul alunecărilor este semnificativ, și anume:

a) *zone cu alunecări de teren accidentale sau cu prăbușiri* (în Munții Apuseni);

b) *zone cu alunecări de teren cu frecvență și intensitate mari.*

Pe cuprinsul Regiunii Vest sunt afectate de acest fenomen un număr de 66 de comune reprezentând 24% din total.

Seismicitatea

Zonele de seismicitate au fost conturate în funcție de mai mulți factori: *intensitatea seismică, magnitudinea, accelerația maximă seismică, repetabilitatea.* Pentru semnalarea pericolului seismic s-au selectat zonele unde există riscul producerii unor cutremure cu *intensitate seismică* mai mare de VIII grade MKS.

S-a conturat astfel o amplă arie, cuprinzând jumătatea sud-estică a țării, influențată de cutremurele vrâncene, precum și câteva zone legate de cutremurele danubiene, situate în județele Timiș și Caraș-Severin.

Deși localitățile rurale sunt caracterizate printr-un regim mic de înălțime a construcțiilor, situarea unora într-o zonă seismică puternică impune respectarea normelor de construcție antiseismică, generează obligativitatea materialelor de construcție rezistente și necesitatea întreținerii și supravegherii permanente a lucrărilor hidrotehnice aflate pe teritoriul comunelor.

Inundațiile

În ultimii ani, Regiunea Vest este afectată de inundații puternice la nivelul tuturor celor patru județe.

În luna aprilie 2005, județele Timiș și Caraș-Severin au fost afectate de puternice inundații. În această perioadă s-au înregistrat valori ale scurgerii de până la 5 ori mai mari decât debitul mediu multianual, valori datorate în primul rând viiturilor produse în această lună.

Prima viitură a fost generată de cantitățile de precipitații ce s-au produs ca urmare a faptului că în data de 15 aprilie 2005 cea mai mare parte a Europei se afla sub influența unui câmp depresionar la sol ce avea corespondent și în altitudine.

Trebuie remarcat faptul că deasupra României se afla o depresiune bine conturată ce a condus la înregistrarea unor cantități de precipitații care au fost rezultatul unor ploi cu durată medie, urmate de o a doua perioadă cu precipitații de scurtă durată. Pe alocuri cantitățile de precipitații au fost însemnate, apropiindu-se sau chiar depășind media lunară multianuală.

Un alt factor ce a avut un rol determinant a fost evoluția temperaturii aerului – ce a înregistrat valori pozitive până la altitudini mari. Aceasta a condus la antrenarea în scurgere a unor importante cantități de apă provenite din topirea stratului de zăpadă – care a scăzut cu cca 15 cm (echivalentul de apă al stratului de zăpadă în data de 15 aprilie 2005 a înregistrat o scădere cu 69-135 l/m²).

Cantitățile lunare de precipitații au fost deosebit de mari la multe stații, reprezentând cea mai mare valoare din întregul șir de observații (de exemplu, stația meteorologică Timișoara 154,4 mm - perioada de observații 1874-2005 – de 3,3 ori mai mult decât valoarea medie multianuală). Valorile lunare au oscilat între 95,3 mm (Țarcu) și 226,4 mm (Oravița).

Ca urmare a precipitațiilor căzute, s-au produs pe râuri debite maxime care au condus la depășirea cotelor de inundație, respectiv a fazei a III-a de apărare la cea mai mare parte a stațiilor hidrometrice înregistrându-se cele mai mari cote din întregul șir de observații.

Aceasta a avut ca efect deversarea digurilor și ruperea acestora pe râurile Timiș și Bârzava.

Pe râul Bârzava au fost înregistrate cele mai mari valori de niveluri produse în perioada de observație ce începe cu anul 1880, depășirea maximă a fost la s.h. Partoș + 90 cm F III.

În același timp, pe râul Timiș nivelurile înregistrate au avut a treia valoare în șirul de observații (ce se efectuează începând cu anul 1870 – s.h. Caransebeș) – cu excepția sectorului inferior – unde cele două viituri s-au suprapus datorită condițiilor de curgere prin albie pe acest sector; depășirea maximă s-a produs la stația hidrometrică Grăniceri și a fost de +180 cm F III (înainte de ruperea digului).

Pe râul Bega valorile au fost mai mari decât în anul 2000 doar pe cursul mijlociu (șirul de observații începe în anul 1875 – s.h. Făget și Balint), depășirea maximă fiind consemnată la stația hidrometrică Chizătău +28 cm F II.

Pe cursurile de apă din sudul Regiunii Vest (Caraș, Nera, Cerna) s-au produs valori rare – în cea mai mare parte consemnându-se valori istorice – din care cea mai mare depășire a fost înregistrată la stația hidrometrică Vărădia pe râul Caraș și a fost de +75 cm F III.

Inundațiile din primăvara anului 2005 au distrus, în județele Timiș și Caraș-Severin, 17 construcții hidrotehnice cu rol de apărare, 8845 de gospodării și anexe, 75 de obiective social-economice, căi de comunicații, poduri, podețe și au fost inundate 34 000 de ha teren agricol.

HARTA
CU EVOLUTIA INUNDATIILOR SI EFECTELE ACESTORA
IN PERIOADA 15.04 - 06.05.2005

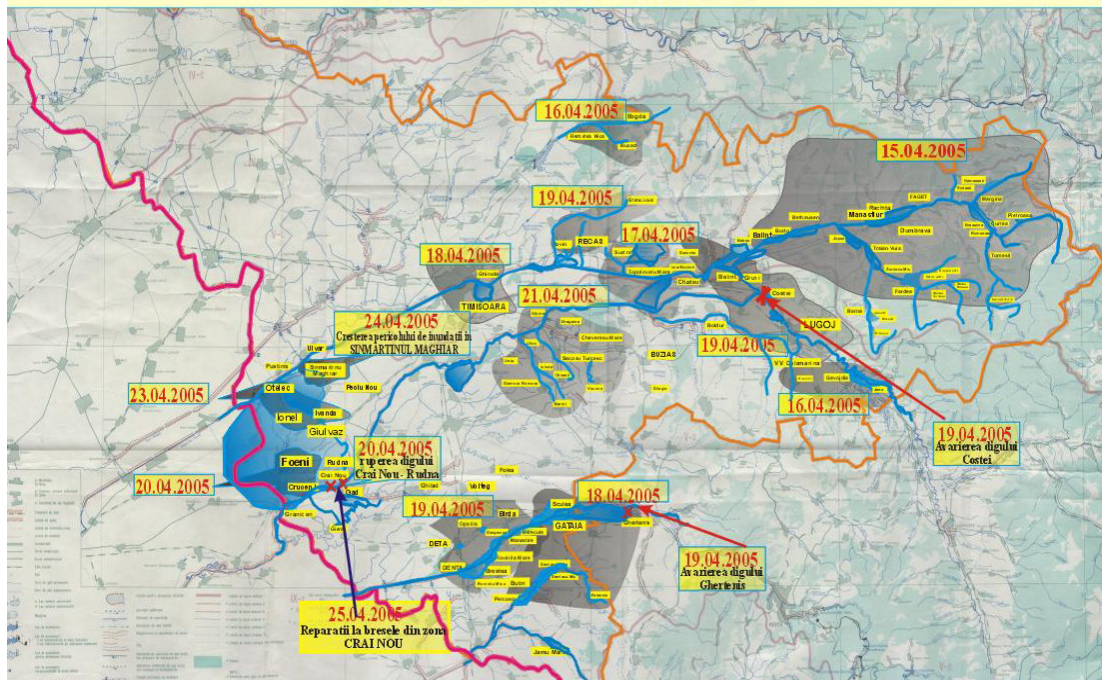

Fig. VI.1. Evoluția inundațiilor și efectele acestora în perioada 15.04. – 06.05.2005

2. CRITERIUL DEMOGRAFIC

Dimensiunea demografică este polul central al analizei, deoarece populația este atât factor de acțiune, cât și factor de consum, fiind beneficiarul dezvoltării.

În analiza-diagnostic a spațiului rural elementul demografic apare în principal în calitate de potențial de dezvoltare. De aceea, populația este analizată sub aspect cantitativ, structural și evolutiv, aspecte ce prezintă diferențieri foarte mari în Regiunea Vest. Ponderea importantă a criteriului demografic este justificată prin funcția de indicator sintetic foarte expresiv al caracteristicilor cadrului de existență al populației.

Numărul populației

Mărimea medie a unei comune din România este de 3783 locuitori și este de 10 ori mai mică decât o unitate administrativ - teritorială medie din mediul urban.

În Regiunea Vest mărimea medie a spațiului rural este de 2878 locuitori.

Fenomenul de îmbătrânire demografică și dezechilibrele structurilor pe vârste ce se manifestă în prezent în majoritatea comunelor contribuie la scăderea pe cale naturală a populației. Dacă aceste tendințe se continuă, se instalează un proces de diminuare a dimensiunii medii a așezărilor rurale, exprimat printr-o creștere a ponderii comunelor mici și foarte mici.

Densitatea populației

În Regiunea Vest densitatea medie este de 61,1 locuitori/kmp, iar în mediul rural este de 16,77 locuitori/kmp. Doar 5 comune depășesc cifra de 100 locuitori/kmp. Aceste comune sunt: Ghiroda, Dumbrăvița și Livada din zona periurbană a județelor Timiș și Arad; comuna Sântana din județul Arad și comuna Criscior din județul Hunedoara, unde densitatea mare se datorează muncitorilor de la exploatarea minieră Gura Barza.

În teritoriu se identifică două modele de distribuție a populației și respectiv, două tipuri de zone: *o zonă mai intens populată*, situată în vest, în special în periurban, și *o zonă slab populată*, în zona montană, unde populația scade mult sub

30 de locuitori/kmp, ajungându-se până la 3 locuitori/kmp în localitățile Brebu Nou, Șiștarovăț și Bulzeștii de Sus.

Evoluția în perioada 1992-2002

Evoluția populației este una dintre problemele cele mai discutate cu privire la spațiul rural. Deși reducerea populației rurale părea a fi un fenomen firesc până acum 10-15 ani, fenomen care s-a semnalat în toate țările, există situații în care scăderea populației a depășit limitele suportabile ale sistemului demografic și s-au produs alterări ale echilibrelor demografice.

Schimbările politice și economice intervenite după 1989 au avut o reflectare imediată în indicatorii demografici. Recensământul populației din 1992 surprinde punctele de inflexiune care au intervenit în evoluția populației odată cu apariția unor noi condiționări socio-economice.

Evoluția populației este diferențiată în teritoriu, constatându-se o diferență de sens a evoluției numărului de locuitori între partea de vest și cea de sud. Sunt însă câteva modificări notabile în evoluția populației:

- Prima este instalarea unei tendințe de descreștere în mai multe comune, cu preponderență în județele Hunedoara și Caraș-Severin, unde populația a început să scadă (cu până la 35%). Această scădere se datorează în principal emigrărilor numeroase (urmare a reducerii drastice a locurilor de muncă CFR, siderurgie, minerit) și nu factorilor naturali, care continuă să asigure un spor pozitiv.

- A doua schimbare este reapariția creșterii demografice. Aceasta s-a petrecut fie în zone cu spor natural pozitiv foarte însemnat, chiar dacă plecările sunt, însă, mai mari decât în altă parte, fie în zone cu aport migratoriu pozitiv (în vestul județelor Timiș și Arad).

Având în vedere structura pe vârste a populației rurale, nivelul actual al mortalității pare să fi atins un maxim; în perioada viitoare, se preconizează o tendință de relativă stagnare și apoi de descreștere ușoară a valorii ratei mortalității.

Deși pare paradoxal, totuși nivelul actual al mortalității va conduce la o întinerire a populației rurale (scăderea vârstei medii) peste 10-15 ani, moment până la care populația se va reduce pe cale naturală cu cel puțin 10% datorită ponderii mari a vârstnicilor care au peste 60 de ani în prezent. Se prevede o continuare a scăderilor de populație în zonele cu grad ridicat de îmbătrânire. Astfel, populația rurală a anului 2015 va fi mai tânără, dar mai puțin numeroasă decât în prezent (excluzând alte cauze de modificare a numărului populației).

Factorii de creștere a populației

Rata natalității

Rata medie a natalității în spațiul rural al Regiunii Vest este de 9,99‰ și a fost în perioada analizată, mai mare decât media natalității din mediul urban al regiunii (9,6‰). În mediul rural nivelul natalității a avut în această perioadă o ușoară regresie (de la 10,31‰ la circa 9,97‰). Cu toate acestea, se poate afirma că, în multe zone din rural există un potențial de înnoire și de întinerire a populației.

Din cauza natalității extrem de scăzute, în aceste zone populația este deja îmbătrânită și prin indicii scăzuți ai natalității dezechilibrele demografice se perpetuează și se accentuează, punându-se în cauză însăși potențialul uman al acestor zone pentru viitor. Se disting câteva zone în care situația devine critică din cauza creșterii numărului comunelor în care se nasc anual mai puțin de 8 copii la 1000 de locuitori. Cel mai afectat este județul Hunedoara unde 60% din comune sunt în această situație; în numai 8 comune natalitatea a depășit media Regiunii Vest. Județul Caraș-Severin este de asemenea în dificultate în ceea ce privește regenerarea demografică, dat fiind faptul că în 23 din comune natalitatea este sub 8‰.

Rata mortalității

Rata medie a mortalității populației rurale din Regiunea Vest în perioada 1992-2000 a fost de 16,9‰, aproape dublă față de cea a populației urbane (8,8‰). Mortalitatea foarte ridicată din rural influențează nivelul mediu al mortalității generale, aceasta atingând 12‰, în timp ce media UE era de 10,0‰ la sfârșitul anilor '80. Creșterea ratei mortalității a fost generalizată ca tendință și egală ca intensitate, atât în rural cât și în urban.

Evoluția ratei mortalității din mediul rural (de la 17,32‰ la 15,31‰) este justificată în principal de proporția mare a vârstnicilor, în timp ce evoluția din urban (de la 8,2‰ la 9,3‰), unde populația este mult mai tânără, dovedește o înrăutățire a condițiilor de viață. Manifestarea acestui fenomen înregistrează mari variații în teritoriul regiunii.

În general există o corelație directă între nivelul mortalității și gradul de îmbătrânire demografică.

Rata migrației nete

Deși în ultimele 2-3 decenii mișcarea migratorie din țara noastră pe direcția rural-urban a fost net superioară direcției urban-rural, începând din anul 1992 s-a observat o creștere a fluxului schimbărilor de domiciliu din municipii și orașe în comune, favorizată de măsurile legislative privind proprietatea asupra terenurilor și stimulate de deteriorarea condițiilor economice și sociale de la orașe (pierderea locurilor de muncă). Migrația populației din mediul rural a crescut an de an în toată perioada analizată, schimbându-se doar destinația. Astfel, dacă în anii 1992-1993 migrația s-a făcut către județul Timiș, începând din anul 1995 migrația a fost orientată spre județul Arad. Totuși, în această perioadă, soldul migrației în Regiunea Vest a fost pozitiv cu toate pierderile de populație înregistrate în județul Caraș-Severin. Ruralul Regiunii Vest a crescut prin migrație în perioada 1992-2000 cu 22215 locuitori.

Totuși, în perioada 1992-2000, un număr de 109 comune (40,9 %) au continuat să piardă populație prin emigrație. Într-o singură comună populația nu a fost afectată de acest fenomen (sold 0). Soldul negativ al migrației dintr-o serie de comune se regăsește în populația mediului urban, unde a asigurat menținerea populației urbane, compensând pierderile datorate soldului natural negativ din urban. O parte, însă, sunt migrări în străinătate, în special pe criterii etnice. Plecărilor semnificative nu se înregistrează doar în zone cu creștere demografică mare și unde populația tânără este în exces, ceea ce înseamnă că emigrarea nu este determinată neapărat de excedentul de populație, ci mai ales de insatisfacția față de condițiile locale de viață.

Este semnificativă apariția unor centre de atracție sau chiar a unor zone de atracție în rural pentru populația din alte zone - fie orașe, fie alte comune. Câteva zone, care grupează mai multe comune, care au înregistrat creșteri de populație, marchează chiar apariția unor fenomene noi în migrația populației. Cele mai întinse zone, formate din mai multe comune cu migrație netă pozitivă, sunt în județele Timiș și Arad. Mai pline de semnificații și consecințe sunt nivelurile pozitive ale migrației din județele Caraș-Severin și Hunedoara, locuri în care, ani întregi, venirile au fost numeroase (în minerit și siderurgie) și unde populația actuală este îmbătrânită și în penurie de forță de muncă tânără.

Îmbătrânirea demografică

Îmbătrânirea demografică masivă a fost determinată de migrația masivă a populației tinere de la sate către orașe, care a avut loc în perioada de industrializare forțată din intervalul 1960-1985. În prezent, deși procesul migrației sat-oraș s-a restrâns foarte mult, ca urmare a reducerii drastice a ofertei de locuri de muncă și

locuințe în orașe, consecințele migrației din perioada industrializării se vor menține și vor afecta structurile demografice rurale și în următorii 5-10 ani. După această dată se va produce treptat o reechilibrare a structurilor pe vârste, întrucât contingentele actuale în vârstă de 50-59 ani care urmează a intra în categoria vârstnicilor sunt mult mai restrânse, iar indicii de natalitate din mediul rural sunt superiori celor din mediul urban.

3.CRITERIILE ECONOMICE

Terenul agricol pe locuitor

Media în spațiul rural, de 1,40 ha/locuitor, este superioară mediei naționale (0,65 ha/locuitor). Rezervele de creștere a suprafeței agricole în România sunt destul de limitate, iar suprafața ce revine pe locuitor este relativ redusă. Această situație impune un caracter intensiv producției agricole.

Examinarea datelor din teren evidențiază diferențieri mari ca urmare a faptului că terenul agricol ocupă suprafețe diferite la nivelul comunelor, datorită poziției lor în cadrul marilor unități geografice (câmpii, dealuri, podișuri și munți), iar populația rurală totală variază și ea conform gradului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. Nu se întâlnesc zone omogene întinse în ceea ce privește repartitia teritorială a acestui indicator.

Potențialul turistic¹

Potențialul turistic este eterogen ca surse de formare: peisaj divers, tradiționalitate rurală în arhitectură, vestigii istorice și arheologice, resurse în ape minerale și termale și este, de asemenea, caracterizat printr-o subutilizare economică și o vizibilitate socială redusă.

Indicatorul *gradul de atractivitate turistică* se determină în funcție de prezența la nivelul comunelor a zonelor naturale protejate, a zonelor protejate construite, a stațiunilor balneare de importanță națională, respectiv de importanță locală, a turismului rural exprimat prin numărul de sate incluse într-un circuit de acest tip. Alegerea acestui indicator a avut în vedere surprinderea aspectelor calitative ale turismului rural din România care pot constitui un element de bază în fundamentarea unor proiecte sau strategii de diversificare a economiei rurale.

Pentru aprecierea gradului de atractivitate turistică se poate avea în vedere o scală a potențialului turistic de felul următor:

- *comune fără obiective sau potențial turistic;*
- *potențial turistic redus:* comune cu obiective turistice naturale și/sau construite, valorificate pe plan local;
- *potențial turistic mediu:* comune cu potențial turistic ridicat favorabile dezvoltării funcției de turism;
- *potențial turistic ridicat sau mare:* comune cu potențial turistic deosebit și infrastructura specifică, parțial realizată, favorabile dezvoltării prioritare a turismului;
- *potențial turistic foarte mare:* comune pe teritoriul cărora se află rezervații ale biosferei cu valori de patrimoniu natural de interes național și mondial, parcuri naționale, monumente ale naturii.

Din analiza distribuției comunelor pe aceasta scală rezultă că mai mult de jumătate dispun de potențial turistic mai mult sau mai puțin valoros. Dintre acestea, 9% din comune au un potențial turistic mare și foarte mare. Ele sunt distribuite în

¹ Aprecierile privind potențialul turistic în mediul rural se bazează pe un studiu elaborat de către URBANPROIECT - București, intitulat „Zone de interes turistic deosebit”

județele Hunedoara și Caraș-Severin, corespunzător zonelor protejate și monumentelor naturii din Regiunea Vest. Ponderea comunelor cu un potențial turistic ridicat sau mare este de peste 24% din totalul comunelor cu resurse turistice și se întâlnesc cu o frecvență mai mare în Caraș-Severin (27) și Hunedoara (21).

În județele Arad și Timiș, ponderea comunelor cu potențial turistic ridicat este mai mică, numărul acestora fiind de 9, respectiv 8 comune. Se consideră că 9% din comune nu au potențial turistic, restul încadrându-se în grupa cu potențial turistic mediu.

Pentru a da o relevanță mai mare acestui indicator s-ar impune studierea unor aspecte cantitative privind potențialul turistic: capacitatea de cazare turistică, indicele de utilizare a capacității turistice, etc.

În Regiunea Vest, în limite modeste, se poate vorbi și de practicarea *turismului verde și a agroturismului*, cel din urmă ca o alternativă la turismul tradițional, în care potențialul este reprezentat de gospodăriile tradiționale din mediul rural, dar și de spațiile monahale și cabanele de vânătoare.

Turismul cultural – istoric este dezvoltat datorită unei rețele bogate de situri istorice și arheologice, monumente istorice și de arhitectură și muzee. Obiectivele turistice de importanță istorică cuprind: Complexul dacic din Munții Orăștiei și colonia Ulpia Traiana Sarmizegetusa; cetățile medievale Șoimoș, Șiria, Dezna, Cetatea de Colț, Cetatea Jdioara; numeroasele castele medievale, castelele de la Macea, Sofronea, Mănăștiur, Șiria, Pâncota, Conop, Săvârșin, Birchiș, Mintia, Sântămăria-Orlea, Banloc, Ciocova; mănăstirile și bisericile din piatră și/sau lemn cu o vechime impresionantă, atestând chiar începuturile creștinismului în România.

Potențialul industrial

Potențialul industrial al localităților rurale se cuantifică printr-un indice complex calculat în funcție de principalele activități industriale din rural care s-au manifestat în domeniul extractiv, al prelucrării materiilor prime (industriale, agricole), la care se adaugă cel al prelucrării și distribuției energiei electrice și termice.

Distribuția comunelor pune în evidență faptul că mai puțin de jumătate din numărul total (49,8%) desfășoară cel puțin una din activitățile industriale corespunzătoare unei ramuri dintre cele luate în considerare la constituirea indicatorului.

În plan teritorial, comunele cu activități industriale mai complexe au fost identificate în Timiș și sub forma unor insule izolate în Hunedoara.

Pentru 41,1% din totalul comunelor este specific un singur tip de activitate industrială preponderent extractivă în zonele unde sunt localizate zăcămintele naturale sau de prelucrare a produselor agricole, în cea mai mare parte a județului Timiș.

Prelucrarea produselor agricole

Prelucrarea produselor agricole se caracterizează prin *gradul de prelucrare a produselor agricole în comunitatea rurală* și se calculează raportând volumul produselor prelucrate la totalul potențialului agricol. Datele arată că cel puțin un sfert din numărul comunelor și-au dezvoltat cel puțin o activitate industrială de prelucrare a produselor agricole. Teritorial s-au identificat câteva zone compacte cu unități de prelucrare a produselor agricole care cuprind aproape în totalitate județul Timiș.

Sub forma unor insule izolate acest tip de industrie își face prezența și în celelalte județe. Diferențele mari care apar între județe privind frecvența unităților prelucrătoare de produse agricole pun din nou sub semnul întrebării folosirea aceluiași puncte de referință în aprecierea indicatorului din partea celor care au furnizat datele.

Structurile de proprietate

În Regiunea Vest, din datele furnizate de Direcțiile Agricole, suprafețele private dețin o pondere de peste 80 % din totalul suprafeței agricole, ponderea cea mai mică fiind în județul Timiș de 75,2%. În județele Caraș-Severin și Hunedoara ponderea depășește 95%.

4. CRITERII PRIVIND LOCUINȚA ȘI MODUL DE LOCUIRE

Suprafata locuibilă

Potrivit datelor furnizate de recensământul populației și al locuințelor din 2002, suprafața locuibilă ce revine pe locuitor în Regiunea Vest este de 16,56 mp în mediul rural. Sunt de remarcat diferențele total ne semnificative între cele patru județe. Comparativ cu alte țări europene, în România suprafețele locuibile care revin pe o persoană sunt în general mai reduse, deoarece majoritatea locuințelor sunt mici, având mai puțin de trei camere de locuit. Trebuie totuși menționat că în spațiul rural ponderea locuințelor mici (cu 1-2 camere de locuit), este mai redusă, respectiv 53,8% din totalul de locuințe, comparativ cu mediul urban, unde locuințele mici reprezintă 60% din numărul total de locuințe.

Pe ansamblul localităților rurale, suprafața locuibilă prezintă valori situate între 10 mp/locuitor și peste 25 mp/locuitor. Majoritatea comunelor (101 comune) se situează în intervalul de 15,0-17,0 mp/locuitor. Se remarcă și zone cu densități reduse de locuire, cu suprafețe locuibile de peste 14 mp/locuitor. Aceste zone sunt situate, în principal, în județele Timiș, Arad și Caraș-Severin, unde există un model tradițional de realizare a locuințelor (locuințe mai mari, din materiale durabile și cu mai multe camere) și în general, dimensiuni mai reduse în ceea ce privește numărul de persoane pe o familie. La această situație a contribuit natalitatea mai redusă specifică acestei zone și îmbătrânirea demografică, fapt ce a condus la creșterea numărului gospodăriilor formate dintr-o singură persoană.

Materiale de construcție a locuințelor

Din punctul de vedere al materialelor de construcție, în Regiunea Vest se disting două tendințe clare: una în zonele de șes unde locuințele sunt realizate în cea mai mare parte din materiale durabile (cărămidă, piatră, bolțari și doar sporadic din chirpici) și a doua în zonele de munte și subcarpatice, unde lemnul și piatra sunt principalele materiale de construcție, aici predominând construcțiile din lemn, piatră sau înlocuitori cu planșee din lemn. Este cazul județului Hunedoara și Caraș-Severin.

Locuințele noi, realizate în ultimii ani, sunt din punct de vedere constructiv de o calitate superioară, menționându-se însă aceleași diferențieri din punct de vedere al materialelor de construcție determinate de posibilitățile locale de asigurare a acestora. Ceea ce este important de menționat este faptul că începând cu anul 1992, pentru prima oară după multe decenii, s-au construit mai multe locuințe în mediul rural decât în cel urban. Astfel, în perioada 1992-2002, din locuințele noi, 226987 (7,5 %) s-au construit în mediul rural, revenind în medie 26 locuințe noi la 1000 locuitori.

5. CRITERII DE ECHIPARE TEHNICĂ A LOCALITĂȚILOR

Dotarea locuințelor cu instalații de apă. Alimentarea cu apă potabilă.

Județele Timiș și Arad au în peste 70% din comune rețea de alimentare cu apă, lungimea acesteia variind între 1 și 71 km. Județul Caraș-Severin are în 29% din comune rețea între 2,5 și 16 km, iar județul Hunedoara în 38% din comune are rețea de alimentare cu apă de lungime între 1,1 și 13 km. Asigurarea alimentării cu apă

prin instalații publice în mediul rural se înscrie în cadrul priorităților naționale, fiind elaborat, din anul 1997, un program guvernamental privind alimentarea cu apă a satelor în perioada 1997-2000.

Dotarea locuințelor cu instalații de apă în interior este relevantă în aprecierea gradului de confort al acestora, existența acestor instalații permițând un stil de viață civilizat, care oferă garanția unei calități corespunzătoare a apei, cât și posibilitatea amenajării moderne a dependințelor (baie, WC, bucătărie cu apă curentă).

În România rețeaua de alimentare cu apă potabilă în mediul rural este foarte puțin extinsă. La finele anului 2002 numai 15,1% din numărul total de locuințe erau dotate cu instalații de apă în interior, față de 87,6% în mediul urban (media pe țară era de 51,6%). Datele de mai sus relevă faptul că marea majoritate a populației rurale se alimentează cu apă din surse individuale (fântâni sau puțuri de apă freatică) în care în cele mai multe cazuri calitatea apei nu este corespunzătoare, având concentrație mare de nitrați și materii organice, cu mult peste normele de potabilitate.

În Regiunea Vest indicatorul este de 28,9%, aproape dublu față de media pe țară. Totuși, există un număr de 123 comune (46%) care nu au rețea de alimentare cu apă. Distribuția în teritoriu a locuințelor care au instalații interioare de alimentare cu apă evidențiază zone relativ omogene, bine conturate. Astfel, județul Timiș, unde oamenii dispun de un nivel de viață mai ridicat și de un model tradițional de locuire mai confortabil, se caracterizează și printr-o pondere superioară a locuințelor cu instalații de apă. În perioada 1992-2002 gradul de înzestrare a locuințelor cu dotări edilitare a crescut, ca urmare a locuințelor noi construite cu dotări superioare, respectiv a unor racorduri noi ale locuințelor din fondul existent.

Alimentarea cu energie electrică

Pe total mediu rural, gradul de racordare a gospodăriilor este de 93,7%.

În Regiunea Vest acest indicator este peste media pe țară, adică 96,8%.

Gospodăriile neracordate la rețea provin fie din satele neelectrificate încă, fie din satele electrificate care necesită lucrări de extindere la rețelele electrice existente pentru a putea fi mărit numărul de racorduri. Trebuie menționate însă și disfuncționalitățile existente în prezent în livrarea energiei electrice, prin dese cazuri de căderi de tensiune și fluctuația mare a frecvenței în rețea, datorate stării tehnice a echipamentelor. În profil teritorial, gradul de racordare a gospodăriilor din comune variază de la 94% la 100%. Marea majoritate a comunelor, respectiv 243 comune au un grad de electrificare de 100%.

Alimentarea cu gaze naturale

Numărul de comune în care există rețea de distribuție a gazelor naturale reprezintă aproximativ 9% din numărul total de comune din regiune.

Accesibilitatea la căile de transport

Numărul comunelor cu acces direct la rețeaua majoră de căi de transport este de 48,8% din numărul total de comune. Cu toate că numărul comunelor străbătute de rețele majore de căi de transport este relativ ridicat, accesibilitatea populației la aceste artere prezintă o serie de dificultăți. Aceste dificultăți sunt determinate, în principal, de starea precară a mării majorități a căilor de acces spre drumuri naționale sau căi ferate, care sunt în majoritate drumuri comunale, constituite în proporție de cca 15% din drumuri de pământ. Totodată trebuie menționate și disfuncționalitățile determinate de starea tehnică actuală a arterelor majore de transport. Avându-se în vedere disfuncționalitățile menționate, cât și faptul că 4,4% din comune sunt lipsite total de acces direct la drumurile publice modernizate și că marea majoritate a străzilor din interiorul localităților sunt nemodernizate, se poate concluziona că starea drumurilor reprezintă în prezent o deficiență majoră.

6. CRITERIUL SOCIAL

Cunoașterea infrastructurii sociale rurale și a fenomenelor sociale specifice impune, din rațiuni metodologice, utilizarea următoarelor subcriterii: *sănătate, învățământ, comunicare și mortalitate infantilă.*

Sănătate

Media națională privind numărul de locuitori la un medic este de 565 locuitori / medic, media urbană este de 378 locuitori / medic, iar media rurală de 1426 locuitori / medic. Valoarea medie în rural depășește de peste 3 ori media urbană. În jumătate din numărul total de comune, populația ce revine la un medic depășește de 2,7 ori populația / medic la nivel național și de 4,1 ori nivelul mediului urban. Comunele extrem de defavorizate sunt grupate în județele Caraș-Severin, Hunedoara, partea de est a județelor Timiș și Arad.

Învățământ

Caracteristic pentru mediul rural este predominarea școlilor primare și gimnaziale: 92% sunt unități primare și gimnaziale, mai puțin de 1% sunt școli profesionale tehnice și 6,5% sunt licee sau școli postliceale.

Mortalitatea infantilă

Deosebirile dintre standardul de viață urban și rural se reflectă în discrepanța dintre nivelurile mortalității din cele două medii: nivelul mortalității infantile este cu 30-35% mai mare în rural decât în urban. În intervalul 1970-1995, mortalitatea infantilă din mediul rural a avut o tendință generală de reducere. Nivelul din anul 1995 (23,9/1 000 născuți vii) era la jumătate față de 1970. În ultimii ani (1992-2000), mortalitatea infantilă din mediul urban a căpătat din nou aspecte îngrijorătoare, proporția decedaților crescând din nou.

În Regiunea Vest manifestarea teritorială a mortalității infantile cunoaște mari diferențieri. Sunt zone în care numărul deceselor infantile depășește 40 de cazuri la 1000 născuți vii și altele în care numărul deceselor este foarte scăzut, sub 12 la 1000 născuți vii. De asemenea, sunt unele zone caracterizate prin sărăcie și subdezvoltare economică, cum este de exemplu județul Caraș-Severin cu 14 localități cu o medie de peste 35 de cazuri la 1000 locuitori (în perioada 1992-2000).

Zonele cu cele mai puține decese infantile sunt de asemenea de două categorii: unele cu un nivel economic și cultural mai ridicat și altele în care există un proces acut de îmbătrânire demografică, rezultând un număr scăzut de nașteri.

Există chiar un număr de 24 comune în care nu s-a înregistrat în întreaga perioadă analizată (1992-2000) nici un decedat în rândul copiilor sub un an. Majoritatea acestor comune prezintă un grad de îmbătrânire foarte ridicat: în județul Arad 9 comune, în sudul județului Caraș-Severin 4 comune, iar în județul Hunedoara 9 comune.

7. CRITERII ECOLOGICE

Valoarea economică și socială atașată peisajului cultivat, habitatelor seminaturale și biodiversității implică necesitatea strategiilor rurale care creează premise nu numai pentru creșterea producției agricole și îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural, dar și pentru crearea unui cadru motivațional favorabil protecției mediului înconjurător.

Dezvoltarea rurală integrată trebuie să includă interacțiunea dintre factorii de mediu și cei sociali, culturali, economici și să asigure conservarea resurselor naturale pe termen lung. Situația actuală a factorilor de mediu impune măsuri imediate de redresare a calității acestora.

VI.2. Factori favorabili și nefavorabili ai dezvoltării zonelor rurale

VI.2.1. Zone rurale în care prevalează factorii favorabili dezvoltării

Zonele rurale în care prevalează factorii favorabili dezvoltării economico-sociale sunt caracterizate printr-un larg evantai de resurse naturale (în principal resurse minerale ale subsolului, vegetație forestieră, suprafețe agricole productive, elemente valoroase ale mediului natural) care au rezultat din dezvoltarea unor activități neagricole și din multiplicarea resurselor de venituri. Localizarea unora dintre aceste zone în spațiile periurbane ale marilor orașe are drept rezultat un procent ridicat de forță de muncă calificată, o ofertă ridicată de locuri de muncă și posibilitatea cooperării în direcția infrastructurilor sociale și tehnice.

În aceste zone trebuie urmărite obiective cum ar fi:

- promovarea diversificării activităților economice;
- implantarea de întreprinderi mici și mijlocii cu profil agricol, industrial, artizanal, comercial și servicii;
- dezvoltarea infrastructurii tehnice;
- utilizarea eficientă a resurselor naturale, acordând atenție creării condițiilor specifice pentru dezvoltarea activităților de recreere și turism rural;
- transformarea agriculturii într-o activitate performantă și diversificată;
- dezvoltarea potențialului uman;
- îmbunătățirea infrastructurii sociale și a condițiilor de viață;
- reabilitarea, protecția și conservarea zonelor cu valoare naturală și de peisaj;
- implicarea populației locale în procesul de dezvoltare a acestor zone.

Au fost identificate zone favorabile dezvoltării rurale care sunt prezentate mai jos și caracterizate cu ajutorul celor 7 criterii, pentru fiecare criteriu menționându-se elementele favorabile dezvoltării (punctele tari) și elemente defavorabile dezvoltării (punctele slabe).

I. Județul Caraș-Severin și județul Hunedoara:

Zonele Porțile de Fier - Valea Cernei – Tismana și Țara Hațegului Munții Retezat

Tabelul VI.1.: Zone favorabile dezvoltării rurale în județele Caraș-Severin și Hunedoara

Criteriaul	Elementele favorabile	Elementele defavorabile
1. Fizico-geografic	<i>Rezervații ale biosferei și parcuri naționale Numeroase rezervații și monumente ale naturii</i>	<i>Zone muntoase Accidental au loc alunecări și prăbușiri de terenuri Risc seismic ridicat în centrul zonei</i>
2. Demografic	<i>Comune de dimensiuni medii și mari În general, stabilitate demografică sau tendințe de creștere ușoară</i>	<i>Densitate redusă Ușoară tendință de îmbătrânire demografică Capacitate redusă de reînnoire a forței de muncă</i>

Criteriul	Elementele favorabile	Elementele defavorabile
3. Economic	<i>O bună reprezentare a sectorului animal Potențial forestier ridicat Atracție turistică ridicată și foarte ridicată Bună reprezentare a activităților neagricole</i>	
4. Locuire	<i>Locuințe construite din materiale durabile Pondere mai ridicată a locuințelor racordate la rețeaua de apă</i>	
5. Infrastructura	<i>Acces relativ bun la drumurile principale și la rețeaua de căi ferate</i>	<i>Nivel scăzut de conectare la rețeaua telefonică.</i>

II. Județele Timiș și Arad:

Zona de câmpie

Tabloul VI.2.: Zone favorabile dezvoltării rurale în județele Timiș și Arad

Criteriul	Elementele favorabile	Elementele defavorabile
1. Fizico-geografic	<i>Rezervații și monumente ale naturii</i>	<i>Risc seismic ridicat Riscul inundațiilor</i>
2. Demografic	<i>Comune medii și mari Balanța pozitivă a migrației nete Îmbătrânire demografică incipientă</i>	<i>Numărul de locuitori stabil sau în scădere Capacitate scăzută de reînnoire a forței de muncă și capacitate medie de regenerare demografică</i>
3. Economic	<i>Forță de muncă calificată Bună reprezentare a activităților industriale Posibilități de cooperare cu centrele urbane Procent ridicat de teren arabil în total teren agricol</i>	
4. Locuire	<i>Suprafața de locuit mai mare (spațiul de locuit / persoană mai mare decât media pe țară) Pondere mai ridicată a locuințelor cu alimentare cu apă în interior</i>	<i>Predomină clădirile vechi, cel mai mic număr de locuințe construite în ultimii 30 de ani</i>

5. Infrastructura	<i>Procent ridicat al populației care beneficiază de alimentare cu apă din sisteme centralizate Aprovizionare cu gaz și conectare la rețeaua telefonică (50% din zonă) Acces bun la principalele drumuri și rețeaua de căi ferate</i>	
6. Ecologic		<i>Soluri degradate</i>

VI.2.2. Zone rurale în care predomină factorii defavorabili dezvoltării

Sunt caracterizate prin lipsa unei diversificări a activităților economice, ceea ce dă o dependență excesivă de agricultură. Activitățile economice au o eficiență scăzută, datorită numărului mic de activități viabile ponderii scăzute a sectorului creșterii animalelor, deficiențelor în tehnologiile agricole și în marketingul produselor agricole.

Infrastructura socială este critică, infrastructurile de alimentare cu apă și de canalizare sunt inexistente, accesul la principalele șosele și la rețeaua de căi ferate în anumite perioade ale anului este dificil sau practic inexistent. Degradarea solurilor este în continuă creștere, în principal în ceea ce privește solul, apele de suprafață și vegetația forestieră.

Aceste zone pot fi considerate *zone sărace*.

Principala preocupare privind aceste zone constă în scoaterea lor din condițiile de sărăcie, ceea ce ar putea fi făcut, în principal, prin:

- realizarea infrastructurilor tehnice;
- realizarea unei agriculturi diversificate și performante;
- diversificarea activităților economice;
- accelerarea procesului de privatizare în agricultură;
- orientarea gospodăriilor agricole spre activități viabile;
- îmbunătățirea infrastructurilor sociale;
- protecția, reabilitarea și salvagardarea factorilor mediului natural;
- implicarea populației locale în procesul de dezvoltare rurală.

Zonele rurale în care predomină factorii defavorabili dezvoltării economico-sociale sunt următoarele:

I. Județul Caraș-Severin:

Sudul Regiunii Vest

Tabelul VI.3.: Zone rurale în care predomină factorii defavorabili dezvoltării rurale în județul Caraș-Severin

Criteriul	Elementele defavorabile	Elementele favorabile
1. Fizico-geografic	<i>Risc seismic crescut Zonă montană Accidental alunecări și prăbușiri de teren Riscul inundațiilor</i>	<i>Rezervații ale biosferei și parcuri naționale Rezervații și monumente ale naturii</i>
2. Demografic	<i>Densitatea populației scăzută Declin demografic datorat ratei natalității scăzută, ratei mortalității foarte ridicate și îmbătrânirii avansate a populației Capacitate scăzută de reînnoire a populației și a forței de muncă</i>	
3. Economic	<i>Dezvoltarea sectorului zootehnic foarte redusă Activități industriale subdezvoltate Nivel scăzut de ocupare a forței de muncă</i>	<i>Ferme individuale relativ mari Potențial forestier ridicat Atractivitate turistică ridicată și foarte ridicată</i>
4. Locuire	<i>Procent scăzut de case construite după 1970 Foarte puține instalații de apă în interior</i>	<i>Spațiul de locuire mai mare decât media pe țară Procent ridicat de case construite din materiale durabile</i>
5. Infrastructura	<i>Procent minim de populație alimentată cu apă din sisteme centralizate Nivel scăzut de conectare la rețeaua telefonică Lipsește accesul direct la șosele principale și la rețeaua de căi ferate</i>	
7. Ecologic	<i>Aer poluat Soluri puternic degradate în partea de vest</i>	<i>Ape și păduri nepoluate</i>

II. Județul Arad și județul Hunedoara:

Munții Apuseni

Tabelul VI.4.: Zone rurale în care predomină factorii defavorabili dezvoltării rurale în județele Arad și Hunedoara

Criteriul	Elementele defavorabile	Elementele favorabile
1. Fizico-geografic	<i>Zonă predominant muntoasă Accidental alunecări și prăbușiri de teren Resurse de apă reduse Riscul inundațiilor</i>	<i>Parcuri naturale și rezervații, monumente naturale Mare complexitate a resurselor naturale</i>
2. Demografic	<i>Predomină comune mici și foarte mici cu o densitate redusă a populației Declin demografic datorat migrației și îmbătrânirii populației Rata mortalității relativ ridicată Capacitate scăzută de reînnoire demografică</i>	
3. Economic	<i>Slaba dezvoltare a șeptelului Nivel scăzut al activităților industriale Procent scăzut al activităților neagricole</i>	<i>Nivel ridicat al resurselor forestiere Atractivitate turistică ridicată</i>
4. Locuire		<i>Instalații de apă în interiorul locuințelor în general în proporție mai mare decât media pe țară</i>
5. Infrastructura	<i>Nivel scăzut de electrificare și de conectare la rețeaua telefonică Circa 50% din comune nu au acces direct la șoselele principale și la rețeaua de căi ferate</i>	
7. Ecologic	<i>Aer, păduri și ape poluate</i>	

**AREAS FACING RURAL UNDERDEVELOPMENT
AND OTHER DEVELOPMENT AREAS**

The EU social cohesion policy impact upon Romania's regional economic and social development

MAP No. 11
Source:
see maps 3, 4, 8 and 10

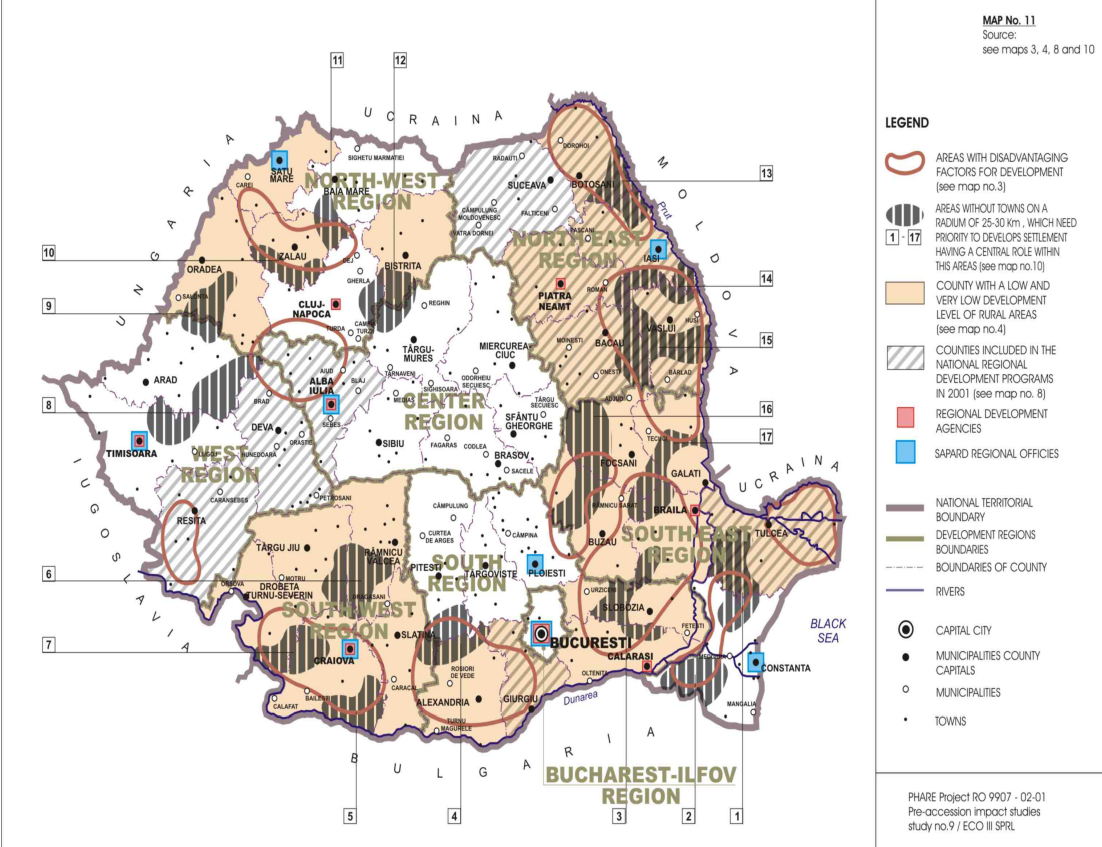

Figura VI.2. Zonele rurale subdezvoltate din România

ANALIZA SWOT A REGIUNII VEST

Industrie și IMM-uri

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Situația regiunii la extremitatea vestică a României pe principalele trasee rutiere și ferate de intrare dinspre Vest în România, precum și pe traseele dintre Vestul Europei și Balcani, respectiv Asia Mică • Tradiția industrială a Regiunii Vest • Diversitatea domeniilor de activitate a firmelor în județele Arad și Timiș • Existența unei forțe de muncă bine calificate și instruite în industrie • Sector dezvoltat al exploatării și prelucrării lemnului în județele Caraș- 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența zonelor mono-industriale, în curs de restructurare care se confruntă cu acute probleme sociale • Existența unor industrii poluante, mari consumatoare de energie • Ponderea mică a industriei cu tehnologie de vârf • Puternice disparități în cadrul regiunii • Preponderența structurilor industriale caracterizate printr-o utilizare extensivă a forței de muncă și a materiilor prime • Număr redus de IMM-uri în zonele defavorizate și în mediul rural • Ineficiența exploatărilor miniere • Șomaj ridicat, în special în județele Caraș-Severin și Hunedoara • Slaba cooperare între industrie și 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului de investitori în județele Caraș-Severin și Hunedoara ca urmare a fenomenului de migrare a acestora dinspre poliile Arad și Timișoara către estul regiunii • Transferul de tehnologie și know-how spre firmele care lucrează în lohn, care în condițiile creării de mărci proprii și a unei imagini către exterior se pot dezvolta • Mediatizarea oportunităților de afaceri din regiune, inclusiv cele din zonele defavorizate • Programele de finanțare a Parcurilor Industriale și a Parcurilor Tehnologice • Construirea autostrăzii Nădlac – Arad – Timișoara – Deva – Sibiu ar avea un impact semnificativ atât 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea nivelului de trai, respectiv creșterea salariilor va conduce la mutarea în alte regiuni a firmelor care produc în lohn • Specializarea îngustă din zonele monoindustriale și lipsa unor programe de reorientare profesională coerente reduce atractivitatea acestor zone pentru investitori • Posibilitatea neadaptării agenților economici locali, regionali la condițiile de calitate impuse de UE • Invadarea pieței cu produse din import • Lipsa unor corelări ale

<p>Severin și Hunedoara</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sector activ al confecțiilor textile, pielărie și încălțăminte • Dezvoltarea puternică a sectorului privat în comerț și servicii • Existența centrelor de învățământ superior cu tradiție în domeniu • Structuri industriale diversificate care facilitează cooperarea inter și intraramuri economice, precum și achiziționarea pe plan local a unei game largi de produse intermediare • Existența unei game variate de materii prime necesare industriei • Localizarea în regiune a unor importante firme multinaționale din domeniile IT și automotive • Număr mare de investitori străini care operează în 	<p>cercetare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inexistența unui sistem stimulativ pentru înființarea de IMM-uri în domeniile economice deficitare • Slabă răspândire a băncilor, în afara zonelor urbane • Regresul pieței tradiționale interne • Lipsa unui sistem informațional adecvat susținerii activităților din toate ramurile economiei, în vederea diversificării gamei serviciilor și activităților productive • Infrastructura de susținere a activității IMM-urilor neuniform repartizată în regiune, și lipsa acesteia în special în zonele cu mari probleme de reconversie • Investiții scăzute în resursele umane ale IMM-urilor • Lipsa de parteneriate eficiente între mediul de afaceri și școală • Număr redus de firme care au implementate sisteme de management conform standardelor internaționale (ISO 9000, ISO 14000, HACCP, OHSAS 18000, ISO 	<p>pentru dezvoltarea firmelor care pot oferi produse/servicii în faza de construcție a autostrăzii cât și în creșterea atractivității regiunii pentru potențialii investitori</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reorientarea băncilor în vederea sprijinirii înființării și dezvoltării sectorului IMM-urilor prin diversificarea serviciilor bancare • Întărirea/specializarea instituțiilor care oferă servicii de consultanță • IMM-urile sunt generatoare de noi locuri de muncă • Existența unei Asociații Regionale a Întreprinzătorilor care să permită reprezentarea intereselor întreprinzătorilor față de autoritățile locale și centrale și recunoașterea asociațiilor de tip patronal (CCI, Asociații) drept parteneri de discuții de către guvern • Mediul favorabil pentru inovații • Macrostabilizarea economică și scăderea inflației în limite acceptabile poate crește apetitul 	<p>programelor de dezvoltare a infrastructurii și nevoile de echipare a zonelor cu potențial de dezvoltare a IMM-urilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea arbitrară a prețurilor / tarifelor serviciilor publice datorită poziției de monopol • Forța de muncă angajată la negru • Competiția neloială datorată pieței negre • Inexistența unei infrastructuri de cercetare performante scade posibilitățile și apetitul tinerilor cercetători valoroși de a rămâne în România • Firmele care nu au certificarea unui sistem de management conform standardelor internaționale (ISO 9000, ISO 14000, HACCP, OHSAS 18000, ISO 17799 / BS 7799 și /
--	--	---	--

<p>Regiunea Vest</p>	<p>17799/BS 7799 și/sau ISO 17025)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incoerența legislativă în ceea ce privește procesul descentralizării, mai ales cu referire la descentralizarea fiscală • Declinul industriei miniere și siderurgice • Insuficiente incubatoare de afaceri și performanță necorespunzătoare a celor existente • Existența în mediul urban a multor situri industriale abandonate 	<p>pentru credite și investiții în producție și servicii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența unor spații de producție și capacități de producție nefolosite • Accesul României la Fondurile Structurale ale Uniunii Europene • Existența în Regiunea Vest a Strategiei de Inovare Regională și posibilitatea implementării acesteia • Specializarea parcurilor industriale pe domenii de activitate în funcție de specificul și potențialul zonei, precum și valorificarea zonei libere Arad Curtici • Creșterea competitivității întreprinderilor prin investiții în proiecte de cercetare – dezvoltare – inovare 	<p>sau ISO 17025) își riscă existența pe o piață concurențială euro- peană</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politica fiscală în continuă schimbare face dificilă planificarea eficiență a unei afaceri
----------------------	---	--	---

Infrastructură

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITATI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Rețeaua de transport relativ dezvoltată în Arad și Timișoara • Majoritatea locuitorilor din mediul urban sunt conectați la rețeaua de telefonie fixă • Regiunea dispune de patru aeroporturi, două dintre ele fiind internaționale • Județul Timiș înregistrează cea mai mare densitate a sistemului feroviar • Rețea dezvoltată de distribuție a energiei electrice • Număr mare de licee și instituții de învățământ superior • Existența a cinci drumuri europene de importanță strategică • Regiunea este străbătută de 	<ul style="list-style-type: none"> • Densitatea drumurilor modernizate este foarte mică în anumite zone ale regiunii • Lipsa rețelelor de gaz metan în zonele rurale și urbane defavorizate • Existența unor zone, în special în mediul rural, aproape izolate din punct de vedere al rețelei telefonice de comunicație. • Inexistența unei autostrăzi • Sisteme necorespunzătoare de epurare a apelor, de colectare și reciclare a deșeurilor menajere • Numărul copiilor ocrotiți în sistem rezidențial se menține ridicat • Insuficientă implicare din partea consiliilor locale în dezvoltarea serviciilor comunitare pentru copil și familie, la nivelul comunităților respective • Servicii insuficient diversificate pentru diferitele categorii de 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea cooperării trans-frontaliere în scopul dezvoltării infrastructurii • Dezvoltarea comerțului electronic și a posibilităților de plată electronică a diferitelor taxe locale • Prezența și dezvoltarea în incinta aeroportului internațional Timișoara a terminalului CARGO pentru transport marfă • Dezvoltarea învățământului la distanță • Demararea navigării pe canalul Bega • Existența proiectelor ce vizează dezvoltarea învățământului profesional și tehnic – crearea unor școli de arte și meserii pilot • Existența unui program de înființare de campusuri școlare (realizarea de unități școlare complexe pentru educarea și 	<ul style="list-style-type: none"> • Necorelarea politicilor macroeconomice (bugetare, monetare și fiscale) cu realitățile și nevoile existente • Dezvoltare necorespunzătoare a infrastructurii de afaceri • Creșterile prețurilor la serviciile de telecomunicații și transport • Existența unor infrastructuri de transport insuficient exploatate • Costuri ridicate la carburanți și piese de schimb • Degradarea dotărilor unor instituții de educație • Neadaptarea infrastructurii de transport la cererea existentă • Calitatea slabă a execuției lucrărilor în infrastructura

coridoare pan-europene (rutiere și fluvial)	<p>persoane defavorizate (inclusiv pentru tinerii proveniți din centrele de plasament)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Insuficiente incubatoare de afaceri și slaba performanță a celor existente 	<p>pregătirea resursei umane solicitate de piața forței de muncă și de dezvoltarea regională)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanțarea parcurilor industriale din fondurile structurale ale Uniunii Europene • Dezvoltarea aeroportului Timișoara ca centru regional intermodal (aerian, feroviar și rutier) • Amenajarea pentru navigare a Canalului Bega și a râului Mureș 	<p>rutieră și feroviară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Întârzierea înființării de parcuri industriale
---	---	--	--

Cercetare – Dezvoltare – Inovare

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Tradiție universitară de peste 80 de ani și preocupări în cercetare confirmate prin lucrări publicate în țară și străinătate încă din perioada interbelică • Experiență îndelungată în cercetare a personalului din institute și universități 	<ul style="list-style-type: none"> • Unele institute nu și-au adaptat activitatea de cercetare la nevoile actuale ale economiei • Puțini tineri lucrează în cercetare, ei preferând alte locuri de muncă mai bine remunerate • Insuficientă cunoaștere a 	<ul style="list-style-type: none"> • Oferta de burse pentru tineri poate fi folosită la stimularea acestora să rămână în institute de cercetare • Legea cercetării și statutul cercetării ordonează mediul academic din România • Existența strategiilor locale de dezvoltare (Parc Tehnologic, Parc Industrial) stimulează și direcționează cercetarea din regiune 	<ul style="list-style-type: none"> • Există riscul ca produsele cercetării să nu poată fi valorificate în regiune, în beneficiul regiunii • Necunoașterea limbilor străine limitează accesul la programele europene • Lipsa unei politici pentru dotarea cu aparatură nouă a

<ul style="list-style-type: none"> • Diversitate științifică și culturală, institutele de cercetare activând în domenii foarte variate ale științei • În unele institute și universități se formează noi centre de cercetare care sunt acreditate de CNCIS, funcționând și centre de excelență fără personalitate juridică • Autoritățile locale au sprijinit de fiecare dată, inclusiv financiar, acțiunile științifice ce au avut loc în regiune • Strategia de Inovare a Regiunii Vest 2005 - 2008 	<p>ofertelor de proiecte europene</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dotare tehnică depășită în institutele de cercetare • Necorelarea cererii cu oferta existentă în cercetare – dezvoltare • Implicarea ineficientă a universităților în activitățile de cercetare – inovare, fără rezultate concrete pentru mediul de afaceri • Domeniu slab remunerat • Slaba colaborare a autorităților administrative cu structurile CDI • Desființarea unor institute de cercetare cu tradiție din zonă 	<ul style="list-style-type: none"> • Programe PHARE-CBC și proiecte de cooperare transfrontalieră • Acces liber pentru toți cercetătorii la Programul Cadru 6 al Uniunii Europene • Existența Asociației pentru Cercetare Multidisciplinară din Zona de Vest a României ACM-V • În cadrul ADR Vest s-a desfășurat proiectul “Regional Innovation Strategy” care este corelat cu proiectul dezvoltării regionale • Existența brevetelor de invenții premiate la expozițiile internaționale de la Viena și Bruxelles • Implicarea marilor investitori străini în activități de inovare tehnologică sau chiar de înființare a centrelor de inovare în cadrul unităților economice din regiune 	<p>institutilor de cercetare riscă să le scoată în afara competiției naționale și internaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Număr încă redus de utilizatori casnici conectați la internet • Neechivalarea studiilor universitare din România de către universitățile din străinătate • Migrarea cercetătorilor din instituțiile de cercetare către mediul de afaceri din țară sau străinătate
---	--	--	--

Turism

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Zone alpine cu vârfuri de peste 2500 m, ideale pentru 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa unui sistem unitar de administrare a zonelor 	<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea marilor operatori internaționali de turism în regiune și integrarea Regiunii 	<ul style="list-style-type: none"> • Sacrificarea turismului activ pe “altarul” greșit

<p>practicarea turismului sportiv de vară și de iarnă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zone cu complexitate mare de resurse naturale • Regiunea deține o pondere ridicată din piața turismului de afaceri și de tranzit • Centre turistice cu tradiție • Piață tradițională de turism local și transfrontalier • Regiunea e străbatută de drumuri europene • Natură în mare parte neatinsă și nepoluată • Folclorul și tradițiile culinare ale regiunii • Numeroase biserici și mănăstiri • Vestigii industriale: tren clasic, locomotive cu abur, hale, instalații industriale și miniere, lucrări hidrotehnice • Lacuri de acumulare parțial sau deloc amenajate, 	<p>protejate care să permită practicarea turismului în aceste zone</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nivel redus de educație a turiștilor în vederea practicării ecoturismului • Noțiuni reduse de management, legislație, operare pe calculator în vederea rezervării on-line și necunoașterea suficientă a limbilor străine de către cei implicați în rețelele de turism rural • Poluare punctuală • Zone alpine cu utilizare minimă • Informație și hărți turistice insuficiente • Lipsa sau slaba calitate a marcajelor turistice • Infrastructura de acces către obiectivele turistice este slab dezvoltată • Număr redus de resurse umane specializate în domeniu • Număr redus de organizații de 	<p>Vest în circuitele turistice internaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crearea și valorificarea unor circuite turistice tematice • Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate din regiune în vederea exploatării acestora ca atracții turistice • Organizarea unor campanii de informare și promovare a agroturismului și a turismului rural • Valorificarea potențialului turistic speologic • Crearea și promovarea produselor turistice cu specific regional • Introducerea porțiunii de Dunăre din regiune în circuitul turistic • Potențial de turism cultural • Posibilități de silvo-turism • Dezvoltarea în zonele alpine izolate a turismului montan • Meșteșuguri artizanale • Recâștigarea atractivității centrelor turistice tradiționale pentru turiștii autohtoni și cei din Serbia, Ungaria, Cehia, Slovacia • Înființarea și dezvoltarea pensiunilor rurale • Amenajarea unor trasee de drumetie 	<p>interpretat al protecției mediului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Întârzieri în privatizarea unităților din turism • Administrația publică nu este receptivă în legătură cu importanța dezvoltării turismului în regiune • Calitatea mediului în unele zone influențează negativ dezvoltarea turismului • Ofertele de produse turistice ale regiunii nu sunt competitive internațional • Concurență puternică din partea țărilor vecine • Nu s-a reușit atragerea în circuitul turistic al regiunii a segmentului de populație cu venituri mici • Dezvoltarea industrială, agricolă, silvică și proprietatea privată pot limita libertatea de
---	---	---	---

<p>Defileul Dunării, Cheile Nerei, Culoarul Cerna-Jiu, Lunca Mureșului, variate fenomene carstice</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stațiuni balneo-climaterice de tradiție • Podgorii – degustări de vinuri • Zone protejate cu suprafețe întinse (rezervații naturale, parcuri, etc.) • Sursă de venituri principală (lemn și vânat), sursă suplimentară de venituri (fructe de pădure, melci, ciuperci) • Excedent de spații de locuit în gospodăriile din zonă 	<p>promovare a turismului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nu există reglementări pentru posibilitatea folosirii bazelor din silvicultură în cadrul circuitului turistic • Slaba colaborare cu operatorii de turism • În zona de munte există multe localități care nu beneficiază de rețele de utilități (apă, canal) • Spații neadecvate pentru depozitarea și reciclarea deșeurilor în zonele turistice • Lipsa sistemului de colectare a gunoiului menajer și folosirea bazinelor râurilor ca și groapă de gunoi a satului • Oferta de servicii turistice este slabă din punct de vedere calitativ • Lipsa sau slaba calitate a infrastructurii specifice activităților turistice acolo unde există un potențial ridicat de resurse naturale 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementarea conceptului Nord-American “Off – Highway – Motor Vehicle Recreation” și stabilirea primului parc de acest gen în Europa • Posibilitatea de ameliorare a traseelor turistice cu sterilul de mină și deșeurile siderurgice (zgură) • Reducerea eroziunii drumurilor agricole și forestiere create și folosite într-o manieră spontană prin repararea și întreținerea acestora ca urmare a practicării turismului • Existența școlilor în domeniu la toate nivelele • Reintroducerea regiunii în circuitul turistic internațional • Regimul silvic, reglementat legal, poate avea efecte favorabile asupra mediului și turismului • Perspectiva găzduirii turiștilor conduce la îmbunătățirea dotărilor • Convergența de interese pentru dezvoltarea turismului • Existența unor meșteri populari capabili să transmită cunoștințele lor tinerilor • Dezvoltarea parteneriatului școală – mediu 	<p>practicare a turismului activ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reticența populației în legătură cu găzduirea de turiști în propria casă • Confuzie între noțiunile de musafir și turist • Insuficienta folosire a oportunităților acordate turismului rural • Investiții scăzute în domeniul turismului • Existența unor investitori fără potențial, care au bani să achiziționeze o locație turistică, dar nu mai dispun de resurse financiare și de cunoștințe manageriale pentru dezvoltarea acesteia
--	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic • Raportul calitate preț inadecvat pentru produsele turistice din regiune • Lipsa de educație a populației din mediul rural privind posibilitatea practicării turismul rural și absența pachetelor turistice pe acest segment • Slaba reprezentare a turismului de nișă în zonă 	<p>de afaceri turistic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potențial turistic diferit din punct de vedere turistic al județelor din regiune, ceea ce permite specializarea acestor pe tipuri diferite de turism • Potențial de dezvoltare a unor parteneriate / asocieri între unități administrativ – teritoriale cu interese comune pentru dezvoltarea turismului • Implicarea aparatului de specialitate al instituțiilor prefectului în mediatizarea programelor / proiectelor care vizează dezvoltarea turismului • Dezvoltarea de circuite turistice tematice la nivel de regiune 	
--	--	--	--

Resurse Umane și Piața Forței de Muncă

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Dinamica pieței forței de muncă determinată de dinamica economiei regionale (cu disparități intra-regionale pronunțate) • Existența unei tradiții de încurajare a investițiilor în 	<ul style="list-style-type: none"> • Corelarea deficitară a cererii cu oferta de pe piața de muncă • Nivelul de calificare certificat al forței de muncă, profilul de competențe certificate ale persoanelor aflate în șomaj, în căutarea unui (alt) loc de muncă nu corespund 	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul companiilor care găsesc în aceasta zonă condiții de stabilitate și resurse umane utilizabile pentru investiții este în creștere • Dezvoltarea agroturismului oferă posibilitatea reconversiei forței de 	<ul style="list-style-type: none"> • Fluctuațiile de pe piața forței de muncă depind dramatic de mișcările pieței europene / mondiale, atât în cazul întreprinderilor mari, dar mai ales în cazul celor mici și medii • Extinderea practicării muncii la

<p>capitalul uman</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența centrelor universitare în toate județele regiunii • Calificarea profesională prin formare inițială se realizează prin sistemul de învățământ public, (aproape în exclusivitate) acesta asigurând o acoperire foarte bună a tuturor domeniilor de calificare (specializări și meserii) la toate nivelele de calificare (ISCOM și ISCED 97) • Existența unor specialiști calificați în domeniul consilierii și orientării pentru carieră la nivelul regiunii și existența unor centre create și dotate prin programe anterioare (absolvenți ai cursurilor de masterat în consiliere pentru carieră și centre 	<p>cerințelor specifice ale angajatorilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neconcordanța între calificarea resurselor umane din administrațiile publice locale și atribuțiile existente în fișa postului • Utilizarea insuficientă a resurselor umane din administrațiile publice locale • Oferta de calificare/reconversie nu este suficient de diversificată și nu există o concurență între ofertanții de formare, această situație fiind un obstacol pentru o ofertă flexibilă și adaptată nevoilor de dezvoltare personală și profesională a clienților • Ofertanții de formare activează izolat, neexistând o ofertă globală, corelată a acestora și adaptată nevoilor identificate la nivel regional • Oferta educațională nu este adaptată nevoilor de calificare viitoare, neexistând mecanisme de prognoză și de identificare a nevoilor viitoare 	<p>muncă disponibilizate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apariția altor investiții în regiune, în alte domenii ale economiei și cu productivitate sporită • Raportul cost/calitate pentru forța de muncă este avantajos pentru angajatori • Ponderea nevoilor de calificare arată o tendință de creștere pentru calificări tehnice cu studii medii și studii superioare (nivel 3,4 ISCOM) în raport cu calificările inferioare (nivel 2,1 ISCOM) • Investițiile de tip lohn constituie o soluție pe termen scurt pentru absorbția forței de muncă disponibile • Cadru legislativ flexibil și corelat cu cel european în domeniul calificărilor profesionale prin sistemul de învățământ (formare inițială) • Existența programelor de finanțare din partea UE și finanțare națională pentru resurse umane 	<p>negru</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migrarea forței de muncă calificate și mai ales înalt calificate către țările membre ale UE este un proces cu tendințe de creștere având efecte pe termen mediu și lung • Investițiile de tip lohn vor migra către zone mai avantajoase pentru investitori, cauzând astfel apariția șomajului secundar • Nivelul scăzut al salariilor din învățământ și cercetare • Emigrarea în număr mare a forței de muncă bine calificate în statele Uniunii Europene • Balanță negativă natalitate - mortalitate
--	--	--	--

<p>dotate cu echipament special)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea la programe de referință ale UE (Open Guidance and Advisory System for an Open Europe) • Existența Planului Regional de Acțiune pentru Învățământul Profesional și Tehnic și a unor Planuri Locale de Acțiune pentru Învățământul Profesional și Tehnic bine elaborate, cu date relevante și actualizate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoia unei schimbări de paradigmă (mai ales în cazul formării inițiale) definită prin sintagma o calificare = pentru mai multe meserii, în loc de filozofia tradițională de tipul: o calificare = o meserie • Lipsa de parteneriate eficiente între școală și mediul de afaceri • Lipsa unei platforme de fuzionare a cunoașterii și informației necesare procesului de e-Learning pentru educația continuă la nivelul întregii regiuni 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul European al Calificărilor (EQF) – document de lucru al Comisiei Europene SEC (2005) 957 din 08.07.2005 • Înființarea Centrului Regional de Resurse cu oferirea de training și formare către mediul privat din regiune pe diferite domenii (vezi RIS) • Existența unui program de înființare de campusuri școlare (realizarea de unități școlare complexe pentru educarea și pregătirea resursei umane solicitate de piața forței de muncă și de dezvoltarea regională) • Autorizarea ca furnizori de formare a cât mai multe școli din regiune care să formeze personal conform cerințelor agenților economici • Apariția agențiilor de muncă temporară • Dezvoltarea în toate județele regiunii a unei baze de date în vederea corelării ofertei cu 	
---	--	--	--

		cererea de pe piața forței de muncă	
--	--	-------------------------------------	--

Calitatea Factorilor de Mediu

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITATI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unor zone întinse acoperite de păduri, având un important rol în asigurarea echilibrului ecologic în zonele de deal și de munte • Spațiul rural neafectat, foarte curat, în special în zonele muntoase • Capital natural de valoare deosebită din punct de vedere al: genofondului, biodiversității, peisajului, resurselor de apă etc. • Existența mai multor cursuri de apă care izvorăsc din regiune și formează bazine hidrografice semnificative • Existența a 4 Parcuri 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivelul scăzut al managementului informației de mediu • Nivelul scăzut al conștiinței publicului pentru problemele de mediu locale și regionale • Lipsa colaborării între inspectoratele școlare județene, consiliile locale și partenerii cu responsabilități în protecția mediului, în vederea programelor de educației ecologice • Zone industriale afectate de poluare • Existența unor industrii poluante și mari consumatoare de energie • Lipsa politicilor pentru minimizarea / reciclarea deșeurilor rezultate din activitățile economice • Cantitățile de substanțe chimice cu durată de folosire expirată, destinate activităților agriculturii, existente în 	<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea investițiilor de mediu în zonele de risc ecologic • Dunărea ca suport și oportunitate a dezvoltării europene • Disponibilitatea resursei umane pentru activități de reconversie profesională spre așa numitele „meserii verzi“ • Existența proiectelor pentru construcția și modernizarea stațiilor de epurare a apei • Elaborarea, în regiune, a unor programe județene de gestiune a deșeurilor urbane și industriale, cu accent pe reciclarea și re folosirea produselor și materialelor • Elaborarea în regiune a unor programe județene de acțiune privind protecția mediului • Apartenența Regiunii Vest la 	<ul style="list-style-type: none"> • Risc permanent pentru degradarea factorilor de mediu, deoarece viitorul industriei extractive și cel al ramurilor conexe rămâne incert • Lipsa de corelație între legislația națională de mediu și legislația europeană • Lipsa unor strategii viabile de restructurare a întreprinderilor de stat • Existența zonelor cu potențial de poluare transfrontalieră • Problema mediului nu este o prioritate centrală a autorităților în toate

<p>Naționale, 1 Parc Natural, și a peste 120 Rezervații Științifice și Naturale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promovarea investiției pentru depozitul ecologic de deșeuri din Timișoara, cu finanțare ISPA • Existența unor vecinătăți incluse în politici de dezvoltare euroregionale • Facilități investiționale oferite de zonele defavorizate existente în regiune • Prezența resursei umane specializate în protecția mediului (cadre didactice, experți, specialiști de mediu, ONG - uri) 	<p>diverse zone ale regiunii în condiții de gestiune și depozitare improprie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Probleme nesoluționate legate de depozitarea și reciclarea deșeurilor la nivel de județe • Indicatorii tehnico-economici nefavorabili ai investițiilor pentru realizarea sistemelor de canalizare și epurare a apelor uzate în localitățile și stațiunile turistice din zonele montane • Sisteme de canalizare și stații pentru epurarea apei învechite din punct de vedere fizic și moral • Inexistența unui sistem de monitorizare adecvat pentru a utiliza informațiile legate de mediu • Număr insuficient de depozite de deșeuri ecologice • Companiile mari nu sunt dotate cu echipament pentru protecția mediului și mai ales vechile fabrici aflate încă în funcționare • Dotarea slabă a Inspectoratelor Județene pentru Protecția Mediului • Lipsa lucrărilor pentru combaterea 	<p>Euroregiunea DCMT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea de acces la fonduri nerambursabile în scopul soluționării problemelor de mediu • Legiferarea și implementarea Fondului de Mediu în România • Programele guvernamentale bilaterale între România și diverse țări UE • Programele LIFE Mediu și Natura ale UE • Existența în Regiune a unei Filiale a Academiei Române (care cuprinde și Comisia de monumente ale naturii) • Existența unor Asociații Profesionale cu obiect de activitate relevant pentru domeniul mediului (Asociația Română a Apei etc. și a altor organizații non guvernamentale cu profil ecologic și de protecția mediului • Existența în cadrul Universităților din regiune a unor facultăți și secții cu profil de mediu sau de tehnologii folosite de mediu • Fondurile alocate de către Guvernul României pentru închiderea unor perimetre de exploatare minieră 	<p>zonele regiunii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa stațiilor de epurare a apelor uzate provenite din marile aglomerări urbane situate pe Dunăre, amonte de Regiunea Vest • Lipsa de eficiență a activității structurilor internaționale responsabile cu protecția și exploatarea Dunării • Echiparea inadecvată a agenților economici cu potențial mare de poluare • Pericolul unui dezastru ecologic și inexistența unor structuri care să intervină în situația unui dezastru ecologic
--	---	--	---

	eroziunii solului și a alunecărilor de teren <ul style="list-style-type: none"> • Puține firme/instituții care au implementate sistemul de management de mediu (ISO 14000) 		
--	--	--	--

Dezvoltare rurală, Agricultură și Silvicultură

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
1. FIZICO GEOGRAFIC	<ul style="list-style-type: none"> • Forme variate de relief • Pondere mare a zonelor dominant agricole și forestiere • Rezervații și zone protejate recunoscute • Zone cu complexitate mare de resurse naturale 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența unor zone rurale amplasate în areale cu factori naturali de risc (alunecări de teren, seismicitate ridicată, surse de apă reduse, inundații) 	<ul style="list-style-type: none"> • Imediata vecinătate cu Serbia și Ungaria • Înfrățirile dintre comunele din regiune cu cele din alte țări 	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea producerii de inundații • Riscul declanșării unor alunecări de teren

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
2. DEMOGRAFIC	<ul style="list-style-type: none"> Balanța pozitivă a migrației nete în județele Arad și Timiș 	<ul style="list-style-type: none"> Densitatea mică a populației în zonele de munte Sărăcia populației din mediul rural Balanța negativă a migrației nete în județele Caraș-Severin și Hunedoara Grad mare de îmbătrânire a populației rurale (în județele Caraș-Severin și Hunedoara) Rata natalității mică (în județele Caraș-Severin și Hunedoara) 	<ul style="list-style-type: none"> Apariția legislației care să contracareze emigrația 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa ofertei locurilor de muncă din mediul rural Migrarea populației tinere către zonele urbane Lipsa unor facilități pentru localnici pentru a nu părăsi zona Lipsa șansei de înnoire a forței de muncă

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
3. ECONOMIA MEDIULUI RURAL	AGRICULTURĂ <ul style="list-style-type: none"> • Pondere mare a suprafeței agricole ce revine pe locuitor în județele Timiș și Arad • Încărcătură peste media pe țară a efectivelor de animale raportat la terenul agricol • Calitatea bună a terenului agricol în zonele de câmpie • Existența universității agronomice din Timișoara precum și a instituțiilor de pregătire preuniversitară din regiune care creează potențial de forță de muncă • Tradiție în practicarea agriculturii • Zone cu tradiție în cultivarea pomilor fructiferi și a viței-de-vie 	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba tendință de asociere (în județele Caraș-Severin și Hunedoara); • Lipsa culturilor alternative și monocultura vegetală • Lipsa filierelor de depozitare-valorificare • Pierderea unor însemnate suprafețe de pajiști prin invadarea acestora cu vegetație lemnoasă nevaloroasă • Lipsa de informații în domeniu • Productivitate scăzută în agricultură cauzată de fărâmițarea terenurilor aflate în proprietate privată, irigații necorespunzătoare, unități de producție mici • Existența unor suprafețe agricole necultivate și nevalorificate aflate în proprietate privată și de stat 	<ul style="list-style-type: none"> • Apariția fondurilor pentru dezvoltarea gospodăriilor mici (ex. FIDA) • Apariția unor fonduri pentru spațiul rural SAPARD • Legea exploatației agricole • Existența școlilor la toate nivelele pentru îmbunătățirea cunoștințelor în domeniu • Existența cercetării în domeniu • Asocierile dintre fermieri • Interesul crescut în agroturism • Prețul scăzut al terenurilor agricole • Promovarea și stimularea asociațiilor agricole în scopul exploataării intensive a terenurilor • Cererea la export de produse agricole ecologice 	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbătrânirea forței de muncă din zonele rurale • Lipsa unei rețele informaționale în agricultură • Condițiile dificile de viață în zonele agricole rurale • Neefectuarea de lucrări privind combaterea eroziunii solului și a alunecărilor de teren • Valorificarea necorespunzătoare a producției agricole • Necunoașterea legislației în domeniul agriculturii • Păstrarea unor metode tradiționale de cultivare a terenurilor agricole • Renunțarea la culturile de plante medicinale și tehnice • Posibilități reduse de angajare în mediul rural în alte sectoare decât agricultura

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	<p>SILVICULTURĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suprafața mare de pădure pe locuitor (în județele Caraș-Severin și Hunedoara) • Surse importante de venituri prin exploatarea pădurilor și a fondului cinegetic • Surse suplimentare de venituri (fructe de pădure, melci, ciuperci, turism) • Rețeaua de drumuri forestiere deservește și comunitățile rurale 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu există în mediul rural filiere de valorificare a lemnului • Nu există reglementări pentru posibilitatea folosirii bazelor din silvicultură pentru turism 	<ul style="list-style-type: none"> • Regimul silvic, reglementat legal, are efecte favorabile asupra mediului; • Sursă pentru o serie de activități în mediul rural; • Asigură locuri de muncă • Valorificarea terenurilor agricole degradate și nevaloroase 	<ul style="list-style-type: none"> • Distrugerea patrimoniului privat prin nerespectarea reglementărilor existente • Slaba corelare între planurile de dezvoltare din silvicultură și agricultură

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	TURISM RURAL <ul style="list-style-type: none"> • Excedentul de spații în gospodăriile din zonă • Existența caselor construite în stil tradițional 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa de cunoștințe a celor care vor să practice turismul rural • Lipsa promovării • Slaba diversificare a serviciilor agro-turistice • Lipsa colaborării cu operatorii de turism • Lipsa pachetelor turistice în mediul rural și lipsa educației în acest domeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența fondurilor pentru dezvoltarea acestor activități • Oportunitățile create de spațiul natural, cultural și construit al zonei 	<ul style="list-style-type: none"> • Confuzie între noțiunile de musafir și turist • Calitatea proastă a serviciilor • Insuficienta folosire a oportunităților acordate turismului rural • Lipsa unei politici privind conservarea unor obiective din mediul rural (mori, case, instalații)

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	INDUSTRIE <ul style="list-style-type: none"> Existența unui număr mare de personal calificat sau policalificat în rural 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa locurilor de muncă pentru cei de vârstă mijlocie și mare Monocalificare în zone întinse Închiderea unor întreprinderi de stat Lipsa investițiilor în vederea diversificării economiei rurale Numărul scăzut de IMM-uri în mediul rural 	<ul style="list-style-type: none"> Legislația favorizează angajarea șomerilor și a tinerilor Existența unor spații adecvate pentru desfășurarea de activități industriale O serie de produse specifice ruralului care se valorifică prost sau deloc pe piață se pot prelucra în comune 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa de încredere a locuitorilor din mediul rural pentru realizarea activităților industriale Reticiența față de produsele industriale fabricate în mediul rural Interesul scăzut al investitorilor pentru zonele rurale izolate
5. LOCUINȚA, MODUL DE LOCUIRE ȘI ECHIPAREA LOCALITĂȚILOR	<ul style="list-style-type: none"> Locuințele, din punct de vedere al spațiului, se situează peste mărimea medie pe țară Locuințe construite din materiale durabile Locuințele noi au dotări corespunzătoare Localități cu dotări peste media pe țară 	<ul style="list-style-type: none"> Majoritatea locuințelor sunt construite înainte de 1970 În zona de munte există multe localități care nu beneficiază de rețele de utilități (apă, canal) Lipsa unui sistem eficient de asigurare a locuințelor împotriva dezastrelor și calamităților 	<ul style="list-style-type: none"> Perspectiva găzduirii turiștilor conduce la îmbunătățirea dotărilor Calamitățile naturale din anul 2005 au generat o imagine a necesității asigurării locuințelor 	<ul style="list-style-type: none"> Scăderea numărului populației rurale conduce la pierderea interesului pentru modernizarea spațiului de locuit

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
6. SOCIAL	<ul style="list-style-type: none"> • Apariția telefoniei alternative mobile 	<ul style="list-style-type: none"> • Număr mic de medici în mediul rural • Slaba dotare a cabinetelor și lipsa medicilor specialiști în mediul rural • Gradul mic de complexitate a învățământului rural 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului de posturi telefonice din mediul rural • Facilități acordate de la bugetul statului în vederea stabilirii tinerilor în mediul rural 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului de pacienți pe medic • Creșterea numărului de copii neșcolarizați • Probleme sociale datorate restructurării întreprinderilor miniere

CRITERIUL	PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
7. ECOLOGIE	<ul style="list-style-type: none"> • Spațiul rural nepoluat, în special în zonele înalte • Zone întinse acoperite de păduri, având un important rol în asigurarea echilibrului ecologic în zonele de deal și de munte • Zone protejate pe suprafețe întinse (rezervații naturale, parcuri) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zone industriale care poluează • Inexistența sistemului de colectare a deșeurilor menajere în mediul rural • Folosirea apelor ca și groapă de gunoi a satului 	<ul style="list-style-type: none"> • Introducerea facilităților fiscale pentru agenții economici care investesc în proiecte de protecție a mediului • Promovarea investițiilor de mediu în zone de risc ecologic • Posibilități de acces la fonduri nerambursabile în scopul soluționării problemelor de mediu • Existența unor proiecte pentru construcția și modernizarea stațiilor de epurare a apei 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa unor politici concertate pentru protecția mediului • Risc permanent pentru degradarea factorilor de mediu prin nerespectarea legislației • Tăieri masive de pădure • Abandonarea și distrugerea parcurilor rurale

STRATEGIA REGIUNII VEST

Strategia Regiunii Vest reprezintă documentul fundamental al Planului de Dezvoltare Regională, având rolul de a orienta dezvoltarea regiunii în perioada 2007 – 2013 și de a fundamenta accesul Regiunii Vest la Fondurile Structurale și de Coeziune ale Uniunii Europene. De asemenea, prioritățile prevăzute în Strategia Regiunii Vest sunt compatibile cu domeniile de intervenție stabilite în cadrul Programului Operațional Regional și a Programelor Operaționale Sectoriale: Creșterea Competitivității Economice, Infrastructura de Transport, Infrastructura de Mediu, Dezvoltarea Resurselor Umane, Dezvoltarea Capacității Administrative.

Punctul de plecare al elaborării Strategiei Planului de Dezvoltare Regională Vest 2007-2013 îl reprezintă Planul de Dezvoltare Regională Vest 2004-2006, aprobat de către Consiliul pentru Dezvoltare Regională Vest și transmis Ministerului Integrării Europene în luna iulie 2003.

Având în vedere coordonatele spațiale și teritoriale, în stabilirea axelor strategice de intervenție s-au luat în considerare următoarele documente cu caracter strategic elaborate la nivel local sau regional: Strategia de Inovare Regională, Documentele Comune de Programare România – Serbia și Muntenegru și România - Ungaria, Planurile de Amenajare a Teritoriului din fiecare județ, Planul Regional de Acțiune pentru Învățământul Profesional și Tehnic, Planul Regional de Acțiune pentru Mediu, Strategia Euroregiunii DCMT.

Strategia de Dezvoltare Regională a Regiunii Vest a fost elaborată respectând principiul parteneriatului și având la bază Analiza socio-economică a regiunii și Analiza SWOT.

Situația generală a Regiunii Vest, redată de diagnosticul și analiza SWOT, este foarte contrastantă:

- este considerată a fi o regiune în creștere, cu rezultate economice superioare mediei naționale, adesea pe locul doi, după Regiunea București - Ilfov;
- a beneficiat, de-a lungul timpului, de posibilitatea existenței și dezvoltării unei diversități culturale, ceea ce a generat apariția unui puternic spirit civic;
- a beneficiat de "efectul frontieră", susținut de o cooperare transfrontalieră foarte dinamică;
- în același timp, regiunea se confruntă cu probleme de coeziune economică și socială datorate disparităților care există între mediul urban și cel rural, precum și între cele patru județe ale regiunii. Pe de o parte, județele Arad și Timiș cunosc o mai pronunțată dezvoltare economică și socială, în timp ce, pe de altă parte, județele Caraș-Severin și Hunedoara întâmpină probleme structurale și au încă nevoie de o puternică intervenție și susținere din partea statului;
- realizarea unei dezvoltări regionale echilibrate și a unei competitivități sporite depind încă, în mare măsură, la nivel național, de calitatea și de stabilitatea mediului juridic și de crearea unui cadru instituțional adecvat, iar pe plan local și regional de capacitatea de mobilizare a tuturor actorilor implicați în susținerea și implementarea unor proiecte de dezvoltare cu impact regional.

Ca urmare a analizei parteneriale realizate la nivel de regiune, pentru perioada 2007–2013, au fost identificate următoarele axe strategice:

- **Infrastructura de transport și energie:** rezolvarea problemelor structurale cauzate de inexistența unei infrastructuri regionale corespunzătoare;
- **Competitivitatea economică:** creșterea gradului de competitivitate a întreprinderilor și dezvoltarea activităților de cercetare, dezvoltare și inovare;
- **Turismul:** dezvoltarea potențialului turistic prin valorificarea superioară a tipurilor de turism existente la nivelul Regiunii Vest;
- **Cooperarea teritorială:** încurajarea cooperării teritoriale intra și interregională;
- **Dezvoltare rurală:** diversificarea activităților economice și îmbunătățirea calității vieții în mediul rural;
- **Dezvoltarea resurselor umane și a serviciilor sociale:** încurajarea accesului la educație, sprijinirea formării și ocupării resurselor umane, susținerea categoriilor sociale în dificultate;
- **Mediul înconjurător:** inițierea procesului de aliniere la standardele europene în domeniul calității factorilor de mediu;
- **Dezvoltare urbană:** diminuarea disparităților existente între orașele din Regiunea Vest și relansarea socio-economică a centrelor urbane în declin.

În concluzie, Strategia de Dezvoltare a Regiunii Vest, rezultată în urma consultărilor din cadrul grupurilor parteneriale de lucru urmărește următoarele obiective strategice:

Obiectiv general

Dezvoltarea armonioasă a Regiunii Vest, astfel încât aceasta să devină o regiune competitivă în cadrul Uniunii Europene, cu o economie dinamică și diversificată, cu resurse umane superioare calificate, iar PIB-ul regional/ locuitor să ajungă până în anul 2013 la 45% din PIB-ul mediu pe locuitor al Uniunii Europene (UE 27).

Obiective specifice

- *Creșterea gradului de atractivitate a Regiunii Vest prin dezvoltarea infrastructurii și consolidarea relațiilor de cooperare teritorială;*
- *Dezvoltarea și diversificarea activităților economice din regiune prin inovare, atragerea de investiții strategice și dezvoltarea mediului de afaceri, în condițiile respectării normelor europene privind calitatea factorilor de mediu;*
- *Creșterea gradului de ocupare în regiune, asigurarea de oportunități egale pentru toate categoriile sociale și îmbunătățirea nivelului de trai al populației;*
- *Diminuarea disparităților intraregionale prin dezvoltarea urbană policentrică și sprijinirea zonelor rurale;*
- *Îmbunătățirea și conservarea calității factorilor de mediu în vederea asigurării dezvoltării durabile și promovării turismului la nivel regional.*

Aceste obiective vor fi realizate într-un orizont de timp de 10 - 12 ani prin implementarea de proiecte de dezvoltare, continuând ciclul de programare 2004 - 2006.

Pentru atingerea acestor obiective, considerăm esențiale susținerea colectivă a strategiei, coeziunea partenerilor și efortul concertat în urmărirea scopurilor comune, demersuri care vor constitui expresia unei adevărate conștiințe regionale.

Axa strategică I. Infrastructura de Transport și Energie

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
I.1. Infrastructura de transport rutier	I.1.1. Integrarea în sistemul european de transport a infrastructurii de transport rutier din Regiunea Vest	<p>I.1.1.1. Construcția autostrăzilor regionale Nădlac – Arad – Timișoara – Lugoj – Deva (coridorul IV Pan – European) și Timișoara – Belgrad</p> <p>I.1.1.2. Conectarea optimă a drumurilor din regiune cu viitoarele autostrăzi din regiune</p> <p>I.1.1.3. Construirea / reabilitarea inelelor de centură și by-passuri ale orașelor din regiune</p> <p>I.1.1.4. Conectarea municipiilor reședință de județ din cele patru județe ale Regiunii Vest prin drumuri rapide (expres)</p> <p>I.1.1.5. Conexiune transfrontalieră între România și Serbia, respectiv România și Ungaria</p> <p>I.1.1.6. Creșterea capacității de circulație a drumurilor europene și naționale prin construirea de pasaje denivelate și lărgirea la 4 benzi în sectoarele de trafic intens</p>
	I.1.2. Reabilitarea și îmbunătățirea infrastructurii de transport rutier de interes regional și local	<p>I.1.2.1. Reabilitarea și / sau modernizarea drumurilor aflate în gestiunea autorităților județene, locale și comunale</p> <p>I.1.2.2. Construirea, reabilitarea și / sau modernizarea pasarelelor, pasajelor subterane pentru căile ferate, podurilor și podețelor</p> <p>I.1.2.3. Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători</p> <p>I.1.2.4. Asigurarea accesului către toate comunele din regiune</p>

		<p>I.1.2.5. Construirea infrastructurii rutiere de acces spre zonele reprezentând obiective industriale – parcuri sau zone industriale</p> <p>I.1.2.6. Construirea infrastructurii rutiere de acces spre exploatațiile agricole în zona autostrăzilor și drumurilor rapide</p> <p>I.1.2.7. Construirea infrastructurii rutiere de acces spre exploatațiile forestiere</p> <p>I.1.2.8 Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drum periculoase</p> <p>I.1.2.9. Modernizarea autogărilor din regiune</p>
<p>I.2. Infrastructura de transport feroviar</p>	<p>I.2.1. Extinderea și modernizarea rețelei de cale ferată</p>	<p>I.2.1.1. Modernizarea și construcția de rețele feroviare trans-europene</p> <p>I.2.1.2. Construirea de noi linii de cale ferată și / sau refacerea și reintroducerea în circuit a liniilor secundare ale SNCFR</p> <p>I.2.1.3. Dublarea și electrificarea liniilor de cale ferată de importanță regională</p> <p>I.2.1.4. Construirea rețelelor feroviare de acces spre zonele reprezentând obiective industriale – parcuri sau zone industriale</p> <p>I.2.1.5. Achiziționarea și instalarea echipamentelor specifice pentru centre de electrificare (substații de tracțiune, posturi de secționare și subsecționare, echipamente de telemecanizare, posturi dispecer energetic feroviar)</p>

	I.2.2. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite în transportul feroviar	<p>I.2.2.1. Modernizarea și renovarea gărilor din principalele orașe și zone turistice de interes regional / național</p> <p>I.2.2.2. Mărirea gradului de siguranță și îmbunătățirea serviciilor oferite călătorilor</p> <p>I.2.2.3. Transformarea gărilor de importanță regională într-un centru tip mall feroviar</p> <p>I.2.2.4. Înlocuirea actualelor trenuri cu trenuri ușoare și rapide</p> <p>I.2.2.5. Realizarea unui sistem local / regional computerizat de eliberare bilete și rezervare locuri</p>
I.3. Infrastructura de transport aerian	I.3.1. Modernizarea infrastructurii de transport aerian de interes național	I.3.1.1. Modernizarea și transformarea aeroportului internațional „Traian Vuia” din Timișoara într-un centru intermodal și economic al Regiunii Vest
	I.3.2. Îmbunătățirea infrastructurii de transport aerian de interes regional și local	<p>I.3.2.1. Realizarea unui sistem regional integrat de transport aerian</p> <p>I.3.2.2. Investiții pentru dezvoltarea specifică a aeroporturilor existente în cadrul acestui sistem regional</p>
I.4. Infrastructura de transport naval	I.4.1. Crearea și modernizarea infrastructurii navale	<p>I.4.1.1. Modernizarea portului Moldova Nouă</p> <p>I.4.1.2. Terminal de containere în portul Moldova Nouă</p> <p>I.4.1.3. Stimularea traficului de mărfuri în porturile interne regionale</p>
	I.4.2. Dezvoltarea căilor și canalelor navigabile în Regiunea Vest	<p>I.4.2.1. Decolmatarea și amenajarea pentru navigare a canalului Bega</p> <p>I.4.2.2. Amenajarea pentru navigare a râului Mureș, pe tronsoane</p> <p>I.4.2.3. Amenajarea de porturi pentru noile capacități navale în canalele navigabile din regiune</p>

I.5. Infrastructura de transport intermodal	I.5.1. Dezvoltarea de sisteme de transport intermodale regionale	I.5.1.1. Crearea de centre logistice pentru transportul inter-modal I.5.1.2. Susținerea investițiilor necesare pentru conectarea rețelelor de transport a energiei electrice și a rețelelor de transport petrol și gaze din regiune la rețelele europene
	I.5.2. Dezvoltarea unor sisteme de transport intermodale urbane	I.5.2.1. Construirea de terminale intermodale în scopul interconectării diferitelor rețele de transport public urban
I.6. Infrastructura energetică	I.6.1. Reorganizarea și dezvoltarea sistemului energetic în condiții de eficiență economică și de protecție a mediului în Regiunea Vest	I.6.1.1. Racordarea gospodăriilor din Regiunea Vest la rețeaua de energie electrică I.6.1.2. Retehnologizarea și modernizarea sistemului de transport și distribuție a energiei electrice I.6.1.3. Investiții în echipamente de producere a energiei electrice cu eficiență energetică ridicată (inclusiv reabilitări și re-tehnologizări) I.6.1.4. Investiții în sistemul de distribuție a energiei electrice I.6.1.5. Promovarea serviciilor de creștere a eficienței energetice realizate de companiile de servicii energetice (ESCO) I.6.1.6. Programe de cercetare în domeniul producerii de energie I.6.1.7. Dezvoltarea surselor alternative de energie

Axa strategică II. Competitivitatea economică

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
II.1. Dezvoltarea mediului economic regional	II.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri	<p>II.1.1.1. Crearea de parcuri industriale, parcuri științifice și tehnologice în fiecare județ al regiunii, extinderea și dezvoltarea celor existente</p> <p>II.1.1.2. Crearea și specializarea centrelor regionale de afaceri</p> <p>II.1.1.3. Crearea și dezvoltarea incubatoarelor de afaceri</p> <p>II.1.1.4. Specializarea parcurilor industriale pe domenii de activitate în funcție de specificul și potențialul zonei, precum și valorificarea zonei libere Arad Curtici</p>
	II.1.2. Sprijinirea investițiilor în Regiunea Vest	<p>II.1.2.1. Sprijin acordat de autoritățile locale pentru atragerea investitorilor strategici în Regiunea Vest</p> <p>II.1.2.2. Elaborarea la nivel local de strategii pentru atragerea investițiilor</p> <p>II.1.2.3. Dezvoltarea de relații de parteneriat între sectorul public și cel privat în activitatea de atragere a investițiilor străine</p> <p>II.1.2.4. Realizarea de materiale și acțiuni promoționale la nivel regional destinate atragerii de investitori străini la nivel de regiune și localitate</p> <p>II.1.2.5. Realizarea unui sistem informatic cu locațiile disponibile și cu facilitățile oferite investitorilor</p> <p>II.1.2.6. Reutilizarea spațiilor, activelor și a suprafețelor de teren devenite disponibile în urma închiderii minelor neviabile, în scopul dezvoltării de activități economice alternative în regiune</p>

	<p>II.1.3. Dezvoltarea de servicii pentru mediul antreprenorial</p>	<p>II.1.3.1. Consiliere privind dezvoltarea spiritului antreprenorial II.1.3.2. Extinderea gamei serviciilor de consultanță și formare pentru IMM-uri și micro-întreprinderi II.1.3.3. Dezvoltarea capacității întreprinderilor în domeniile: planificarea afacerilor, marketing, management, design, export II.1.3.4. Dezvoltarea și implementarea unui sistem de asigurare a cofinanțării proiectelor finanțate din fonduri structurale pentru IMM-uri și microîntreprinderi susținut de către bănci II.1.3.5. Sprijin pentru implementarea standardelor UE în domeniul calității și protecției mediului II.1.3.6. Înființarea de centre de promovare, formare și consultanță în afaceri II.1.3.7. Crearea și / sau extinderea de centre expoziționale și organizarea de târguri tematice cu participare internațională II.1.3.8. Traininguri specifice în domeniul managementului de proiect și accesarea Fondurilor Structurale II.1.3.9. Creșterea accesului pe piețele externe și sprijinirea eforturilor de internaționalizare ale întreprinderilor, în special a celor competitive II.1.3.10. Integrarea firmelor multi-naționale în economia regională</p>
	<p>II.1.4. Dezvoltarea activităților productive</p>	<p>II.1.4.1. Sprijin pentru achiziția de echipamente, utilaje, tehnologii în domeniul producției II.1.4.2. Sprijin pentru achiziționarea de brevete, mărci, licențe, franchise, patente II.1.4.3. Restructurarea capacităților de producție și îmbunătățirea performanțelor tehnologice în sectorul mineritului</p>

II.2. Dezvoltarea activității de cercetare-dezvoltare - inovare	II.2.1. Crearea și dezvoltarea infrastructurii de inovare, comunicații și IT	<p>II.2.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de inovare: centre de inovare, cercetare / dezvoltare și transfer tehnologic</p> <p>II.2.1.2. Realizarea de rețele regionale de comunicații și implementarea aplicațiilor integrate de e-administrație</p> <p>II.2.1.3. Încurajarea asocierii dintre întreprinderile unui sector și formarea de clustere sectoriale</p> <p>II.2.1.4. Înființarea de incubatoare pentru întreprinderi bazate pe tehnologie (high-tech, tehnologii emergente), cu accent pe „spin-off”-urile (ideile de afaceri) provenite din universitățile regiunii</p> <p>II.2.1.5. Dezvoltarea unei rețele de centre de transfer tehnologic în municipiile reședință de județ</p>
	II.2.2. Structurarea ofertei de cercetare / dezvoltare / inovare din regiune	<p>II.2.2.1. Elaborarea unui Ghid Regional de produse și servicii de cercetare- dezvoltare-inovare oferite mediului de afaceri</p> <p>II.2.2.2. Dezvoltarea de proiecte colective de cercetare – dezvoltare – inovare de către unitățile de cercetare, în beneficiul unui grup mare de întreprinderi dintr-un anumit sector</p> <p>II.2.2.3. Constituirea Birourilor de Transfer Tehnologic (în special în cadrul universităților) și a unităților de cercetare, precum și conectarea lor într-o rețea regională</p> <p>II.2.2.4. Atragerea de finanțări/granturi pentru organizarea de seminarii de instruire pe tematici legate de transferul de tehnologie și dezvoltarea abilităților referitoare la Programul Cadru 7 și a altor programe similare</p>

	<p>II.2.3. Sprijinirea culturii de inovare și a proiectelor inovative în întreprinderi</p>	<p>II.2.3.1. Creșterea competitivității întreprinderilor prin investiții în proiecte de cercetare – dezvoltare – inovare</p> <p>II.2.3.2. Realizarea de acțiuni de promovare și diseminare a culturii de inovare la nivelul Regiunii Vest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizarea de evenimente (de ex. Târgul de Transfer Tehnologic sau Zilele de Transfer Tehnologic – TT Days, transfer know-how) după modelul unor proiecte europene similare - Realizarea de broșuri / informări / materiale promoționale referitoare la bunele practici în domeniul inovării care se regăsesc în structuri, proiecte, parteneriate, rețele active la nivel regional - Acordarea anuală a Premiului Regional al Inovării <p>II.2.3.3. Stimularea și susținerea activităților inovatoare în cadrul întreprinderilor și a proiectelor de cooperare între mediul de cercetare și IMM-uri</p> <p>II.2.3.4. Facilitarea introducerii managementului inovării în întreprinderi, prin acțiuni specifice (planuri strategice de inovare, diagnostice tehnologice, informări)</p> <p>II.2.3.5. Promovarea modelelor de succes privind tranziția de la producția de tip „lohn” la producția proprie</p> <p>II.2.3.6. Înființarea Centrului Regional de Inovare și Transfer Tehnologic (TEHIMPULS)</p>
--	---	--

Axa strategică III. Turismul

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
III.1. Infrastructura de turism	III.1.1. Amenajarea rețelei de drumuri de acces, a parcărilor și sistemelor de marcaj în zonele turistice	<p>III.1.1.1. Refacerea infrastructurii rutiere de acces spre obiectivele turistice din Regiunea Vest și de interconectare a stațiilor turistice cu scopul creării unor circuite turistice regionale</p> <p>III.1.1.2. Construirea de parcări în stațiunile / zonele turistice din regiune</p> <p>III.1.1.3. Crearea și dezvoltarea infrastructurii necesare ariilor naturale protejate, parcurilor și muzeelor naturale și tradiționale din regiune (ex. Geoparcul Dinozaurilor – Țara Hațegului, Muzeul Satului)</p> <p>III.1.1.4. Înființarea de centre de informare turistică</p> <p>III.1.1.5. Sistem regional integrat de marcăre și inscripționare în mai multe limbi a căilor de acces către obiectivele turistice din regiune</p> <p>III.1.1.6. Extinderea panourilor stradale tip “city-light”</p>
	III.1.2. Crearea și reabilitarea obiectivelor turistice	<p>III.1.2.1. Restaurarea obiectivelor cu valoare culturală, turistică și istorică din Regiunea Vest inventariate de Ministerul Culturii și Autoritatea Națională de Turism în vederea (re)introducerii acestora în circuitul turistic</p> <p>III.1.2.2. Reabilitarea spațiilor de cazare și tratament din zonele cu potențial turistic</p> <p>III.1.2.3. Restaurarea și / sau reabilitarea clădirilor cu valoare istorică din Regiunea Vest și introducerea acestora în circuitul turistic</p> <p>III.1.2.4. Reabilitarea, conservarea și amenajarea fostelor situri industriale în scopuri turistice</p>

		<p>III.1.2.5. Reabilitarea siturilor istorice, incluzând accesul, restaurarea exterioară și interioară, iluminarea, semnalizarea acestora, crearea unor puncte de recepție a turiștilor, săli pentru expoziții</p> <p>III.1.2.6. Modernizarea / crearea dotărilor de agrement din zonele de interes turistic din regiune</p> <p>III.1.2.7. Sprijinirea creării și dezvoltării de noi obiective turistice în regiune</p> <p>III.1.2.8. Crearea de muzee tematice în regiune (muzeul industriei, muzeul satului, geoparcul dinozaurilor etc)</p> <p>III.1.2.9. Inventarierea și prioritizarea obiectivelor turistice din regiune</p>
<p>III.2. Creșterea competitivității sectorului turistic</p>	<p>III.2.1. Diversificarea ofertei turistice regionale și dezvoltarea mediului de afaceri în turism</p>	<p>III.2.1.1. Crearea și promovarea produselor turistice cu specific regional</p> <p>III.2.1.2. Diversificarea și creșterea calității ofertei turistice regionale prin realizarea (în parteneriat) a unor pachete turistice competitive și activități de promovare turistică</p> <p>III.2.1.3. Atragerea marilor operatori internaționali de turism în regiune și integrarea Regiunii Vest în circuitele turistice internaționale</p> <p>III.2.1.4. Asistență pentru dezvoltarea unor metode moderne de furnizare a serviciilor turistice</p> <p>III.2.1.5. Servicii de consultanță pentru firmele care au ca obiect de activitate turismul</p> <p>III.2.1.6. Sprijinirea firmelor din domeniul turismului în vederea obținerii certificate- lor de calitate</p> <p>III.2.1.7. Realizarea unor sisteme informaționale centralizate de prezentare a ofertelor turistice și de rezervări on-line</p>

	<p>III.2.2. Calificarea personalului din turism</p>	<p>III.2.2.1. Formarea profesională a resurselor umane din domeniul turismului III.2.2.2. Susținerea inițiativelor regionale de formare în domeniul turismului prin adaptarea învățământului profesional și tehnic la exigențele U.E. pentru viitorii angajați din unitățile de tip restaurant, bar și cele hoteliere III.2.2.3. Crearea unui cadru unitar de operare pentru profesiile, meseriile și funcțiile personalului care activează în industria turismului III.2.2.4. Motivarea și formarea administrației publice în ceea ce privește activitatea turistică prin formare și schimb de experiență cu organizații de relevanță din Europa III.2.2.5. Crearea unui Centru de Promovare și Instruire în domeniul turismului realizat în parteneriat cu institutele de învățământ superior, administrațiile locale și județene, precum și cu firme private III.2.2.6. Adaptarea curriculei din școlile de arte și meserii cu profil turistic la noile cerințe de pe piața forței de muncă în domeniul turismului</p>
	<p>III.2.3. Implementarea unui sistem de dezvoltare și promovare turistică pentru Regiunea Vest</p>	<p>III.2.3.1. Încurajarea creării de rețele și structuri regionale și locale în vederea dezvoltării și promovării turismului în regiune III.2.3.2. Elaborarea de strategii zonale de dezvoltare turistică și punerea în practică a acestora III.2.3.3. Sprijinirea instrumentelor și acțiunilor promoționale: broșuri, site-uri de internet, hărți turistice, ghiduri turistice III.2.3.4. Participarea la târguri de turism și organizarea la nivel regional a unui salon anual pentru a încuraja agențiile de turism să ofere produsele turistice ale Regiunii Vest</p>

		<p>III.2.3.5. Promovarea produselor turistice din Regiunea Vest în plan național și internațional</p> <p>III.2.3.6. Îmbunătățirea rețelelor de comunicare în zonele turistice (dispecerat integrat de alarmare și comunicare interactivă între unități de intervenție: poliție, pompieri, ambulanță, jandarmerie, protecție civilă, gardieni publici, salvamont)</p> <p>III.2.3.7. Organizarea unor târguri și seminarii internaționale de turism în locații din Regiunea Vest</p> <p>III.2.3.8. Crearea unei pagini de internet regională de promovare a turismului</p> <p>III.2.3.9. Realizarea unei rețele de rezervări și centralizare a ofertelor de cazare</p>
<p>III.3. Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă</p>	<p>III.3.1. Dezvoltarea turismului rural</p>	<p>III.3.1.1. Sprijinirea asociațiilor familiale, proprietarilor de pensiuni și micro-întreprinderilor din mediul rural pentru a oferi diverse produse și servicii turistice care promovează specificul zonei: spectacole folclorice, cursuri tradiționale de meșteșuguri, cazare în case tradiționale, promovare, muzee populare</p> <p>III.3.1.2. Valorificarea prin turism a creației artisanale, a meșteșugurilor populare, a arhitecturii populare și a manifestărilor folclorice</p> <p>III.3.1.3. Renovarea unor clădiri tradiționale din zonele rurale pentru protecția și conservarea moștenirii rurale și valorificarea acestora în activitatea turistică</p> <p>III.3.1.4. Organizarea unor campanii de informare și promovare a agroturismului și a turismului rural</p>

	<p>III.3.2. Dezvoltarea turismul montan</p>	<p>III.3.2.1. Reabilitarea pârtiilor de schi existente, a ski-lift-urilor și crearea de noi pârtii de schii, instalații de ski-lift și telescaun cu respectarea standardelor europene III.3.2.2. Renovarea și extinderea spațiilor de cazare, masă și agrement III.3.2.3. Crearea și reabilitarea infrastructurii de utilități (alimentare cu apă, gaze naturale, canalizare, depozitare reziduri menajere) III.3.2.4. Crearea căilor de acces și a potecilor marcate în zonele motane III.3.2.5. Crearea punctelor de colectare a deșeurilor, cu acces al mijloacelor de transport pentru ridicare, în zonele potecilor marcate III.3.2.6. Montarea de WC-uri ecologice</p>
	<p>III.3.3. Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate din regiune în vederea exploatarea acestora ca atracții turistice</p>	<p>III.3.3.1. Crearea unor centre pentru informarea turiștilor în cadrul ariilor naturale protejate III.3.3.2. Amenajarea potecilor și pasarelelor pentru trasee în cadrul ariilor naturale protejate III.3.3.3. Marcarea și semnalizarea ariilor naturale protejate III.3.3.4. Amenajarea facilităților necesare pentru practicarea unor activități sportive (piste de cățărare, piste pentru ciclism, mountain - bike etc) în cadrul ariilor naturale protejate III.3.3.5. Amenajarea unor locuri pentru popasul turiștilor în cadrul ariilor naturale protejate</p>
	<p>III.3.4. Crearea și valorificarea unor circuite turistice tematice</p>	<p>III.3.4.1. Crearea unor circuite turistice regionale traditionale (drumul vinului, drumul fierului, drumul laptelui, defileul Dunării, etc.), prin amenajarea unor de spații de cazare, muzee, zone de campare etc.</p>

		III.3.4.2. Dezvoltarea unor trasee tematice de turism în Regiunea Vest (ecumenic, de aventură, cultural-istoric, de odihnă și recreere, de afaceri, termal-balnear, montan, de vânătoare și pescuit sportiv, etc.)
	III.3.5. Reabilitarea și dezvoltarea stațiilor balneo-climaterice	<p>III.3.5.1. Refacerea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de acces spre stațiunile balneare</p> <p>III.3.5.2. Retehnologizarea bazelor de tratament existente, modernizarea și ridicarea gradului de confort al structurilor de primire, extinderea amenajărilor și dotărilor de agrement specific și general</p> <p>III.3.5.3. Modernizarea rețelelor de utilități publice (alimentare cu apă, canalizare, depozitare reziduri menajere etc.) aferente stațiunilor balneare</p> <p>III.3.5.4. Refacerea și amenajarea aleilor de acces la resursele minerale, a spațiilor de recreere și popas, a punctelor de utilizare a izvoarelor</p> <p>III.3.5.5. Refacerea rețelelor de aducțiune și colectare a izvoarelor minerale în puncte fixe de utilizare pentru turiști</p> <p>III.3.5.6. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de tratament (construcții, aparatură, echipamente etc.)</p> <p>III.3.5.7. Valorificarea izvoarelor de ape minerale și termale din Regiunea Vest</p> <p>III.3.5.8. Dezvoltarea unor noi microstațiuni balneare în jurul unor izvoare geotermale</p>
	III.3.6. Valorificarea potențialului turistic speologic	<p>III.3.6.1. Amenajarea potecilor sau a unor căi de acces către peșterile din regiune</p> <p>III.3.6.2. Acțiuni de conservare a peșterilor</p> <p>III.3.6.3. Amenajarea și introducerea unor noi peșteri în circuitul turistic regional și național</p>

Axa strategică IV. Cooperarea teritorială

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
IV.1. Sprijinirea cooperării în Euroregiunea Dunăre-Criș- Mureș-Tisa	IV.1.1. Suport pentru dezvoltarea infrastructurii locale și de mediu	<p>IV.1.1.1. Dezvoltarea aeroportului internațional Timișoara ca și aeroport euroregional</p> <p>IV.1.1.2. Realizarea unor proiecte de infrastructură în Euroregiunea DCMT</p> <p>IV.1.1.3. Sprijinirea inițierii de proiecte transfrontaliere în oglindă (granița România – Serbia și România – Ungaria)</p> <p>IV.1.1.4. Crearea și reabilitarea rețelei de transport dintre România - Serbia și România-Ungaria (de ex. linia de cale ferată Szeged – Timișoara)</p> <p>IV.1.1.5. Cooperare transfrontalieră pentru protecția mediului</p> <p>IV.1.1.6. Realizarea unui sistem euroregional de alarmare și protecție împotriva inundațiilor și alunecărilor de teren</p> <p>IV.1.1.7. Dezvoltarea unui sistem multimodal de transport de mărfuri și călători</p> <p>IV.1.1.8. Refacerea și / sau îmbunătățirea rețelelor și canalelor, îmbunătățiri funciare în bazinul Criș – Mureș – Tisa – Timiș – Bega – Nera – Cerna – Bârzava – Caraș Bistra</p> <p>IV.1.1.9. Realizarea unui sistem comun de monitorizare la nivelul euroregiunii DCMT privind poluarea apei, aerului și solului</p> <p>IV.1.1.10. Proiecte comune de renovare și restaurare a clădirilor și monumen- telor din euroregiune</p>

	IV.1.2. Dezvoltarea cooperării științifice transfrontaliere	IV.1.2.1. Organizarea de simpozioane, workshop-uri și mese rotunde împreună cu partenerii științifici din Euroregiunea DCMT IV.1.2.2. Sprijinirea inițierii și dezvoltării de proiecte științifice transfrontaliere IV.1.2.3. Dezvoltarea unei baze de date cu informații geospațiale (de tip GIS) la nivelul Euroregiunii DCMT
	IV.1.3. Dezvoltarea turismului	IV.1.3.1. Inițierea unor programe turistice transfrontaliere cu parteneri din Ungaria și Serbia IV.1.3.2. Crearea de circuite turistice tematice în cadrul Euroregiunii DCMT IV.1.3.3. Sprijin pentru contacte locale și rețele transfrontaliere IV.1.3.4. Gestionarea comună între România și Serbia, pe de o parte, respectiv România și Ungaria, pe de altă parte, a ariilor protejate transfrontaliere
IV.2. Cooperare inter și intra-regională	IV.2.1. Crearea și dezvoltarea parteneriatelor intra și inter-regionale	IV.2.2.1. Întărirea parteneriatului între principalii actori din Regiunea Vest, precum și între aceștia și omologii lor din alte regiuni IV.2.2.2. Sprijinirea efectuării de cursuri de formare și realizarea de schimburi de experiență între instituții similare ale administrațiilor publice IV.2.2.3. Sprijinirea procesului de implementare integrată a Programelor Operaționale Sectoriale în Regiunea Vest IV.2.2.4. Acțiuni comune de informare și instruire a potențialilor beneficiari de fonduri nerambusabile prin programele operaționale de cooperare teritorială IV.2.2.5. Dezvoltarea de asocieri între unitățile administrativ – teritoriale în vederea unei gestionări eficiente a teritoriului administrat și a unei dezvoltări economico – sociale echilibrate

		<p>IV.2.2.6. Creșterea implicării autorităților publice locale în realizarea de parteneriate și înfrățiri inter-regionale</p> <p>IV.2.2.7. Formarea de rețele de colaborare culturale inter-regionale</p> <p>IV.2.2.8. Atragerea de finanțări / granturi pentru sprijinirea organizării de parteneriate de afaceri trans-naționale</p>
--	--	--

Axa strategică V. Dezvoltare Rurală

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
V.1. Dezvoltarea infrastructurii în mediul rural	V.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de acces în mediul rural	<p>V.1.1.1. Crearea și modernizarea drumurilor de acces în zonele rurale și integrarea acestora în rețeaua de infrastructură națională</p> <p>V.1.1.2. Activități de pietruire a drumurilor și trotuarelor comunale</p> <p>V.1.1.3. Extinderea și modernizarea rețelelor de transport în comun</p> <p>V.1.1.4. Construirea și / sau modernizarea stațiilor de autobuz și a locurilor de refugiu</p>
	V.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de servicii publice rurale	<p>V.1.2.1. Sprijinirea inițiativelor de modernizare a târgurilor și piețelor comunale</p> <p>V.1.2.2. Inițierea de proiecte pentru construcția de locuințe</p> <p>V.1.2.3. Amenajarea de parcuri tematice și spații verzi</p> <p>V.1.2.4. Crearea și reabilitarea zonelor de recreere, inclusiv a facilităților sportive</p> <p>V.1.2.5. Construirea / modernizarea și reabilitarea căminelor culturale</p>
	V.1.3. Dezvoltarea infrastructurii edilitare, de comunicații și energie	<p>V.1.3.1. Electrificarea satelor neconectate încă la rețeaua națională</p> <p>V.1.3.2. Crearea și dezvoltarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare</p> <p>V.1.3.3. Extinderea și modernizarea rețelelor de gaze naturale</p> <p>V.1.3.4. Dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații</p> <p>V.1.3.5. Construirea de micro-hidrocentrale, turbine eoliene și centrale solare în comunitățile izolate</p>

	V.1.4. Dezvoltarea infrastructurii hidrotehnice și hidroameliorative	V.1.4.1. Lucrări de combatere și prevenire a inundațiilor în zonele de risc V.1.4.2. Măsuri de combatere a eroziunii și a alunecărilor de teren V.1.4.3. Susținerea lucrărilor de irigații și desecări în zonele expuse riscului de secetă sau exces de umiditate V.1.4.4. Finanțarea de lucrări de prevenire a riscului seismic al construcțiilor
V.2. Diversificarea și dezvoltarea activităților economice în mediul rural	V.2.1. Dezvoltarea activităților agricole în regiune	V.2.1.1. Crearea, dezvoltarea, modernizarea unităților agricole de producție și de prelucrare V.2.1.2. Sprijinirea construirii infrastructurii aferente formelor asociative V.2.1.3. Încurajarea asocierii și sprijinirea înființării de exploatații pentru culturi alternative și ecologice V.2.1.4. Creșterea competitivității sectorului agricol prin sprijinirea tinerilor fermieri în dezvoltarea afacerilor V.2.1.5. Realizarea filierelor de colectare, depozitare, prelucrare, distribuție și valorificare a produselor agricole V.2.1.6. Crearea și dezvoltarea de rețele de producție și distribuție a produselor biologice alimentare și tehnice V.2.1.7. Sprijin pentru fermierii din zonele montane V.2.1.8. Creșterea competitivității silviculturii și adaptarea ofertei la cerințele pieței V.2.1.9. Modernizarea fermelor zootehnice

		<p>V.2.1.10. Construirea și / sau modernizarea serelor</p> <p>V.2.1.11. Sprijin pentru îmbunătățirea calității producției și produselor agricole</p> <p>V.2.1.12. Încurajarea exploatațiilor viticole și pomicole</p> <p>V.2.1.13. Sprijinirea sectorului horticol</p> <p>V.2.1.14. Creșterea productivității în agricultură prin investiții în tehnologie și metode de gestiune moderne</p> <p>V.2.1.15. Crearea și dezvoltarea unor centre de colectare a legumelor și fructelor și conectarea acestora la rețelele regionale de producție și distribuție</p> <p>V.2.1.16. Sprijin pentru îmbunătățirea ambalării și etichetării produselor agricole</p> <p>V.2.1.17. Sprijin în dezvoltarea, protejarea și valorificarea produselor locale (local branding)</p>
	<p>V.2.2. Diversificarea activităților economice non-agricole</p>	<p>V.2.2.1. Sprijinirea dezvoltării agroturismului în regiune</p> <p>V.2.2.2. Sprijin pentru crearea și dezvoltarea IMM-urilor în spațiul rural</p> <p>V.2.2.3. Încurajarea activității piscicole și dezvoltarea acvaculturii</p> <p>V.2.2.4. Dezvoltarea apiculturii, a sericulturii, a cultivării ciupercilor, a prelucrării fructelor de pădure și a plantelor medicinale și aromate</p> <p>V.2.2.5. Sprijinirea meșteșugurilor tradiționale</p> <p>V.2.2.6. Sprijin pentru îmbunătățirea marketingului produselor rezultate din meșteșugurile tradiționale</p>

		<p>V.2.2.7. Sprijinirea dezvoltării de tabere de creație pentru artiștii plastici</p> <p>V.2.2.8 Atragerea de investiții și localizarea investițiilor în mediul rural</p> <p>V.2.2.9. Sprijinirea meseriilor tradiționale</p>
<p>V.3. Îmbunătățirea calității vieții prin asistență specifică în mediul rural</p>	<p>V.3.1. Asigurarea accesului populației din zonele rurale la cultură și la servicii de sănătate și educație la nivelul celor urbane</p>	<p>V.3.1.1. Asigurarea accesului populației la servicii de sănătate prin crearea și modernizarea dispensarelor din mediul rural și oferirea spațiilor de locuit pentru medici</p> <p>V.3.1.2. Asigurarea accesului populației la servicii de educație</p> <p>V.3.1.3. Asigurarea accesului populației la cultură</p> <p>V.3.1.4. Sprijinirea localizării școlilor de arte și meserii pe domenii specifice în mediul rural</p> <p>V.3.1.5. Sprijin pentru organizarea de expoziții, concerte și alte evenimente culturale</p> <p>V.3.1.6. Acordarea de ajutoare financiare pentru cadrele sanitare și cadrele didactice ce doresc să se instaleze în mediul rural, inclusiv celor ce doresc să inițieze o practică privată</p> <p>V.3.1.7. Realizarea educației igienico-sanitare a populației rurale prin acțiuni adresate tineretului școlar, populației adulte, tinerelor mame și populației vârstnice</p> <p>V.3.1.8. Acțiuni educative cu părinții pentru sprijinirea participării copiilor la procesul de învățământ</p> <p>V.3.1.9. Renovarea și dezvoltarea satelor și conservarea patrimoniului rural</p> <p>V.3.1.10. Sprijinirea structurilor asociative formale și informale din mediul rural</p>

	<p>V.3.2. Dezvoltarea capitalului uman din mediul rural</p>	<p>V.3.2.1. Realizarea de acțiuni de instruire profesională și de informare V.3.2.2. Încurajarea fermierilor și antreprenorilor din mediul rural să apeleze la servicii de consultanță V.3.2.3. Campanii de informare și promovare a oportunităților de afaceri în spațiul rural V.3.2.4. Crearea de centre de educație permanentă în mediul rural V.3.2.5. Sprijinirea dezvoltării instruirii profesionale prin intermediul telecentrelor existente și a celor care se vor înființa V.3.2.6. Înființarea de TeleCentre</p>
<p>V.4. Implicarea populației locale în procesul dezvoltării rurale</p>	<p>V.4.1. Elaborarea și implementarea de strategii locale de dezvoltare</p>	<p>V.4.1.1 Sprijinirea autorităților locale în activitatea de elaborare a strategiilor locale V.4.1.2. Dezvoltarea și implementarea (inclusiv monitorizarea) programelor locale / regionale pentru dezvoltarea rurală V.4.1.3. Extinderea rețelei de promotori locali în toată regiunea V.4.1.4. Îmbunătățirea competențelor de management și implementare a strategiilor locale de dezvoltare V.4.1.5. Dezvoltarea de parteneriate între mai multe unități administrativ – teritoriale în vederea dezvoltării în comun a unor proiecte (constituirea de asociații microregionale)</p>

	V.4.2. Întărirea identității comunelor	<p>V.4.2.1. Instruirea tinerei generații pentru cunoașterea istoriei, etnografiei, folclorului și a tradițiilor locale / zonale</p> <p>V.4.2.2. Includerea în programele de dezvoltare ale comunelor a unor activități vizând identificarea și încurajarea continuării tradițiilor locale de meșteșuguri, datini, sărbători și târguri</p>
		<p>V.4.2.3. Crearea structurilor rurale care pot să mențină și să reînnoiască valorile și referințele simbolice, structurate pentru anumite activități economice locale</p> <p>V.4.2.4. Conștientizarea populației și a factorilor de decizie referitor la importanța conservării și promovării patrimoniului cultural și istoric din satele românești</p> <p>V.4.2.5. Crearea unor centre culturale interactive, care să prezinte evoluția dezvoltării localității și să marcheze evenimentele cheie din dezvoltarea acesteia</p> <p>V.4.2.6. Multiplicarea experienței pozitive a proiectelor de succes între județe</p>

Axa strategică VI. Dezvoltarea Resurselor Umane și a Serviciilor Sociale

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
VI.1. Asigurarea accesului la educație și formare a populației din regiune	VI.1.1. Reabilitarea infrastructurii de educație	VI.1.1.1. Modernizarea și / sau extinderea tuturor unităților de învățământ (inclusiv grădinițe) VI.1.1.2. Reabilitarea spațiilor de cazare și masă, care deservește unitățile școlare VI.1.1.3. Amenajarea de spații pentru găzduirea temporară a elevilor navetiști VI.1.1.4. Dotarea cu echipamente moderne a centrelor de formare și calificare VI.1.1.5. Dotarea unităților școlare cu sisteme de încălzire centrală și modernizarea facilităților sanitare din cadrul unităților de învățământ VI.1.1.6. Modernizarea / amenajarea campusurilor din centrele universitare din regiune VI.1.1.7. Echiparea sălilor de clasă, laboratoarelor, bibliotecilor școlare și sălilor de sport VI.1.1.8. Asigurarea mijloacelor de transport pentru elevi VI.1.1.9. Măsuri specifice în școli pentru a asigura accesul la educație al elevilor cu dizabilități
	VI.1.2. Modernizarea procesului de învățământ obligatoriu și post - obligatoriu	VI.1.2.1. Adaptarea curriculei și metodologiei folosite în învățământul obligatoriu și post - obligatoriu la cerințele angajatorilor VI.1.2.2. Îmbunătățirea competențelor și specializarea resurselor umane din educație

		<p>VI.1.2.3. Corelarea ofertei educaționale cu aspirațiile beneficiarilor (la nivel de individ, grupuri mici, comunitate) precum și cu cerințele viitoare ale economiei</p> <p>VI.1.2.4. Promovarea parteneriatelor în educație (de tip parteneriat școală – autorități locale; școală – părinți; școală – agenți economici, școală – societatea civilă etc.)</p> <p>VI.1.2.5. Înființarea și dotarea unor cabinete de dezvoltare personală și profesională pentru cadrele didactice</p>
	<p>VI.1.3. Implementarea la nivel regional a Cadrului European al Calificărilor pentru promovarea învățării pe parcursul întregii vieți</p>	<p>VI.1.3.1. Implementarea programelor de educație, formare și învățare pe parcursul vieții în concordanță cu Cadrul European al Calificărilor, ceea ce va facilita transferul și recunoașterea calificărilor cetățenilor</p> <p>VI.1.3.2. Cooperarea între diferiți actori sociali implicați în învățarea pe parcursul întregii vieți, pentru facilitarea celor implicați în procesul de învățare să folosească mai bine cunoștințele, deprinderile și competențele dobândite</p> <p>VI.1.3.3. Implementarea și diseminarea la nivel regional a unui sistem european integrat de transfer și acumulare de credite asociat învățării pe parcursul întregii vieți, prin Europass și baza de date Ploteus care inventariază diversele oportunități de învățare la nivel european</p>

		<p>VI.1.3.4. Promovarea deschiderii instituțiilor de învățământ superior spre mediul economico-social prin acțiuni de cooperare între instituții de învățământ superior, agenți economici și alte organizații, pentru dezvoltarea de parteneriate specifice</p> <p>VI.1.3.5. Creșterea participării la educație și la formarea profesională inițială și continuă</p> <p>VI.1.3.6. Transformarea școlilor în centre de învățare continuă</p>
	<p>VI.1.4. Modernizarea învățământului profesional și tehnic (TVET)</p>	<p>VI.1.4.1. Formarea continuă a resurselor umane din sistemul TVET pentru învățarea centrată pe elev</p> <p>VI.1.4.2. Corelarea ofertei de formare profesională prin TVET cu cererea pieței, astfel încât să fie acoperite domeniile prioritare de dezvoltare economică specifice Regiunii Vest</p> <p>VI.1.4.3. Elaborarea și livrarea în parteneriat a unor module de curriculum în concordanță cu nevoile angajatorilor</p> <p>VI.1.4.4. Corelarea deciziilor cu privire la structura calificărilor profesionale cu informații regionale relevante, bazate pe consultarea reală a partenerilor sociali</p>
<p>VI.2. Creșterea gradului de ocupare la nivelul Regiunii Vest</p>	<p>VI.2.1. Creșterea competitivității resurselor umane și adaptarea acestora la cererea de pe piața forței de muncă regională</p>	<p>VI.2.1.1. Încurajarea mobilității geografice și a mobilității ocupaționale</p> <p>VI.2.1.2. Elaborarea unor programe de formare și de calificare în acord cu nevoile specifice ale angajatorilor</p> <p>VI.2.1.3. Sprijinirea absolvenților pentru găsirea unui loc de muncă</p> <p>VI.2.1.4. Organizarea de module de recalificare/reconversie, perfecționare, consiliere și orientare pentru șomeri</p> <p>VI.2.1.5. Sporirea interesului angajatorilor și a altor actori cheie pentru eficientizarea investițiilor în capitalul uman</p>

		VI.2.1.6. Dezvoltarea de programe de lucrări comunitare, având ca scop ocuparea temporară a persoanelor disponibilizate în vederea menținerii acestora într-o formă de activitate care să le faciliteze accesul pe piața forței de muncă
	VI.2.2. Servicii de consiliere, orientare și informare privind cariera	VI.2.2.1. Dezvoltarea unor servicii specializate la nivel regional pentru studiul pieței muncii VI.2.2.2. Dezvoltarea unor mecanisme de înregistrare a datelor relevante pentru piața muncii VI.2.2.3. Prognozarea și anticiparea tendințelor și oportunităților de pe piața muncii VI.2.2.4. Dezvoltarea unor servicii moderne de consiliere și orientare pentru carieră printr-o abordare structurată și integrată la nivel regional VI.2.2.5. Dezvoltarea abilităților resurselor umane din educație pentru activitățile de consiliere și orientare pentru carieră VI.2.2.6. Angajarea unui psiholog în fiecare unitate școlară (dar nu mai puțin de 1/800 elevi) VI.2.2.7. Dezvoltarea spiritului și culturii antreprenoriale încă din sistemul de învățământ preuniversitar și universitar, în parteneriat cu mediul de afaceri
VI.3. Dezvoltarea sistemului de servicii sociale	VI.3.1. Reabilitarea infrastructurii sociale	VI.3.1.1. Lucrări de renovare a spitalelor și a altor unități sanitare vechi VI.3.1.2. Crearea / extinderea infrastructurii adiacente în unitățile spitalicești existente VI.3.1.3. Dotarea cu echipamente medicale specializate VI.3.1.4. Modernizarea utilităților unităților sanitare (mobilier, utilități clinice, aer condiționat)

		<p>VI.3.1.5. Construirea și / sau reabilitarea clădirilor și dotarea cu echipamente a unor spații și clădiri pentru servicii sociale, asistență socială, culturale și de formare-orientare a categoriilor defavorizate (cămine de bătrâni, cantine sociale, centre de zi pentru tineri, centre destinate grupurilor dezavantajate, copiilor abandonați, persoanelor cu handicap, femeilor și copiilor maltratați etc.)</p> <p>VI.3.1.6. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de sistemele de urgență existente la nivel județean</p> <p>VI.3.1.7. Dezvoltarea serviciilor integrate de tip SMURD</p> <p>VI.3.1.8. Promovarea rețelelor informaționale și a rețelelor de comunicare destinate furnizării de servicii precum tele-asistență sau tele-medicină</p>
	<p>VI.3.2. Combaterea excluziunii sociale</p>	<p>VI.3.2.1. Facilitarea participării la formare profesională pentru elevii care provin din grupuri dezavantajate, încurajând mobilitatea intraregională</p> <p>VI.3.2.2. Asigurarea transportului pentru elevii din mediul rural</p> <p>VI.3.2.3. Acordarea de burse de sprijin pentru elevii cu o situație materială precară</p> <p>VI.3.2.4. Dezvoltarea și / sau crearea de servicii destinate îmbunătățirii calității vieții pentru anumite categorii distincte (minori, bătrâni, persoane cu handicap, imigranți etc.)</p> <p>VI.3.2.5. Oferirea de șanse de reconversie, recalificare, completarea studiilor, obținerea unei prime calificări persoanelor excluse sau cu dificultăți în integrarea socio-profesională</p>

		<p>VI.3.2.6. Susținerea unor măsuri pentru reducerea gradului de excluziune socială</p> <p>VI.3.2.7. Integrarea pe piața muncii a persoanelor care provin din grupuri dezavantajate (șomeri cu vârsta de peste 45 de ani, persoane cu handicap, minoritatea romă, populația din zonele izolate, etc.)</p> <p>VI.3.2.8. Asigurarea protecției sociale a persoanelor disponibilizate din activitatea minieră</p> <p>VI.3.2.9. Stimularea angajatorilor pentru angajarea persoanelor disponibilizate din activitatea minieră, în scopul recalificării, reinstruirii, în vederea dezvoltării abilităților de a-și găsi un loc de muncă</p>
--	--	--

Axa strategică VII. Mediul înconjurător

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
VII.1. Rezolvarea problemelor sectoriale de mediu	VII.1.1. Rezolvarea problemelor din domeniul apei	<p>VII.1.1.1. Implementarea unor proiecte pilot pentru experimentarea unor sisteme alternative de epurare a apelor uzate</p> <p>VII.1.1.2. Satisfacerea cerințelor de apă ale populației urbane și rurale</p> <p>VII.1.1.3. Realizarea stației de epurare a apelor uzate tehnologic și a celor rezultate de la spălarea mașinilor și utilajelor la exploatările miniere din regiune</p> <p>VII.1.1.4. Reabilitarea sistemelor de captare a apei utilizată în scop potabil</p> <p>VII.1.1.5. Realizarea alimentării cu apă potabilă în sistem centralizat pentru gospodăriile individuale</p> <p>VII.1.1.6. Elaborarea unui plan de acțiune pentru îmbunătățirea calității apelor subterane</p> <p>VII.1.1.7. Realizarea de sisteme de colectare și epurare a apelor uzate provenite de la gospodăriile individuale</p> <p>VII.1.1.8. Inventarierea tuturor surselor individuale de alimentare cu apă potabilă din mediul urban și rural</p> <p>VII.1.1.9. Reabilitarea vechilor rețele și realizarea de noi rețele de distribuție a apei potabile</p> <p>VII.1.1.10. Proiectarea și implementarea unor rețele de monitorizare a calității apelor subterane în perimetrele afectate de poluare</p>

	VII.1.2. Rezolvarea problemelor din domeniul aerului	<p>VII.1.2.1. Elaborarea schemelor de reducere a emisiilor de COV rezultate din activitățile industrie</p> <p>VII.1.2.2. Întărirea capacității de supraveghere a calității aerului la nivel regional prin reabilitarea și echiparea Rețelei Naționale de monitorizare a calității aerului, conform standardelor UE</p> <p>VII.1.2.3. Realizarea sau optimizarea instalațiilor de depoluare în cadrul proceselor tehnologice generatoare de noxe în atmosferă</p> <p>VII.1.2.4. Realizarea unui plan regional de gestionare a calității aerului pentru stabilirea priorităților de acțiune</p> <p>VII.1.2.5. Crearea unui Observator regional de poluare</p> <p>VII.1.2.6. Cartografierea marilor poluanți la nivel regional</p>
	VII.1.3. Gestiunea deșeurilor	<p>VII.1.3.1. Reducerea volumului de deșeuri la nivelul Regiunii Vest</p> <p>VII.1.3.2. Construcția depozitelor zonale de deșeuri municipale și a stațiilor de transfer aferente</p> <p>VII.1.3.3. Gestiunea integrată a deșeurilor (colectare, transport, depozitare și reciclare)</p> <p>VII.1.3.4. Realizarea unei instalații pilot de tratare a deșeurilor biodegradabile (tratare mecano - biologică sau compostare) cu utilitate în fermele zootehnice sau agricole integrate</p> <p>VII.1.3.5. Elaborarea, implementarea și actualizarea Planului Regional de Gestiune a Deșeurilor</p>

		<p>VII.1.3.6. Asigurarea, extinderea și optimizarea capacităților de transport, tratare, valorificare și eliminare pe fiecare categorie de deșeurii periculoase existente în regiune</p> <p>VII.1.3.7. Realizarea unui incinerator pentru deșeurile medicale</p> <p>VII.1.3.8. Extinderea rețelei publice de colectare a uleiurilor uzate de motor și industriale</p> <p>VII.1.3.9. Realizarea unor proiecte privind colectarea selectivă și acțiuni de conștientizare a populației</p> <p>VII.1.3.10. Lucrări de nivelare, consolidare, înierbare pe haldele de steril rezultat din exploatarea materialelor radioactive</p> <p>VII.1.3.11. Reabilitarea sistemelor de salubritate și transport existente</p> <p>VII.1.3.12. Dezvoltarea și reabilitarea sistemelor de igienizare și a spațiilor temporare de depozitare a deșeurilor</p> <p>VII.1.3.13. Realizarea unor sisteme de colectare selectivă a deșeurilor în toate zonele regiunii</p> <p>VII.1.3.14. Stații de tratare și valorificare pentru reziduri (hale de steril, zgură)</p>
	<p>VII.1.4. Acțiuni în domeniul biodiversității</p>	<p>VII.1.4.1. Identificarea ariilor naturale protejate neluate în administrare / custodie din Regiunea Vest</p> <p>VII.1.4.2. Inventarierea speciilor de interes cinegetic și constituirea unor bănci de semințe pentru speciile protejate</p> <p>VII.1.4.3. Definirea rețelei regionale a ariilor protejate de tip „Natura 2000” și stabilirea planurilor de gestiune</p>

	<p>VII.1.4.4. Crearea unui Plan Regional de Acțiune pentru Biodiversitate</p> <p>VII.1.4.5. Stimularea participării și colaborării ONG-urilor, a instituțiilor de învățământ la acțiunile de conservare și protejare a situ-urilor</p> <p>VII.1.4.6. Inventarierea și protejarea unor teritorii cu ecosisteme reprezentative din punct de vedere al structurilor biologice</p> <p>VII.1.4.7. Reactualizarea documen- telor urbanistice de tip P.U.G., P.U.Z. și P.U.D.</p> <p>VII.1.4.8. Prevederea cu zone tampon și perdele de protecție pentru noile zone industriale</p>
VII.1.5. Fond forestier și cinegetic	<p>VII.1.5.1. Dezvoltarea economică durabilă a exploatațiilor forestiere</p> <p>VII.1.5.2. Refacerea potențialului producției forestiere și introducerea acțiunilor de prevenire a despăduri- rilor</p> <p>VII.1.5.3. Cartografierea și monitorizarea evoluției fondului forestier din regiune</p> <p>VII.1.5.4. Acțiuni de protejare și sprijinire a fondului cinegetic</p> <p>VII.1.5.5. Sprijinirea acțiunilor de împădurire în regiune</p>
VII.1.6. Sol și subsol	<p>VII.1.6.1. Realizarea unor rețele de monitorizare a calității solului</p> <p>VII.1.6.2. Reabilitarea ecologică a terenurilor din zonele afectate prin corectarea reacției solului, efectuarea de arături adânci, cultivarea anumitor specii de plante care nu se utilizează în alimentație</p> <p>VII.1.6.3. Identificarea solurilor degradate și a gradelor de poluare ale acestora</p>

		<p>VII.1.6.4. Folosirea pesticidelor cu selectivitate mare și cu remanență redusă în sol, biodegradabile</p> <p>VII.1.6.5. Protejarea solului în zone de risc prin realizarea unui covor vegetal, garduri vii sau obstacole fizice</p>
	<p>VII.1.7. Poluare fonică</p>	<p>VII.1.7.1. Întocmirea hărților de zgomot pentru marile aglomerări urbane din regiune, precum și pentru șoselele și tronsoanele de cale ferată intens circulate</p> <p>VII.1.7.2. Investiții în montarea de panouri fonoabsorbante sau în realizarea de perdele de protecție</p> <p>VII.1.7.3. Prevederea de perdele forestiere în perimetrul mediilor urban / rural, a zonelor industriale, a drumurilor comunale, județene, naționale sau de tip autostradă</p> <p>VII.1.7.4. Sprijinirea unor sisteme de limitare a poluării fonice de-a lungul căilor ferate existente în cadrul localităților urbane</p> <p>VII.1.7.5. Reducerea traficului rutier din cadrul orașelor în vederea reducerii poluării fonice a aerului și implementarea sistemului de monitorizare cu afișare electronică a poluării și instalarea unor camere video</p>

VII.2. Apărarea împotriva calamităților, dezastrelor și accidentelor naturale	VII.2.1. Prevenirea diverselor riscuri de mediu	<p>VII.2.1.1. Protejarea lucrărilor de apărare și a instalațiilor de captare a apei</p> <p>VII.2.1.2. Întocmirea unor hărți a terenurilor cu risc la eroziune și alunecări de teren</p> <p>VII.2.1.3. Determinarea zonelor în care se impune realizarea perdelelor de protecție</p> <p>VII.2.1.4. Reabilitarea lucrărilor existente și realizarea unor noi lucrări de apărare a mediului natural și construit împotriva inundațiilor</p> <p>VII.2.1.5. Conștientizarea populației cu privire la modul de intervenție și acțiune în cazul unor fenomene meteorologice periculoase (ruperi de nori, ploi abundente, poduri de gheață pe cursurile de apă etc.)</p> <p>VII.2.1.6. Realizarea unor perdele de păduri pentru apărarea împotriva prafului</p>
	VII.2.2. Centrul regional de intervenție	<p>VII.2.2.1. Dezvoltarea unei unități de intervenție rapidă în cazul unor dezastre naturale</p> <p>VII.2.2.2. Pregătirea personalului care va acționa în cadrul unității de intervenție rapidă</p> <p>VII.2.2.3. Organizarea unor exerciții de simulare a situațiilor de urgență</p> <p>VII.2.2.4. Sprijinirea construirii unor zone pentru inundarea controlată pentru a evita inundarea zonelor locuite</p>

VII.3. Creșterea gradului de conștientizare a populației, a actorilor publici și privați privind problemele de mediu	VII.3.1. Încurajarea activităților economice în domeniul protecției mediului	<p>VII.3.1.1. Acordarea de asistență tehnică și financiară IMM-urilor care activează în domeniul protecției mediului</p> <p>VII.3.1.2. Promovarea tehnologiilor favorabile mediului și dezvoltării durabile</p> <p>VII.3.1.3. Ecologizarea zonelor industriale a unităților productive falimentare</p> <p>VII.3.1.4. Realizarea unor proiecte pilot de sisteme colective performante de termoficare pe bază de combustibil lemnos sau energie solară pentru zonele izolate</p> <p>VII.3.1.5. Refacerea mediului afectat de exploatarea miniere</p>
	VII.3.2. Schimbarea mentalității și a comportamentului față de mediu	<p>VII.3.2.1. Crearea de programe regionale de educație de mediu</p> <p>VII.3.2.2. Sprijinirea organizării în mod regulat a unui Forum regional al ONG-urilor de mediu din regiune</p> <p>VII.3.2.3. Constituirea de parteneriate active între instituțiile de învățământ, ONG-urile active în domeniul protecției mediului și Agențiile Județene pentru Protecția Mediului în vederea realizării de programe de educație ecologică</p> <p>VII.3.2.4. Protecția zonelor naturale din cadrul municipiilor prin regulamente urbanistice pentru prevenirea reducerii spațiilor verzi în zonele urbane</p>

	<p>VII.3.3. Atenuarea efectelor ecologice negative determinate de exploatarea industrială nerațională</p>	<p>VII.3.3.1. Introducerea de tehnologii ecologice pentru revalorificarea haldelor de steril, maselor plastice, ceramicii și sticlăriei VII.3.3.2. Reconstituirea potențialului ecologic al zonelor afectate de industrializare VII.3.3.3. Reintegrarea urbanistică a spațiilor de producție afectate de restructurare VII.3.3.4. Identificarea punctelor critice și întocmirea planurilor de acțiune pentru prevenirea poluărilor accidentale</p>
--	--	---

Axa strategică VIII. Dezvoltare urbană

PRIORITĂȚI	ARII DE INTERVENȚIE	OPERAȚII
VIII.1. Infrastructura urbană	VIII.1.1. Reabilitarea infrastructurii de transport urban	<p>VIII.1.1.1. Construirea, reabilitarea și / sau modernizarea sensurilor giratorii, bifurcațiilor și intersecțiilor</p> <p>VIII.1.1.2. Reabilitarea străzilor din mediul urban, a zonelor cu viteză limitată și a zonelor pietonale</p> <p>VIII.1.1.3. Construirea unor spații de parcare (supra și subterane)</p> <p>VIII.1.1.4. Activități de pavare a trotuarelor și amenajare a zonelor pietonale</p> <p>VIII.1.1.5. Amenajarea pistelor speciale pentru biciclete, cu prioritate pe arterele intens circulate</p> <p>VIII.1.1.6. Realizarea de benzi speciale pentru autobuze, troleibuze și taxi-uri</p> <p>VIII.1.1.7. Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal</p> <p>VIII.1.1.8. Sprijinirea dezvoltării transportului periurban prin utilizarea liniilor secundare sau industriale de cale ferată, deja existente dar neutilizate</p> <p>VIII.1.1.9 Dezvoltarea de rețele de transport periurbane (metropolitane)</p>
	VIII.1.2. Modernizarea sistemului de transport public urban	<p>VIII.1.2.1. Construirea sau modernizarea de stații de autobuz, de tramvai sau de troleibuz și a locurilor de refugiu</p> <p>VIII.1.2.2. Extinderea și modernizarea rețelelor de linii de tramvai și a infrastructurii pentru troleibuze</p> <p>VIII.1.2.3. Modernizarea parcului de transport public existent cu vehicule ecologice</p> <p>VIII.1.2.4. Instalarea unor sisteme de informare a călătorilor, sisteme de control și monitorizare a traficului în scopul fluidizării traficului</p>

		<p>VIII.1.2.5. Introducerea unui sistem unic de taxare pentru toate tipurile de transport public urban</p> <p>VIII.1.2.6. Îmbunătățirea mobilității și asigurarea accesului la transportul public a persoanelor cu dizabilități</p> <p>VIII.1.2.7. Reorganizarea sistemului public de transport (acolo unde este cazul) care să facă legătura între mai multe localități, prin dezvoltarea unor parteneriate, în contextul inițierii asocierilor în vederea dezvoltării metropolitane sau policentrice</p>
	<p>VIII.1.3. Dezvoltarea utilităților publice urbane</p>	<p>VIII.1.3.1. Îmbunătățirea infrastructurii de utilități: canalizare, epurare ape reziduale, apă potabilă, deșeuri, gaz</p> <p>VIII.1.3.2. Proiecte de extindere și modernizare pentru rețelele de alimentare cu apă, canalizare, energie termică, linii telefonice, cablu TV, Internet</p> <p>VIII.1.3.3. Promovarea unui sistem eficient de energie (surse energetice noi) și a ideii de consum rațional</p>
	<p>VIII.1.4. Prevenirea dezastrelor</p>	<p>VIII.1.4.1. Lucrări de combatere și prevenire a inundațiilor în zonele de risc</p> <p>VIII.1.4.2. Măsuri de combatere a eroziunii și a alunecărilor de teren</p> <p>VIII.1.4.3. Finanțarea de lucrări de prevenire a riscului seismic al construcțiilor</p> <p>VIII.1.4.4. Finanțarea studiilor și acțiunilor de prevenire a incendiilor</p>

	<p>VIII.1.5. Reabilitarea clădirilor, centrelor istorice și culturale</p>	<p>VIII.1.5.1. Îmbunătățirea și reabilitarea obiectivelor care aparțin patrimoniului istoric și cultural VIII.1.5.2. Reabilitarea lăcașelor de cult VIII.1.5.3. Reabilitarea clădirilor publice aflate într-o stare avansată de degradare în vederea redobândirii unor funcțiuni publice VIII.1.5.4. Inventarierea clădirilor deteriorate cu valoare istorică în vederea restaurării VIII.1.5.5. Elaborarea unui plan de conservare a clădirilor istorice VIII.1.5.6. Crearea unui cadru de sprijin al proprietarilor pentru reabilitarea clădirilor de patrimoniu</p>
	<p>VIII.1.6. Construcția de locuințe</p>	<p>VIII.1.6.1. Construcția de locuințe standard, de închiriat pentru pensionari, tineri salariați și alte categorii cu probleme sociale, finanțate din surse bugetare și credite externe VIII.1.6.2. Sprijinirea activității Agenției Naționale pentru Locuințe privind asigurarea amplasamentelor necesare construcției de locuințe VIII.1.6.3. Inițierea de proiecte-pilot pentru zone de locuințe individuale, accesibile, finanțate prin credite și surse proprii VIII.1.6.4. Limitarea riscului seismic al construcțiilor VIII.1.6.5. Îmbunătățirea condițiilor de trai prin refacerea fondului locativ și a utilităților</p>

VIII.2. Dezvoltarea sistemului de servicii publice urbane	VIII.2.1. Crearea și modernizarea unor facilități pentru timpul liber	<p>VIII.2.1.1. Reabilitarea zonelor de recreere și agrement, inclusiv a facilităților sportive</p> <p>VIII.2.1.2. Crearea și întreținerea bazelor sportive</p> <p>VIII.2.1.3. Amenajarea peisagistică urbană în vederea asigurării raportului optim de spații verzi / locuitor</p> <p>VIII.2.1.4. Amenajarea unor parcuri tematice (pentru copii, de distracție, parcuri botanice și grădină zoologică)</p> <p>VIII.2.1.5. Dezvoltarea de parteneriate între autoritățile publice locale, societatea civilă și comunitatea de afaceri pentru dezvoltarea zonelor de agrement în orașe</p> <p>VIII.2.1.6. Crearea de centre de tineret pentru petrecerea timpului liber</p>
	VIII.2.2. Dezvoltarea de e-service	<p>VIII.2.2.1. Promovarea accesului și utilizarea unor servicii telematice pentru cetățeni</p> <p>VIII.2.2.2. Realizarea de studii și expertize pentru reorganizarea și îmbunătățirea serviciilor publice</p> <p>VIII.2.2.3. Sistem informatic de management al resurselor umane și al oportunităților de angajare</p> <p>VIII.2.2.4. Dezvoltarea unor servicii de interes public, în special în domeniul precum educație, sănătate, mediu, sprijin pentru IMM-uri, etc.</p> <p>VIII.2.2.5. Campanii de informare (cu scopul de a reduce anumite stereotipuri)</p>
	VIII.2.3. Dezvoltarea de alte servicii publice urbane	<p>VIII.2.3.1. Îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități în instituțiile publice</p> <p>VIII.2.3.2. Asigurarea securității străzilor și prevenirea criminalității din mediul urban</p> <p>VIII.2.3.3. Modernizarea piețelor agro-alimentare</p> <p>VIII.2.3.4. Realizarea Cadastrului Verde în principalele orașe ale regiunii</p>

	VIII.2.4. Creșterea accesului la cultură	<p>VIII.2.4.1. Reabilitare teatre, opere, case memoriale, muzee, case de cultură, biblioteci, cinematografe, centre culturale etc.</p> <p>VIII.2.4.2. Sprijin pentru organizarea de expoziții, vernisaje, concerte și alte evenimente culturale</p> <p>VIII.2.4.3. Sprijinirea creației contemporane în toate domeniile culturale</p> <p>VIII.2.4.4. Susținerea circulației internaționale a produselor culturale românești</p> <p>VIII.2.4.5. Încurajarea inițiativelor care pun în valoare patrimoniul cultural</p>
VIII.3. Reabilitarea zonelor industriale în vederea dezvoltării de noi activități	VIII.3.1. Reabilitarea siturilor industriale	<p>VIII.3.1.1. Dezafectarea și recuperarea siturilor abandonate</p> <p>VIII.3.1.2. Demolarea și decontaminarea structurilor industriale aflate într-o stare avansată de degradare</p> <p>VIII.3.1.3. Reabilitarea terenurilor nefolosite sau subutilizate</p>
	VIII.3.2. Dezvoltarea fostelor situri industriale pentru noi activități	<p>VIII.3.2.1. Modernizarea, dezvoltarea și realizarea unei infrastructuri de bază a zonelor brownfield reabilite</p> <p>VIII.3.2.2. Introducerea în circuitul economic, spre folosința IMM-urilor, a siturilor industriale neutilizate</p> <p>VIII.3.2.3. Utilizarea fostelor zone industriale pentru noi activități, cum ar fi: spații publice, centre sociale, centre sportive și / sau centre educaționale</p>

Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest

Adresă: Str. Proclamația de la Timișoara nr.5,
300054 Timișoara, România
Telefon: +40 256 491981
Fax: +40 256 491923
Email: office@adrvest.ro
Pagină Web: www.adrvest.ro